

1. Turizmə təsir edən mənfi amillərə aşağıdakılar daxildir:

- Əhalinin öz mədəni irsinə marağı artır, iqtisadi cəhətdən zəif inkişaf etmiş regionlarda ətraf mühitin mühafizəsi məsələləri həll edilir, dövlət inhisarçılığa şərait yaradır
- Real gəlirlərin artımı, gəlirlərin daha müntəzəm bölüşdürülməsi, valyuta kursunun stabil vəziyyəti
- Yerli məhsul və xidmətlərin, torpaq və digər təbii resursların qiymətlərinin yüksəldilməsi, turizm məhsullarının idxalı zamanı ölkədən valyuta axınları, ekoloji və sosial problemlərin meydana çıxması
- Turizm xidməti üzrə mütərəqqi üsulların və standartların hazırlanmasına və tətbiq edilməsinə nail olmaq, təbii inhisarçılığa şərait yaratmaq
- √ İqtisadi böhranların əmələ gəlməsi, sənaye istehsalının aşağı düşməsi, valyuta sistemində qeyri stabillik

2. Turizmə təsir edən müsbət amillərə aşağıdakılar daxildir:

- √ Real gəlirlərin artımı, gəlirlərin daha müntəzəm bölüşdürülməsi, valyuta kursunun stabil vəziyyəti
- Əyləncə mərkəzləri, attraksionlar, tarixi abidələr, torpaq və digər təbii resursların qiymətlərinin yüksəldilməsi, turizm məhsullarının idxalı zamanı ölkədən valyuta axınları, ekoloji və sosial problemlərin meydana çıxmasına şərait yaradılması
- Yerli məhsul və xidmətlərin, torpaq və digər təbii resursların qiymətlərinin yüksəldilməsi, turizm məhsullarının idxalı zamanı ölkədən valyuta axınları, ekoloji və sosial problemlərin meydana çıxması
- Turizmin inkişafı iqtisadi cəhətdən zəif inkişaf etmiş regionlarda ətraf mühitin mühafizəsi məsələləri həll edilir, sosial problemlərin meydana çıxmasına şərait yaradılır
- Turizm xidməti üzrə mütərəqqi üsulların və standartların hazırlanmasına və tətbiq edilməsinə nail olmaq, təbii inhisarçılığa şərait yaratmaq

3. Turizmin birbaşa təsir nəticələrinə aiddir

- Mehmanxanaların, panseonatların, turbazaların, sanatoriyaların, çarpayı fondları və otaqların sayı, marketing tədqiqatları, turizm infrastrukturunun inkişafının hüququ və investisiya yönümlü dəstəyi, marketing konsepsiyalarının müəssisələr üçün onların reallaşdırılması istiqamətində məsləhətlərlə hazırlanması və emal edilməsi, məsləhət xidmətlərini təşkil edir
- Yerli məhsul və xidmətlərin, torpaq və digər təbii resursların qiymətlərinin yüksəldilməsi, turizm məhsullarının idxalı zamanı ölkədən valyuta axınları, ekoloji və sosial problemlərin meydana çıxmasına şərait yaradır, regional valyuta axınlarının, həmçinin xaricdən valyuta daxil olmalarını artırır, ümumi milli məhsulun həcmi yüksəldir, yeni iş yerlərinin yaradılmasına şərait yaradır, yerli və xarici kapitalların yatırılmasına şərait yaradılmasını təmin edir
- Mədəniyyət müəssisələri - muzeylər, teatrlar, sərgi və konsert zalları, istirahət və idman məşğələləri üçün yerlər, pərakəndə ticarət şəbəkəsi, parklar, əyləncə mərkəzləri, attraksionlar, tarixi abidələr, torpaq və digər təbii resursların qiymətlərinin yüksəldilməsi, turizm məhsullarının idxalı zamanı ölkədən valyuta axınları, ekoloji və sosial problemlərin meydana çıxmasına şərait yaradılması
- √ Yerli məhsul və xidmətlərin, torpaq və digər təbii resursların qiymətlərinin yüksəldilməsi, turizm məhsullarının idxalı zamanı ölkədən valyuta axınları, ekoloji və sosial problemlərin meydana çıxması
- Vəsait qoyuluşları, turizm müəssisələrindən və turistlərdən əldə olunan gəlirlər, turizm sahəsində işləyənlərin maddi təminatı, yeni iş yerlərinin yaradılması, turist xərcləri nəticəsində ölkənin gəlirləri artır, turizm sənayesi müəssisələr tərəfindən daxil olan vergilər, yığımlar və digər ödəmələr hesabına büdcə artımı təmin edilir

4. Özfəaliyyət turizm idarələrinə daxil edilir

- √ Turist, alpinist, velosiped, su idmanı, hava şarları və s.
- Əhaliyə göstərilən ticarət xidmətləri, sərnişin nəqliyyatı, rabitə və informasiya xidmətləri, mənzil-kommunal təsərrüfatı
- Turizm və sosial-mədəni servis, istehsal, mədəni-məişət xidmətləri, turist ləvazimatını, suvenirləri, idman mallarını satan dükənlər, kirayə məntəqələri, turist, alpinist, velosiped, su idmanı, hava şarları və s.
- Təhsil və elm, səhiyyə, mədəniyyət və incəsənət, bədən tərbiyəsi və idman, turizm və sosial-mədəni servis
- Turist ləvazimatını, suvenirləri, idman mallarını satan dükənlər, əhaliyə göstərilən ticarət xidmətləri, sərnişin nəqliyyatı, rabitə və informasiya xidmətləri, mənzil-kommunal təsərrüfatı

5. Ticarət müəssisələrinə daxildir

- Təhsil və elm, səhiyyə, mədəniyyət və incəsənət, bədən tərbiyəsi və idman, turizm və sosial-mədəni servis, istehsal, mədəni-məişət xidmətləri, turist ləvazimatını, suvenirləri, idman mallarını satan dükənlər, kirayə məntəqələri
- Mağazalar, turist ləvazimatını, suvenirləri, idman mallarını satan dükənlər, əhaliyə göstərilən ticarət xidmətləri, sərnişin nəqliyyatı, rabitə və informasiya xidmətləri, mənzil-kommunal təsərrüfatı
- Sərgi və bazarlar, sərnişin nəqliyyatı, rabitə və informasiya xidmətləri, mənzil-kommunal təsərrüfatı
- Mağazalar, turist ləvazimatını, suvenirləri, idman mallarını satan dükənlər, kirayə məntəqələri, mədəni-məişət xidmətləri, təhsil və elm, səhiyyə, mədəniyyət və incəsənət, bədən tərbiyəsi və idman, əhaliyə göstərilən ictimai iaşə xidmətləri, əhaliyə göstərilən ticarət xidmətləri, sərnişin nəqliyyatı, rabitə və informasiya xidmətləri, mənzil-kommunal təsərrüfatı
- √ Mağazalar, turist ləvazimatını, suvenirləri, idman mallarını satan dükənlər, kirayə məntəqələri

6. Məişət infrastrukturlarına aiddir

- Turizm infrastrukturunu, sığorta işi, bank və maliyyə xidmətləri, təhsil və elm, səhiyyə, mədəniyyət və incəsənət, bədən tərbiyəsi və idman, turizm, istehsal, mədəni-məişət xidmətləri
- Təhsil və elm, səhiyyə, mədəniyyət və incəsənət, bədən tərbiyəsi və idman, turizm və sosial-mədəni servis, istehsal, mədəni-məişət xidmətləri
- Mədəni-məişət xidmətləri, təhsil və elm, səhiyyə, mədəniyyət və incəsənət, bədən tərbiyəsi və idman, əhaliyə göstərilən ictimai iaşə xidmətləri, əhaliyə göstərilən ticarət xidmətləri, sərnişin nəqliyyatı, rabitə və informasiya xidmətləri, mənzil-kommunal təsərrüfatı
- Təhsil və elm, səhiyyə, mədəniyyət və incəsənət, bədən tərbiyəsi və idman, turizm və sosial-mədəni servis
- ✓ Mədəni-məişət xidmətləri, əhaliyə göstərilən ictimai iaşə xidmətləri, əhaliyə göstərilən ticarət xidmətləri, sərnişin nəqliyyatı, rabitə və informasiya xidmətləri, mənzil-kommunal təsərrüfatı

7. Sosial-mədəni infrastrukturlara aiddir

- Təhsil və elm, səhiyyə, mədəniyyət və incəsənət, bədən tərbiyəsi və idman, turizm və sosial-mədəni servis, əhaliyə göstərilən ticarət xidmətləri, sərnişin nəqliyyatı
- Turizm infrastrukturunu, sığorta işi, bank və maliyyə xidmətləri, təhsil və elm, səhiyyə, mədəniyyət və incəsənət, bədən tərbiyəsi və idman, turizm, istehsal, mədəni-məişət xidmətləri
- Təhsil və elm, səhiyyə, mədəniyyət və incəsənət, bədən tərbiyəsi və idman, turizm və sosial-mədəni servis, istehsal, mədəni-məişət xidmətləri
- Rabitə və informasiya xidmətləri, mənzil-kommunal təsərrüfatının idarə edilməsi, elm, səhiyyə, mədəniyyət və incəsənət, bədən tərbiyəsi və idman, turizm və sosial-mədəni servis, istehsal, mədəni-məişət xidmətləri
- ✓ Təhsil və elm, səhiyyə, mədəniyyət və incəsənət, bədən tərbiyəsi və idman, turizm və sosial-mədəni servis

8. Turist xidmətlərinin hansı fərqli xüsusiyyətlərə vardır

- Sahibkarlıq fəaliyyətinin səmərəli təşkili
- Dövlətin milli sərhədlərindən kənarında həyata keçirilən səyahətlərdir
- ✓ İstifadəsi mümkün olmayan, xidmətlərin hiss edilməməsi, mövsümi dəyişmələrə məruz qalma, müəyyən yerə bağlılıq, istehlakçılar
- Hər hansı bir ölkənin daxili və onun sərhədlərindən kənarında təşkil olunan səyahətlərdir
- Rəqabət qabiliyyətli mühitin yaradılmasıdır

9. Turizmin inkişaf amillərinə aiddir

- Turist taktikası, strategiyası, turist siyasəti və iqtisadi səmərəlilik
- Ekskursiyaların keçirilmə texnikası
- ✓ Təbii-coğrafi, mədəni-tarixi, sosial, iqtisadi, demoqrafik, siyasi, texnoloji, ekoloji
- Turizm üçün təbiətin mühafizəsi, landşaft və onun xüsusiyyətləri
- Ekologiyanın mühafizəsi

10. Turizmdə iqtisadi səmərəlilik göstəricilərinə aiddir

- Turizm bazarının seqmentləşməsi
- Mehmanxanaların xidmət standartlarına uyğunluğunun təyin olunması
- Turizmin ekoloji istiqamətləndirilməsi
- Marketing tədqiqatları, biznes planların əsaslandırılması
- ✓ Dövlət miqyasında turizm firmalarının istehsal-xidmət və region əhalisinin turist xidmətlərinin təşkilində mənfəətin əldə olunmasını bildirir

11. Turizmin humanitar funksiyaları aşağıdakılardır

- ✓ İntellektual məzmunlu, gənc nəslin tərbiyəsi, dinc və sülhsevər istiqamətlənmə
- Bədən tərbiyəsi, gənc nəslin tərbiyəsi
- Humanitar, sosial-psixoloji, etik
- Regional, əyani, ekoloji
- Kompleks, ekoloji, statistik

12. Tarixi İpək Yolunun bərpası üzrə beynəlxalq konfrans hansı tarixdə və harada keçirilmişdir

- 15-16 sentyabr 1998-ci il, Bakı
- 7-8 sentyabr 1997-ci il, Bakı
- 10-11 sentyabr 1999-cu il, Tiflis
- 10-11 sentyabr 1998-ci il, Tiflis

✓ 7-8 sentyabr 1998-ci il, Bakı

13. Regionun turist-rekreasiya imkanlarının qiymətləndirilməsində aşağıdakı əsas kriteriyalardan istifadə olunur

- Turist bazarının segmentləşməsi sxemidir və uzaqda yaşayanlara məxsus xüsusiyyətlər kimi
  - Diqqətəlayiq yerlərin, tarixi və mədəniyyət əlaqələrinin metodiki düşünülmüş nümayişi və bu obyektlərlə bağlı hadisələrin nəql edilməsidir
  - Təbiətdən istifadəyə yönəldilən turizm növüdür
- ✓ Təbii-iqlim cazibəsi, saf ətraf mühitin olması, asudə vaxtın təşkili üçün sosial infrastrukturun inkişaf səviyyəsi, otellərin keyfiyyət standartları, qida və xidmət sahələrinin təşkili, operativ nəqliyyat və rabitə, şəxsi təhlükəsizliyin təminatı və regionun stabilliyi, beynəlxalq prestij və məşhurluq, mədəni-tarixi atmosfer
- Beynəlxalq ticarətin genişlənməsi və nəqliyyat vasitələrinin təkmilləşdirilməsi

14. Turizmin təkrar istehsalat funksiyasına aiddir

- İstehlakçı tələbinin araşdırılması üzrə bazarın marketinq tədqiqi
  - Əyləncə və intellektual funksiyalar, şəraitin və fəaliyyət növünün tam dəyişməsi yolu ilə fərdin yorğunluq hissindən azad olması
  - Şəraitin və fəaliyyət növünün tam dəyişməsi yolu ilə fərdi yorğunluq hissindən azad olması, əyləncə funksiyası, intellektual funksiya
  - Turizm infrastrukturunu, turizm sənayesi və lisenziya sisteminin təkmilləşdirilməsi
- ✓ İnsan və ya cəmiyyətin müəyyən istehsalat və məişət məsələlərinin həlli üçün sərf olunmuş qüvvəsinin bərpasına istiqamətlənmiş təkrar istehsal etmə funksiyası

15. Turizmin ərazi təşkili zamanı bu əraziyə aşağıdakılar aid olmalıdır

- Turizm üçün təbiətin mühafizəsi, landşaft və onun xüsusiyyətləri
  - Turist taktikası, strategiyası, turist siyasəti və iqtisadi səmərəlilik
  - Ərazinin abadlaşdırılması, təbii-rekreasiya sərvətlərin yenidən öyrənilməsi, sərhədlərin qoyulması və istehlak rejimi layihəsinin işlənilməsi, razidə sərvətlərin müəyyən olunması və vəziyyəti üzərində müşahidənin təşkili
  - Təbii-coğrafi, mədəni-tarixi, sosial, iqtisadi, demoqrafik, siyasi, texnoloji, ekoloji
- ✓ Bir və ya bir neçə unikal təbii müalicəvi sərvətlərə, bu sərvətlərin lazımı ehtiyatına, kurort tikintisi üçün kifayət və münasib sahəyə, ekoloji və sanitariya-epidemioloji normalara uyğun gəlməlidir

16. Turizmdə insan kapitalı və onun rolu necə qiymətləndirilir

- İnsanların təhsilləri və peşəkar hazırlıqları haqqındakı qərarları, bununla bağlı olan xərcləri və gələcəkdə əldə edə biləcək daha yüksək gəlirləri
  - İnsan kapitalı əhalinin rifah halını xarakterizə edir və ona görə də işçi qüvvəsinin keyfiyyət göstəricisi kimi çıxış edə bilər
  - İqtisadi səmərəlilik, şəxsi azadlıq və mənəvi etik normala
  - Əhalinin qidalanması və onların sağlamlığının qorunması
- ✓ İnsanlar istehlakçı kimi, yalnız ayrı-ayrı dövrlər və hətta il ərzində deyil, bütün həyatları boyu öz gəlirlərinin artmasına çalışırlar.

17. Əsas tələbata uyğun olaraq, turizmdə təbiətdən istifadə etmənin hansı növləri vardır

- Sağlamlıq və idman, inkişaf
  - Sağlamlıq, idman və dərketmə, inkişaf, nəzarət
  - İdman və dərketmə
  - Sağlamlıq, idman və dərketmə, alternativ variantların formalaşdırılması, alternativlərin qiymətləndirilməsi, əks əlaqə
- ✓ Sağlamlıq, idman və dərketmə

18. Turizm xidmətinin xüsusiyyətinə aid deyildir:

- Keyfiyyətin dəyişkənliyi.
- ✓ Qiymətlərin yüksək səviyyəsi.
- Duyulmamazlıq və ya qeyri-maddi xarakter
  - Saxlanma qabiliyyətinin olmaması.
  - İstehsal və istehlakın ayrılmazlığı.

19. Turizmin funksiyalarına aiddir

- Turizm layihəsinin miqyası üzrə, layihənin məqsədli istiqamətlənməsi üzrə, turizm müəssisəsinin həyat dövrünün müxtəlif mərhələlərində həyata keçirilən investisiya dövrünün xarakteri və tərkibi üzrə, dövlət müdaxiləsinin dərəcəsi üzrə, pul vəsaitləri istifadəsinin iqtisadi effektivlik səviyyəsi

- ✓ Sağlamlığı bərpa etmək, dünya görüşünü genişləndirmək və istirahət-əyləncə vəzifələrini yerinə yetirmək
- Xidmət sahələrinin sosial xidmətinin tənzimlənməsi mexanizmi formasında
- Ayrı-ayrı maddi nemətlərin bütövlükdə istehlak həcmində xüsusi çəkisi əsasında sosial idarəetmənin metodoloji prinsipləri
- Turizm sahəsində yaranan istehsal münasibətlərini birləşdirməlidir, turizmin bütün resurslarından səmərəli istifadə olunmasına nail olmalıdır, turizmdə istehsal aspektlərini və istehsal münasibətlərini təsdiq edən elmi təmsil etməlidir

20. Strukturuna görə turizmin iqtisadiyyatı ilk növbədə aşağıdakıları həll etməlidir

- Xaricdən valyuta daxil olmalarını artırır, ümumi milli məhsulun həcmi yüksəldir, yeni iş yerlərinin yaradılmasına şərait yaradır, kapitalın yatırılmasına şərait yaradır
- Sağlamlığı bərpa etmək, dünya görüşünü genişləndirmək və istirahət-əyləncə vəzifələrini yerinə yetirmək
- Turizm infrastrukturunu sahəsində elmi tədqiqatları inkişaf etdirir
- ✓ Turizm sahəsində yaranan istehsal münasibətlərini birləşdirməlidir, turizmin bütün resurslarından səmərəli istifadə olunmasına nail olmalıdır, turizmdə istehsal aspektlərini və istehsal münasibətlərini təsdiq edən elmi təmsil etməlidir
- Turizm fəaliyyətinə kömək edir, onun inkişafı üçün şərait yaradır, ölkə haqqında turizm üçün əhəmiyyətli bir diyar kimi təsəvvür yaradır

21. Əlavə turizm xidmətlərinə aiddir

- Tələb və təklif münasibətləri
- Rəqabətli qiymətin dinamikası və səviyyəsi
- İstehlakçılar
- Məhsulun keyfiyyəti
- ✓ Ekskursiyaların təşkili üzrə xidmətlər, sığorta xidmətləri, gid-tərcüməçi və gidlərin xidməti. nəqliyyatın təşkil olunması, ləvazimatın, inventarın kirayə xidmətləri, rabitə vasitələri, iaşə xidmətləri

22. Əsas turizm xidmətlərinə aiddir

- Müəssisənin xarici münasibətlərində qiymətə təsir edən amillərin aşkara çıxarılması
- Müəssisənin qiymət strategiyasının müəyyənləşməsi
- Bazarda rəqiblərin sayının müəyyənləşməsi
- ✓ Daşınmanın təşkili xidməti, yerləşdirmə, qidalanma
- Qiymətməhləgəlmə metodunun seçilməsi

23. Demografik amillərə daxildir

- Turistlərin yaşadığı ölkənin daxili siyasi sabilliyi, turistləri qəbul edən ölkənin daxili siyasi sabilliyi, ölkələr arasında dostluq, mehriban qonşuluq, dinc münasibətlər
- Beynəlxalq əmək bölgüsü əsasında dövlətlər arasında iqtisadi əlaqələrin fəallaşması, beynəlxalq ticarətin genişlənməsi və nəqliyyat vasitələrinin təkmilləşdirilməsi
- Bütün dünya üzrə xarici səyahətlərinə imkan verən, sosial azadlıq və hüquqlarının olması, beynəlxalq əmək bölgüsü əsasında dövlətlər arasında iqtisadi əlaqələrin fəallaşması
- ✓ Əhalinin artımı dünya turizm potensialını yüksəldir, insanların ömür müddətinin artması və təqaüd yaş həddinin azalması, turizmdə üçüncü yaş qrupuna aid olan insanların çoxalmasına səbəb olur, etnik turist axını
- İqtisadi, ticarət, elmi-texniki əlaqələr, turist mübadiləsi üzrə dövlətlərarası və əməkdaşlıq sazişləri

24. Tura aid olan keyfiyyət anlayışına daxildir

- Turizm xidmətləri tədarükçüləri, turoperatorlar, idxal-ixrac və rəqabət elementləri
- Turizm xidmətləri tədarükçüləri, turoperatorlar, turizm agentlikləri, turistlər, turist tələbi qiymət, idxal-ixrac və rəqabət elementləri
- Nəqliyyat şirkətləri, yerləşmə vasitələri, qidalanma müəssisələri, pərakəndə satış vasitəçiləri, idxal-ixrac və rəqabət elementləri
- ✓ Səyahətin tipinə və növünə uyğun olan xidmətlər toplusu, xidmətin proqramı və texnologiyalarının optimal olması
- Turizm xidmətləri tədarükçüləri, turoperatorlar, turizm agentlikləri

25. Turizmin inkişafının əsas səbəblərinə daxildir

- ✓ Siyasi, iqtisadi, sosial, mədəniyyət və təhsilin yayılması, nəqliyyatın inkişafındakı uğurlar, informasiya vasitələrinin inkişafı
- Beynəlxalq turizm təşkilatlarının xüsusi funksiyaları və kompetensiyası
- Ciddi hesabat blanklarının tədqiqi və tərtibi, məsuliyyət
- Kompleks səfərlər, istirahət və kompleks turlara xidmətlər paketi
- Empririk, optimistik, evristik yanaşma, sistemli planlaşdırma

26. Turist tələbatının formalaşmasına təsir edən amillərə daxildir

- Turizm xidmətləri tədarükçüləri, turoperatorlar, turizm agentlikləri
- Nəqliyyat şirkətləri, yerləşmə vasitələri, qidalanma müəssisələri, pərakəndə satış vasitəçiləri, idxal-ixrac və rəqabət elementləri
- Turizm xidmətləri tədarükçüləri, turoperatorlar, idxal-ixrac və rəqabət elementləri
- √ Təbiət, sosial-iqtisadi, turizm sənayesinin maddi bazası, istirahət yerlərinin infrastrukturunu, turizm təklifi
- Turist tələbi qiymət, idxal-ixrac və rəqabət elementləri

27. Siyasi amillərə daxildir

- Turistlərin yaşadığı ölkənin daxili siyasi sabilliyi, turistləri qəbul edən ölkənin daxili siyasi sabilliyi, əhalinin əsas kütləsinin yaşayış səviyyəsi
- Əhalinin əsas kütləsinin yaşayış səviyyəsi, yəni turizmin iqtisadi əlverişliliyi, vətəndaşların ölkə daxilində və bütün dünya üzrə xarici səyahətlərinə imkan verən, sosial azadlıq və hüquqlarının olması
- Turistlərin yaşadığı ölkənin daxili siyasi sabilliyi, turistləri qəbul edən ölkənin daxili siyasi sabilliyi, ölkələr arasında dostluq, mehriban qonşuluq, iqtisadi, ekoloji, sosial-iqtisadi, siyasi, demoqrafik amillər
- Təbii-ekoloji, sosial-iqtisadi, siyasi, demoqrafik amillər
- √ Turistlərin yaşadığı ölkənin daxili siyasi sabilliyi, turistləri qəbul edən ölkənin daxili siyasi sabilliyi, ölkələr arasında dostluq, mehriban qonşuluq, dinc münasibətlər, iqtisadi, ticarət, elmi-texniki və mədəni əlaqələr, turist mübadiləsi üzrə dövlətlərarası və hökumətlərarası əməkdaşlıq sazişləri

28. Sosial-iqtisadi amillərə daxildir

- Yaxşı iqlim və komfort təbii şəraitin olması, landşaftların və təbiətin diqqətəlayiq yerlərinin olması, inkişaf etmiş hidroqrafik şəbəkələrin və təbii su hovuzlarının olması
- Ölkələr arasında dostluq, mehriban qonşuluq, dinc münasibətlər, iqtisadi, ticarət, elmi-texniki və mədəni əlaqələr, turist mübadiləsi üzrə dövlətlərarası və hökumətlərarası əməkdaşlıq sazişləri
- Əhalinin əsas kütləsinin yaşayış səviyyəsi, yəni turizmin iqtisadi əlverişliliyi, vətəndaşların ölkə daxilində və bütün dünya üzrə xarici səyahətlərinə imkan verən, sosial azadlıq və hüquqlarının olması, landşaftların və təbiətin diqqətəlayiq yerlərinin olması
- √ Əhalinin əsas kütləsinin yaşayış səviyyəsi, yəni turizmin iqtisadi əlverişliliyi, vətəndaşların ölkə daxilində və bütün dünya üzrə xarici səyahətlərinə imkan verən, sosial azadlıq və hüquqlarının olması, beynəlxalq əmək bölgüsü əsasında dövlətlər arasında iqtisadi əlaqələrin fəallaşması
- İqtisadi, ticarət, elmi-texniki və mədəni əlaqələr, turist mübadiləsi üzrə dövlətlərarası və hökumətlərarası əməkdaşlıq sazişləri, komfort təbii şəraitin olması

29. Təbii-ekoloji amillərə daxil olan elementləri təsniflədirin

- İqtisadi, ticarət, elmi-texniki və mədəni əlaqələr, turist mübadiləsi üzrə dövlətlərarası və hökumətlərarası əməkdaşlıq sazişləri
- əhalinin əsas kütləsinin yaşayış səviyyəsi, yəni turizmin iqtisadi əlverişliliyi
- Yaxşı iqlim və komfort təbii şəraitin olması, landşaftların və təbiətin diqqətəlayiq yerlərinin olması, elmi-texniki və mədəni əlaqələr, turist mübadiləsi üzrə dövlətlərarası və hökumətlərarası əməkdaşlıq sazişləri
- √ Yaxşı iqlim və komfort təbii şəraitin olması, landşaftların və təbiətin diqqətəlayiq yerlərinin olması, inkişaf etmiş hidroqrafik şəbəkələrin və təbii su hovuzlarının olması, təbiət obyektlərinin təmiz və yararlı vəziyyətdə olması, ekoloji vəziyyətin yaxşı olması
- Beynəlxalq əmək bölgüsü əsasında dövlətlər arasında iqtisadi əlaqələrin fəallaşması, beynəlxalq ticarətin genişlənməsi və nəqliyyat vasitələrinin təkmilləşdirilməsi

30. Dövlətin turizmə dəstəyi aşağıdakı amillərlə bağlıdır

- Turizm və sosial-mədəni servis xidmətlərində iqtisadi münasibətlər
- √ Yerli xüsusiyyətlərə uyğun struktura malik turizm komplekslərinin tikilməsi, əlaqə vasitələrinin modernizasiyası və infrastrukturun inkişafı, turizm kadrlarının inkişafı
- Turizmdə marketinq xidmətlərinin təşkili
- İdarəetmədə iqtisadi-inzibati və sosial-psixoloji münasibətlər
- Turizmdə kiçik və orta biznesin xarakterik cəhətləri

31. Turizm müəssisələrində maliyyə sabitliyini xarakterizə etmək üçün hansı göstəricilər mövcuddur

- Sərgi və bazarlar, sərnişin nəqliyyatı, rabitə və informasiya xidmətləri, mənzil-kommunal təsərrüfatı
- Mağazalar, turist ləvazimatını, suvenirləri, idman mallarını satan dükənlər, kirayə məntəqələri
- Mağazalar, turist ləvazimatını, suvenirləri, idman mallarını satan dükənlər, kirayə məntəqələri, mədəni-məişət xidmətləri
- Mağazalar, turist ləvazimatını, suvenirləri, idman mallarını satan dükənlər, əhaliyə göstərilən ticarət xidmətləri, sərnişin nəqliyyatı, rabitə və informasiya xidmətləri, mənzil-kommunal təsərrüfatı
- √ Likvidlik, maliyyə sabitliyi əmsali, manevr etmə əmsali

32. Dövlət investisiya siyasəti necə müəyyən olunur

- Investisiya riski yatırılmış vəsaitlərin qaytarılması və gəlir gətirməsi riski məsələn, mehmanxana tikintisinə yatırılmış vəsaitlərin riski onun realizasiyasının qeyri-müəyyənliyi ilə bağlıdır və eləcə də texniki siyasi kommersiya faktorların təsiridir
- Koordinasiya, planlaşdırma, tənzimlənmə, milli turist məhsulunun marketinqi, stimullaşdırma, sosial turizm, maraqların müdafiəsi
- Mövcud məhsulun turizmin təşəkkül tapmış istiqamətində inkişafı, yeni turizm rayonları hesabına səyahətlərin coğra-fiyasının genişləndirilməsi və satışın artırılması, yeni şirkətlər təsis etməklə turizm fəaliyyətinin genişləndirilməsi
- Milli sərvətin itirilməsi ölkədə rəqabət qabiliyyətinin aşağı düşməsi, investisiya cəlbinin aşağı düşməsi, adambaşına düşən milli gəlirin azalması, infilyasiya səviyyəsinin dəyişməsi
- ✓ Milli və sektor inkişaf çərçivəsində formalaşdırılması mühüm əhəmiyyət kəsb etməklə yanaşı, qarşılıqlı əlaqələrin təmin edilməsi və uyğunsuzluqlara yol verilməməsi üçün yeganə yoldur

33. Turizm müəssisələrinin xərclərinə aiddir

- Turizm xidməti və məhsullarının xarici və daxili turistlərə satışından, turizm müəssisələri üçün turizm məhsulları və avadanlığının ixracından, turistlərin getdikləri ölkələrdə daxili və beynəlxalq nəqliyyat xərcləri, sənayesində xarici investisiya qoyuluşu
- Turizm və sosial-mədəni servis xidmətlərində reklam xidmətlərinin təşkili, müəssisələr arasında azad rəqabətin mövcudluğu, istehlakçılar üçün müxtəlif istehsalçıların analoji məhsul və xidmətlərinin seçimi imkanının olması, ölçülə bilən ifadələrdə müəssisələrin məqsədlərinin ifadə olunması
- İstehlak funksiyası, əhali məşğulluquna şərait yaradılması funksiyası, gəlirlərin formalaşdırılması funksiyası, iqtisadiyyatın digər sahələrinin inkişafına təsir edən və ödəmə balansının sabit saxlanılması funksiyası
- ✓ Tur üzrə göstərilən xidmətlərə daxil olan qiymətlər, vergilər, ofis otaqlarının icarəsi, avadanlıq, mebel və inventarın amortizasiyası, işçilərin əmək haqqısı, mükafatlar, bonuslar, depozitlər və depozitlər üzrə faizlər, fondların formalaşması
- İstehsal funksiyası, əhali məşğulluquna şərait yaradılması funksiyası, iqtisadiyyatın digər sahələrinin inkişafına təsir edən və ödəmə balansının sabit saxlanılması funksiyası

34. Mədəni irsin qorunması çərçivəsində 31 may 1999-cu ildə Azərbaycan hökuməti ilə Beynəlxalq İnkişaf Assosiasiyası arasında kredit sazişi hansı mühüm əhəmiyyət daşıyan tarixi abidələr üzrə təmir-bərpa işləri həyata keçirilmişdir

- Bakıda Şirvanşahlar sarayı kompleksinə daxil olan Saray binasının 2-ci mərtəbəsinin rekonstruksiyası və Divanxananın konservasiyası, Səadət sarayının bərpası
- Bakıda Şirvanşahlar sarayı kompleksinə daxil olan Saray binasının 2-ci mərtəbəsinin rekonstruksiyası və Divanxananın konservasiyası, Şəkiddə yerləşən Xan sarayının bərpası və konstruktiv möhkəmləndirilməsi, Naxçıvan MR-də Möminə Xatun türbəsinin konservasiyası və Qarabağlar kəndindəki Qübi-Xatun türbəsi ilə 2 minarənin bərpası, İqtisad Universitetinin binasının fasadının bərpası
- ✓ Bakıda Şirvanşahlar sarayı kompleksinə daxil olan Saray binasının 2-ci mərtəbəsinin rekonstruksiyası və Divanxananın konservasiyası, Şəkiddə yerləşən Xan sarayının bərpası və konstruktiv möhkəmləndirilməsi, Naxçıvan MR-də Möminə Xatun türbəsinin konservasiyası və Qarabağlar kəndindəki Qübi-Xatun türbəsi ilə 2 minarənin bərpası
- Şəkiddə yerləşən Xan sarayının bərpası və konstruktiv möhkəmləndirilməsi, Naxçıvan MR-də Möminə Xatun türbəsinin konservasiyası və Qarabağlar kəndindəki Qübi-Xatun türbəsi ilə 2 minarənin bərpası, İqtisad Universitetinin binasının fasadının bərpası
- Bakıda Şirvanşahlar sarayı kompleksinə daxil olan Saray binasının 2-ci mərtəbəsinin rekonstruksiyası və Divanxananın konservasiyası, Şəkiddə yerləşən Xan sarayının bərpası və konstruktiv möhkəmləndirilməsi, Naxçıvan MR-də Möminə Xatun türbəsinin konservasiyası və Qarabağlar kəndindəki Qübi-Xatun türbəsi ilə 2 minarənin bərpası, Səadət sarayının bərpası

35. Turizmin inkişafı üçün ehtiyac duyulan maliyyə mənbələri aşağıdakı kimi qurplaşdırılır

- Yerli hakimiyyətin reklam-informasiya sahəsində fəallığı, yerli və hakimiyyət səviyyəsində azad adminstrativ və vergi siyasəti, xüsusi investisiya təşəbbüsünün həvəsləndirilməsi
- Turizm layihəsinin miqyası üzrə, layihənin məqsədli istiqamətlənməsi üzrə, turizm müəssisəsinin həyat dövrünün müxtəlif mərhələlərində həyata keçirilən investisiya dövrünün xarakteri və tərkibi üzrə, dövlət müdaxiləsinin dərəcəsi üzrə, pul vəsaitləri istifadəsinin iqtisadi effektivlik səviyyəsi üzrə
- Analitik qabiliyyəti, kommunikasiya vasitələrinin düzgün seçimi bacarığı, qarşıya məqsəd qoyma bacarığı, qərar qəbul edərkən əsaslandırma, işi səmərəli təşkil etmək qabiliyyəti və s
- Kütləvi informasiya vasitələri, çap reklam nəşrləri, kino və video reklam, küçə reklamı, suvenirlər, sərgilər, birjalar, yarmarkaların hesabına maliyyə yardımları
- ✓ Turizm müəssisələrinə ilkin olaraq müxtəlif maliyyə qrupları tərəfindən qısamüddətli kreditlərin verilməsi, uzunmüddətli maliyyə yardımları

36. Turizmin iqtisadiyyatında işçinin karyerasının modelləşdirilməsi zamanı onun aşağıdakı qabiliyyət və bacarıqları nəzərə alınır

- Turizm layihəsinin miqyası üzrə, layihənin məqsədli istiqamətlənməsi üzrə, turizm müəssisəsinin həyat dövrünün müxtəlif mərhələlərində həyata keçirilən investisiya dövrünün xarakteri və tərkibi üzrə, dövlət müdaxiləsinin dərəcəsi üzrə, pul vəsaitləri istifadəsinin iqtisadi effektivlik səviyyəsi üzrə
- Bazarın müəyyən hissəsinin itirilməsində, satış həcmimin və gəlirin dəyişməsində, neqativ dəyişmələrin xarici sferaya təsirində, məsələn tur xidmətinin qiymətinin aşağı düşməsi başa düşülür
- İnsanlar istehlakçı kimi, yalnız ayrı-ayrı dövrlər və hətta il ərzində deyil, bütün həyatları boyu öz gəlirlərinin artmasına çalışırlar
- Turizm məhsulunun xüsusiyyəti və turistlər üçün cəlbediciliyi, gedilən yerdə turistlərin xərclərinə ayırdıqları büdcə və bunun nə qədər tez-tez təkrarlanması, gedilən yerin iqtisadi inkişaf səviyyəsi, gedilən yerin iqtisadi gücünün ölçüsü, turist xərclərinin gedilən yerdə yenidən tədaviyə daxil olması dərəcəsi, gedilən yerin mövsümi turist tələbinə uyğunlaşa bilmə dərəcəsi və qabiliyyəti

- ✓ Analitik qabiliyyəti, kommunikasiya vasitələrinin düzgün seçimi bacarığı, qarşıya məqsəd qoyma bacarığı, qərar qəbul edərkən əsaslandırma, işi səmərəli təşkil etmək qabiliyyəti və s.

37. Turizmin maddi-texniki bazasına daxildir

- Dəyərlərin toplanması, bazarın seqmentləşməsi amilləri
- Turizm xidməti üzrə mütərəqqi üsulların və standartların hazırlanmasına və tətbiq edilməsinə nail olmaq, təbii inhisarçılığa şərait yaratmaq
- ✓ Turistlərin yerləşdirilməsi üzrə, turistləri nəqliyyatla təmin edən müəssisələr, iaşə müəssisələri, turizm məhsulunun yayılması üzrə turist firmaları, turist reklam-informasiya idarələri, turist müəssisələri
- Turizm bazarının seqmentləşdirilməsi, turistlərin yerləşdirilməsi üzrə, turistləri nəqliyyatla təmin edən müəssisələr, iaşə müəssisələri, turizm məhsulunun yayılması üzrə turist firmaları
- Turizm bazarı, turizm məhsulunun yayılması üzrə turist firmaları, turist reklam-informasiya idarələri, turist müəssisələri

38. Mənfəəti artırıqmağın əsas yollarına aiddir

- Marketing riski, maliyyə riski, isehsal riski, ödəmə balansının sabit saxlanılması
- Maliyyə güzəştləri, “yarımmaliyyə”xarakterli güzəştlər, digər tədbirlər
- ✓ Turizm məhsulunun satış həcmnin artırılması, turizm məhsulu və tamamlayıcı xidmət nomenklaturasının genişləndirilməsi, xidmətin keyfiyyətinin yüksəldilməsi, satış bazarının genişlənməsi
- Qiymətləndirmə, stimullaşdırma, paylaşdırma
- Koordinasiya, planlaşdırma, tənzimlənmə, məmilli turist məhsulunun marketingi, stimullaşdırma, sosial turizm maraqlarının müdafiəsi

39. Müəssisənin gəliri hansı funksiyaları yerinə yetirir

- Turizm məhsulunun satış həcmnin artırılması, turizm məhsulu və tamamlayıcı xidmət nomenklaturasının genişləndirilməsi, xidmətin keyfiyyətinin yüksəldilməsi, satış bazarının genişlənməsi
- İnvestisiya fəaliyyətləri içərisində müəssisənin yeni fəaliyyət sferalarının mənimsənilməsi, sığorta firmalarının təsis edilməsi, yeni riskli layihələrin həyata keçirilməsi ilə əlaqədar investisiya formasıdır
- Maliyyə güzəştləri, “yarımmaliyyə”xarakterli güzəştlər, digər tədbirlər
- Koordinasiya, planlaşdırma, tənzimlənmə, məmilli turist məhsulunun marketingi, stimullaşdırma, sosial turizm maraqlarının müdafiəsi
- ✓ Qiymətləndirmə, stimullaşdırma, paylaşdırma

40. Turizm sahəsinə investisiyaların cəlb edilməsini gücləndirən hansı qrup güzəştləri fərqləndirilir

- Koordinasiya, planlaşdırma, tənzimlənmə, məmilli turist məhsulunun marketingi, stimullaşdırma, sosial turizm maraqlarının müdafiəsi
- Regional, təsərrüfat subyektləri, sahəvi
- Marketing riski, maliyyə riski, isehsal riski, ödəmə balansının sabit saxlanılması
- İnvestisiya fəaliyyətləri içərisində müəssisənin yeni fəaliyyət sferalarının mənimsənilməsi, sığorta firmalarının təsis edilməsi, yeni riskli layihələrin həyata keçirilməsi ilə əlaqədar investisiya formasıdır
- ✓ Maliyyə güzəştləri, “yarımmaliyyə”xarakterli güzəştlər, digər tədbirlər

41. Dövlət investisiya siyasəti hansı səviyyədə həyata keçirilir

- Maliyyə güzəştləri, “yarımmaliyyə”xarakterli güzəştlər, digər tədbirlər
- Marketing, turizm məhsulunun yaradılması, maliyyə hesablaşmaları, turizm firmasının inkişafı
- Marketing riski, maliyyə riski, isehsal riski, ödəmə balansının sabit saxlanılması
- ✓ Regional, təsərrüfat subyektləri, sahəvi
- Koordinasiya, planlaşdırma, tənzimlənmə, məmilli turist məhsulunun marketingi, stimullaşdırma, sosial turizm maraqlarının müdafiəsi

42. Dövlət turizmdə maliyyə sərmayələrinin mübadiləsi prosesində aşağıdakılara nail olur

- Hərəkət fəallığı, məkdaşların gəlirin artırılmasında maraqlı olması, firmanın gündəlik işinin təşkili, yekun gəlirin əldə olunması
- Kütləvi informasiya vasitələri, çap reklam nəşrləri, kino və video reklam, küçə reklamı, suvenirilər, sərəgilər, birjalar, yarmarkalar
- Bazarın yayılması, mövcud bazardan müştərilərin böyük miqdarını yayındırmaq, yeni xidmət və marşrutlara tələbin bölüşdürülməsi, satışın effektivliyinin yüksəlməsi
- ✓ Rəqabət mübarizə prinsipinin hökmran olması, turizmin maddi bazası üzərində şəxsi əmlak hüququ, həm istehlakçı, həm də müştəri üçün azad seçim hüququ, əhali gəlirlərinin, əməyin nəticəsindən və əmək bazarındaki vəziyyətdən asılılığı
- Xidmətlər paketi rekvizitləri, turist yollarının qiymətləri

43. Turizmin maddi-texniki bazasına daxildir

- İstehlakçılar üçün müxtəlif istehsalçıların analoji məhsul və xidmətlərinin seçimi imkanının olması, ölçülə bilən ifadələrdə müəssisələrin məqsədlərinin ifadə olunması
- Turizmin inkişafı əhalinin məşğulluğunu təmin edir, əhalinin öz mədəni irsinə marağı artır, iqtisadi cəhətdən zəif inkişaf etmiş regionlarda ətraf mühitin mühafizəsi məsələləri
- İstehlakçılar üçün müxtəlif istehsalçıların analoji məhsul və xidmətlərinin seçimi imkanının olması, turizm firmalarının fəaliyyətinin maliyyə-iqtisadi göstəriciləri, beynəlxalq turizmin inkişaf göstəriciləri
- İstehsalçılar üçün müxtəlif istehlakçıların analoji məhsul və xidmətlərinin seçimi imkanının olması, ölçülə bilən ifadələrdə müəssisələrin məqsədlərinin ifadə olunması
- ✓ Mehmanxanaların, panseonatların, turbazaların, sanatoriyaların, çarpayılıq fondları və otaqların sayı, turistlərə xidmət göstərən qida müəssisələrində yerlərin sayı, turistlərə xidmət göstərən ticarət, ictimai-iaşə, əyləncə müəssisələri, aqua parklar, əmək ehtiyatları

44. Müasir iqtisadi şərtlər daxilində hər bir müəssisə maliyyə vasitələrinin investisiya kimi cəlb edilməsi problemilə qarşılaşır. Problemin həlli üçün hansı yollar mümkündür

- Yeni texnoloji strukturun formalaşdırılması
- Turizm müəssisəsində struktur islahatları
- Koordinasiya, planlaşdırma, tənzimləmə, məill turist məhsulunun marketinqi, stimullaşdırma, sosial turizm maraqlarının müdafiəsi
- Yeni tərəfdaşlarla münasibətlərin tənzimlənməsi
- ✓ Bankdan kommersiya kreditlərinin alınması, qiymətli kağızların emissiyası, kapitalın idarə edilməsi,

45. Turizm kapital qoyuluşunun aşağıdakı nümunələrini göstərmək olar:

- ✓ İnfrastruktur - aeroportlar, nəqliyyat və başqa növ terminallar, yollar, torpaqların «sağlamlaşdırılması», nəqliyyat sistemləri və qurğuları, müxtəlif dərəcəli mehmanxanalar, kafe-restoranlar, mədəniyyət müəssisələri - muzeylər, teatrlar, sərgi və konsert zalları, istirahət və idman məşğələləri üçün yerlər, pərakəndə ticarət şəbəkəsi, parklar, əyləncə mərkəzləri, attraksionlar, tarixi abidələr və s.
- Turist axınlarının həcmi, yeni turizm rayonları hesabına səyahətlərin coğrafiyasının genişləndirilməsi və satışın artırılması, təbiət obyektlərinin təmiz və yararlı vəziyyətdə olması göstəriciləri
- Yerli məhsul və xidmətlərin, torpaq və digər təbii resursların qiymətlərinin yüksəldilməsi, turizm məhsullarının idxalı zamanı ölkədən valyuta axınları, ekoloji və sosial problemlərin meydana çıxması
- Mədəniyyət müəssisələri - muzeylər, teatrlar, sərgi və konsert zalları, istirahət və idman məşğələləri üçün yerlər, pərakəndə ticarət şəbəkəsi, parklar, əyləncə mərkəzləri, attraksionlar, tarixi abidələr, torpaq və digər təbii resursların qiymətlərinin yüksəldilməsi, turizm məhsullarının idxalı zamanı ölkədən valyuta axınları, ekoloji və sosial problemlərin meydana çıxmasına şərait yaradılması
- Valyuta axınlarının, həmçinin xaricdən valyuta daxil olmalarını artırır, ümumi milli məhsulun həcmi yüksəldir, yeni iş yerlərinin yaradılmasına şərait yaradır, yerli və xarici kapitalların yatırılmasına şərait yaradılması, xarici ölkələrə səyahət edən turistlərin sayı, xarici turistlərin turist günlərinin miqdarı, xarici səfərlər zamanı turist xərclərinin ümumi məbləği

46. Turizm xidmətlərinin satış vasitələrinə daxildir

- Turist tələbi qiymət, idxal-ixrac və rəqabət elementləri
- Nəqliyyat şirkətləri, yerləşmə vasitələri, qidalanma müəssisələri, pərakəndə satış vasitəçiləri, idxal-ixrac və rəqabət elementləri
- Turizm xidmətləri tədarükçüləri, tuoperatorlar, turizm agentlikləri, turistlər, turist tələbi qiymət, idxal-ixrac və rəqabət elementləri
- ✓ Turizm xidmətləri tədarükçüləri, tuoperatorlar, turizm agentlikləri
- Turizm xidmətləri tədarükçüləri, tuoperatorlar, idxal-ixrac və rəqabət elementləri

47. Turizm firmalarının fəaliyyətinin maliyyə-iqtisadi göstəriciləri özündə aşağıdakı parametrləri birləşdirir:

- Əmək məhsuldarlığı, əmək haqqı ödəmələrinin səviyyəsi, dövriyyə vəsaitlərini təkrar istehsalı, ödəmə qabiliyyəti, maliyyə sabitliyi, valyuta dövrüçü, turist məhsulunun istehlakçıya çatdırılması prosesinin təşkil olunması, əməyə material-maddi stimulun iqtisadi təminatı, turizm infrastrukturunun inkişafının hüququ və investisiya yönümlü dəstəyi, təbii inhisarçılığa şərait yaratmaq
- İşçi qüvvəsindən səmərəli istifadə olunmasının əsas göstəriciləri, istehsal fondundan istifadənin göstəriciləri, turizm xidmətlərinin maya dəyəri, mənfəət, rentabellik, turizm xidməti üzrə mütərəqqi üsulların və standartların hazırlanmasına və tətbiq edilməsinə nail olmaq, təbii inhisarçılığa şərait yaratmaq
- Turistlərə xidmət göstərən qida müəssisələrində yerlərin sayı; turistlərə xidmət göstərən ticarət, ictimai-iaşə, əyləncə müəssisələri, aqua parklar, əmək ehtiyatları, onların xarakteri və bu kimi göstəricilər
- Turizm xidməti üzrə mütərəqqi üsulların və standartların hazırlanmasına və tətbiq edilməsinə nail olmaq, təbii inhisarçılığa şərait yaratmaq
- ✓ Realizə olunan turizm xidmətlərinin həcmi və ya turizm xidmətlərinin realizə olunmasından əldə edilən gəlirlər, işçi qüvvəsindən səmərəli istifadə olunmasının əsas göstəriciləri, istehsal fondundan istifadənin göstəriciləri, turizm xidmətlərinin maya dəyəri, mənfəət, rentabellik

48. Çarpayılıq fondunun gücü aşağıdakı düsturla müəyyən olunur: Burada: Gç.f - çarpayılıq fondunun ümumi say göstəricisi; Çil - il ərzində istifadə edilən çarpayılıq yerlərinin sayı; Çm - mövsümi istifadə edilən çarpayılıq yerlərinin sayı; T - mövsümi turist günlərinin sayı.

- $Gç.f = \text{Çil} + (Gm \times T)$
- $Gç.f = \text{Çil} + (Gm / T)$
- $Gç.f = \text{Çil} \times 365 - Gm \times T$

- ✓ $Gç.f = Çil \times 365 + Gm \times T$
- $Gç.f = (Çil \times 365) / (Gm \times T)$

49. Turizmin maddi-texniki bazasının vəziyyəti və inkişafını xarakterizə edən göstəricilərə daxildir

- Mehmanxanaların, panseonatların, turbazaların, sanatoriyaların, çarpayılıq fondları və otaqların sayı, marketing tədqiqatları, marketing konsepsiyalarının müəssisələr üçün onların reallaşdırılması istiqamətində məsləhətlərlə hazırlanması və emal edilməsi, məsləhət xidmətləri
- İstehlakçılar üçün müxtəlif istehsalçıların analogi məhsul və xidmətlərinin seçimi imkanının olması, ölçülə bilən ifadələrdə müəssisələrin məqsədlərinin ifadə olunması, turizm firmalarının fəaliyyətinin maliyyə-iqtisadi göstəriciləri, onların xarakteri və bu kimi göstəricilər
- İstehsalçılar üçün müxtəlif istehlakçıların analogi məhsul və xidmətlərinin seçimi imkanının olması, ölçülə bilən ifadələrdə müəssisələrin məqsədlərinin ifadə olunması, turizm firmalarının fəaliyyətinin maliyyə-iqtisadi göstəriciləri, beynəlxalq turizmin inkişaf göstəriciləri
- ✓ Mehmanxanaların, panseonatların, turbazaların, sanatoriyaların, çarpayılıq fondları və otaqların sayı, turistlərə xidmət göstərən qida müəssisələrində yerlərin sayı, turistlərə xidmət göstərən ticarət, ictimai-iaşə, əyləncə müəssisələri, aqua parklar, əmək ehtiyatları
- İstehlakçılar üçün müxtəlif istehsalçıların analogi məhsul və xidmətlərinin seçimi imkanının olması, turizm firmalarının fəaliyyətinin maliyyə-iqtisadi göstəriciləri, beynəlxalq turizmin inkişaf göstəriciləri

50. Turizmdə kapital qoyuluşunun texnoloji strukturu

- Turist-rekreasiya ehtiyatlarının və turizm müəssisələrinin operativ nəzarət sistemi, yeni turizm rayonları hesabına səyahətlərin coğrafiyasının genişləndirilməsidir
- İqtisadi, konyuktur, elmi-texniki, maliyyə, isehsal, investisiya amillərinin inkişafıdır
- Bazarın yayılması, mövcud bazardan müştərilərin böyük miqdarını yayındırmaq, yeni xidmət və marşrutlara tələbin bölüşdürülməsi, satışın effektivliyinin yüksəlməsidir
- ✓ Aktiv kapitalın tərkibində kapital xərclərinin dəyər həcmi və passiv əsas fondların əlaqəsidir
- Məşğulluğun artırılması, əhali gəlirlərinin səviyyəsinin yüksəldilməsi, həyat səviyyəsinin yaxşılaşdırılmasıdır

51. Turizmdə investisiya fəaliyyət istiqamətinə görə necə təsnifləşdirilir

- Pul vəsaitləri, pay, səhmlər və başqa qiymətli kağızlar, texnologiyalar, istənilən əmlak və əmlak hüquqları, intellektual dəyərlər və s.
- Bazarın yayılması, tələbin bölüşdürülməsi, satışın effektivliyinin yüksəlməsinə əsasən
- Turizm şirkətinin idarə edilməsi üçün yeni fəaliyyət sahəsi üçün hansı idarəetmə proqramı qəbul edilməsi, yeni şirkətlər təsis etmək
- Turizm təşkilatlarının əsas fəaliyyətinin inkişaf prosesində qiymətləndirmə və nəzarət funksiyası üzrə
- ✓ Əsas layihəyə, genişləndirməyə və yenidən

52. Turizmdə investisiya nəyi ifadə edir

- Məşğulluğun artırılması, əhali gəlirlərinin səviyyəsinin yüksəldilməsi, həyat səviyyəsinin yaxşılaşdırılması
- Aksioner cəmiyyətlər, məhdud məsuliyyətli cəmiyyətlər, yoldaşlıqlar müəssisələri, məhdud yoldaşlıq müəssisələrinin yaradılmasını
- Turizmin normativ bazasını işləyib hazırlayır
- Turizm sahəsində xüsusi razılığın verilməsini təmin edir
- ✓ Mehmanxana və turizm xidmətləri ilə məşğul olan müəssisələrin tikintisi, modernləşdirilməsi və yenidən qurulmasına kapital qoyuluşundan ibarətdir

53. Dövlət investisiyası hansı mənbələr hesabına həyata keçirilir

- Müəssisənin əsas fondlarının tərkibinin genişləndirilməsinə
- Müəssisənin mülkiyyət vəsaitlərinin, və ya digər fiziki şəxslərin kreditləri hesabına həyata keçirilir
- İstehsal potensialının hesabına həyata keçirilir
- ✓ Bütçə və digər mənbələr hesabına həyata keçirilir
- Sosial mənbələr hesabına həyata keçirilir

54. Turizm fəaliyyətində investisiya qoyuluşları hansı formalarda həyata keçirilir

- İdarəetmə obyektləri ilə əlaqədar əlaqələndirici istiqamətlər üzrə
- Turizm təşkilatlarının əsas fəaliyyətinin inkişaf prosesində qiymətləndirmə və nəzarət funksiyası üzrə
- ✓ Pul vəsaitləri, pay, səhmlər və başqa qiymətli kağızlar, texnologiyalar, istənilən əmlak və əmlak hüquqları, intellektual dəyərlər və s.
- Bazarın yayılması, tələbin bölüşdürülməsi, satışın effektivliyinin yüksəlməsinə əsasən
- Turizm şirkətinin idarə edilməsi üçün yeni fəaliyyət sahəsi üçün hansı idarəetmə proqramı qəbul edilməsi, yeni şirkətlər təsis etmək

55. Dövlət turizmdə maliyyə sərmayələrinin mübadiləsi prosesində aşağıdakılara nail olur

- Mülkiyyətdən, sahibkarlıq fəaliyyətindən, vergilər və gömrük rüsumları hesabına əldə olunan gəlir mənbələrin yüksəldilməsinə
- İstehsal və istehlakın tarazlığı və artım sürətinə əsasən formalaşan maliyyə mənbələri
- Xidmət sahələrinin inkişafı və strukturu, əhəlinin demoqrafik tərkibi və məskunlaşma dərəcəsi, səhiyyənin planlaşması amilləri
- Məşğuliyyət quruluşu, əmtəə təklifi, əhəli gəlirləri, xidmət sahələrinin inkişafı və strukturu, əhəlinin demoqrafik tərkibi və məskunlaşma dərəcəsi
- ✓ Sərf edilmiş vəsaitlərin qısa müddətdə geri qaytarılması, xammal sərf etmədən milli gəlirin yüksəldilməsi, əhəli məşğulluğunun yüksəldilməsi, maliyyə daxilolmalarının yüksəldilməsi

56. Turizmin investisiya fəaliyyət istiqamətinə görə aşağıdakı kimi təsnifləşdirilir

- Kütləvi informasiya vasitələri, çap reklam nəşrləri, kino və video reklam, küçə reklamı, suvenirilər, sərgilər, birjalar, yarıməkalar
- İstehlakçı tələbinin araşdırılması üzrə bazarın marketinq tədqiqi
- Xidmət, satış, reklam, marketinq, tələbin öyrənilməsi
- Xidmətlər paketi rekvizitləri, turist yollarının qiymətləri
- ✓ Əsas layihəyə investisiya, genişləndirməyə investisiya, yenidən investisiya

57. Turizm iqtisadiyyatında planlı investisiya fəaliyyətini qiymətləndirmək üçün hansı göstəricilərdən istifadə olunur

- İntestisiya fəaliyyətləri içərisində müəssisənin yeni fəaliyyət sferalarının mənimsənilməsi, sığorta firmalarının təsis edilməsi, yeni riskli layihələrin həyata keçirilməsi ilə əlaqədar investisiya formasıdır
- Netto investisiya və yenidən investisiyanın cəmi kimi
- ✓ Məhsulu yeniləşdirmə, yeni istehsalat gücünün işə salınması, istehsal gücünün texniki baxımdan yenidən silahlanması və ya yenidən qurma hesabına artması, natamam tikintinin həcmi, qeyri-istehsal təyinatlı obyektlərin işə salınması
- İntestisiya fəaliyyətləri içərisində müəssisənin yeni fəaliyyət sferalarının mənimsənilməsi, sığorta firmalarının təsis edilməsi, yeni riskli layihələrin həyata keçirilməsi ilə əlaqədar investisiya formasıdır
- Yeni riskli layihələrin həyata keçirilməsi ilə əlaqədar investisiya formasıdır

58. Oyunçu investisiya subyektlərinə daxildir

- Müəssisənin nizamnamə kapitalına onun idarə edilməsində iştirak etmək və onun fəaliyyətindən uzunmüddətli gəlir götürmək məqsədilə vəsait qoyuluşudur
- Bütün növ qiymətli kağızların və digər aktivlərin əldə edilməsilə əlaqədar layihəyə investisiya qoyuluşudur
- ✓ İntuitsiyaya əsaslanaraq üstün gəlir əldə etmək məqsədilə yüksək riskə gedən ekstrimal investor tipi
- Bir qayda olaraq, həmin müəssisənin idarə edilməsində iştirak etməyən, tez və maksimal gəlir əldə etmək məqsədi olan investor
- İntestisiya fəaliyyətləri içərisində müəssisənin yeni fəaliyyət sferalarının mənimsənilməsi, sığorta firmalarının təsis edilməsi, yeni riskli layihələrin həyata keçirilməsi ilə əlaqədar investisiya formasıdır

59. Spekulyant investisiya subyektlərinə daxildir

- İntestisiya fəaliyyətləri içərisində müəssisənin yeni fəaliyyət sferalarının mənimsənilməsi, sığorta firmalarının təsis edilməsi, yeni riskli layihələrin həyata keçirilməsi ilə əlaqədar investisiya formasıdır
- İntuitsiyaya əsaslanaraq üstün gəlir əldə etmək məqsədilə yüksək riskə gedən ekstrimal investor tipi
- Bütün növ qiymətli kağızların və digər aktivlərin əldə edilməsilə əlaqədar layihəyə investisiya qoyuluşudur
- Müəssisənin nizamnamə kapitalına onun idarə edilməsində iştirak etmək və onun fəaliyyətindən uzunmüddətli gəlir götürmək məqsədilə vəsait qoyuluşudur
- ✓ Bir qayda olaraq, həmin müəssisənin idarə edilməsində iştirak etməyən, tez və maksimal gəlir əldə etmək məqsədi olan investor

60. Birbaşa investisiya necə ifadə olunur

- Netto investisiya və yenidən investisiyanın cəmi kimi
- Fiziki şəxsin xüsusi investisiyasıdır, hansı ki tənzimlənən aralıq vaxtda, adətən təqaüdə çıxdıqdan sonra əmanətçiyə təyin edilmiş gəlir gətirir
- İntestisiya fəaliyyətləri içərisində müəssisənin yeni fəaliyyət sferalarının mənimsənilməsi, sığorta firmalarının təsis edilməsi, yeni riskli layihələrin həyata keçirilməsi ilə əlaqədar investisiya formasıdır
- Bütün növ qiymətli kağızların və digər aktivlərin əldə edilməsilə əlaqədar layihəyə investisiya qoyuluşudur
- ✓ Müəssisənin nizamnamə kapitalına onun idarə edilməsində iştirak etmək və onun fəaliyyətindən uzunmüddətli gəlir götürmək məqsədilə vəsait qoyuluşudur

61. Vençur investisiya necə ifadə olunur

- Netto investisiya və yenidən investisiyanın cəmi kimi
- Fiziki şəxsin xüsusi investisiyasıdır, hansı ki tənzimlənən aralıq vaxtda, adətən təqaüdə çıxdıqdan sonra əmanətçiyə təyin edilmiş gəlir gətirir

- Bütün növ qiymətli kağızların və digər aktivlərin əldə edilməsilə əlaqədar layihəyə investisiya qoyuluşudur
- √ İntestisiya fəaliyyətləri içərisində müəssisənin yeni fəaliyyət sferalarının mənimsənilməsi, sığorta firmalarının təsis edilməsi, yeni riskli layihələrin həyata keçirilməsi ilə əlaqədar investisiya formasıdır
- Müəssisənin nizamnamə kapitalına onun idarə edilməsində iştirak etmək və onun fəaliyyətindən uzunmüddətli gəlir götürmək məqsədilə vəsait qoyuluşudur

62. Annuitet investisiya necə ifadə olunur

- Bütün növ qiymətli kağızların və digər aktivlərin əldə edilməsilə əlaqədar layihəyə investisiya qoyuluşudur
- Netto investisiya və yenidən investisiyanın cəmi kimi
- İntestisiya fəaliyyətləri içərisində müəssisənin yeni fəaliyyət sferalarının mənimsənilməsi, sığorta firmalarının təsis edilməsi, yeni riskli layihələrin həyata keçirilməsi ilə əlaqədar investisiya formasıdır
- √ Fiziki şəxsin xüsusi investisiyasıdır, hansı ki tənzimlənən aralıq vaxtda, adətən təqaüdə çıxdıqdan sonra əmanətçiyə təyin edilmiş gəlir gətirir
- Müəssisənin nizamnamə kapitalına onun idarə edilməsində iştirak etmək və onun fəaliyyətindən uzunmüddətli gəlir götürmək məqsədilə vəsait qoyuluşudur

63. Portfel investisiya nəyi ifadə edir

- Netto investisiya və yenidən investisiyanın cəmi kimi
- Müəssisənin nizamnamə kapitalına onun idarə edilməsində iştirak etmək və onun fəaliyyətindən uzunmüddətli gəlir götürmək məqsədilə vəsait qoyuluşudur
- Fiziki şəxsin xüsusi investisiyasıdır, hansı ki tənzimlənən aralıq vaxtda, adətən təqaüdə çıxdıqdan sonra əmanətçiyə təyin edilmiş gəlir gətirir
- İntestisiya fəaliyyətləri içərisində müəssisənin yeni fəaliyyət sferalarının mənimsənilməsi, sığorta firmalarının təsis edilməsi, yeni riskli layihələrin həyata keçirilməsi ilə əlaqədar investisiya formasıdır
- √ Bütün növ qiymətli kağızların və digər aktivlərin əldə edilməsilə əlaqədar layihəyə investisiya qoyuluşudur

64. Yenidən investisiya hansı formada istiqamətləndirilir

- İstehsal potensialının genişləndirilməsinə
- Netto investisiya və yenidən investisiyanın cəmi kimi
- Müəssisənin mülkiyyət vəsaitlərinin, və ya digər fiziki şəxslərin kreditləri hesabına həyata keçirilir
- Müəssisənin yaradılmasından əvvəl qoyulur
- √ Müəssisənin əsas fondlarının tərkibinin genişləndirilməsinə

65. Genişləndirməyə investisiya hansı formada istiqamətləndirilir

- √ İstehsal potensialının genişləndirilməsinə
- Müəssisənin yaradılmasından əvvəl qoyulur
- Müəssisənin mülkiyyət vəsaitlərinin, və ya digər fiziki şəxslərin kreditləri hesabına həyata keçirilir
- Netto investisiya və yenidən investisiyanın cəmi kimi
- Müəssisənin əsas fondlarının tərkibinin genişləndirilməsinə

66. Əsas layihəyə investisiya hansı formada istiqamətləndirilir

- Dövlət büdcəsi hesabına
- İstehsal potensialının genişləndirilməsinə
- Müəssisənin əsas fondlarının tərkibinin genişləndirilməsinə
- √ Müəssisənin yaradılmasından əvvəl qoyulur
- Müəssisənin mülkiyyət vəsaitlərinin, və ya digər fiziki şəxslərin kreditləri hesabına həyata keçirilir

67. Şəxsi investisiya hansı mənbələr hesabına həyata keçirilir

- Sosial-iqtisadi
- Müəssisənin əsas fondlarının tərkibinin genişləndirilməsi hesabına
- İstehsal potensialının hesabına həyata keçirilir
- Büdcə və digər mənbələr hesabına həyata keçirilir
- √ Müəssisənin mülkiyyət vəsaitlərinin, və ya digər fiziki şəxslərin kreditləri hesabına həyata keçirilir

68. İntestisiyanın həcmnin müəyyənəndirilməsi hansı formada həyata keçirilir

- İstehsal funksiyası, əhali məşğulluquna şərait yaradılması funksiyası, gəlirlərin formalaşdırılması funksiyası, iqtisadiyyatın digər sahələrinin inkişafına təsir edən və ödəmə balansının sabit saxlanılması funksiyası
- Hər hansı bir ölkə vətəndaşlarının səfər etdiyi ölkələrdə turizm məhsulu və xidmətlərin əldə olunmasına, xidmət üçün zəruri malların idxalına, ölkədən gedən turistlərin xarici nəqliyyat kompaniyaları tərəfindən daşınması, başqa ölkələrdə turizmin inkişafı istiqamətində investisiya qoyuluşları, turizmin inkişafı istiqamətində xarici ölkələrin uzun müddətli kreditlərinin qaytarılması
- Turizm və sosial-mədəni servis xidmətlərində reklam xidmətlərinin təşkili, müəssisələr arasında azad rəqabətin mövcudluğu, istehlakçılar üçün müxtəlif istehsalçıların analoji məhsul və xidmətlərinin seçimi imkanının olması, ölçülə bilən ifadələrdə müəssisələrin məqsədlərinin ifadə olunması
- √ Tələb olunan investisiyanın ümumi həcmi, layihənin həyata keçirilməsinə yönəldiləcək və investora özünə məxsus olan investisiyanın həcmi, kənarından cəlb olunacaq investisiyanın həcmi, investisiya layihəsinin həyata keçirilməyə başlanması vaxtı, investora vəsaitlərinin mənimlənməsinə başlanması vaxtı
- Turizm xidməti və məhsullarının xarici və daxili turistlərə satışından, turizm müəssisələri üçün turizm məhsulları və avadanlığının ixracından, turistlərin gətdikləri ölkələrdə daxili və beynəlxalq nəqliyyat xərcləri, sənayesində xarici investisiya qoyuluşu

69. Turizm müəssisəsinin investisiya qərarlarını hansı tiplərə ayırmaq olar:

- Turizm fəaliyyəti təşkilatçıları, daşınma vasitələri, mehmanxana sənayesi, ictimai iaşə sistemi, əyləncə sistemi və attraksionlar, turizm infrastrukturunu, sığorta işi, bank və maliyyə xidmətləri
- Bir neçə alternativ layihələrdən daha yaxşısının seçilməsi ilə əlaqədar, formalaşdırma haqqında qərar, bazara daha çox məhsul çıxarmaq uğrunda istehsalçılar arasında mübarizə
- Ayrıca layihələr üzrə, bir neçə alternativ layihələrdən daha yaxşısının seçilməsi ilə əlaqədar, səyahət zamanı qidalanmasını və yerləşməsini təmin edən xidmət
- √ Ayrıca layihələr üzrə, bir neçə alternativ layihələrdən daha yaxşısının seçilməsi ilə əlaqədar, formalaşdırma haqqında qərar
- Bu sahəyə vəsait qoyuluşları, turizm müəssisələrindən və turistlərdən əldə olunan gəlirlər, turizm sahəsində işləyənlərin maddi təminatı, yeni iş yerlərinin yaradılması və s. aid edilir

70. Turizmdə tədiyyə balansının passivlərinə aşağıdakılar daxil edilir

- İstehsal funksiyası, əhali məşğulluquna şərait yaradılması funksiyası, gəlirlərin formalaşdırılması funksiyası, iqtisadiyyatın digər sahələrinin inkişafına təsir edən və ödəmə balansının sabit saxlanılması funksiyası
- √ Turistlərin gətdikləri ölkədə əmtəə və turizm xidmətlərinin alınmasına çəkdiyi xərclər, turistlərə xidmət göstərmək məqsədilə idxal olunan məhsullara çəkilən xərclər, çıxan turistlərin xarici nəqliyyat kompaniyalarına ödədikləri xərclər, ölkədə turizmin inkişafına qoyulmuş xarici investisiya və kreditlərə görə ödəmələr
- Xidmətlərin səviyyəsinə, göstərilən xidmətin nomenklaturasına və keyfiyyətinə görə, daxili, daxil olan və xaric olan turizm, dünya, ölkələr, regionlar, mahallar, şəhərlər üzrə, sosial-demoqrafik meyarlara əsasən
- Turizm və sosial-mədəni servis xidmətlərində reklam xidmətlərinin təşkili, müəssisələr arasında azad rəqabətin mövcudluğu, istehlakçılar üçün müxtəlif istehsalçıların analoji məhsul və xidmətlərinin seçimi imkanının olması, ölçülə bilən ifadələrdə müəssisələrin məqsədlərinin ifadə olunması
- İstehlak funksiyası, əhali məşğulluquna şərait yaradılması funksiyası, gəlirlərin formalaşdırılması funksiyası, iqtisadiyyatın digər sahələrinin inkişafına təsir edən və ödəmə balansının sabit saxlanılması funksiyası

71. Turizmin istehsal funksiyasına aiddir

- Bazarın segmentləşməsi amilləri
- √ Torpaq, əmək və kapital amilləri
- Dəyərlərin toplanması, bazarın segmentləşməsi amilləri
- Dəyərlərin toplanması, məqsədli bazar amilləri
- Məqsədli bazar amilləri

72. Turizmin iqtisadi funksiyalarına aşağıdakılar daxildir:

- İstehlak funksiyası, əhali məşğulluquna şərait yaradılması funksiyası, gəlirlərin formalaşdırılması funksiyası, iqtisadiyyatın digər sahələrinin inkişafına təsir edən və ödəmə balansının sabit saxlanılması funksiyası
- √ İstehsal funksiyası, əhali məşğulluquna şərait yaradılması funksiyası, gəlirlərin formalaşdırılması funksiyası, iqtisadiyyatın digər sahələrinin inkişafına təsir edən və ödəmə balansının sabit saxlanılması funksiyası
- Xidmətlərin səviyyəsinə, göstərilən xidmətin nomenklaturasına və keyfiyyətinə görə, daxili, daxil olan və xaric olan turizm, dünya, ölkələr, regionlar, mahallar, şəhərlər üzrə, sosial-demoqrafik meyarlara əsasən
- Turizm və sosial-mədəni servis xidmətlərində reklam xidmətlərinin təşkili, müəssisələr arasında azad rəqabətin mövcudluğu, istehlakçılar üçün müxtəlif istehsalçıların analoji məhsul və xidmətlərinin seçimi imkanının olması, ölçülə bilən ifadələrdə müəssisələrin məqsədlərinin ifadə olunması
- Turizm xidməti və məhsullarının xarici və daxili turistlərə satışından, turizm müəssisələri üçün turizm məhsulları və avadanlığının ixracından, turistlərin gətdikləri ölkələrdə daxili və beynəlxalq nəqliyyat xərcləri, sənayesində xarici investisiya qoyuluşu

73. Passiv ödəniş balansına daxildir

- İstehsal funksiyası, əhali məşğulluquna şərait yaradılması funksiyası, gəlirlərin formalaşdırılması funksiyası, iqtisadiyyatın digər sahələrinin inkişafına təsir edən və ödəmə balansının sabit saxlanılması funksiyası

- ✓ Hər hansı bir ölkə vətəndaşlarının sərf etdiyi ölkələrdə turizm məhsulu və xidmətlərin əldə olunmasına, xidmət üçün zəruri malların idxalına, ölkədən gedən turistlərin xarici nəqliyyat kompaniyaları tərəfindən daşınması, başqa ölkələrdə turizmin inkişafı istiqamətində investisiya qoyuluşları, turizmin inkişafı istiqamətində xarici ölkələrin uzun müddətli kreditlərinin qaytarılması
- Turizm və sosial-mədəni servis xidmətlərində reklam xidmətlərinin təşkili, müəssisələr arasında azad rəqabətin mövcudluğu, istehlakçılar üçün müxtəlif istehsalçıların analoji məhsul və xidmətlərinin seçimi imkanının olması, ölçülə bilən ifadələrdə müəssisələrin məqsədlərinin ifadə olunması
- İstehlak funksiyası, əhali məşğulluquna şərait yaradılması funksiyası, gəlirlərin formalaşdırılması funksiyası, iqtisadiyyatın digər sahələrinin inkişafına təsir edən və ödəmə balansının sabit saxlanması funksiyası
- Turizm xidməti və məhsullarının xarici və daxili turistlərə satışından, turizm müəssisələri üçün turizm məhsulları və avadanlığının ixracından, turistlərin getdikləri ölkələrdə daxili və beynəlxalq nəqliyyat xərcləri, sənayesində xarici investisiya qoyuluşu, turizmin inkişafı istiqamətində digər ölkələr tərəfindən verilən kreditlərdən daxil olmalar

74. Aktiv ödəniş balansına daxildir:

- Xidmətlərin səviyyəsinə, göstərilən xidmətin nomenklaturasına və keyfiyyətinə görə, daxili, daxil olan və xaric olan turizm, dünya, ölkələr, regionlar, mahallar, şəhərlər üzrə, sosial-demoqrafik meyarlara əsasən
- Turizmin inkişafı əhalinin məşğulluğunu təmin edir, əhalinin öz mədəni irsinə marağı artır, iqtisadi cəhətdən zəif inkişaf etmiş regionlarda ətraf mühitin mühafizəsi məsələləri həll edilir, sosial problemlərin meydana çıxmasına şərait yaradılır
- Dövlət çevrilişləri və terror hadisələrinin həyata keçirilməsi, səyahətlərin sığortalanması, valyuta mübadiləsi və yol çeklərinin komission yığımı, rabitə xərcləri
- ✓ Turizm xidməti və məhsullarının xarici və daxili turistlərə satışından, turizm müəssisələri üçün turizm məhsulları və avadanlığının ixracından, turistlərin getdikləri ölkələrdə daxili və beynəlxalq nəqliyyat xərcləri, sənayesində xarici investisiya qoyuluşu, turizmin inkişafı istiqamətində digər ölkələr tərəfindən verilən kreditlərdən daxil olmalar
- Əhalinin öz mədəni irsinə marağı artır, iqtisadi cəhətdən zəif inkişaf etmiş regionlarda ətraf mühitin mühafizəsi məsələləri həll edilir, sosial problemlərin meydana çıxmasına şərait yaradılır

75. Turizmin iqtisadiyyata dolaylı təsiri nəticəsi kimi aşağıdakılar aid edilir

- Bu sahəyə vəsait qoyuluşları, turizm müəssisələrindən və turistlərdən əldə olunan gəlirlər, turizm sahəsində işləyənlərin maddi təminatı, yeni iş yerlərinin yaradılması və s. aid edilir
- ✓ Turist xərclərinin regionda dövr etməsinin hərəkət verici qüvvəsi – multiplikator effekti ilə müəyyən olunur
- Turist xərclərinin regionda dövr etməsinin hərəkət verici qüvvəsi – aktiv ödəmə balansına ilə müəyyən olunur
- Kompleks səfərlər, istirahət üçün xidmətlər paketi və kompleks turlarla bağlı xərclər, yerləşdirmə, qidalanma, nəqliyyat xərcləri və s. aid edilir
- Turizmin inkişafı istiqamətində xarici ölkələrin uzun müddətli kreditlərinin qaytarılması xərcləri və s. aid edilir

76. Turizmin birbaşa təsiri nəticəsi kimi aşağıdakılar aid edilir

- Kompleks səfərlər, istirahət üçün xidmətlər paketi və kompleks turlarla bağlı xərclər, yerləşdirmə, qidalanma, nəqliyyat və s. aid edilir
- ✓ Bu sahəyə vəsait qoyuluşları, turizm müəssisələrindən və turistlərdən əldə olunan gəlirlər, turizm sahəsində işləyənlərin maddi təminatı, yeni iş yerlərinin yaradılması və s. aid edilir
- Turist xərclərinin regionda dövr etməsinin hərəkət verici qüvvəsi – multiplikator effekti ilə müəyyən olunur
- Turizmin inkişafı istiqamətində xarici ölkələrin uzun müddətli kreditlərinin qaytarılması xərcləri və s. aid edilir
- Turistlərin turizm xidməti və turizm məhsullarının alınmasın sərf etdikləri xərclər nəticəsində müəyyən olunur

77. Müvafiq olaraq ÜTT turist xərclərinə aşağıdakıları aid edir

- Turistlərin turizm xidməti və turizm məhsullarının alınmasın sərf etdikləri xərclər
- ✓ Kompleks səfərlər, istirahət üçün xidmətlər paketi və kompleks turlarla bağlı xərclər, yerləşdirmə, qidalanma, nəqliyyat xərcləri
- Məişət əşyalarının alınması, kompleks səfərlər, istirahət üçün xidmətlər paketi və kompleks turlarla bağlı xərclər, yerləşdirmə, qidalanma, nəqliyyat xərcləri
- Dövlət çevrilişləri və terror hadisələrinin həyata keçirilməsi, səyahətlərin sığortalanması, valyuta mübadiləsi və yol çeklərinin komission yığımı, rabitə xərcləri
- Ölkəni tərk edən yerli turistlərin xərcləri ilə ölkəyə gələn xarici turistlərin yerli turizm məhsulları və xidmətlərin istehlakına sərf etdikləri xərclər qarşı-qarşıya qoyulur

78. Turizmin birbaşa təsiri hansı göstəricilər əsasında müəyyən olunur

- Bu sahəyə vəsait qoyuluşları, turizm müəssisələrindən və turistlərdən əldə olunan gəlirlər, turizm sahəsində işləyənlərin maddi təminatı, yeni iş yerlərinin yaradılması ilə müəyyən olunur
- ✓ Turistlərin turizm xidməti və turizm məhsullarının alınmasın sərf etdikləri xərclər nəticəsində müəyyən olunur
- Kompleks səfərlər, istirahət üçün xidmətlər paketi və kompleks turlarla bağlı xərclər, yerləşdirmə, qidalanma, nəqliyyat xərcləri nəticəsində müəyyən olunur
- Turizm məhsullarının alınmasın sərf etdikləri xərclər nəticəsində müəyyən olunur
- Turist xərclərinin regionda dövr etməsinin hərəkət verici qüvvəsi – multiplikator effekti ilə müəyyən olunur

79. Turizm iqtisadiyyatında ödəmə balansı aşağıdakı tərkib hissələrdən ibarətdir
- Kompleks səfərlər, istirahət üçün xidmətlər paketi və kompleks turlarla bağlı xərclər, yerləşdirmə, qidalanma, nəqliyyat xərcləri
  - ✓ Ölkə daxilində səyahətlərin balansı, xaricə olan səyahətlər balansı
  - Maddə-texniki təminat, xidmət səviyyəsinə, göstərilən xidmətin nomenklaturası və keyfiyyət balansı
  - Ölkə daxilində səyahətlərin balansı, xaricə olan səyahətlər balansı, abadlaşdırılmış ətraf ərazi, maddi-texniki avadanlıqların tikinti normalarına uyğunluq balansı
  - Ölkə daxilində səyahətlərin balansı, xaricə olan səyahətlər balansı, istirahət üçün xidmətlər paketi və kompleks turlarla bağlı xərclər, yerləşdirmə, qidalanma, nəqliyyat xərcləri
80. Turizmdə ödəmə balansına aid edilir
- Turist xərclərinin regionda dövr etməsinin hərəkət verici qüvvəsi – multiplikator effekti ilə müəyyən olunur
  - ✓ Ölkəni tərk edən yerli turistlərin xərcləri ilə ölkəyə gələn xarici turistlərin yerli turizm məsulları və xidmətlərin istehlakına sərf etdikləri xərclər qarşı-qarşıya qoyulur
  - Məişət əşyalarının alınması, kompleks səfərlər, istirahət üçün xidmətlər paketi və kompleks turlarla bağlı xərclər, yerləşdirmə, qidalanma, nəqliyyat xərcləri aid edilir
  - Kompleks səfərlər, istirahət üçün xidmətlər paketi və kompleks turlarla bağlı xərclər, yerləşdirmə, qidalanma, nəqliyyat xərcləri aid edilir
  - Turistlərin turizm xidmətləri və turizm məhsullarının alınması sərf etdikləri xərclər nəticəsində müəyyən olunur
81. Ümumdünya Turizm Təşkilatının 2005-ci ilə olan məlumatına əsasən turist qəbulunun həcminə görə lider ölkələr hansılardır (faiz göstəricilərinə əsasən)
- Böyük Britaniya, Meksika, Honkonq
  - ✓ Türkiyə, Çin, ABŞ, Almaniya
  - Türkiyə, Çin, ABŞ, Honkonq
  - Böyük Britaniya, Meksika, Almaniya, Kanada
  - Rusiya, Çexiya, ABŞ, Almaniya
82. Turizmin inkişafının sistem göstəriciləri regionlar üzrə özünə aşağıdakıları daxil edir
- Reklam məqsədli ekskursiyaların həyata keçirilməsi, intellektual funksiyalar, şəraitin və fəaliyyət növünün tam dəyişməsi yolu ilə fərdin yorğunluq hissindən azad olması
  - ✓ Turist axınının həcmi, gündəlik turist xərclərinin orta qiyməti, maddi-texniki bazanın vəziyyəti, turist firmalarının maliyyə-iqtisadi göstəricilərinin fəaliyyəti, beynəlxalq turizmin inkişafını göstəriciləri
  - Bronlaşdırma sistemi və inzibati xidmətlər
  - Turizm müəssisələrinin işinin əlaqələndirilməsi aid edilir
  - Turist təklifinin nizama salınması, texniki əməkdaşlıq, insan ehtiyatlarına, azad hərəkətə, avianəqliyyat, daxili turizmə aiddir
83. Dövlət turizmdə maliyyə sərmayələrinin mübadiləsi prosesində aşağıdakılara nail olur
- Hərəkət fəallığı, məkdaşların gəlirin artırılmasında maraqlı olması, firmanın gündəlik işinin təşkili, yekun gəlirin əldə olunması
  - ✓ Rəqabət mübarizə prinsipinin hökmran olması, turizmin maddi bazası üzərində şəxsi əmlak hüququ, həm istehlakçı, həm də müştəri üçün azad seçim hüququ, əhali gəlirlərinin, əməyin nəticəsindən və əmək bazarındakı vəziyyətdən asılılığı
  - Bazarın yayılması, mövcud bazardan müştərilərin böyük miqdarını yayındırmaq, yeni xidmət və marşrutlara tələbin bölüşdürülməsi, satışın effektivliyinin yüksəlməsi
  - Kütləvi informasiya vasitələri, çap reklam nəşrləri, kino və video reklam, küçə reklamı, suvenirilər, sərğilər, birjalar, yarmarkalar
  - Xidmətlər paketi rekvizitləri, turist yollayışlarının qiymətləri
84. Turizm sferasında yerli və xarici investorların cəlb edilməsini stimullaşdırmaq məqsədilə Azərbaycan hökuməti aşağıdakı güzəştləri tətbiq etməlidir
- İctimai-iqtisadi sistem, turizm siyasəti, ətraf ələm siyasəti, iqtisadiyyatın maraqları, dövlətin maraqları, əhəlinin maraqları, ehtiyatlar, ekoloji sistem, idxalın gömrük rüsumlarından azad olunması
  - Turizmin ekoloji istiqamətləndirilməsi
  - Dövlət miqyasında turizm firmalarının istehsal-xidmət və region əhəlisinin turist xidmətlərinin təşkilində mənfəətin əldə olunmasını bildirir
  - ✓ Vergi güzəştləri vasitəsilə investorların dəstəklənməsi, idxalın gömrük rüsumlarından azad olunması, korporativ vergilər üzrə güzəştlər, ölkənin turizm sferasında fəaliyyət göstərən işçilərin müvafiq vergilərin bir qismindən azad olmaları
  - Mehmanxanaların xidmət standartlarına uyğunluğunun təyin olunması
85. Turizm fəaliyyətinin maliyyə-iqtisadi göstəricilərinə daxildir

- Beynəlxalq turizmin inkişaf göstəriciləri, turizm firmalarının fəaliyyətinin maliyyə-iqtisadi göstəriciləri, turizmdə kadr təminatının təkmilləşdirilməsi
- ✓ Turizm xidmətlərinin reallaşdırılmasından daxil olmalar, işçi personalından istifadə göstəriciləri, istehsal fondunun göstəricilər, gəlir, rentabellik, maliyyə göstəriciləri, xarici ölkələrdə olan turistlərin sayı, xarici turistlərə sərf olunan turgünlərin sayı, xarici səfərlərdə olan turistin sərf etdiyi xərclərin sayı
- Turist axınlarının həcmi, yeni turizm rayonları hesabına səyahətlərin coğra-fiyaşının genişləndirilməsi və satışın artırılması, təbiət obyektlərinin təmiz və yararlı vəziyyətdə olması göstəriciləri
- Turist axınlarının həcmi, maddi-texniki bazanın mövcud vəziyyəti və inkişafı, turizm firmalarının fəaliyyətinin maliyyə-iqtisadi göstəriciləri, beynəlxalq turizmin inkişaf göstəriciləri, turist-rekreasiya ehtiyatlarının və turizm müəssisələrinin operativ nəzarət sistemi göstəriciləri
- Turist axınlarının həcmi, maddi-texniki bazanın mövcud vəziyyəti və inkişafı, turizm firmalarının fəaliyyətinin maliyyə-iqtisadi göstəriciləri, rəqabəti qabaq-layan yeni fəaliyyət formalarının inkişafı

86. Turist günlərinin planlaşdırılması haqqında məlumat hansı düstur vasitəsilə əldə edilir. O cümlədən, G-birgün; S-turistlərin sayı; Tor-günlərin orta sayı

- $G = (S + Tor) \times 100$
- ✓ $G = S \times Tor$
- $G = S + Tor$
- $G = S / Tor$
- $G = S - Tor$

87. Turizmin inkişafının sistem göstəriciləri regionlar üzrə özünə daxil edir

- Turist firmalarını maliyyə-iqtisadi göstəricilərinin, beynəlxalq turizmin inkişaf göstəriciləri
- Bazanın yayılması, tələbin bölüşdürülməsi, bazara daha çox məhsul çıxarmaq uğrunda istehsalçılar arasında mübarizə
- ✓ Turist axınının həcmi, gündəlik turist xərclərinin orta qiyməti, bazanın maddi-texniki vəziyyəti, turist firmalarını maliyyə-iqtisadi göstəricilərinin, beynəlxalq turizmin inkişaf göstəriciləri
- Turizm təşkilatlarının əsas fəaliyyətinin inkişaf prosesində qiymətləndirmə və nəzarət
- Bazanın yayılması, tələbin bölüşdürülməsi, satışın effektivliyinin yüksəlməsi

88. Turist axınlarının həcmi xarakterizə edən göstəricilərə daxildir:

- Turistlərin ümumi sayı, dövlətlər arasında iqtisadi əlaqələrin fəallaşması
- ✓ Turistlərin ümumi sayı, turist günlərinin sayı, turistlərin getdikləri ölkələrdə qalmalarının orta davamlı müddəti
- Turist axınlarının həcmi, maddi-texniki bazanın mövcud vəziyyəti və inkişafı, turizm firmalarının fəaliyyətinin maliyyə-iqtisadi göstəriciləri, rəqabəti qabaq-layan yeni fəaliyyət formalarının inkişafı
- Maddi-texniki bazanın mövcud vəziyyəti və inkişafı, turizm firmalarının fəaliyyətinin maliyyə-iqtisadi göstəriciləri, rəqabəti qabaq-layan yeni fəaliyyət formalarının inkişafı
- Turistlərin getdikləri ölkələrdə qalmalarının orta davamlı müddəti, dövlətlər arasında iqtisadi əlaqələrin fəallaşması

89. Turist axınları dedikdə

- Turistlərin ölkəyə mütəmadi olaraq gəlmələri və həmin ölkənin turizm sahələrinə investisiya yatırımları başa düşülür
- ✓ Turistlərin regiona mütəmadi olaraq gəlmələri başa düşülür
- Turist-rekreasiya ehtiyatlarının və turizm müəssisələrinin operativ nəzarət sistemi, yeni turizm rayonları hesabına səyahətlərin coğra-fiyaşının genişləndirilməsi başa düşülür
- Turizmdə kadr təminatının təkmilləşdirilməsi, beynəlxalq əmək bölgüsü əsasında dövlətlər arasında iqtisadi əlaqələrin fəallaşması, turistlərin regiona mütəmadi olaraq gəlmələri başa düşülür
- Turist axınlarının həcmi, maddi-texniki bazanın mövcud vəziyyəti və inkişafı, turizm firmalarının fəaliyyətinin maliyyə-iqtisadi göstəriciləri, beynəlxalq turizmin inkişaf göstəriciləri başa düşülür

90. Turizm baxımından bütün ölkələr hansı qrupa bölünür:

- Turist qəbul edən ölkələr, kapital qoyuluşlarını istiqamətləndirən dövlətlər
- ✓ Turist tədarükçüsü olan dövlətlər, turist qəbul edən ölkələr
- Turist göndərən ölkələr, turist qəbul edən ölkələr, kapital qoyuluşlarını istiqamətləndirən dövlətlər
- Turistlərə xidmət göstərən qida müəssisələrində yerlərin sayı; turistlərə xidmət göstərən ticarət, ictimai-iaşə, əyləncə müəssisələri, aqua parklar, əmək ehtiyatları, onların xarakteri və bu kimi göstəricilər
- Turist tədarükçüsü olan dövlətlər, turist qəbul edən ölkələr, kapital qoyuluşlarını istiqamətləndirən dövlətlər

91. Multiplikator effektin hesablanması düsturunu aşağıdakı kimi göstərmək olar: Burada: $\hat{XMM}$ - xalis milli məhsulda dəyişikliklər, $\hat{E}$ - investisiyalarda dəyişikliklərin nəticəsidir

- $\hat{e}Me = \hat{e}X.M.M - \hat{e}I$
- ✓ $\hat{e}Me = \hat{e}X.M.M / \hat{e}I$
- $\hat{e}Me = \hat{e}X.M.M + \hat{e}I$
- $\hat{e}Me = (\hat{e}X.M.M + \hat{e}I) \times 100$
- $\hat{e}Me = \hat{e}X.M.M \times \hat{e}I$

92. Multiplikator effekt hansı formada xarakterizə olunur.

- Məcmu Milli Gəlirdə mövcud dəyişikliklərin investisiya məsrəflərində əsasən dəyişikliklərinə olan nisbəti kimi
- ✓ Xalis milli məhsulda mövcud dəyişikliklərin investisiya məsrəflərində əsasən dəyişikliklərinə olan nisbəti kimi
- İnsan İnkişafı İndeksində mövcud dəyişikliklərin investisiya məsrəflərində əsasən dəyişikliklərinə olan nisbəti kimi
- Milli səviyyədə marketinq konsepsiyalarının mövcud dəyişikliklərin investisiya məsrəflərində əsasən dəyişikliklərinə olan nisbəti kimi
- Umumi Daxili Məhsulda mövcud dəyişikliklərin investisiya məsrəflərində əsasən dəyişikliklərinə olan nisbəti kimi

93. Turist səfərlərinin coğrafi məqsədinə görə tələbin seqmentlərinə daxildir

- Ölkə daxilində səyahətlərin balansı, xaricə olan səyahətlər balansı, abadlaşdırılmış ətraf ərazi, maddi-texniki avadanlıqların tikinti normalarına uyğunluq balansı
- ✓ Dünya ölkələri üzrə turizm, dünyanın ayrı-ayrı regionları üzrə turizm, ölkənin ayrı-ayrı regionları üzrə turizm, turistin yaşamağı, yerləşməsi
- Bazarın seqmentləşməsi, bazarın məqsədli seqmentlərinin seçilməsi, əmtənin bazarda mövqeləşdirilməsi, hər bir məqsədli seqment üçün marketinq kompleksinin işlənməsi
- Uzaq gələcək üçün iqtisadi-ictimai hadisələrin inkişaf istiqamətlərinin müəyyən edilməsi və həmin inkişafı səciyyələndirən sistemin, hadisənin bu və ya digər istiqamətdə inkişaf ehtimalını göstərir
- Turistlərin yerləşdirilməsi üzrə, turistləri nəqliyyatla təmin edən müəssisələr, iaşə müəssisələri, turizm məhsulunun yayılması üzrə turist firmaları, turist reklam-informasiya idarələri, turist müəssisələri

94. Turizmdə beynəlxalq axınlarının müasir şəkildə formalaşması və istiqamətlənməsi aşağıdakı amillərin fəaliyyətinə əsaslanır

- İstehlakçılar üçün müxtəlif istehsalçıların analogi məhsul və xidmətlərinin seçimi imkanının olması, ölçülə bilən ifadələrdə müəssisələrin məqsədlərinin ifadə olunması, turizm firmalarının fəaliyyətinin maliyyə-iqtisadi göstəriciləri, onların xarakteri və bu kimi göstəricilər
- ✓ Planetin artan əhalisinin rekreasiya xidmətinə olan tələbatı, osial-iqtisadi amil, adam başına illik gəlirlər, təbii, həm də antropogenik mənşəli resurs potensialı, infrastruktur amil, başlıca turist regionlarına münasibətdə ölkənin coğrafi mövcudluğu amili
- İstehsal funksiyası, əhali məşğulluquna şərait yaradılması funksiyası, gəlirlərin formalaşdırılması funksiyası, iqtisadiyyatın digər sahələrinin inkişafına təsir edən və ödəmə balansının sabit saxlanılması funksiyası
- İqtisadi, konyuktur, elmi-texniki, maliyyə, isehsal, investisiya amili
- Turizm şirkətinin idarə edilməsi üçün yeni fəaliyyət sahəsi üçün hansı idarəetmə proqramı qəbul edilməsi, yeni şirkətlər təsis etməklə turizm fəaliyyətinin genişləndirilməsi

95. Xidmət strategiyası turizm müəssisənin inkişafının aşağıdakı məqsəd və konsepsiyasını nəzərə almalıdır

- Dünya ölkələri üzrə turizm, dünyanın ayrı-ayrı regionları üzrə turizm, ölkənin ayrı-ayrı regionları üzrə turizm, turistin yaşamağı, yerləşməsi
- ✓ Bazarın inkişafı, mənfəət əldə edilməsi, yüksək keyfiyyətli məhsul və xidmət istehsalçısının nüfuzunun müəyyənləşdirilməsi
- Yerli hakimiyyətin reklam-informasiya sahəsində fəallığı, yerli və hakimiyyət səviyyəsində azad adminstrativ və vergi siyasəti, xüsusi investisiya təşəbbüsünün həvəsləndirilməsi
- Təşkilati xarakterli müxtəlif mexanizmlər və sosial-iqtisadi mülahizələr sistemi vasitəsilə turizmin aktual problemlərinin dərk edilməsi, qanunverici təşəbbüs və sosial turizmin təşkilinin yeni növü əsasında ölkədə sosial turizmin bərpası
- Yeni nadir turməhsulun yaranmasının texniki imkanları, qiymətlərin planlaşdırılmış səviyyəsi çərçivəsində turun yaranmasının iqtisadi imkanları, onu almaq arzusunda olan istehlakçıların lazımı kəmiyyəti

96. Turizmdə mənfəi ödəmə balansına malik olan dövlətlərə aiddir

- Niderland, İsveç, Kanada, Danimarka, Tunis, Tailand, Meksika
- ✓ Almaniya, Yaponiya, Norveç, Böyük Britaniya, Niderland, İsveç, Kanada, Danimarka
- İspaniya, İtaliya, ABŞ, Türkiyə, Almaniya, Yaponiya, Norveç
- İtaliya, ABŞ, Türkiyə, Almaniya, Yaponiya, Azərbaycan
- İspaniya, İtaliya, ABŞ, Türkiyə, Yunanıstan, Fransa, Tunis, Tailand, Meksika

97. Turizmdə müsbət ödəmə balansına malik olan dövlətlərə aiddir

- İspaniya, İtaliya, ABŞ, Türkiyə, Almaniya, Yaponiya, Norveç
- ✓ İspaniya, İtaliya, ABŞ, Türkiyə, Yunanıstan, Fransa, Tunis, Tailand, Meksika

- İtaliya, ABŞ, Türkiyə, Almaniya, Yaponiya, Azərbaycan
- Niderland, İsveç, Kanada, Danimarka, Tunis, Tailand, Meksika
- Almaniya, Yaponiya, Norveç, Böyük Britaniya, Niderland, İsveç, Kanada, Danimarka

98. Turizm sənayesində görünməyən ticarət anlayışı dedikdə nə baha düşürsünüz

- Görünməyən ticarət ölkələr arasında dostluq, mehriban qonşuluq, dinc münasibətlər, iqtisadi, ticarət, elmi-texniki və mədəni əlaqələr, turist mübadiləsi üzrə dövlətlərarası və hökumətlərarası əməkdaşlıq sazişləri ilə müəyyən olunur
- ✓ Görünməyən ticarət xidmət sahəsində idxal və ixrac ilə müəyyən olunur
- Görünməyən ticarət hazır məhsul və xammal kimi maddi məhsulların idxal-ixracı ilə müəyyən olunur
- Görünməyən ticarət yerli məhsul və xidmətlərin, torpaq və digər təbii resursların qiymətlərinin yüksəldilməsi, turizm məhsullarının idxalı zamanı ölkədən valyuta axınları, ekoloji və sosial problemlərin meydana çıxması ilə müəyyən olunur
- Görünməyən ticarət qanunverici təşəbbüs və sosial turizmin təşkilinin yeni növü əsasında ölkədə sosial turizmin bərpası ilə müəyyən olunur

99. Turizm sənayesində görünən ticarət anlayışı dedikdə nə baha düşürsünüz

- Görünən ticarət qanunverici təşəbbüs və sosial turizmin təşkilinin yeni növü əsasında ölkədə sosial turizmin bərpası ilə müəyyən olunur
- ✓ Görünən ticarət hazır məhsul və xammal kimi maddi məhsulların idxal-ixracı ilə müəyyən olunur
- Görünən ticarət yerli məhsul və xidmətlərin, torpaq və digər təbii resursların qiymətlərinin yüksəldilməsi, turizm məhsullarının idxalı zamanı ölkədən valyuta axınları, ekoloji və sosial problemlərin meydana çıxması ilə müəyyən olunur
- Görünən ticarət xidmət sahəsində idxal və ixrac ilə müəyyən olunur
- Görünən ticarət ölkələr arasında dostluq, mehriban qonşuluq, dinc münasibətlər, iqtisadi, ticarət, elmi-texniki və mədəni əlaqələr, turist mübadiləsi üzrə dövlətlərarası və hökumətlərarası əməkdaşlıq sazişləri ilə müəyyən olunur

100. Coğrafi meyarlara görə seqmentləşmə aşağıdakılardan asılı olaraq müəyyən edilir

- Daxili, daxil olan və xaric olan turizm, dünya, ölkələr, regionlar, mahallar, şəhərlər üzrə, sosial-demoqrafik meyarlara əsasən
- ✓ Daimi yaşayış ölkəsindən və turist səfərlərinin coğrafi məqsədlərindən asılı olaraq
- Yerli məhsul və xidmətlərin, torpaq və digər təbii resursların qiymətlərinin yüksəldilməsi, turizm məhsullarının idxalı zamanı ölkədən valyuta axınları, ekoloji və sosial problemlərin meydana çıxması
- Turizm xidməti üzrə mütərəqqi üsulların və standartların hazırlanması, təbii inhisarçılığa şərait yaratmaq
- Əhalinin öz mədəni irsinə marağı artır, iqtisadi cəhətdən zəif inkişaf etmiş regionlarda ətraf mühitin mühafizəsi məsələləri həll edilir, dövlət inhisarçılığa şərait yaradır

101. Məqsədli bazarlara daxildir

- Sosial-demoqrafik, psixoxrafik, iqtisadi
- ✓ Coğrafi, sosial-demoqrafik, psixoxrafik
- Coğrafi, sosial-demoqrafik, elitar
- Coğrafi, sosial-demoqrafik, elitar, iqtisadi
- Coğrafi, sosial-demoqrafik, iqtisadi

102. Bazarın seqmentləşməsi hansı iqtisadi prosesi ifadə edir

- Bazarın seqmentləşməsində əhalinin məşğulluğunu təmin edir, əhalinin öz mədəni irsinə marağı artır, iqtisadi cəhətdən zəif inkişaf etmiş regionlarda ətraf mühitin mühafizəsi məsələləri həll edilir
- ✓ Bazarın seqmentləşməsi bazarın elə hissələrə bölünməsidir ki, burada istehlakçıların tələblərinin ümumiliyi səciyyələnir
- Bazarın seqmentləşməsi bazarın elə hissələrə bölünməsidir ki, burada istehsalçıların tələblərinin ümumiliyi səciyyələnir
- Bazarın seqmentləşməsi əhalinin öz mədəni irsinə marağı artırmaq, iqtisadi cəhətdən zəif inkişaf etmiş regionlarda ətraf mühitin mühafizəsi məsələləri həll edilməsinin ümumiliyi ilə səciyyələnir
- Bazarın seqmentləşməsi bazarın elə hissələrə bölünməsidir ki, burada istehlakçı və istehsalçıların tələblərinin ümumiliyi səciyyələnir

103. Turizm bazarında mövqe strategiyasının işlənilib hazırlanması və seçimi hansı mərhələlərin həyata keçirilməsini nəzərdə tutur

- Yerli hakimiyyətin reklam-informasiya sahəsində fəallığı, yerli və hakimiyyət səviyyəsində azad adminstrativ və vergi siyasəti, xüsusi investisiya təşəbbüsünün həvəsləndirilməsi
- ✓ Rəqiblərin aşkar edilməsi, rəqiblərin məhsulu barədə istehlakçıların fikirlərinin toplanması, rəqiblərin mövqelərinin müəyyənləşdirilməsi, alıcıların və onların davranış xarakterinin öyrənilməsi, seçilmiş məhsul və xidmət növünün yoxlanılması
- Firmanın strateji planlaşdırılmasının əsasını təşkil edir və şirkətin gələcəyinə mühüm təsir göstərməklə marketinq qərarlarının işlənilib hazırlanmasına şərait yaradır
- Təbiətin diqqətəlayiq yerlərinin olması, konsultativ-ümumi idarəçiliklə bağlı suallara cavab verən konsultasiya xidməti göstərən fəaliyyət, kommersiya-istehsal olunmuş məhsulun istehlakçıya çatdırılmasında aralıq fəaliyyət

- Turistlərin getdikləri ölkələrdə daxili və beynəlxalq nəqliyyat xərcləri, sənayesində xarici investisiya qoyuluşu, turizmin inkişafı istiqamətində digər ölkələr tərəfindən verilən kreditlərdən daxil olmalar

104. Bazarı əhatə etmək seçimi zamanı aşağıdakı amilləri nəzərə almaq vacibdir

- Tələbat, onun ödənilmə dərəcəsi, istehlak səviyyəsi, onun quruluşu
- Siyasi həyata daxil olma, coğrafi-iqtisadi, iqtisadi, əhali və ekoloji amillər
- Resursların keyfiyyət və kəmiyyəti, tələb və təklif amilləri, bölgü amilləri
- ✓ Firmanın ehtiyatları, məhsulun yekcins olma dərəcəsi, məhsulun həyat dövrünün mərhələsi, bazarın yekcinslik dərəcəsi, rəqiblərin marketing strategiyası
- Səhiyyənin vəziyyəti, təhsil və əhəlinin məşğulluq səviyyəsi, orta ömür müddəti, alıcılıq

105. Turizmdə seqmentləşmənin əsas əlamətlərinə daxil deyil?

- Coğrafi
- ✓ Siyasi
- Sosial-iqtisadi
- Psixorafik.
- Demoqrafik

106. #3330#01#05#01 Turizm bazarının seqmentləşməsi turizm müəssisəsinə aşağıdakı istiqamətlərdə kömək edir: Hansı səhfdir?

- Daha perspektivli məqsədli bazar seçimində mühüm rol oynayır
- ✓ Heyətin idarə olunmasına
- Optimal marketing strategiyası seçiminə kömək edir
- Real və uğurlu məqsədin əldə olunmasına imkan yaradır.
- İstehlakçıların tələbatını maksimum səviyyədə ödəməyə imkan verir

107. Turizm bazarında seqmentləşdirmənin əsas məqsədi nədir?

- Bazarın həcmi müəyənləşdirmək.
- ✓ Turizm məhsulunun ünvanlılığını təmin etmək
- İstehlakçıların tələbatlarını öyrənmək
- Bazardakı mühiti öyrənmək.
- Satışın həcmi artırmaq

108. İstehlakçı davranışı həmişə aşağıdakı sosial amillərin təsiri altında olur. Hansı düz deyil?

- Sosial vəziyyət,
- ✓ Siyasi mühit
- Ailə
- Sosial status və rol
- Müxtəlif qruplaşmalar

109. Turizm bazarına investisiyaları səlb etmək üçün biznes-planın müxtəlif funksiyaları vardır: hansı səhfdir?

- Turizm firmalarının baş strategiyasında ümumi konsepsiyanın işlənməsində istifadə olunur
- ✓ Firmanın bütün fəaliyyətini təmin edir
- Pul vəsaitlərinin cəlb edilməsinə xüsusi xidmət edir
- Turizm bazarına potensial şəriklərin cəlb olunmasına kömək edir
- Turizm təşkilatlarının əsas fəaliyyətinin inkişaf prosesində qiymətdəndirmə və nəzarət funksiyası

110. Məqsədli bazar nədir?

- Turizm bazarının müxtəlif əlamətlər üzrə seqmentləşməsidir
- ✓ Turizm müəssisəsi üçün daha əlverişli və münasib bazar seqmentlərinə istiqamətlənmiş marketing fəaliyyətidir
- Marketing konsepsiyasının həyata keçirildiyi bazardır
- Turizm məhsulunun reallaşdığı məkandır
- Turizm bazarında müəyyən paya sahib olmaqdır

111. Turizm fəaliyyəti üzrə seqmentləşən firmalar aşağıdakı funksiyaları təcrübə və vəsaitlərinə uyğun planlaşdırır
- Siyasi proseslərə müdaxilə edir
  - ✓ Tələbatı öyrənir, xidmət təchizatları və əməkdaşları ilə müqavilə bağlayır, nəqliyyat orqanları ilə müqavilə bağlayır, marşrutları seçir, turist məhsulunu buraxmağı planlaşdırır, hər bir göndəriş dəyərinin hesablanması və onun reallaşmasını həyata keçirir, marşrutlar üzrə kadr hazırlayır, reklam və məlumatlar yayır, gəliş və gediş icazəsini alır və sənədləri hazırlayır
  - Siyasi proseslərə müdaxilə edir və inhisarçılığa şərait yaradır
  - Deokratik proseslərə zidd maneələr həyata keçirməklə siyasi proseslərə əsassız müdaxilə edir və inhisarçılığa şərait yaradır
  - İnhisarçılığa şərait yaradır
112. İstifadə olunan nəqliyyat vasitələrinə görə tələbin seqmentləşməsinin əsas amillər qrupuna daxildir
- Ölkə daxilində səyahətlərin balansı, xaricə olan səyahətlər balansı, abadlaşdırılmış ətraf ərazi, maddi-texniki avadanlıqların tikinti normalarına uyğunluq balansı
  - ✓ Avtoturizm, aviaturizm, veloturizm, avtobus turizmi, dəniz və çay kruiz turizmi, nəqliyyat vasitələrinin digər növləri
  - Ailə gəlirləri, yaş, cins, turistin sənəti, peşəsi, ailə başçısının sənəti, daimi yaşayış məntəqəsinin ölçüsü, ailəvi turizm, milliyət, dini inanclar
  - Axıcı marketing vəziyyətinin təhlili, təhlükə və imkanlar, məsələlər və problemlər, marketing strategiyası, fəaliyyət proqramı, büdcə və yoxlama qaydaları
  - Turist ləvazimatını, suvenirləri, idman mallarını satan dükanlar, əhaliyə göstərilən ticarət xidmətləri, sərnişin nəqliyyatı, rabitə və informasiya xidmətləri, mənzil-kommunal təsərrüfatı
113. Səfərin motivinə görə tələbin seqmentləşməsinin əsas amillər qrupuna daxildir
- Firmanın ehtiyatları, məhsulun yekcins olma dərəcəsi, rəqiblərin marketing strategiyası
  - ✓ Rekreasiya turizmi, işgüzar turizm, idman turizmi, müşahidə turizmi, kommunikasiya turizmi
  - Avtoturizm, aviaturizm, veloturizm, avtobus turizmi, dəniz və çay kruiz turizmi, nəqliyyat vasitələrinin digər növləri
  - Ailə gəlirləri, yaş, cins, turistin sənəti, peşəsi, ailə başçısının sənəti, daimi yaşayış məntəqəsinin ölçüsü, ailəvi turizm, milliyət, dini inanclar
  - Turoperatorlar, turagentlər, tanış kütləvi informasiya vasitələri
114. Turist səfərinin qərara alınması və həyata keçməsində məsləhətçi və vasitəçilərə görə tələbin seqmentləşməsinin əsas amillər qrupuna daxildir
- Mehmanxanaların, panseonatların, turbazaların, sanatoriyaların, çarpayı fondları və otaqların sayı, turistlərə xidmət göstərən qida müəssisələrində yerlərin sayı, turistlərə xidmət göstərən ticarət, ictimai-iaşə, əyləncə müəssisələri, aqua parklar, əmək ehtiyatları
  - Hər bir məqsədli seqment üçün marketing kompleksinin işlənməsi
  - Səfərin motivi, turistin tipi, mövsümlilik, səfərin təşkili, forması, müddəti istifadə olunan nəqliyyat vasitələri, yerləşmə vasitələri, maliyyələşmə mənbələri
  - ✓ Turoperatorlar, turagentlər, tanış kütləvi informasiya vasitələri
  - Turistlərin yerləşdirilməsi üzrə, turistləri nəqliyyatla təmin edən müəssisələr, iaşə müəssisələri, turizm məhsulunun yayılması üzrə turist firmaları, turist reklam-informasiya idarələri, turist müəssisələri
115. Turizmdə məqsədli bazarlar hansı meyarlarla müəyyən edilir
- Turist ləvazimatını, suvenirləri, idman mallarını satan dükanlar, əhaliyə göstərilən ticarət xidmətləri, sərnişin nəqliyyatı, rabitə və informasiya xidmətləri, mənzil-kommunal təsərrüfatı
  - Yerli hakimiyyətin reklam-informasiya sahəsində fəallığı, yerli və hakimiyyət səviyyəsində azad adminstrativ və vergi siyasəti, xüsusi investisiya təşəbbüsünün həvəsləndirilməsi
  - Səfərin motivi, turistin tipi, mövsümlilik, səfərin təşkili, forması, müddəti istifadə olunan nəqliyyat vasitələri, yerləşmə vasitələri, maliyyələşmə mənbələri
  - Bazarın seqmentləşməsi, bazarın məqsədli seqmentlərinin seçilməsi, əmtənin bazarda mövqeləşdirilməsi, hər bir məqsədli seqment üçün marketing kompleksinin işlənməsi
  - ✓ Coğrafi, sosial-demoqrafik, psixografik
116. Coğrafi meyarlara görə seqmentləşmənin tələbat amillərinə daxildir
- Mövcud məhsulun turizmin təşəkkül tapmış istiqamətində inkişafı, yeni turizm rayonları hesabına səyahətlərin coğra-fiyasının genişləndirilməsi və satışın artırılması, yeni şirkətlər təsis etməklə turizm fəaliyyətinin genişləndirilməsi
  - Axıcı marketing vəziyyətinin təhlili, təhlükə və imkanlar, məsələlər və problemlər, marketing strategiyası, fəaliyyət proqramı, büdcə və yoxlama qaydaları
  - Bazarın seqmentləşməsi, bazarın məqsədli seqmentlərinin seçilməsi, əmtənin bazarda mövqeləşdirilməsi, hər bir məqsədli seqment üçün marketing kompleksinin işlənməsi
  - Nəqliyyat vasitələrinin təkmilləşdirilməsinin qarşılıqlı iqtisadi əlaqələr sistemi
  - ✓ Daimi yaşayış ölkəsindən, turist səfərlərinin coğrafi məqsədlərindən

117. Turizm xidməti istehlakçılarının psixografik seqmentləşməsi qrupuna aiddir
- Beynəlxalq əmək bölgüsü əsasında dövlətlər arasında iqtisadi əlaqələrin fəallaşması, beynəlxalq ticarətin genişlənməsi və nəqliyyat vasitələrinin təkmilləşdirilməsinin qarşılıqlı iqtisadi əlaqələr sistemi
  - ✓ Həyat tərzinin əlamətlərinə və onların boş vaxtlarının məqsəd istiqamətlərinə görə, şəxsiyyət və davranış xüsusiyyətlərinə əsasən və həmçinin turməhsulun istehlakına münasibət stereotiplərinə əsasən
  - Turistlərin getdikləri ölkələrdə daxili və beynəlxalq nəqliyyat xərcləri, sənayesində xarici investisiya qoyuluşu, turizmin inkişafı istiqamətində digər ölkələr tərəfindən verilən kreditlərdən daxil olmalara görə
  - Turistlərin yerləşdirilməsi üzrə, turistləri nəqliyyatla təmin edən müəssisələr, iaşə müəssisələri, turizm məhsulunun yayılması üzrə turist firmaları, turist reklam-informasiya idarələri, turist müəssisələri
  - Yerli məhsul və xidmətlərin, torpaq və digər təbii resursların qiymətlərinin yüksəldilməsi, turizm məhsullarının idxalı zamanı ölkədən valyuta axınları, ekoloji və sosial problemlərin meydana çıxması
118. Turizm bazarını əhatə etmək seçimi zamanı hansı amillər nəzərə alınmalıdır
- Turist ləvazimatını, suvenirləri, idman mallarını satan dükənlər, əhaliyə göstərilən ticarət xidmətləri, sərnişin nəqliyyatı, rabitə və informasiya xidmətləri, mənzil-kommunal təsərrüfatı
  - Kompleksləşdirici, servis, zamanət ticarət, elmi-texniki və mədəni əlaqələr
  - ✓ Firmanın ehtiyatları, məhsulun yekcins olma dərəcəsi, rəqiblərin marketing strategiyası
  - Ölkə daxilində səyahətlərin balansı, xaricə olan səyahətlər balansı, abadlaşdırılmış ətraf ərazi, maddi-texniki avadanlıqların tikinti normalarına uyğunluq balansı
  - Mövcud məhsulun turizmin təşəkkül tapmış istiqamətində inkişafı, yeni turizm rayonları hesabına səyahətlərin coğra-fiyaının genişləndirilməsi və satışın artırılması, yeni şirkətlər təsis etməklə turizm fəaliyyətinin genişləndirilməsi
119. Turizmin bazarında irəliləyişinin məqsədi aşağıdakı istiqamətlərə bölünür
- Mağazalar, turist ləvazimatını, suvenirləri, idman mallarını satan dükənlər, əhaliyə göstərilən ticarət xidmətləri, sərnişin nəqliyyatı, rabitə və informasiya xidmətləri, mənzil-kommunal təsərrüfatı
  - Dünya ölkələri üzrə turizm, dünyanın ayrı-ayrı regionları üzrə turizm, ölkənin ayrı-ayrı regionları üzrə turizm, turistin yaşamağı, yerləşməsi
  - İstehsal funksiyası, əhali məşğulluquna şərait yaradılması funksiyası, gəlirlərin formalaşdırılması funksiyası, iqtisadiyyatın digər sahələrinin inkişafına təsir edən və ödəmə balansının sabit saxlanılması funksiyası
  - Yerli xüsusiyyətlərə uyğun struktura malik turizm komplekslərinin tikilməsi, əlaqə vasitələrinin modernizasiyası və infrastrukturun inkişafı, turizm kadrlarının inkişafı
  - ✓ Bazarın yayılması, tələbin bölüşdürülməsi, satışın effektivliyinin yüksəlməsi
120. Məqsədli bazarın seçilməsi üçün həlli zəruri olan göstəricilərə daxildir
- Yerli hakimiyyətin reklam-informasiya sahəsində fəallığı, yerli və hakimiyyət səviyyəsində azad adminstrativ və vergi siyasəti, xüsusi investisiya təşəbbüsünün həvəsləndirilməsi
  - Zəhmətkeşlərin gəlirlərinin artması, turizmin ekoloji cəhətdən zərərsiz olması, asudə vaxtdan səmərəli istifadə, cəmiyyətin psixofizioloji resurslarının bərpası
  - Bazarın yayılması, tələbin bölüşdürülməsi, satışın effektivliyinin yüksəlməsini necə müəyyən etmək
  - Bazarın seqmentləşməsi, bazarın məqsədli seqmentlərinin seçilməsi, əmtənin bazarda mövqeləşdirilməsi, hər bir məqsədli seqment üçün marketing kompleksinin işlənməsi
  - ✓ Bazarın hansı seqmentini əhatə etmək və onun üçün sərfəli seqmenti necə müəyyən etmək
121. Turizmin səmərəliliyini müəyyənləşdirən iqtisadi effektlərin ən əhəmiyyətli olanları aşağıdakılardır
- İdarəetmə obyektləri ilə əlaqədar əlaqələndirici istiqamətlər
  - Mehmanxanaların, pansəonatların, turbazaların, sanatoriyaaların, çarpayılı fondları və otaqların sayı, turistlərə xidmət göstərən qida müəssisələrində yerlərin sayı, turistlərə xidmət göstərən ticarət, ictimai-iaşə, əyləncə müəssisələri, aqua parklar, əmək ehtiyatları
  - Ölkə daxilində səyahətlərin balansı, xaricə olan səyahətlər balansı, abadlaşdırılmış ətraf ərazi, maddi-texniki avadanlıqların tikinti normalarına uyğunluq balansı
  - ✓ Turizm məhsulunun xüsusiyyəti və turistlər üçün cəlbədiciliyi, gedilən yerdə turistlərin xərclərinə ayırdıqları büdcə və bunun nə qədər tez-tez təkrarlanması, gedilən yerin iqtisadi inkişaf səviyyəsi, gedilən yerin iqtisadi gücünün ölçüsü, turist xərclərinin gedilən yerdə yenidən tədaviyə daxil olması dərəcəsi, gedilən yerin mövsümi turist tələbinə uyğunlaşa bilmə dərəcəsi və qabiliyyəti
  - Turist ləvazimatını, suvenirləri, idman mallarını satan dükənlər, əhaliyə göstərilən ticarət xidmətləri, sərnişin nəqliyyatı, rabitə və informasiya xidmətləri, mənzil-kommunal təsərrüfatı
122. İstehlakçıların seqmentləşməsinə daxildir
- Realizə olunan turizm xidmətlərinin həcmi və ya turizm xidmətlərinin realizə olunmasından əldə edilən gəlirlər, işçi qüvvəsindən səmərəli istifadə olunmasının əsas göstəriciləri, istehsal fondundan istifadənin göstəriciləri, turizm xidmətlərinin maya dəyəri, mənfəət, rentabellik

- Turist məhsuluna olan dəyərin və istehlak dəyərinin realizə olunması, turist məhsulunun istehlakçıya çatdırılması prosesinin təşkil olunması, əməyə material-maddi stimulun iqtisadi təminatı
- Rəqabət mübarizə prinsipinin hökmran olması, turizmin maddi bazası üzərində şəxsi əmlak hüququ, həm istehlakçı, həm də müştəri üçün azad seçim hüququ, əhali gəlirlərinin, əməyin nəticəsindən və əmək bazarındakı vəziyyətdən asılılığı
- √ Müəyyən məqsədli turist qruplarına: gənclər, əhıl yaşlılar, imkanlı və məhdud imkanlı insanlar, uşaqlı valideynlər, idmançılar və s. istiqamətlənməklə tələbatın ödənilməsi
- Rəqabət mübarizə prinsipinin hökmran olması, turizmin maddi bazası üzərində şəxsi əmlak hüququ, həm istehlakçı, həm də müştəri üçün azad seçim hüququ, əhali gəlirlərinin, əməyin nəticəsindən və əmək bazarındakı vəziyyətdən asılılığı

123. Turizm bazarının differensiasiyası nədir

- Koordinasiya, planlaşdırma, tənzimlənmə, milli turist məhsulunun marketinqi, stimullaşdırma, sosial turizm, maraqların müdafiəsi
- Beynəlxalq turizmdə müəyyən müddətə və ya daimi reyslərlə uçan təyyərələrdə yerlərin bir qisminin icarəyə alınması haqqında müqavilədir
- Bazarın müxtəlif elementlərinin seçilməsi
- Realizə olunan turizm xidmətlərinin həcmi və ya turizm xidmətlərinin realizə olunmasından əldə edilən gəlirlər, işçi qüvvəsindən səmərəli istifadə olunmasının əsas göstəriciləri, istehsal fondundan istifadənin göstəriciləri, turizm xidmətlərinin maya dəyəri, mənfəət, rentabellik
- √ Bazarın müxtəlif tələb seqmentlərinə bölünməsi

124. Turizm bazarının fəaliyyəti üçün bazar iqtisadiyyatının əsas prinsiplərinə aşağıdakılar daxildir

- Yerli məhsul və xidmətlərin, torpaq və digər təbii resursların qiymətlərinin yüksəldilməsi, turizm məhsullarının idxalı zamanı ölkədən valyuta axınları, ekoloji və sosial problemlərin meydana çıxması
- Realizə olunan turizm xidmətlərinin həcmi və ya turizm xidmətlərinin realizə olunmasından əldə edilən gəlirlər, işçi qüvvəsindən səmərəli istifadə olunmasının əsas göstəriciləri, istehsal fondundan istifadənin göstəriciləri, turizm xidmətlərinin maya dəyəri, mənfəət, rentabellik
- Turistlərə xidmət göstərən qida müəssisələrində yerlərin sayı; turistlərə xidmət göstərən ticarət, ictimai-iaşə, əyləncə müəssisələri, aqua parklar, əmək ehtiyatları, onların xarakteri və bu kimi göstəricilər
- İstehsal-xidmət və digər məhsullarının istehsalı, kommersiya-istehsal olunmuş məhsulun istehlakçıya çatdırılmasında aralıq fəaliyyət, maliyyə-xidmət və məhsulların reallaşması üçün pul vəsaitlərinin yaradılması və istifadəsi ilə bağlı xüsusi fəaliyyət növü, konsultativ-ümumi idarəçiliklə bağlı suallara cavab verən konsultasiya xidməti göstərən fəaliyyət
- Rəqabət mübarizə prinsipinin hökmran olması, turizmin maddi bazası üzərində şəxsi əmlak hüququ, həm istehlakçı, həm də müştəri üçün azad seçim hüququ, əhali gəlirlərinin, əməyin nəticəsindən və əmək bazarındakı vəziyyətdən asılılığı, dövlət tərəfindən fərdi sahibkarlığın, istehlakçıların hüquqlarının hüquqi-normativ qanunvericiliklə dəstəklənməsi və sosial xarakterli fəaliyyətin həyata keçirilməsi

125. Turizmdə təklif necə ifadə olunur

- √ İstirahət və səyahət zamanı turistə lazım olan turizm və onunla əlaqədar xidmətlərin çeşidli toplusudur
- Bazarın yayılması, tələbin bölüşdürülməsi, satışın effektivliyinin yüksəlməsi
- Turizm müəssisələrinə ilkin olaraq müxtəlif maliyyə qrupları tərəfindən qısamüddətli kreditlərin verilməsi, uzunmüddətli maliyyə yardımlarıdır
- İstehsal-xidmət və digər məhsullarının istehsalı, kommersiya-istehsal olunmuş məhsulun istehlakçıya çatdırılmasında aralıq fəaliyyət, maliyyə-xidmət və məhsulların reallaşması üçün pul vəsaitlərinin yaradılması və istifadəsi ilə bağlı xüsusi fəaliyyət növü, konsultativ-ümumi idarəçiliklə bağlı suallara cavab verən konsultasiya xidməti göstərən fəaliyyət
- Beynəlxalq ticarətin genişlənməsi və nəqliyyat vasitələrinin təkmilləşdirilməsi

126. Turizm bazarının inkişafında regional informasiya mərkəzlərinin vəzifələri aşağıdakı problemlərin həllini zəruriləşdirir:

- Turizm və sosial-mədəni servis xidmətlərində reklam xidmətlərinin təşkili, müəssisələr arasında azad rəqabətin mövcudluğu, istehlakçılar üçün müxtəlif istehsalçıların analoji məhsul və xidmətlərinin seçimi imkanının olması, ölçülə bilən ifadələrdə müəssisələrin məqsədlərinin ifadə olunması
- Ölkənin müsbət imicinin yaradılması, xarici turistlər üçün ölkənin cəlbedici turizm istiqamətində irəliləməsi, inhisarçılığa şərait yaradan bazarın formalaşdırılması
- Marketinq konsepsiyalarının müəssisələr üçün onların reallaşdırılması istiqamətində məsləhətlərlə hazırlanması və emal edilməsi, məsləhət xidmətləri, inhisarçılığa şərait yaradan bazarın formalaşdırılması
- Milli səviyyədə marketinq tədqiqatları, turizm infrastrukturunun inkişafının hüququ və investisiya yönümlü dəstəyi, marketinq konsepsiyalarının müəssisələr üçün onların reallaşdırılması istiqamətində məsləhətlərlə hazırlanması və emal edilməsi, məsləhət xidmətləri
- İstehlakçılar üçün müxtəlif istehsalçıların analoji məhsul və xidmətlərinin seçimi imkanının olması, ölçülə bilən ifadələrdə müəssisələrin məqsədlərinin ifadə olunması, turizm firmalarının fəaliyyətinin maliyyə-iqtisadi göstəriciləri, beynəlxalq turizmin inkişaf göstəriciləri

127. Turist bazarının mahiyyəti onun hansı funksiyalarında ifadə olunur

- Turizm və sosial-mədəni servis xidmətlərində reklam xidmətlərinin təşkili, müəssisələr arasında azad rəqabətin mövcudluğu, istehlakçılar üçün müxtəlif istehsalçıların analoji məhsul və xidmətlərinin seçimi imkanının olması, ölçülə bilən ifadələrdə müəssisələrin məqsədlərinin ifadə olunması

- Ölkənin müsbət imicinin yaradılması, xarici turistlər üçün ölkənin cəlbedici turizm istiqamətində irəliləməsi, inhisarçılığa şərait yaradan bazarın formalaşdırılması
- Turist məhsulunun istehlakçıya çatdırılması prosesinin təşkil olunması, əməyə material-maddi stimulun iqtisadi təminatı, turizm infrastrukturunun inkişafının hüququ və investisiya yönümlü dəstəyi
- Milli səviyyədə marketinq tədqiqatları, turizm infrastrukturunun inkişafının hüququ və investisiya yönümlü dəstəyi, marketinq konsepsiyalarının müəssisələr üçün onların reallaşdırılması istiqamətində məsləhətlərlə hazırlanması və emal edilməsi, məsləhət xidmətləri
- ✓ Turist məhsuluna olan dəyərin və istehlak dəyərinin realizə olunması, turist məhsulunun istehlakçıya çatdırılması prosesinin təşkil olunması, əməyə material-maddi stimulun iqtisadi təminatı

128. Turizm bazarına təsir edən əsas amillər hansılardır

- Turizm tədarükçüləri, turoperatorlar, idxal-ixrac və rəqabət elementləri xidmətləri
- Beynəlxalq əmək bölgüsü əsasında dövlətlər arasında iqtisadi əlaqələrin fəallaşması, beynəlxalq ticarətin genişlənməsi və nəqliyyat vasitələrinin təkmilləşdirilməsi
- Landşaftların və təbiətin diqqətəlayiq yerlərinin olması
- ✓ Təbii-ekoloji, sosial-iqtisadi, siyasi, demoqrafik amillər
- Təbii-ekoloji, sosial-iqtisadi, idxal-ixrac və rəqabət amilləri

129. Turizm bazarı hansı iqtisadi sistemin elementidir

- Turizm məhsulunun təklifi, təhsil və səhiyyə sisteminin qiymət və rəqabət elementlərinin qarşılıqlı iqtisadi əlaqələr sistemidir
- Turist tələbi və ya turizm məhsulunun qarşılıqlı iqtisadi əlaqələr sistemidir
- Beynəlxalq əmək bölgüsü əsasında dövlətlər arasında iqtisadi əlaqələrin fəallaşması, beynəlxalq ticarətin genişlənməsi və nəqliyyat vasitələrinin təkmilləşdirilməsinin qarşılıqlı iqtisadi əlaqələr sistemidir
- ✓ Turist tələbi, turizm məhsulunun təklifi, qiymət və rəqabət elementlərinin qarşılıqlı iqtisadi əlaqələr sistemidir
- Turist tələbi qiymət, idxal-ixrac və rəqabət elementlərinin qarşılıqlı iqtisadi əlaqələr sistemidir

130. Marketoloq Bonomun fikrincə, istehlakçıların markaya meylinin formalaşması hansı mərhələdən ibarətdir

- Bazarın seqmentləşməsi, bazarın məqsədli seqmentlərinin seçilməsi, əmtənin bazarda mövqeləşdirilməsi, hər bir məqsədli seqment üçün marketinq kompleksinin işlənməsi
- ✓ Markanın tanınması, markaya üstünlük verilməsi, markanın israrlı tələbləri
- Yerli məhsul və xidmətlərin, torpaq və digər təbii resursların qiymətlərinin yüksəldilməsi, turizm məhsullarının idxalı zamanı ölkədən valyuta axınları, ekoloji və sosial problemlərin meydana çıxması
- Mövcud məhsulun turizmin təşəkkül tapmış istiqamətində inkişafı, yeni turizm rayonları hesabına səyahətlərin coğra-fiyasının genişləndirilməsi və satışın artırılması, yeni şirkətlər təsis etməklə turizm fəaliyyətinin genişləndirilməsi
- Kompleksləşdirici, servis, zəmanət ticarət, elmi-texniki və mədəni əlaqələr

131. Turizmde əsas reklam vasitələrinə aşağıdakılar aid edilir

- Antropogen təsir, sağlamlıq funksiyası, dağ ekosistemləri
- ✓ Kütləvi informasiya vasitələri, çap reklam nəşrləri, kino və video reklam, küçə reklamı, suvenirilər, sərgilər, birjalar, yarmarkalar
- Xidmət, satış, reklam, marketinq, tələbin öyrənilməsi
- İstehlakçı tələbinin araşdırılması üzrə bazarın marketinq tədqiqi
- Xidmətlər paketi rekvizitləri, turist yollayışlarının qiymətləri

132. Turizmde xidmət strategiyası necə başa düşülür

- Təhsil və elm, səhiyyə, mədəniyyət və incəsənət, bədən tərbiyəsi və idman, turizm və sosial-mədəni servis
- ✓ Firmanın strateji planlaşdırılmasının əsasını təşkil edir və şirkətin gələcəyinə mühüm təsir göstərməklə marketinq qərarlarının işlənilib hazırlanmasına şərait yaradır
- Yerli məhsul və xidmətlərin, torpaq və digər təbii resursların qiymətlərinin yüksəldilməsi, turizm məhsullarının idxalı zamanı ölkədən valyuta axınları, ekoloji və sosial problemlərin meydana çıxması
- İstehlak funksiyası, əhali məşğulluquna şərait yaradılması funksiyası, gəlirlərin formalaşdırılması funksiyası, iqtisadiyyatın digər sahələrinin inkişafına təsir edən və ödəmə balansının sabit saxlanması funksiyası
- Beynəlxalq əmək bölgüsü əsasında dövlətlər arasında iqtisadi əlaqələrin fəallaşması, beynəlxalq ticarətin genişlənməsi və nəqliyyat vasitələrinin təkmilləşdirilməsinin qarşılıqlı iqtisadi əlaqələr sistemi

133. Turizm xidmətlərinin bazarda mövqeyinin müəyyənləşdirilməsi üsullarına aiddir

- Axıcı marketinq vəziyyətinin təhlili, məsələlər və problemlər, marketinq strategiyası, fəaliyyət proqramı, büdcə və yoxlama qaydaları
- ✓ Seqmentləşdirmə, obraz yaratma, turizm məhsulu və xidmətlərinin fərqləndirici xüsusiyyətlərinin toplanması

- Ölkə daxilində səyahətlərin balansı, xaricə olan səyahətlər balansı, abadlaşdırılmış ətraf ərazi, maddi-texniki avadanlıqların tikinti normalarına uyğunluq balansı
  - Turistlərin getdikləri ölkələrdə daxili və beynəlxalq nəqliyyat xərcləri, sənayesində xarici investisiya qoyuluşu, turizmin inkişafı istiqamətində digər ölkələr tərəfindən verilən kreditlərdən daxil olmalar
  - Mövcud məhsulun turizmin təşəkkül tapmış istiqamətində inkişafı, yeni turizm rayonları hesabına səyahətlərin coğra-fiyasının genişləndirilməsi və satışın artırılması, yeni şirkətlər təsis etməklə turizm fəaliyyətinin genişləndirilməsi
- 134.** Xarici turizm şirkətlərinin təcrübəsində mövqe strategiyasını müəyyənləşdirməyin hansı üsullarından istifadə olunur
- Kompleksləşdirici, servis, zamanət ticarət, elmi-texniki və mədəni əlaqələrə görə
  - Turist ləvazimatını, suvenirləri, idman mallarını satan dükənlər, əhaliyə göstərilən ticarət xidmətləri, sərnişin nəqliyyatı, rabitə və informasiya xidmətləri, mənzil-kommunal təsərrüfatının planlaşması
  - Turistlərin yerləşdirilməsi üzrə, turistləri nəqliyyatla təmin edən müəssisələr, iaşə müəssisələri, turizm məhsulunun yayılması üzrə turist firmaları, turist reklam-informasiya idarələri, turist müəssisələri
  - ✓ Məhsul və xidmətin səciyyəvi əlaməti, qiymət və keyfiyyət, istifadə, əmtəə istehlakçısı, məhsul və xidmətin dərəcəsi, rəqibə görə
  - Ayrı-seçkilik və inteqrasiya problemləri qarşısında yüksək ideal, iqtisadi inkişafın hərəkətvericisi, yaxın gələcəyin üstünlüyü, torpaqlardan istifadənin idarə edilməsinin iştirakçısı, milli inkişaf proqramlarında tərəfdaşlıq
- 135.** «Tələbatı axtar tap və təmin et» ifadəsi turizmde nəyi xarakterizə edir?
- Marketing tədqiqatını
  - ✓ Marketing konsepsiyasını
  - İstehsal konsepsiyasını
  - Ekspert qiymətləndirməni.
  - Sahibkarlıq fəaliyyətini
- 136.** Turizm firmalarının gəlirli fəaliyyət üçün məqsədli marketing konsepsiyasında hansı tədbirlərin keçirilməsi tələb olunur
- Turizm şirkətinin idarə edilməsi üçün yeni fəaliyyət sahəsi üçün hansı idarəetmə proqramı qəbul edilə bilər, iqtisadiyyatın digər sahələrinin inkişafına təsir edən və ödəmə balansının sabit saxlanılması funksiyası
  - ✓ Bazarın segmentləşməsi, bazarın məqsədli segmentlərinin seçilməsi, əmtəənin bazarda mövqeləşdirilməsi, hər bir məqsədli segment üçün marketing kompleksinin işlənməsi
  - Yerli xüsusiyyətlərə uyğun struktura malik turizm komplekslərinin tikilməsi, əlaqə vasitələrinin modernizasiyası və infrastrukturun inkişafı, turizm kadrlarının inkişafı
  - Mehmanxanaların, pansonatların, turbazaların, sanatoriya və çarpayı fondları və otaqların sayı, turistlərə xidmət göstərən qida müəssisələrində yerlərin sayı, turistlərə xidmət göstərən ticarət, ictimai-iaşə, əyləncə müəssisələri, aqua parklar, əmək ehtiyatları
  - İstehsal funksiyası, əhali məşğulluquna şərait yaradılması funksiyası, gəlirlərin formalaşdırılması funksiyası, iqtisadiyyatın digər sahələrinin inkişafına təsir edən və ödəmə balansının sabit saxlanılması funksiyası
- 137.** Turist tədqiqatlarının aparılması prosesi aşağıdakı mərhələlərdə ifadə olunur
- Bazarın yayılması, tələbin bölüşdürülməsi, satışın effektivliyinin yüksəlməsi
  - ✓ Problemin müəyyən olunması, vəziyyət analizinin aparılması, tədqiqatların aparılması sxeminin hazırlanması, verilənlərin yığılımı, informasiyaların cədvəllərdə təsviri və analiz
  - İqtisadiyyatın digər sahələrinin inkişafına təsir edən və ödəmə balansının sabit saxlanılması funksiyası
  - Bazarın segmentləşməsi, bazarın məqsədli segmentlərinin seçilməsi, əmtəənin bazarda mövqeləşdirilməsi, hər bir məqsədli segment üçün marketing kompleksinin işlənməsi
  - Mehmanxanaların, pansonatların, turbazaların, sanatoriya və çarpayı fondları və otaqların sayı, turistlərə xidmət göstərən qida müəssisələrində yerlərin sayı, turistlərə xidmət göstərən ticarət, ictimai-iaşə, əyləncə müəssisələri, aqua parklar, əmək ehtiyatları
- 138.** Turizm iqtisadiyyatında marketing tədbirlərinin aparılmasının vacibliyi aşağıdakı kimi təyin olunur
- Təbiətin diqqətəlayiq yerlərinin olması, konsultativ-ümumi idarəçiliklə bağlı suallara cavab verən konsultasiya xidməti göstərən fəaliyyət, kommersiya-istehsal olunmuş məhsulun istehlakçıya çatdırılmasında aralıq fəaliyyətdir
  - ✓ Turizmde reklam xidmətlərinin təşkili, müəssisələr arasında azad rəqabətin mövcudluğu, istehlakçılar üçün müxtəlif istehsalçıların analoji məhsul və xidmətlərinin seçimi imkanının olması, istehlakçıların digər mövcud əmtəə və xidmətlər barədə məlumatı olması, ölçülə bilən ifadələrdə müəssisələrin məqsədlərinin ifadə olunması
  - Dövlət çevrilişləri və terror hadisələrinin həyata keçirilməsi, səyahətlərin sığortalınması, valyuta mübadiləsi və yol çəklərinin komission yığılımı, rabitə xərcləri
  - Proqnozlaşdırmanın hazırlanması üçün vaxtın ayrılması, tələb olunan dəqiqlik səviyyəsi, araşdırmaq üçün verilənlərin xarakteri, proqnoz verilən müddət
  - Bu sahəyə vəsait qoyuluşları, turizm müəssisələrindən və turistlərdən əldə olunan gəlirlər, turizm sahəsində işləyənlərin maddi təminatı, yeni iş yerlərinin yaradılması ilə müəyyən olunur
- 139.** Turizmde marketing tədbirlərinin aparılmasının vacibliyi aşağıdakı kimi təyin olunur:

- İstehlakçıların digər mövcud əmtəə və xidmətlər barədə məlumatlı olmaları, ölçülə bilən ifadələrdə müəssisələrin məqsədlərinin ifadə olunması, maddi-texniki bazanın mövcud vəziyyəti və inkişafı
- ✓ Turizm və sosial-mədəni servis xidmətlərində reklam xidmətlərinin təşkili, müəssisələr arasında azad rəqabətin mövcudluğu, istehlakçılar üçün müxtəlif istehsalçıların analoji məhsul və xidmətlərinin seçimi imkanının olması, ölçülə bilən ifadələrdə müəssisələrin məqsədlərinin ifadə olunması
- Yeni turizm rayonları hesabına səyahətlərin coğrafiyasının genişləndirilməsi və satışın artırılması, təbiət obyektlərinin təmiz və yararlı vəziyyətdə olması
- Turist axınlarının həcmi, maddi-texniki bazanın mövcud vəziyyəti və inkişafı, turizm firmalarının fəaliyyətinin maliyyə-iqtisadi göstəriciləri, beynəlxalq turizmin inkişaf göstəriciləri
- İstehlakçılar üçün müxtəlif istehsalçıların analoji məhsul və xidmətlərinin seçimi imkanının olması, ölçülə bilən ifadələrdə müəssisələrin məqsədlərinin ifadə olunması, turizm firmalarının fəaliyyətinin maliyyə-iqtisadi göstəriciləri, beynəlxalq turizmin inkişaf göstəriciləri

140. Turizm sənayesinə daxildir

- İstehsal funksiyası, əhali məşğulluquna şərait yaradılması funksiyası, turizm fəaliyyəti təşkilatçıları, daşınma vasitələri, mehmanxana sənayesi, ictimai iaşə sistemi, əyləncə sistemi və attraksionlar, turizm infrastrukturunu, sığorta işi, bank və maliyyə xidmətləri, informasiya xidmətləri, turizm informasiya mərkəzləri
- ✓ Turizm fəaliyyəti təşkilatçıları, daşınma vasitələri, mehmanxana sənayesi, ictimai iaşə sistemi, əyləncə sistemi və attraksionlar, turizm infrastrukturunu, sığorta işi, bank və maliyyə xidmətləri, informasiya xidmətləri, turizm informasiya mərkəzləri
- Turizm və sosial-mədəni servis xidmətlərində reklam xidmətlərinin təşkili, müəssisələr arasında azad rəqabətin mövcudluğu, istehlakçılar üçün müxtəlif istehsalçıların analoji məhsul və xidmətlərinin seçimi imkanının olması, ölçülə bilən ifadələrdə müəssisələrin məqsədlərinin ifadə olunması
- Hər hansı bir ölkə vətəndaşlarının səfər etdiyi ölkələrdə turizm məhsulu və xidmətlərin əldə olunmasına, xidmət üçün zəruri malların idxalına, ölkədən gedən turistlərin xarici nəqliyyat kompaniyaları tərəfindən daşınması, başqa ölkələrdə turizmin inkişafı istiqamətində investisiya qoyuluşları, turizmin inkişafı istiqamətində xarici ölkələrin uzun müddətli kreditlərinin qaytarılması
- Turizm xidməti və məhsullarının xarici və daxili turistlərə satışından, turizm müəssisələri üçün turizm məhsulları və avadanlığının ixracından, turistlərin getdikləri ölkələrdə daxili və beynəlxalq nəqliyyat xərcləri, sənayesində xarici investisiya qoyuluşu

141. Turizm məhsulunun aşağıdakı istehlak xüsusiyyətləri vardır

- Ciddi hesabat blanklarının tədqiqi və tərtibi, məsuliyyət
- ✓ Bütövlük, effektivlik, etibarlılıq, aşkarlıq, çeviklik, qonaqpərvərlik
- Kompleks səfərlər, istirahət və kompleks turlara xidmətlər paketi
- Ekskursiyaların ümumi xüsusiyyətləri
- Beynəlxalq turizm təşkilatlarının xüsusi funksiyaları və kompetensiyası

142. Turizm məhsulunun hərəkətinin nəticələrinə birbaşa təsir edən göstəricilərə aiddir

- Kompleks səfərlər, istirahət üçün xidmətlər paketi və kompleks turlarla bağlı xərclər, yerləşdirmə, qidalanma, nəqliyyat xərcləri
- ✓ Müştərilərin vərdişlərinin dəyişdirilməsi, onların davranışı, ticarət münasibətlərin dəyişməsi, reklam fəaliyyəti, iqtisadi vəziyyət, beynəlxalq, siyasi mühit
- Turistlərin yerləşdirilməsi üzrə, turistləri nəqliyyatla təmin edən müəssisələr, iaşə müəssisələri, turizm məhsulunun yayılması üzrə turist firmaları, turist reklam-informasiya idarələri
- Mədəniyyət müəssisələri - muzeylər, teatrlar, sərgi və konsert zalları, istirahət və idman məşğələləri üçün yerlər, pərakəndə ticarət şəbəkəsi, parklar, əyləncə mərkəzləri, attraksionlar, tarixi abidələr
- Ölkənin müsbət imicinin yaradılması, xarici turistlər üçün ölkənin cəlbedici turizm istiqamətində irəliləməsi, inhisarçılığa şərait yaradan bazarın formalaşdırılması

143. Turizm sənayesinin funksiyalarına aiddir

- Turizmin inkişafına kapital qoyuluşlarının zəruriliyi
- ✓ İstirahət edənlərə əylənmək imkanının verilməsi, fərdi yorğunluq hissindən azad olunması
- Kommersiya bölməsində turizm xidmətinin risq xüsusiyyətləri
- Qoruq, yasaqlıq və milli parkların rekrasiya istifadəsi
- Kommersiya və qeyri-kommersiya marketinqi, onların fərqləndirilməsi

144. Turizm sənayesinə aiddir

- Antropogen təsir, sağlamlıq funksiyası, dağ ekosistemləri
- İstehlakçı tələbinin araşdırılması üzrə bazarın marketinq tədqiqi
- Xidmət, satış, reklam, marketinq, tələbin öyrənilməsi
- ✓ Mehmanxanalar, iaşə obyektləri, sənaye və ekskursiya büroları
- Xidmətlər paketi rekvizitləri, turist yollayışlarının qiymətləri

145. Ümumi təsnifata görə məişət xidməti sahələrinə aşağıdakılar aiddir
- Mebellərin təmiri, camaşırxanalar, kirayə məntəqələri, bərbərxanalar və nəqliyyat və səhiyyə xidmətləri
  - √ Tikiş və təmir müəssisələri, nəqliyyat və mebellərin təmiri, camaşırxanalar, kirayə məntəqələri, bərbərxanalar və nəqliyyat xidmətləri
  - Tikiş və təmir müəssisələri, səhiyyə və sığorta xidmətləri
  - Nəqliyyat, təhsil, səhiyyə və bank xidmətləri
  - Nəqliyyat və mebellərin təmiri, camaşırxanalar, kirayə məntəqələri, bərbərxanalar və nəqliyyat xidmətləri, təhsil xidmətləri
146. Turizm məhsulunun irəliləyişinin məqsədi aşağıdakı istiqamət üzrə müəyyən olunur
- Hərəkət fəallığı, məkdaşların gəlirin artırılmasında maraqlı olması, firmanın gündəlik işinin təşkili, yekun gəlirin əldə olunması
  - √ Bazarın yayılması, mövcud bazardan müştərilərin böyük miqdarını yayındırmaq, yeni xidmət və marşrutlara tələbin bölüşdürülməsi, satışın effektivliyinin yüksəlməsi
  - Kütləvi informasiya vasitələri, çap reklam nəşrləri, kino və video reklam, küçə reklamı, suvenirilər, sərgilər, birjalar, yarmarkalar
  - İstehlakçı tələbinin araşdırılması üzrə bazarın marketinq tədqiqi
  - Xidmətlər paketi rekvizitləri, turist yollayışlarının qiymətləri
147. Turizm məhsulunun irəliləyişinin məqsədi aşağıdakı istiqamətlər üzrə qruplaşdırılır
- İnsan kapitalı əhalinin rifah halını xarakterizə edir və ona görə də işçi qüvvəsinin keyfiyyət göstəricisi kimi çıxış edə bilər.
  - İqtisadi səmərəlilik, şəxsi azadlıq və mənəvi etik normalar.
  - √ Bazarın yayılması, tələbin bölüşdürülməsi, satışın effektivliyinin yüksəlməsi
  - İnsanların təhsilləri və peşəkar hazırlıqları haqqındakı qərarları, bununla bağlı olan xərcləri və gələcəkdə əldə ediləcək daha yüksək gəlirləri
  - İnsanların istehlakçı kimi, yalnız ayrı-ayrı dövrlər və hətta il ərzində deyil, bütün həyatları boyu öz gəlirlərinin artmasına çalışırlar.
148. Turizm məhsulunun hərəkətə gətirilməsi
- Turizm məhsulunun satışına yönəldilmiş tədbirlər kompleksidir
  - √ Turizm məhsulunun keyfiyyətinin yüksəldilməsi tədbiridir.
  - Turizm məhsulunu kompleksləşdirən fəaliyyətdir
  - Turizm məhsulunun istehsalı və satışı prosesidir
  - Turizm məhsulunun hazırlanması üçün görülən işlərin məcmusudur
149. Rəqabət nədir?
- Bazarda qiymətlərə nəzarət uğrunda istehsalçılar arasında kəskin mübarizə
  - √ Turizm bazarda daha yaxşı mövqe tutmaq və ya monopoliya uğrunda müəssisələr arasında gedən mübarizə
  - Daha keyfiyyətli məhsul istehsal etmək uğrunda istehsalçılar arasında mübarizə
  - Bazara daha çox məhsul çıxarmaq uğrunda istehsalçılar arasında mübarizə
  - İstehsalçıların bazarda daha çox mal satmaq uğrunda mübarizəsi
150. Turizm məhsulu nədir?
- Turistin istirahətə olan tələbatının ödənilməsi üçün təklif olunan xidmətlər toplusu
  - √ Turistlərə göstərilən xidmətlər kompleksidir
  - Turistlərin səyahət zamanı qidalanmasını və yerləşməsini təmin edən xidmət
  - Əhalinin asudə vaxtdan səmərəli istifadəsi üçün təklif olunan xidmətlərin məcmusudur
  - Turistlərə təklif olunan qidalanma, yerləşmə, istirahət və əyləncə xidmətlərinin məcmusudur
151. Turizm məhsulu və xidmətlərinin qiyməti müəyyənləşdirilərkən aşağıdakılardan istifadə olunur
- Gəlirlər
  - √ Xərclər, tələbat, rəqabət
  - Multiplikator effekt
  - Aktiv ödəmə balansı
  - Məcmu gəlir
152. Turizm məhsuluna olan tələbin seqmentləşməsinin sosial meyarlarına daxildir

- Yerli məhsul və xidmətlərin, torpaq və digər təbii resursların qiymətlərinin yüksəldilməsi, turizm məhsullarının idxalı zamanı ölkədən valyuta axınları, ekoloji və sosial problemlərin meydana çıxması
- ✓ Ailə gəlirləri, yaş, cins, turistin sənəti, peşəsi, ailə başçısının sənəti, daimi yaşayış məntəqəsinin ölçüsü, ailəvi turizm, milliyyət, dini inanclar
- Mehmanxanaların, pansenatların, turbazaların, sanatoriyaaların, çarpayılıq fondları və otaqların sayı, turistlərə xidmət göstərən qida müəssisələrində yerlərin sayı
- Yerli hakimiyyətin reklam-informasiya sahəsində fəallığı, yerli və hakimiyyət səviyyəsində azad idarəetmə və vergi siyasəti, xüsusi investisiya təşəbbüsünün həvəsləndirilməsi
- Beynəlxalq əmək bölgüsü əsasında dövlətlər arasında iqtisadi əlaqələrin fəallaşması, beynəlxalq ticarətin genişlənməsi və nəqliyyat vasitələrinin təkmilləşdirilməsinin qarşılıqlı iqtisadi əlaqələr sistemi

153. Turizm məhsuluna olan tələbin segmentləşməsinin psixoloji meyarlarına daxildir

- Turistlərin yerləşdirilməsi üzrə, turistləri nəqliyyatla təmin edən müəssisələr, iaşə müəssisələri, turizm məhsulunun yayılması üzrə turist firmaları, turist reklam-informasiya idarələri, turist müəssisələri
- ✓ Səfərin motivi, turistin tipi, mövsümlilik, səfərin təşkili, forması, müddəti istifadə olunan nəqliyyat vasitələri, yerləşmə vasitələri, maliyyələşmə mənbələri
- Firmanın strateji planlaşdırılmasının əsasını təşkil edir və şirkətin gələcəyinə mühüm təsir göstərməklə marketinq qərarlarının işlənilməsi
- Mövcud məhsulun turizmin təşəkkül tapmış istiqamətində inkişafı, yeni turizm rayonları hesabına səyahətlərin coğrafiyasının genişləndirilməsi və satışın artırılması, yeni şirkətlər təsis etməklə turizm fəaliyyətinin genişləndirilməsi
- Uzaq gələcək üçün iqtisadi-ictimai hadisələrin inkişaf istiqamətlərinin müəyyən edilməsi və həmin inkişafı səciyyələndirən sistemin, hadisənin bu və ya digər istiqamətdə inkişaf ehtimalını göstərir

154. Turizm məhsuluna olan tələbin segmentləşməsinin coğrafi meyarlarına daxildir

- Mövcud məhsulun turizmin təşəkkül tapmış istiqamətində inkişafı, yeni turizm rayonları hesabına səyahətlərin coğrafiyasının genişləndirilməsi
- ✓ Turist gəldiyi ölkə, turist səfərinin coğrafi məqsədi
- Ölkə daxilində səyahətlərin balansı, xaricə olan səyahətlər balansı, abadlaşdırılmış ətraf ərazi, maddi-texniki avadanlıqların tikinti normalarına uyğunluq balansı
- Mehmanxanaların, pansenatların, turbazaların, sanatoriyaaların, çarpayılıq fondları və otaqların sayı, turistlərə xidmət göstərən qida müəssisələrində yerlərin sayı, turistlərə xidmət göstərən ticarət, ictimai-iaşə, əyləncə müəssisələri, aqua parklar, əmək ehtiyatları
- Turist ləvazimatını, suvenirləri, idman mallarını satan dükənlər, əhaliyə göstərilən ticarət xidmətləri, sərnişin nəqliyyatı, rabitə və informasiya xidmətləri, mənzil-kommunal təsərrüfatı

155. Turizm məhsulunun irəliləyişinin məqsədi hansı istiqamətlərə bölünür

- Bazarın yayılması, tələbin bölüşdürülməsi, satışın effektivliyinin yüksəlməsi, layihələr üzrə, bir neçə alternativ layihələrdən daha yaxşısının seçilməsi ilə əlaqədar, formalaşdırma haqqında qərar
- ✓ Bazarın yayılması, tələbin bölüşdürülməsi, satışın effektivliyinin yüksəlməsi
- Ayrıca layihələr üzrə, bir neçə alternativ layihələrdən daha yaxşısının seçilməsi ilə əlaqədar, formalaşdırma haqqında qərar
- Bazarın yayılması, tələbin bölüşdürülməsi, bazara daha çox məhsul çıxarmaq uğrunda istehsalçılar arasında mübarizə
- Turizm təşkilatlarının əsas fəaliyyətinin inkişaf prosesində qiymətləndirmə və nəzarət

156. Turizm sənayesinin investisiya inkişafı hansı amilləri təyin edir

- Ölkələr arasında dostluq, mehriban qonşuluq, dinc münasibətlər, iqtisadi, ticarət
- ✓ Rəqabətin meydana gəlməsi, turoperator strukturunun formalaşması və onun sonrakı ixtisaslaşmasını
- Müqavilə öhdəliyinin pozulması və digər səbəblərə görə mümkün zərərin dəyməsi və onun sonrakı ixtisaslaşmasını
- Təbiətin diqqətəlayiq yerlərinin olması, konsultativ-ümumi idarəçiliklə bağlı suallara cavab verən konsultasiya xidməti göstərən fəaliyyət
- Turizm sahibkarlığında daha çox təkrarlanan və tez bir zamanda əks olunmasını tələb edən riskləri

157. Turizm məhsulu aşağıdakı xüsusiyyətlərinə görə digər sahənin xidmətlərindən fərqlənir:

- Turistlərin getdikləri ölkələrdə qalmalarının orta davamlı müddəti, dövlətlər arasında iqtisadi əlaqələrin fəallaşması xidmətləri ilə fərqlənir
- ✓ Turizm məhsuluna tələb gəlir və qiymət səviyyəsinə münasibətdə çox elastikdir, amma daha çox sosial və siyasi şərtlərdən asılıdır, turizm məhsulunun qiyməti üçün ölçü həddi yoxdur: alış və istehlak qədər məhsulun keyfiyyəti haqqında təsəvvür yaratmaq mümkün deyil
- Turizmin maliyyə-resurs problemlərinin həllində aktiv rol oynayır, turizm kadr təminatının təkmilləşdirilməsi istiqamətində ixtisaslaşma və birbaşa dövlətin müdaxiləsi ilə ali ixtisaslı kadrların formalaşmasına zəmanət yaradır,
- Turizm kompleksi müxtəlif komponentlər arasında mürəkkəb münasibət sistemini xarakterizə edir.
- Turizm məhsulunun formalaşması məkan və zaman amillərindən asılıdır.

158.

Turizm sənayesinə daxildir

- İqtisadi, ticarət, elmi-texniki və mədəni əlaqələr, turist mübadiləsi üzrə dövlətlərarası və hökumətlərarası əməkdaşlıq
- √ Turizm fəaliyyəti təşkilatçıları, daşınma vasitələri, mehmanxana sənayesi, ictimai iaşə sistemi, əyləncə sistemi və attraksionlar, turizm infrastrukturunu, sığorta işi, bank və maliyyə xidmətləri, informasiya xidmətləri, turizm informasiya mərkəzləri
- Turistlərin yaşadığı ölkənin daxili siyasi sabilliyi, turistləri qəbul edən ölkənin daxili siyasi sabilliyi, ölkələr arasında dostluq, mehriban qonşuluq, dinc münasibətlər
- Komfort təbii şəraitin olması, landsafların və təbiətin diqqətəlayiq yerlərinin olması, inkişaf etmiş hidroqrafik şəbəkələrin və təbii su hovuzlarının olması, təbiət obyektlərinin təmiz və yararlı vəziyyətdə olması, ekoloji vəziyyətin yaxşı olması
- Turizm fəaliyyəti təşkilatçıları, daşınma vasitələri, mehmanxana sənayesi, ictimai iaşə sistemi, əyləncə sistemi və attraksionlar, infrastruktur, dinc münasibətlər, iqtisadi, ticarət, elmi-texniki və mədəni əlaqələr

159.

Turizm sənayesinə necə tərif vermək olar

- Turizm sənayesi beynəlxalq əmək bölgüsü əsasında dövlətlər arasında iqtisadi əlaqələrin fəallaşması sistemidir.
- √ Turizm sənayesi turist üçün maddi və qeyri-maddi istehsal sahələrində müxtəlif məhsul və xidmətlər hazırlayan müəssisə və təşkilatların məcmusudur.
- Ölkələr arasında dostluq, mehriban qonşuluq, dinc münasibətlər, iqtisadi, ticarət, elmi-texniki və mədəni əlaqələr, turist mübadiləsi üzrə dövlətlərarası əməkdaşlıq sazişlərinin fəallaşması sistemidir.
- Əhalinin əsas kütləsinin yaşayış səviyyəsi, yəni turizmin iqtisadi əlverişliliyi, vətəndaşların ölkə daxilində və bütün dünya üzrə xarici səyahətlərinə imkan verən, sosial azadlıq və hüquqlarının olması sistemidir.
- Turizm sənayesi əhalinin artımı dünya turizm potensialını yüksəldir, insanların ömür müddətinin artması və təqaüd yaş həddinin azalması, turizmde üçüncü yaş qrupuna aid olan insanların çoxalması sistemidir.

160.

Bazarın həcmi dedikdə:

- Bazarda müəyyən vaxt ərzində turizm xidmətinin reallaşmasının mümkün potensial həcmi nəzərdə tutulur.
- √ İl ərzində bazara çıxarılan məhsulunun həcmi nəzərdə tutulur
- Bazarda mövcud məhsul çeşidinin miqdarı nəzərdə tutulur
- Bazarda iştirak edən subyektlərin cəmi nəzərdə tutulur.
- Bazara çıxarılan məhsulların miqdarı nəzərdə tutulur.

161.

Marketing-miks hansı tərkib hissələrdən ibarətdir?

- Tələb, təklif, qiymət, rəqabət
- √ Təklif, rəqabət, məhsul, satış
- Tələb, qiymət, məhsul, satış
- Məhsul, qiymət, məkan, rəqabət
- Məhsul, məkan, qiymət, həvəsləndirmə

162.

Sindikativ informasiya onun üçün istifadə olunmur:

- Bazar segmentinin müəyyənləşdirilməsi;
- √ İctimai fikrin öyrənilməsi;
- bazar texnologiyasının işlənməsi;
- Müəssisə daxili statistikanın aparılması.
- Turizm məhsullarını hərəkətinin effektivliyinin müxtəlif metodlarla qiymətləndirilməsi;

163.

Marketing kompleksinin əsas elementləri hansılardır?

- Məhsul, qiymət, satış, kommunikasiya
- √ Tələb, təklif, məhsul, kommunikasiya
- Tələb, qiymət, rəqabət, satış
- Tələb, qiymət, rəqabət, satış
- Qiymət, satış, kommunikasiya, rəqabət.

164.

Daha geniş yanaşmada turizm sferasında marketingi aşağıdakı səviyyələrdə bölmək olar. Hansı bura daxil deyil?

- İctimai turizm təşkilatları marketingi
- Turizm müəssisələri marketingi
- Turizm xidməti istehsalçıları marketingi
- √ Turizm istehlakçıları marketingi

- Ərazi və region marketinqi

165. Sərgilərdə stent tərtib olunarkən reklamın bu elementindən istifadə olunmur:

- Stendin üzərində firmanın adı, firmanın məhsul nişanı, telefon nömrəsi olan yazılardan
- ✓ İnternet plakatlarından
- Hərəkət edən ekran görüntülərindən
- Reklam rolikinə nümayişi üçün monitorlardan
- Stendin rəsmiləşdirilməsini təsdiq edən plakatlardan

166. Sərgidə kollektiv iştirakın əsas mənfəətləri olur. Hansı bura daxil deyil?

- Fərdi eksponatın az olması
- ✓ Xərclərin az olması.
- Sərgi tədbirlərində iştirak təşkilatı təcrübənin çatışmamazlıqlarla qapanması.
- Gələcək sərgilərdə müstəqil iştirak etmək ehtimalına zəifləndirici təsir edir.
- Cavabdehlik hissənin azalması

167. Turist firmalarının sərgi işində iştirakı prosesini bir sıra qarşılıqlı əlaqəli və qarşılıqlı bağlı olan mərhələlərə ayırmaq olar:

- Sərgi tədbirlərində iştirak haqda prinsipial qərar qəbulu
- ✓ Növbəti sərgidə iştirak haqqında qərar qəbulu.
- Firmanın konkret sərgidə iştirakının seçilməsi
- Təşkilatı hazırlıq mərhələsi və sərginin həyata keçirilməsi və yekununa dair təhlil
- Sərgi tədbirlərdə firmanın iştirak məqsədinin müəyyənəşdirilməsi

168. Sərgi tədbirləri hansı əlamətə görə təsnifləşdirilmir?

- Keçirilmə məqsədinə görə
- ✓ Keçirilmə vaxtına görə.
- Təklif olunan eksponatın xarakterinə görə
- İştirakçıların tərkibinə görə
- Keçirilmə tezliyinə görə

169. Müşahidə metodunun çatışmayan cəhəti hansıdır?

- İnformasiyanın qeyri-dəqiqəliyi
- ✓ Digər metodlarla müqayisədə daha baha başa gəlməsi
- İnformasiyanın məhdudluğu
- İnformasiyanın yığılmasına çoxlu insanın cəlb edilməsi
- İnformasiyanın gec yığılması

170. İlk marketinq informasiyasının yığılmasında əsasən bu metodlardan istifadə edilir:

- Sorğu metodu, birbaşa hesablaşma metodu, eksperiment metodu
- ✓ Sorğu metodu, müşahidə metodu, eksperiment metodu
- Sorğu metodu, eksperiment metodu, balans metodu
- Sorğu metodu, birbaşa hesablaşma metodu, müşahidə metodu
- Faktorlar üsulu, müşahidə metodu, eksperiment metodu

171. Xarici informasiya mənbəyinə aid deyil:

- Kütləvi xarakter daşıyan reklam fəaliyyəti və kütləvi informasiya vasitələri
- ✓ İstehlakçıların şikayət və təklifləri
- Sərgilər, toplantılar, təqdimatın yığıncaqları və s.
- Normativ və qanunvericilik aktları və dövlət hakimiyyəti orqanlarının qərarları.
- Statistik nəşrlər, sorğu kitabçaları

172. Daxili informasiyaya aid deyildir:

- Müəssisənin müxtəlif kanallarda satış uçuotu
- √ Müəssisənin fəaliyyət göstərdiyi bazarda vəziyyət
- Gəlir və xərclərin uçuotu
- Balans uçuotu
- Əvvəlki tədqiqatların hesabatı

173. Marketing informasiya sisteminin alt sisteminə daxil deyildir:

- Daxili informasiya
- √ İnformasiyanın dəyişdirilməsi
- İlk informasiyanın yığılması
- İnformasiyanın təhlili
- Xarici informasiya

174. Marketing informasiyası xarakterinə görə hansı hissələrə ayrılır?

- Birinci və ikinci
- Mövcud informasiya və proqnoz informasiya
- Daimi və dəyişən
- √ Demoskopik, ekoskopik
- Planlı və plansız

175. Praktikada marketing tədqiqatının təşkili formalarının seçilməsini bu amillər şərtləndirir:

- Firmanın bazarda iş təcrübəsi
- √ Bazarda rəqiblərin mövqeyi
- Professional potensial əməkdaşlar
- Bazarda firmanın mövqeyi, strategiya və taktikası
- Mövcud şəxsi tədqiqatçılar heyəti

176. Brifinq nədir?

- Müqavilələrin bağlanması üçün toplantı
- √ Marketing tədqiqatının məqsəd və vəzifələrinin yığılmaq çərçivəsində formalaşdırılmasıdır
- İlk marketing informasiyasının yığılması üçün tədbir
- Qərarların qəbul edilməsi üçün müşavirə
- İşçi heyətinin etiraz toplantısı

177. Marketing informasiyası turizm müəssisələrinin fəaliyyətinə aşağıdakı istiqamətlərdə kömək edir: düzgün olmayan hansıdır?

- Maliyyə riskini aşağı salmağa
- Daxili və xarici mühitin vəziyyətini təhlil etməyə
- √ Reklamı təşkil etməyə
- Fəaliyyətin effektivliyini yüksəltməyə
- Konkret üstünlük qazanmağa

178. Turizmdə marketing konsepsiyası nədir?

- Bazarın həcmnin müəyyənləşdirilməsidir
- √ Alıcıların ehtiyac və tələbatlarının kompleks gücünün əsaslı istiqamətləndirilməsidir
- Məhsulun keyfiyyətinin artırılmasının artırılmasının təşkilidir
- Məhsul istehsalının həcmnin artırılması mexanizmidir
- Bazarda fəaliyyət göstərən rəqiblərin davranışının öyrənilməsidir

179. Turizmdə marketingin ilkin tarixi inkişaf mərhələsi necə adlanır?

- √ İstehsal konsepsiyası
- Rəqabət bazarı
- İstehlak konsepsiyası
- Marketing konsepsiyası

- Alıcı bazarı

180. Turizm xidmətinin xüsusiyyətinə aid deyildir:

- Saxlanma qabiliyyətinin olmaması.
- ✓ Qiymətlərin yüksək səviyyəsi.
- Keyfiyyətin dəyişkənliyi.
- İstehsal və istehlakın ayrılmazlığı.
- Duyulmamazlıq və ya qeyri-maddi xarakter.

181. Marketing fəaliyyətinə daxil deyildir:

- Alıcıların ehtiyaclarının, tələblərinin və tələbatlarının müəyyənləşdirilməsi və tələbin stimullaşdırılması üçün müxtəlif metodlardan istifadə olunur.
- ✓ Bazara dövlətin müdaxiləsinin azaldılması üçün müxtəlif tədbirlər görmək.
- Satıcı üçün lazımı gəlir gətirən və alıcılar üçün məqbul sayılan qiyməti təyin etmək.
- Məhsulun istehlakçıya çatdırılmasının daha səmərəli və rahat yolunun seçilməsi.
- Alıcılar üçün zəruri olan və onların tələbatlarını ödəmək qabiliyyətində olan məhsulların hazırlanması və bazara təklif olunması.

182. Marketing təsərrüfat konsepsiyası kimi:

- Məhsul istehsalını təşkil edir və onun realizasiyasını həyata keçirir.
- ✓ Bir tərəfdən tələbatı hərtərəfli və sistemli öyrənərək bazara mal təklifinin ünvanlılığını təmin edir, digər tərəfdən isə bazara fəal təsir etməklə tələbatı və alıcı təsərrüfatını formalaşdırır.
- Məhsul istehsalını stimullaşdırır
- Tələb və təklif arasında tarazlığı təmin edir.
- Məhsulun istehsalını və satışını həyata keçirir

183. Marketing təsərrüfat funksiyası kimi müəssisənin aşağıdakı suallara cavab verən spesifik funksiyası kimi baxılır: Hansı səhfdir?

- Nə vaxt və hansı şəraitdə məhsul təklif etmək?
- ✓ Bazarı necə ələ keçirmək?.
- Hansı məhsulları bazara təklif etmək?
- Məhsulların istehlakçıya çatdırılmasını necə təşkil etmək?
- Məhsulu kimə təklif etmək?

184. Marketing iqtisadi proses kimi:

- Məhsulun hazırlanmasını həyata keçirən fəaliyyətdir.
- ✓ Məhsulları istehsal edənlərdən onlara ehtiyacı olanlara tərəf irəlilədən fəaliyyət növüdür.
- Məhsulun keyfiyyətinin yüksəldilməsi mexanizmidir.
- Məhsula tələbin formalaşdırılmasıdır.
- Məhsulun satışının yüksəldilməsinə xidmət edən fəaliyyət növüdür.

185. Marketingin mahiyyətinin müəyyənləşdirilməsinə sistemli yanaşma aspektləri hansılardır?

- İqtisadi proses, sosial proses, istehsal prosesi.
- ✓ İqtisadi proses, təsərrüfat funksiyası, təsərrüfat konsepsiyası.
- İstehsal funksiyası, satış funksiyası, istehlak funksiyası.
- Tələbin öyrənilməsi, istehsalın təşkili, iqtisadi artımın təmin olunması
- İqtisadi inkişaf konsepsiyası, sosial inkişaf konsepsiyası, təsərrüfat konsepsiyası.

186. Turizmdə marketing planını tərtib edən marketoloqlar hansı əsas göstəriciləri qiymətləndirirlər

- Daimi təkrar yoxlama, düzəlişlərin daxil edilməsi, strategiya və məqsədlərin dəyişdirilməsi, istehsal-xidmət imkanlarının məhdudluqlarını qiymətləndirirlər
- ✓ Turizm bazarına, onun böyüklüyünə, əsas segmentlərinə görə, sifarişçilərin ehtiyaclarını, əsas tur istiqamətləri nəzərdən keçirməklə, əsas rəqiblər sadalanmaqla turizm bazarının vəziyyətini təhlil edir
- Müştərilərin vərdişlərinin dəyişdirilməsi, onların davranışı, ticarət münasibətlərin dəyişməsi, reklam fəaliyyəti, iqtisadi vəziyyət, beynəlxalq, siyasi mühiti təhlil edir

- Axıcı marketing vəziyyətinin təhlili, təhlükə və imkanlar, məsələlər və problemlər, marketing strategiyası, fəaliyyət proqramı, büdcə və yoxlama qaydalarını təhlil edir
- Tələbə təsir edən və onu müəyyənləşdirən amillərin kəmiyyəti çox böyükdür, turizm xidmətlərinə müxtəlif cür xarici müstəqil amillər təsir göstərir, subyektiv və rəssional amilləri təhlil edir

187. Marketing planının hazırlanması mərhələlərinə aiddir

- Müştərilərin vərdişlərinin dəyişdirilməsi, onların davranışı, ticarət münasibətlərin dəyişməsi, reklam fəalliyəti, iqtisadi vəziyyət, beynəlxalq, siyasi mühit
- ✓ Axıcı marketing vəziyyətinin təhlili, təhlükə və imkanlar, məsələlər və problemlər, marketing strategiyası, fəaliyyət proqramı, büdcə və yoxlama qaydaları
- Tələbə təsir edən və onu müəyyənləşdirən amillərin kəmiyyəti çox böyükdür, turizm xidmətlərinə müxtəlif cür xarici müstəqil amillər təsir göstərir, subyektiv və rəssional amillər
- Bu sahəyə vəsait qoyuluşları, turizm müəssisələrindən və turistlərdən əldə olunan gəlirlər, turizm sahəsində işləyənlərin maddi təminatı, yeni iş yerlərinin yaradılması
- Daimi təkrar yoxlama, düzəlişlərin daxil edilməsi, strategiya və məqsədlərin dəyişdirilməsi, istehsal-xidmət imkanlarının məhdudluqları

188. Turizmdə marketingin planlaşdırılmasının hansı variantları vardır

- Ciddi hesabat blanklarının tədqiqi və tərtibi, məsuliyyət
- ✓ Empirik, optimistik, evristik yanaşma, sistemli planlaşdırma
- Kompleks səfərlər, istirahət və kompleks turlara xidmətlər paketi
- Ekskursiyaların ümumi xüsusiyyətləri
- Beynəlxalq turizm təşkilatlarının xüsusi funksiyaları və kompetensiyası

189. Xidmət strategiyası turizm müəssisənin inkişafının aşağıdakı məqsəd və konsepsiyasını nəzərə almalıdır

- Yerli hakimiyyətin reklam-informasiya sahəsində fəallığı, yerli və hakimiyyət səviyyəsində azad adminstrativ və vergi siyasəti, xüsusi investisiya təşəbbüsünün həvəsləndirilməsi
- ✓ Bazarın inkişafı, mənfəət əldə edilməsi, yüksək keyfiyyətli məhsul və xidmət istehsalçısının nüfuzunun müəyyənləşdirilməsi
- Uzaq gələcək üçün iqtisadi-ictimai hadisələrin inkişaf istiqamətlərinin müəyyən edilməsi və həmin inkişafı səciyyələndirən sistemin, hadisənin bu və ya digər istiqamətdə inkişaf ehtimalını
- İstehlak funksiyası, əhali məşğulluquna şərait yaradılması funksiyası, gəlirlərin formalaşdırılması funksiyası, iqtisadiyyatın digər sahələrinin inkişafına təsir edən və ödəmə balansının sabit saxlanılması funksiyası
- Firmanın strateji planlaşdırılmasının əsasını təşkil edir və şirkətin gələcəyinə mühüm təsir göstərməklə marketing qərarlarının işlənilməsinə şərait yaradır

190. Turist tələbatının formalaşmasına təsir göstərən amilləri necə qruplaşdırılır

- Turist məhsuluna olan dəyərin və istehlak dəyərinin realizə olunması, turist məhsulunun istehlakçıya çatdırılması prosesinin təşkil olunması, əməyə material-maddi stimulun iqtisadi təminatı
- Turizm şirkətinin idarə edilməsi üçün yeni fəaliyyət sahəsi üçün hansı idarəetmə proqramı qəbul edilə bilər, iqtisadiyyatın digər sahələrinin inkişafına təsir edən və ödəmə balansının sabit saxlanılması funksiyası qəbul edilə bilər
- Turizm şirkətinin idarə edilməsi üçün yeni fəaliyyət sahəsi üçün hansı idarəetmə proqramı qəbul edilməsi, yeni şirkətlər təsis etməklə turizm fəaliyyətinin genişləndirilməsi
- Milli səviyyədə marketing tədqiqatları, turizm infrastrukturunun inkişafının hüququ və investisiya yönümlü dəstəyi, marketing konsepsiyalarının müəssisələr üçün onların reallaşdırılması istiqamətində məsləhətlərlə hazırlanması və emal edilməsi, məsləhət xidmətləri
- ✓ Təbiət amilləri, istirahət yerinin sosial-iqtisadi inkişaf səviyyəsi, turizm sənayesinin maddi bazası, istirahət yerinin infrastrukturunu, turizm təklifi

191. Turizm bazarının differensiasiyası dedikdə nə başa düşürsünüz

- Əhlinin əsas kütləsinin yaşayış səviyyəsi, yəni turizmin iqtisadi əlverişliliyi, vətəndaşların ölkə daxilində və bütün dünya üzrə xarici səyahətlərinə imkan verən, sosial azadlıq və hüquqlarının olması sistemidir.
- Turizm bazarının differensiasiyası turist üçün maddi və qeyri-maddi istehsal sahələrində müxtəlif məhsul və xidmətlər hazırlayan müəssisə və təşkilatların məcmusudur.
- Turizm bazarının differensiasiyası turizm potensialını yüksəldir, insanların ömür müddətinin artması və təqaüd yaş həddinin azalması, turizmdə üçüncü yaş qrupuna aid olan insanların çoxalması sistemidir.
- Ölkələr arasında dostluq, mehriban qonşuluq, dinc münasibətlər, iqtisadi, ticarət, elmi-texniki və mədəni əlaqələr, turist mübadiləsi üzrə dövlətlərarası əməkdaşlıq sazişlərinin fəallaşması sistemidir.
- ✓ Turizm bazarının differensiasiyası bazarın müxtəlif tələb seqmentlərinə bölünməsidir

192. Qiymət strategiyası hansı amillərlə şərtlənmişdir

- Ölkələr arasında dostluq, mehriban qonşuluq, dinc münasibətlər, iqtisadi, ticarət, elmi-texniki və mədəni əlaqələr, turist mübadiləsi üzrə dövlətlərarası və hökumətlərarası əməkdaşlıq amillərini
- Turizm sahibkarlığında daha çox təkrarlanan və tez bir zamanda əks olunmasını tələb edən riskləri
- Təbiətin diqqətəlayiq yerlərinin olması, konsultativ-ümumi idarəçiliklə bağlı suallara cavab verən konsultasiya xidməti göstərən fəaliyyət, kommersiya-istehsal olunmuş məhsulun istehlakçıya çatdırılmasında aralıq fəaliyyət
- Müqavilə öhdəliyinin pozulması və digər səbəblərə görə mümkün zərərin dəyməsi və onun sonrakı ixtisaslaşmasını, bölüşdürmə kanallarının tipi, vasitəçilərin funksiyaları
- ✓ Ömtə və xidmətlərin keyfiyyəti, bölüşdürmə kanallarının tipi, vasitəçilərin funksiyaları

193. Bazarı əhatə etmək seçimi zamanı aşağıdakı amilləri nəzərə almaq vacibdir

- Turizm xidməti üzrə mütərəqqi üsulların və standartların hazırlanmasına və tətbiq edilməsinə nail olmaq, təbii inhisarçılığa şərait yaratmaq
- Turistlərə xidmət göstərən qida müəssisələrində yerlərin sayı; turistlərə xidmət göstərən ticarət, ictimai-iaşə, əyləncə müəssisələri, aqua parklar, əmək ehtiyatları, onların xarakteri və bu kimi göstəricilər
- İşçi qüvvəsindən səmərəli istifadə olunmasının əsas göstəriciləri, istehsal fondundan istifadənin göstəriciləri, turizm xidmətlərinin maya dəyəri, mənfəət, rentabellik, turizm xidməti üzrə mütərəqqi üsulların və standartların hazırlanmasına və tətbiq edilməsinə nail olmaq, təbii inhisarçılığa şərait yaratmaq
- Əmək məhsuldarlığı, əmək haqqı ödəmələrinin səviyyəsi, dövrüvə vəsaitlərini təkrar istehsalı, ödəmə qabiliyyəti, maliyyə sabitliyi, valyuta dönərliliyi, turist məhsulunun istehlakçıya çatdırılması prosesinin təşkil olunması, əməyə material-maddi stimulun iqtisadi təminatı, turizm infrastrukturunun inkişafının hüququ və investisiya yönümlü dəstəyi, təbii inhisarçılığa şərait yaratmaq
- ✓ Firmanın ehtiyatları, məhsulun yekcins olma dərəcəsi, məhsulun həyat dövrünün mərhələsi, bazarın yekcinslik dərəcəsi, rəqiblərin marketing strategiyası

194. Statistika baxımından turizm müəssisələrinin sahibkarlıq növlərinin sxeminə hansılar aiddir

- Konstruktiv tədbirlər, təşkilatı tədbirlər
- ✓ Xidmət, mehmanxana, əyləncə, qidalanma sənayesi, turizm, nəqliyyat, gid-ekskursiya bələdçiləri
- Xətti, radial, kombinasiyalı
- Turizmin təbiətdən istifadə etmə növləri
- Makrosəviyyəli reklamlar

195. biznesinin əsas bazar amillərinə daxildir

- Reklam məqsədli ekskursiyaların həyata keçirilməsi
- Turizm müəssisələrinin işinin əlaqələndirilməsi
- Bronlaşdırma sistemi və inzibati xidmətlər
- ✓ Azad qiymət sistemi və mülkiyyət hüququ
- Ekskursiya-kütləvi gəzintilər

196. Turizm firmalarında biznes plan həll ediləcək məsələləri dəqiqliklə təsvir etməli və aşağıdakı suallara cavab verməlidir

- Bütövlük, effektivlik, etibarlılıq, aşkarlıq, çeviklik proseslərinə riayət edilib?
- Nömrə fondu, yüksək xidmət nəzərə alınacaq?
- Kompleks səfərlər, istirahət və kompleks turlara xidmətlər paketi tərtib olunub?
- ✓ Krediti kim istəyir, mülkiyyətin hansı formasına aiddir, lazımı kreditin həcmi nə qədərdir, borc götrülən vəsait harada istifadə olunacaq, müəssisənin nəzərdə tutulan gəlirinin həcmi nə qədər olacaq, alınan borc hansı şəkildə qaytarılacaq?
- Ciddi hesabat blanklarının tərtibi düzgündür?

197. Ölkəmizdə qanunvericilik aktlarında nəzərdə hallar istisna edilməklə, sahibkarlıqla məşğul ola bilirlər:

- Mülkiyyət formasından asılı olmayaraq hüquqi şəxslər, hər bir xarici vətəndaş və ya vətəndaşlığı olmayan şəxslər, xarici hüquqi şəxslər, vergi işçiləri
- Fəaliyyət qabiliyyəti olan hər bir Azərbaycan vətəndaşı, xarici hüquqi şəxslər, vergi və gömrük işçiləri
- Hər bir xarici vətəndaş və ya vətəndaşlığı olmayan şəxslər, xarici hüquqi şəxslər, gömrük işçiləri
- Fəaliyyət qabiliyyəti olan hər bir Azərbaycan vətəndaşı, mülkiyyət formasından asılı olmayaraq hüquqi şəxslər, dövlət qulluqçuları
- ✓ Fəaliyyət qabiliyyəti olan hər bir Azərbaycan vətəndaşı, mülkiyyət formasından asılı olmayaraq hüquqi şəxslər, hər bir xarici vətəndaş və ya vətəndaşlığı olmayan şəxslər, xarici hüquqi şəxslər

198. Çarter necə ifadə olunur

- ✓ Beynəlxalq turizm müəyyən müddətə və ya daimi reyslərlə uçuş təyyarələrdə yerlərin bir qisminin icarəyə alınması haqqında müqavilədir
- Beynəlxalq turizm müəyyən müddətə və ya daimi reyslərlə uçuş təyyarələrdə bütün yerlərin icarəyə alınması haqqında müqavilədir

- Beynəlxalq turizmdə təyyərələrin satın alınması haqqında müqavilədir
- Daimi reysslərdə rəqabətin meydana gəlməsi, turoperator strukturunun formalaşması və onun sonrakı ixtisaslaşması haqqında müqavilədir
- Xüsusi təyinat yeri, müəyən müştəri dairəsi, müəyyən növ nəqliyyat vasitəsindən istifadə haqqında müqavilədir

199. Turoperatorların seqmentlər üzrə ixtisaslaşması hansı göstəricilər əsasında müəyyən edilir

- ✓ Xüsusi maraq, xüsusi təyinat yeri, müəyən müştəri dairəsi, müəyyən növ nəqliyyat vasitəsindən istifadə
- Komplekləşdirici, servis, zəmanət ticarət, elmi-texniki və mədəni göstəricilər
- Rəqabətin meydana gəlməsi, turoperator strukturunun formalaşması və onun sonrakı ixtisaslaşması
- Xüsusi maraq, xüsusi təyinat yeri, müəyən müştəri dairəsi, istehsal
- Xüsusi təyinat yeri, müəyən müştəri dairəsi, müəyyən növ nəqliyyat vasitəsindən istifadə, proqnozlar

200. Turizm sahibkarlığında turizm sənayesinin investisiya inkişafı hansı amilləri təyin edir

- Ölkələr arasında dostluq, mehriban qonşuluq, dinc münasibətlər, iqtisadi, ticarət, elmi-texniki və mədəni əlaqələr, turist mübadiləsi üzrə dövlətlərarası və hökumətlərarası əməkdaşlıq amillərini
- Müqavilə öhdəliyinin pozulması və digər səbəblərə görə mümkün zərərin dəyməsi və onun sonrakı ixtisaslaşmasını
- Təbiətin diqqətəlayiq yerlərinin olması, konsultativ-ümumi idarəçiliklə bağlı suallara cavab verən konsultasiya xidməti göstərən fəaliyyət, kommertiya-istehsal olunmuş məhsulun istehlakçıya çatdırılmasında aralıq fəaliyyət
- ✓ Rəqabətin meydana gəlməsi, turoperator strukturunun formalaşması və onun sonrakı ixtisaslaşmasını
- Turizm sahibkarlığında daha çox təkrarlanan və tez bir zamanda əks olunmasını tələb edən riskləri

201. Turizm müəssisələrinin əsas funksiyaları hansılardır

- Komplekləşdirici, zəmanət, konsultativ
- Komplekləşdirici, servis, istehsal-xidmət
- Komplekləşdirici, servis, zəmanət ticarət, elmi-texniki və mədəni əlaqələr
- Komplekləşdirici, servis, zəmanət, istehsal-xidmət
- ✓ Komplekləşdirici, servis, zəmanət

202. Sahibkarlığın ümumi qəbul olunmuş təsnifləşdirilməsində onun hansı növləri var

- Maliyyə-xidmət və məhsulların reallaşması üçün pul vəsaitlərinin yaradılması və istifadəsi ilə bağlı xüsusi fəaliyyət növü, konsultativ-ümumi idarəçiliklə bağlı suallara cavab verən konsultasiya xidməti göstərən fəaliyyət, vətəndaşların ölkə daxilində və bütün dünya üzrə xarici səyahətlərinə imkan verən, sosial azadlıq və hüquqlarının olması, landşaftların və təbiətin diqqətəlayiq yerlərinin olması
- Ölkələr arasında dostluq, mehriban qonşuluq, dinc münasibətlər, iqtisadi, ticarət, elmi-texniki və mədəni əlaqələr, turist mübadiləsi üzrə dövlətlərarası və hökumətlərarası əməkdaşlıq sazişləri
- Turizm sənayesi, qonaqpərvərlik sənayesi, kommertiya-istehsal olunmuş məhsulun istehlakçıya çatdırılmasında aralıq fəaliyyət, maliyyə-xidmət və məhsulların reallaşması üçün pul vəsaitlərinin yaradılması
- ✓ İstehsal-xidmət və digər məhsullarının istehsalı, kommertiya-istehsal olunmuş məhsulun istehlakçıya çatdırılmasında aralıq fəaliyyət, maliyyə-xidmət və məhsulların reallaşması üçün pul vəsaitlərinin yaradılması və istifadəsi ilə bağlı xüsusi fəaliyyət növü, konsultativ-ümumi idarəçiliklə bağlı suallara cavab verən konsultasiya xidməti göstərən fəaliyyət
- Əhalinin əsas kütləsinin yaşayış səviyyəsi, yəni turizmin iqtisadi əlverişliliyi, vətəndaşların ölkə daxilində və bütün dünya üzrə xarici səyahətlərinə imkan verən, sosial azadlıq və hüquqlarının olması, landşaftların və təbiətin diqqətəlayiq yerlərinin olması, konsultativ-ümumi idarəçiliklə bağlı suallara cavab verən konsultasiya xidməti göstərən fəaliyyət, kommertiya-istehsal olunmuş məhsulun istehlakçıya çatdırılmasında aralıq fəaliyyət

203. Turizm üzrə xarici mütəxəssislər öz tədqiqatlarında bütün sahibkarlıq sistemini hansı hissələrə bölürlər

- Turizm sənayesi və məqsədli bazar amilləri
- Məqsədli bazar amilləri və qonaqpərvərlik sənayesi
- Turizm sənayesi, qonaqpərvərlik sənayesi və məqsədli bazar amilləri
- Qonaqpərvərlik sənayesi və istehsal
- ✓ Turizm sənayesi və qonaqpərvərlik sənayesi

204. Turizmdə sahibkarlıq fəaliyyətində iqtisadi siyasətin dəyişməsinə hansı amillər təsir edir

- Ölkənin geosiyasi rolunun dəyişməsi, milli və beynəlxalq konfliktlər qorxusu
- Əhalinin ölüm və xəstəlmə səviyyəsinin artması, milli və beynəlxalq konfliktlər qorxusu
- Ölkənin geosiyasi rolunun dəyişməsi, milli və beynəlxalq konfliktlər qorxusu, demoqrafik vəziyyətin pisləşməsi, əhalinin təhsil səviyyəsinin aşağı düşməsi
- ✓ Milli sərvətin itirilməsi ölkədə rəqabət qabiliyyətinin aşağı düşməsi, investisiya cəlbinin aşağı düşməsi, adambaşına düşən milli gəlirin azalması, inflyasiya səviyyəsinin dəyişməsi

- Əhalinin ölüm və xəstəlik səviyyəsinin artması, demoqrafik vəziyyətin pisləşməsi, əhalinin təhsil səviyyəsinin aşağı düşməsi

205. Turizmde sahibkarlıq fəaliyyətində sosial-iqtisadi, qlobal risklər arasında ən çox yayılanlar sırasına aşağıdakıları daxil edə bilərik

- İqtisadi siyasətin dəyişməsi, siyasi, investisiya riski
- Sosial-maddi təminatın aşağı düşməsi, siyasi, xidmət riski, investisiya riski
- Ekoloji, siyasi
- İqtisadi siyasətin dəyişməsi, sosial-maddi təminatın aşağı düşməsi, ekoloji
- ✓ İqtisadi siyasətin dəyişməsi, sosial-maddi təminatın aşağı düşməsi, siyasi

206. Investisiya riski necə ifadə olunur

- Investisiya riski valyuta məzənnəsinin aşağı düşməsi və maliyyə krizinin baş vermə ehtimalı. Onu da qeyd etmək lazımdır ki, maliyyə riski daha mütəhərrik və müxtəlifdir: faiz, kredit, valyuta, bazar, infilyasiya, ödəmə qabiliyyətinin olmaması, maliyyədən sui istifadə.
- Investisiya riski gözlənilməz hallar üçün biznes planda əks olunmuş xərclərdən cari xərclərin çox olmasında özünü biruzə verir. Belə halların meydana gəlməsi bir başa xarici faktorlarla və ya firmanın təşkilati idarə etmə səviyyəsinin aşağı olması ilə bağlıdır
- Investisiya riski turizm xidməti üzrə mütərəqqi üsulların və standartların hazırlanmasına və tətbiq edilməsinə nail olmaq, təbii inhisarçılığa şərait yaratmaqla bağlıdır
- Investisiya riski bazarın müəyyən hissəsinin itirilməsində, satış həcminin və gəlirin dəyişməsində, neqativ dəyişmələrin xarici sferaya təsirində, məsələn tur xidmətinin qiymətinin aşağı düşməsi başa düşülür
- ✓ Investisiya riski yatırılmış vəsaitlərin qaytarılması və gəlir gətirməsi riski məsələn, mehmanxana tikintisinə yatırılmış vəsaitlərin riski onun realizasiyasının qeyri-müəyyənliyi ilə bağlıdır və eləcə də texniki siyasi kommertiya faktorların təsiridir

207. İsehsal riski necə ifadə olunur

- İsehsal riski valyuta məzənnəsinin aşağı düşməsi və maliyyə krizinin baş vermə ehtimalı. Onu da qeyd etmək lazımdır ki, maliyyə riski daha mütəhərrik və müxtəlifdir: faiz, kredit, valyuta, bazar, infilyasiya, ödəmə qabiliyyətinin olmaması, maliyyədən sui istifadə.
- İsehsal riski bazarın müəyyən hissəsinin itirilməsində, satış həcminin və gəlirin dəyişməsində, neqativ dəyişmələrin xarici sferaya təsirində, məsələn tur xidmətinin qiymətinin aşağı düşməsi başa düşülür
- İsehsal riski dedikdə turizmin inkişafı istiqamətində xarici ölkələrin uzun müddətli kreditlərinin qaytarılması xərcləri başa düşülür
- İsehsal riski yatırılmış vəsaitlərin qaytarılması və gəlir gətirməsi riski məsələn, mehmanxana tikintisinə yatırılmış vəsaitlərin riski onun realizasiyasının qeyri-müəyyənliyi ilə bağlıdır və eləcə də texniki siyasi kommertiya faktorların təsiri.
- ✓ İsehsal riski gözlənilməz hallar üçün biznes planda əks olunmuş xərclərdən cari xərclərin çox olmasında özünü biruzə verir

208. Maliyyə riski necə ifadə olunur

- Maliyyə riski yatırılmış vəsaitlərin qaytarılması və gəlir gətirməsi riski məsələn, mehmanxana tikintisinə yatırılmış vəsaitlərin riski onun realizasiyasının qeyri-müəyyənliyi ilə bağlıdır və eləcə də texniki siyasi kommertiya faktorların təsiri.
- Maliyyə riski valyuta məzənnəsinin aşağı düşməsi və maliyyə krizinin baş vermə ehtimalı. Onu da qeyd etmək lazımdır ki, maliyyə riski daha mütəhərrik və müxtəlifdir: faiz, kredit, valyuta, bazar, infilyasiya, ödəmə qabiliyyətinin olmaması, maliyyədən sui istifadə.
- Maliyyə riski dedikdə turizmin inkişafı istiqamətində xarici ölkələrin uzun müddətli kreditlərinin qaytarılması xərcləri başa düşülür
- ✓ Maliyyə riski valyuta məzənnəsinin aşağı düşməsi və maliyyə krizinin baş vermə ehtimalıdır
- Maliyyə riski gözlənilməz hallar üçün biznes planda əks olunmuş xərclərdən cari xərclərin çox olmasında özünü biruzə verir. Belə halların meydana gəlməsi bir başa xarici faktorlarla və ya firmanın təşkilati idarə etmə səviyyəsinin aşağı olması ilə bağlıdır.

209. Marketing riski necə ifadə olunur

- Marketing riski yatırılmış vəsaitlərin qaytarılması və gəlir gətirməsi riski məsələn, mehmanxana tikintisinə yatırılmış vəsaitlərin riski onun realizasiyasının qeyri-müəyyənliyi ilə bağlıdır və eləcə də texniki siyasi kommertiya faktorların təsiridir
- Marketing riski dedikdə turizmin inkişafı istiqamətində xarici ölkələrin uzun müddətli kreditlərinin qaytarılması xərcləri başa düşülür
- Marketing riski gözlənilməz hallar üçün biznes planda əks olunmuş xərclərdən cari xərclərin çox olmasında özünü biruzə verir.
- ✓ Marketing riski özünü firmanın, bazarın müəyyən hissəsinin itirilməsində, satış həcminin və gəlirin dəyişməsində, neqativ dəyişmələrin xarici sferaya təsirində, məsələn tur xidmətinin qiymətinin aşağı düşməsində ifadə olunur
- Marketing riski valyuta məzənnəsinin aşağı düşməsi və maliyyə krizinin baş vermə ehtimalıdır

210. Turizmde sahibkarlıq fəaliyyəti hansı risklərlə müşahidə olunur

- Maliyyə riski, isehsal riski, investisiya riski
- İsehsal riski, xidmət riski, investisiya riski
- Marketing riski, maliyyə riski, isehsal riski, xidmət riski, investisiya riski
- Marketing riski, maliyyə riski, isehsal riski, ödəmə balansının sabit saxlanılması
- ✓ Marketing riski, maliyyə riski, isehsal riski, investisiya riski

211. Turizm sahibkarlığında risk amilinin başlıca əlaməti necə təsnifləşdirilir
- Milli səviyyədə marketing tədqiqatları, turizm infrastrukturunun inkişafının hüququ və investisiya yönümlü dəstəyi, marketing konsepsiyalarının müəssisələr üçün onların reallaşdırılması istiqamətində məsləhətlərlə hazırlanması və emal edilməsi, məsləhət xidmətləri
  - Resurs və ya əldə olunmamış gəlirin itirilməməsinin potensial mümkünlüyü ehtimalıdır
  - ✓ Resurs və ya əldə olunmamış gəlirin itirilməsinin potensial mümkünlüyü ehtimalıdır
  - Sahibkarlıq fəaliyyətinə yeniliklə başlayır, sahibkarın rolu iqtisadiyyatın əhəmiyyətli faktorlarını yeni tərkibdə istifadə etməklə əvvəl məlum olmayan yeniliklərin yaradılmasından ibarətdir
  - İstehsal funksiyası, əhali məşğulluquna şərait yaradılması funksiyası, gəlirlərin formalaşdırılması funksiyası, iqtisadiyyatın digər sahələrinin inkişafına təsir edən və ödəmə balansının sabit saxlanması funksiyası
212. Turizmde sahibkarlığın başlıca əlamətləri aşağıdakılardır:
- Rentabellik, məsuliyyət, sərbəstlik
  - Rentabellik, kommertiya nailiyyətlərinin əldə olunması, sərbəstlik
  - ✓ Risk, məsuliyyət, kommertiya nailiyyətlərinin əldə olunması, sərbəstlik
  - Rentabellik, risk, məsuliyyət, kommertiya nailiyyətlərinin əldə olunması, sərbəstlik
  - Rentabellik, məsuliyyət, kommertiya nailiyyətlərinin əldə olunması, sərbəstlik
213. Turizmde sahibkarlığın əsas bölmələrinin sxemi necə ifadə olunur
- Xidmətlər sənayesi, gid-ekskursiya bələdçiləri, əyləncə sənayesi
  - Xidmətlər sənayesi, əyləncə sənayesi, qidalanma sənayesi
  - Turizm infrastrukturunu, sığorta işi, turoperator və turagentlər
  - Nəqliyyat, mehmanxana sənayesi
  - ✓ Xidmətlər sənayesi, gid-ekskursiya bələdçiləri, əyləncə sənayesi, qidalanma sənayesi, nəqliyyat, mehmanxana sənayesi
214. Turizm müəssisəsinin sahibkarlıq fəaliyyətinin istiqamətini müəyyən edən təşkilatlar
- Təşkilat, firma və müəssisələr
  - Vətəndaş birlikləri
  - Turizm infrastrukturunu, sığorta işi, turoperator və turagentlər
  - Turizm infrastrukturunu, sığorta işi
  - ✓ Turoperator və turagentlər
215. Sahibkarlığın innovasiya modelinə aiddir
- Müəssisənin rentabellik fəaliyyətinin yüksəldilməsi üçün əhəmiyyətli təsərrüfat üsullarını istifadə etməklə resursların maksimum istifadəsidir
  - İstehsal funksiyası, əhali məşğulluquna şərait yaradılması funksiyası, gəlirlərin formalaşdırılması funksiyası, ödəmə balansının sabit saxlanması funksiyası
  - Turizm şirkətinin idarə edilməsi üçün yeni fəaliyyət sahəsi üçün hansı idarəetmə proqramı qəbul edilməsi, yeni şirkətlər təsis etməklə turizm fəaliyyətinin genişləndirilməsidir.
  - ✓ Sahibkarlıq fəaliyyətinə yeniliklə başlayır, sahibkarın rolu iqtisadiyyatın əhəmiyyətli faktorlarını yeni tərkibdə istifadə etməklə əvvəl məlum olmayan yeniliklərin yaradılmasından ibarətdir
  - Turizm şirkətinin idarə edilməsi üçün yeni fəaliyyət sahəsi üçün hansı idarəetmə proqramı qəbul edilə bilər, iqtisadiyyatın digər sahələrinin inkişafına təsir edən və ödəmə balansının sabit saxlanması funksiyası qəbul edilə bilər
216. Sahibkarlığın klassik modelinə aiddir
- İstehsal funksiyası, əhali məşğulluquna şərait yaradılması funksiyası, gəlirlərin formalaşdırılması funksiyası, iqtisadiyyatın digər sahələrinin inkişafına təsir edən və ödəmə balansının sabit saxlanması funksiyası
  - Turizmin inkişafı istiqamətində xarici ölkələrin uzun müddətli kreditlərinin qaytarılması xərcləri aid edilir
  - Turizm şirkətinin idarə edilməsi üçün yeni fəaliyyət sahəsi üçün hansı idarəetmə proqramı qəbul edilməsi, yeni şirkətlər təsis etməklə turizm fəaliyyətinin genişləndirilməsidir.
  - ✓ Müəssisənin rentabellik fəaliyyətinin yüksəldilməsi üçün əhəmiyyətli təsərrüfat üsullarını istifadə etməklə resursların maksimum istifadəsidir
  - Sahibkarlıq fəaliyyətinə yeniliklə başlayır, sahibkarın rolu iqtisadiyyatın əhəmiyyətli faktorlarını yeni tərkibdə istifadə etməklə əvvəl məlum olmayan yeniliklərin yaradılmasından ibarətdir
217. Sahibkarlığın hansı modelləri vardır

- Modern və innovasiya
- Klassik, avanqard və innovasiya
- Klassik, modern və innovasiya
- Klassik və modern
- ✓ Klassik və innovasiya

218. Ölkəmizdə qanunvericilik aktlarında nəzərdə tutulan hallar istisna edilməklə aşağıdakılar sahibkarlıqla məşğul ola bilərlər

- Mülkiyyət formasından asılı olmayaraq hüquqi şəxslər, hər bir xarici vətəndaş və ya vətəndaşlığı olmayan şəxslər
- Fəaliyyət qabiliyyəti olan hər bir Azərbaycan vətəndaşı, xarici hüquqi şəxslər
- Fəaliyyət qabiliyyəti olan hər bir Azərbaycan vətəndaşı, mülkiyyət formasından asılı olmayaraq hüquqi şəxslər
- Hər bir xarici vətəndaş və ya vətəndaşlığı olmayan şəxslər, xarici hüquqi şəxslər
- ✓ Fəaliyyət qabiliyyəti olan hər bir Azərbaycan vətəndaşı, mülkiyyət formasından asılı olmayaraq hüquqi şəxslər, hər bir xarici vətəndaş və ya vətəndaşlığı olmayan şəxslər, xarici hüquqi şəxslər

219. Turizm sahəsində sahibkar rolunda çıxış edənlər hansılardır

- ✓ Fiziki şəxs və ya vətəndaş birlikləri (təşkilat, firma, müəssisə)
- Təşkilat, firma və müəssisələr
- Firma və müəssisələr
- Turizm infrastrukturunu, sığorta işi, bank və maliyyə xidmətləri, təhsil və elm, səhiyyə, mədəniyyət və incəsənət, bədən tərbiyəsi və idman müəssisələri
- Vətəndaş birlikləri

220. Turizm sahəsində sahibkarlıq fəaliyyətinə aşağıdakı tərif vermək olar

- Sahibkarlıq - turizm şirkətinin idarə edilməsi üçün hansı strateji yüksəliş daha məqbuldur və yeni fəaliyyət sahəsi üçün hansı idarəetmə proqramı qəbul edilə bilər
- Sahibkarlıq - turizm infrastrukturunu, sığorta işi, bank və maliyyə xidmətləri, təhsil və elm, səhiyyə, mədəniyyət və incəsənət, bədən tərbiyəsi və idman, turizm, istehsal, mədəni-məişət xidmətlərinin inkişafıdır.
- Sahibkarlıq - turizm şirkətinin idarə edilməsi üçün yeni fəaliyyət sahəsi üçün hansı idarəetmə proqramı qəbul edilməsi, yeni şirkətlər təsis etməklə turizm fəaliyyətinin genişləndirilməsidir.
- ✓ Sahibkarlıq - mülkiyyətçi subyektlərin təşəbbüs fəaliyyəti olub, şəxsi mənfəət və ictimai xeyir əsasında mülkiyyətin, pul vəsaitlərin və digər resursların novator istifadəsi ilə kommersiya və digər uğurların əldə olunmasıdır
- Sahibkarlıq - mövcud məhsulun turizmin təşəkkül tapmış istiqamətində inkişafı, yeni turizm rayonları hesabına səyahətlərin coğrafiyasının genişləndirilməsi və satışın artırılması, yeni şirkətlər təsis etməklə turizm fəaliyyətinin genişləndirilməsidir.

221. Turizm sahəsində rəqabət aparən şirkətlər hansı strateji metoddan bəhrələnilirlər

- Turizm şirkətinin idarə edilməsi üçün yeni fəaliyyət sahəsi üçün hansı idarəetmə proqramı qəbul edilə bilər, iqtisadiyyatın digər sahələrinin inkişafına təsir edən və ödəmə balansının sabit saxlanılması funksiyası qəbul edilə bilər
- Turizm şirkətinin idarə edilməsi üçün yeni fəaliyyət sahəsi üçün hansı idarəetmə proqramı qəbul edilməsi, yeni şirkətlər təsis etməklə turizm fəaliyyətinin genişləndirilməsi
- Turist məhsuluna olan dəyərin və istehlak dəyərinin realizə olunması, turist məhsulunun istehlakçıya çatdırılması prosesinin təşkil olunması, əməyə material-maddi stimulun iqtisadi təminatı
- Milli səviyyədə marketing tədqiqatları, turizm infrastrukturunun inkişafının hüququ və investisiya yönümlü dəstəyi, marketing konsepsiyalarının müəssisələr üçün onların reallaşdırılması istiqamətində məsləhətlərlə hazırlanması və emal edilməsi, məsləhət xidmətləri
- ✓ Mövcud məhsulun turizmin təşəkkül tapmış istiqamətində inkişafı, yeni turizm rayonları hesabına səyahətlərin coğrafiyasının genişləndirilməsi və satışın artırılması, yeni şirkətlər təsis etməklə turizm fəaliyyətinin genişləndirilməsi

222. Turizmin ölkə iqtisadiyyatı baxımından xarakteristik xüsusiyyətlərini təhlil edərkən idarəetmə problemlərinin müzakirəsi hansı mövqedən aparılmalıdır

- Turizm şirkətinin idarə edilməsi üçün hansı strateji yüksəliş daha məqbuldur, iqtisadiyyatın digər sahələrinin inkişafına təsir edən və ödəmə balansının sabit saxlanılması funksiyası qəbul edilə bilər
- Turizmin inkişafı əhalinin məşğulluğunu təmin edir, əhalinin öz mədəni irsinə marağı artır, iqtisadi cəhətdən zəif inkişaf etmiş regionlarda ətraf mühitin mühafizəsi məsələləri həll edilir
- İstehsal funksiyası, əhali məşğulluquna şərait yaradılması funksiyası, gəlirlərin formalaşdırılması funksiyası, iqtisadiyyatın digər sahələrinin inkişafına təsir edən və ödəmə balansının sabit saxlanılması funksiyası qəbul edilə bilər
- ✓ Turizm şirkətinin idarə edilməsi üçün hansı strateji yüksəliş daha məqbuldur və yeni fəaliyyət sahəsi üçün hansı idarəetmə proqramı qəbul edilə bilər
- Turizm şirkətinin idarə edilməsi üçün yeni fəaliyyət sahəsi üçün hansı idarəetmə proqramı qəbul edilə bilər, iqtisadiyyatın digər sahələrinin inkişafına təsir edən və ödəmə balansının sabit saxlanılması funksiyası qəbul edilə bilər

223. Turistləri nəqliyyatla təmin edən müəssisələrə daxil edilir
- Avtomobil, aviasiya, dəmir yolu, dəniz ilə çay donanması müəssisələri, mehmanxanalar, motellər, pansionatlar, kempinqlər, turist bazaları, şəxsi mənzillər, səhiyyə müəssisələrinin çarpayı normaları və s.
  - Təhsil və elm, səhiyyə, mədəniyyət və incəsənət, bədən tərbiyəsi və idman, turizm və sosial-mədəni servis, istehsal, mədəni-məişət xidmətləri, turist ləvazimatını, suvenirləri, idman mallarını satan dükənlər, kirayə məntəqələri, avtomobil, aviasiya, dəmir yolu, dəniz ilə çay donanması müəssisələri
  - Təhsil və elm, səhiyyə, mədəniyyət və incəsənət, bədən tərbiyəsi və idman, turizm və sosial-mədəni servis müəssisələri, avtomobil, aviasiya, dəmir yolu, dəniz ilə çay donanması müəssisələri
- ✓ Avtomobil, aviasiya, dəmir yolu, dəniz ilə çay donanması müəssisələri və s.
- Avtomobil, aviasiya, dəmir yolu, dəniz ilə çay donanması müəssisələri, kanat və boru-kəmər nəqliyyatı
224. Qiymət strategiyasının işlənməsində nəzərə alınması zəruri olan, vacib xarici amillərə aid deyil:
- ✓ Məhsulun keyfiyyəti
  - Bütövlükdə iqtisadiyyatın dövlət tənzimlənməsi, həmçinin ayrıca turizm sferasının dövlət tənzimlənməsi.
  - Tələb və təklif münasibətləri
  - Rəşabətli qiymətin dinamikası və səviyyəsi
  - İstehlakçılar
225. Qiymət strategiyasının hazırlanması prosesi mərhələsinə aid deyildir:
- Qiymət qoyuluşu
  - Qiymətəmələgəlmə metodunun seçilməsi
  - Müəssisənin qiymət strategiyasının müəyyənlişməsi.
- ✓ Bazarda rəqiblərin sayının müəyyənlişməsi
- Müəssisənin xarici münasibətlərində qiymətə təsir edən amillərin aşkara çıxarılması
226. Turizm təşkilatlarında xidmət həcmi üzrə qiymət hansı tərkib hissələrdən ibarətdir
- Turizm və sosial-mədəni servis xidmətlərində reklam xidmətlərinin təşkili, müəssisələr arasında azad rəqabətin mövcudluğu,
- istehlakçılar üçün müxtəlif istehsalçıların analoji məhsul və xidmətlərinin seçimi imkanının olması, ölçülə bilən ifadələrdə müəssisələrin məqsədlərinin ifadə olunması
  - Tur üzrə göstərilən xidmətlərə daxil olan qiymətlər, vergilər, ofis otaqlarının icarəsi, avadanlıq, mebel və inventarın amortizasiyası, işçilərin əmək haqqısı, mükafatlar, bonuslar, depozitlər və depozitlər üzrə faizlər, fondların formalaşması
  - Ölkədən gedən turistlərin xarici nəqliyyat kompaniyaları tərəfindən daşınması, başqa ölkələrdə turizmin inkişafı istiqamətində investisiya qoyuluşları, turizmin inkişafı istiqamətində xarici ölkələrin uzun müddətli kreditlərinin qaytarılması
  - Aksioner cəmiyyətlər, məhdud məsuliyyətli cəmiyyətlər, yoldaşlıqlar müəssisələri, məhdud yoldaşlıq müəssisələri
- ✓ Turizm fəaliyyətinin özü, turizm təşkilatlarının tərkibində olan bir sıra xidmət idarələrinin fəaliyyəti, regionda turistlərin istifadə etdiyi bir sıra digər təşkilatların fəaliyyəti
227. Turizm fəaliyyətinin təşkili zamanı müəssisələrin hansı formalarından istifadə olunur
- Dəyərlərin toplanması, bazarın seqmentləşməsi amilləri
  - Torpaq, əmək və kapital amilləri
- ✓ Aksioner cəmiyyətlər, məhdud məsuliyyətli cəmiyyətlər, yoldaşlıqlar müəssisələri, məhdud yoldaşlıq müəssisələri
- Məqsədli bazar amilləri
  - Bazarın seqmentləşməsi amilləri
228. Turizm müəssisələrində hesablama metodlarından asılı olaraq hansı mənfəət göstəriciləri fərqləndirilir
- Rəqabətin meydana gəlməsi, turoperator strukturunun formalaşması və onun sonrakı ixtisaslaşması
  - Xüsusi marağ, xüsusi təyinat yeri, müəyən müştəri dairəsi, müəyən növ nəqliyyat vasitəsindən istifadə
- ✓ Balans mənfəəti, məhsul və xidmətin reallaşdırılması, xalis mənfəət
- Xüsusi marağ, xüsusi təyinat yeri, müəyən müştəri dairəsi, istehsal mənfəəti
  - Xüsusi təyinat yeri, müəyən müştəri dairəsi, müəyən növ nəqliyyat vasitəsindən istifadə
229. Turizm müəssisələrində mənfəəti artıqmağın əsas yollarına daxildir
- Maliyyə riski yatırılmış vəsaitlərin qaytarılması və gəlir gətirməsi riski məsələn, mehmanxana tikintisinə yatırılmış vəsaitlərin riski onun realizasiyasının qeyri-müəyyənliyi ilə bağlıdır və eləcə də texniki siyasi kommertiya faktorların təsiri.
  - Maliyyə riski valyuta məzənnəsinin aşağı düşməsi və maliyyə krizinin baş vermə ehtimalıdır

- Turizmin inkişafı istiqamətində xarici ölkələrin uzun müddətli kreditlərinin qaytarılması xərcləri başa düşülür
- Maliyyə riski gözlənilməz hallar üçün biznes planda əks olunmuş xərclərdən cari xərclərin çox olmasında özünü biruzə verir
- ✓ Turizm məhsulunun satış həcminin artırılması, turizm məhsulu və tamamlayıcı xidmət nomenklaturasının genişləndirilməsi, xidmətin keyfiyyətinin yüksəldilməsi, turizm məhsulunun xərc elementlərinin, maya dəyərinin aşağı salınması, satış bazarının genişlənməsi

230. Qiymətmənləşmə strategiyası hansı meyarlara əsaslanır

- Ərazi əlaməti üzrə, davam etmə müddətinə, turistlərin sayına, nəqliyyatın növünə, məqsədli təşkilinə, yaş meyarlarına
- Statistika və rəqabət qabiliyyətinə görə, ərazi əlaməti üzrə, davam etmə müddətinə, turistlərin sayına, nəqliyyatın növünə, məqsədli təşkilinə, yaşa görə
- İnkişaf istiqamətlərinə, statistikaya görə, ərazi əlaməti üzrə, davam etmə müddətinə, turistlərin sayına, nəqliyyatın növünə, məqsədli təşkilinə, yaşa görə
- Davam etmə müddətinə, turistlərin sayına, nəqliyyatın növünə, məqsədli təşkilinə, yaşa görə, inkişaf istiqamətlərinə görə
- ✓ Differensasiya edilmiş, rəqabət, çeşid, coğrafi, stimullaşdırıcı

231. Əmtəə və xidmətlərin qiyməti müəyyələşərkən hansı amillər nəzərə alınır

- Coğrafi, sosial-demoqrafik, psixografik, rəqabət
- Coğrafi, sosial-demoqrafik, elitar, iqtisadi, tələb,
- Coğrafi, sosial-demoqrafik, iqtisadi, rəqabət
- ✓ Xərclər, tələb, rəqabət
- Sosial-demoqrafik, psixografik, iqtisadi, tələb

232. Turizm regionunun rəqabət vahidinə aid edilir

- Bu sahəyə vəsait qoyuluşları, turizm müəssisələrindən və turistlərdən əldə olunan gəlirlər, turizm sahəsində işləyənlərin maddi təminatı, yeni iş yerlərinin yaradılması və s. aid edilir
- Turist xərclərinin regionda dövr etməsinin hərəkət verici qüvvəsi – multiplikator effekti ilə müəyyən olunur
- Kompleks səfərlər, istirahət üçün xidmətlər paketi və kompleks turlarla bağlı xərclər, yerləşdirmə, qidalanma, nəqliyyat xərcləri və s. aid edilir
- ✓ İctimai-iqtisadi sistem, turizm siyasəti, ətraf aləm siyasəti, ehtiyatlar, ekoloji sistem, iqtisadiyyatın, dövlətin və əhəlinin maraqları
- Turizmin inkişafı istiqamətində xarici ölkələrin uzun müddətli kreditlərinin qaytarılması xərcləri aid edilir

233. Müxtəlif turist qruplarının spesifik maraqlarının müəyyənəşdirilməsi motivlərinə aiddir

- Turist axınlarının həcmi, maddi-texniki bazanın mövcud vəziyyəti və inkişafı, turizm firmalarının fəaliyyətinin maliyyə-iqtisadi göstəriciləri, rəqabəti qabaq-layan yeni fəaliyyət formalarının inkişafı
- Turist axınlarının həcmi, yeni turizm rayonları hesabına səyahətlərin coğrafiyasının genişləndirilməsi və satışın artırılması, təbiət obyektlərinin təmiz və yararlı vəziyyətdə olması göstəriciləri
- Beynəlxalq turizmin inkişaf göstəriciləri, turizm firmalarının fəaliyyətinin maliyyə-iqtisadi göstəriciləri, turizmdə kadr təminatının təkmilləşdirilməsi motivləri
- Turist axınlarının həcmi, maddi-texniki bazanın mövcud vəziyyəti və inkişafı, turizm firmalarının fəaliyyətinin maliyyə-iqtisadi göstəriciləri, beynəlxalq turizmin inkişafı motivləri
- ✓ Təbiət və iqlim, mədəni, iqtisadi və psixoloji motivlər

234. Turist tələbinin strukturu hansı qruplar üzrə xarakterizə olunur

- Klassik və innovasiya
- Klassik, avanqard və innovasiya
- Klassik, modern və innovasiya
- Modern və innovasiya
- ✓ Coğrafi, sosial-demoqrafik, psixoloji

235. Turizm sahəsində hansı tariflər fəaliyyət göstərir

- ✓ Agent, dərc olunmuş, qrup, korporativ və turoperator tarifləri
- Ölkə daxilində səyahətlərin balansı, xaricə olan səyahət tarifləri
- Kompleks səfərlər, istirahət üçün xidmətlər paketi və kompleks turlarla bağlı xərclər, yerləşdirmə, qidalanma, nəqliyyat xərcləri
- Madd-texniki təminat, xidmət səviyyəsinə, göstərilən xidmətin nomenklaturası və keyfiyyət balansı
- Ölkə daxilində səyahətlərin balansı, xaricə olan səyahətlər balansı, istirahət üçün xidmətlər paketi və kompleks turlarla bağlı xərclər, yerləşdirmə, qidalanma, nəqliyyat tarifləri

236. Turizm firmasının əsas iş istiqamətlərinə daxildir
- Əhaliyə göstərilən ticarət xidmətləri, sərnişin nəqliyyatı, rabitə və informasiya xidmətləri, mənzil-kommunal təsərrüfatının təşkilati problemləri
  - Təhsil və elm, səhiyyə, mədəniyyət və incəsənət, bədən tərbiyəsi və idman, turizm və sosial-mədəni servis xidmətlərinin inkişafı
  - Turist ləvazimatını, suvenirləri, idman mallarını satan dükənlər, əhaliyə göstərilən ticarət xidmətləri, sərnişin nəqliyyatı, rabitə və informasiya xidmətləri, mənzil-kommunal təsərrüfatının təşkili
  - ✓ Marketing, turizm məhsulunun yaradılması, maliyyə hesablaşmaları, turizm firmasının inkişafı
  - Turizm və sosial-mədəni servis, istehsal, mədəni-məişət xidmətləri, turist ləvazimatını, suvenirləri, idman mallarını satan dükənlər, kirayə məntəqələri, turist, alpinist, velosiped, su idmanı, hava şərlarının satışı
237. Turizmdə xidmət tədarükçülərinə aiddir
- Turist xərclərinin regionda dövr etməsinin hərəkət verici qüvvəsi – multiplikator effekti ilə müəyyən olunur
  - Ölkəni tərk edən yerli turistlərin xərcləri ilə ölkəyə gələn xarici turistlərin yerli turizm məsulları və xidmətlərin istehlakına sərf etdikləri xərclər qarşı-qarşıya qoyulur
  - Kompleks səfərlər, istirahət üçün xidmətlər paketi və kompleks turlarla bağlı xərclər, yerləşdirmə, qidalanma, nəqliyyat xərcləri aid edilir
  - Turizm xidmətəri və turizm məhsullarının alınmasın sərf etdikləri xərclər nəticəsində müəyyən olunur
  - ✓ Turun təşkili zamanı turistlərə göstərilən kompleks xidmətdə iştirak edən bütün müəssisə və təşkilatlar
238. Turpaketə daxil olan xidmətlər necə adlanır
- Bazarın seqmentləşməsi və əlavə xidmətlər
  - Bazarın seqmentləşməsi və əsas xidmətlər
  - Əlavə xidmətlər
  - ✓ Əsas xidmətlər
  - Məqsədli bazar xidmətləri
239. Turpaketin qiymətindən əlavə ödənilən xidmətlər necə adlanır
- Bazarın seqmentləşməsi və əlavə xidmətlər
  - Dəyəriərin toplanması
  - Bazarın seqmentləşməsi
  - ✓ Əlavə xidmətlər
  - Məqsədli bazar xidmətləri
240. Planlaşdırılmanın düzgün olub-olmaması nə zaman aydınlaşdırılır
- Təhlükə zamanı
  - ✓ Təcrübədə
  - Proqnozlarda
  - Sistemdə
  - Nəzəriyyədə
241. Turizmdə marketing planlaşdırılmasının əsas vasitələrinə daxildir
- Ölkənin müsbət imicinin yaradılması, xarici turistlər üçün ölkənin cəlbedici turizm istiqamətində irəliləməsi, inhisarçılığa şərait yaradan bazarın formalaşdırılması
  - İstehsal funksiyası, əhali məşğulluquna şərait yaradılması funksiyası, gəlirlərin formalaşdırılması funksiyası, iqtisadiyyata təsir edən və ödəmə balansının sabit saxlanması vasitələri
  - Turistlərə xidmət göstərən qida müəssisələrində yerlərin sayı; turistlərə xidmət göstərən ticarət, ictimai-iaşə, əyləncə müəssisələri, aqua parklar, əmək ehtiyatları, onların xarakteri və bu kimi göstəricilər
  - Turistlərin yerləşdirilməsi üzrə, turistləri nəqliyyatla təmin edən müəssisələr, iaşə müəssisələri, turizm məhsulunun yayılması üzrə turist firmaları, turist reklam-informasiya idarələri, turist müəssisələri
  - ✓ Daimi təkrar yoxlama, düzəlişlərin daxil edilməsi, strategiya və məqsədlərin dəyişdirilməsi, istehsal-xidmət imkanlarının məhdudiyətləri
242. Turizmdə planlaşdırma problemləri özündə aşağıdakıları müəyyənləşdirir
- Hipotezlik, analitik-hesablama və ardıcıl hesablaşmalar
  - Mövcud olan turizm bazarı, fəaliyyət, büdcə

- Məqsədlər, mövcud olan turizm bazarı, fəaliyyət, büdcə, metodlar, konyuktur, elmi-texniki
- İqtisadi, konyuktur, elmi-texniki
- ✓ Məqsədlər, mövcud olan turizm bazarı, fəaliyyət, büdcə, metodlar

243. Turizmdə proqnozlaşdırmanın xarakterik cəhətlərinə aiddir

- Hipotezlik, analitik-hesablama və ardıcıl hesablaşmalar
- Obyektiv, subyektiv və rəssional amillər
- Keçmiş satış əsasında proqnozların verilməsi, riyazi, iqtisadi və statistik modellər
- ✓ Proqnozun qeyri-müəyyənliyi, tədqiqat xarakteri daşması, çoxvariantlılıq xüsusiyyəti
- Hipotezlik, analitik-hesablama və operativ uçot

244. Doğruluq dərəcəsinə görə proqnozlar necə təsnifləşdirilir

- Doğruluq dərəcəsinə görə iqtisadi və statistik modellər, ekspert proqnozlar
- İqtisadi, konyuktur, elmi-texniki, maliyyə, isehsal hesablaşmalarına əsaslanmaqla
- ✓ Hipotezlik, analitik-hesablama və ardıcıl hesablaşmalara əsaslanmaqla
- Obyektiv, subyektiv və rəssional amillərə əsaslanmaqla
- Hipotezlik, analitik-hesablama və operativ uçot

245. Turizm və sosial-mədəni servis xidmətlərində proqnozlar hansı əlamətlərə görə təsnifləşdirilir

- Keçmiş satış əsasında proqnozların verilməsi, riyazi, iqtisadi və statistik modellər, ekspert proqnozlar
- Komplekləşdirici, zəmanət, konsultativ proqnozlar
- Obyektiv, subyektiv və rəssional amillərə görə
- Hipotezlik, analitik-hesablama, ardıcıl hesablaşmalar, iqtisadi və statistik modellərə görə
- ✓ Doğruluq dərəcəsinə, vaxt müddətinə, miqyasına görə

246. Satışın proqnozlaşdırılması necə qruplaşdırılır

- Obyektiv, subyektiv və rəssional proqnozlar
- Komplekləşdirici, zəmanət, konsultativ proqnozlar
- İqtisadi, konyuktur, elmi-texniki, maliyyə proqnozları
- İqtisadi və statistik modellər, ekspert proqnozlar
- ✓ Keçmiş satış əsasında proqnozların verilməsi, riyazi, iqtisadi və statistik modellər, ekspert proqnozlar

247. Turizm xidmətlərinə tələbin proqnozlaşdırılmasının xüsusiyyətləri və problemlərinə daxildir

- Proqnozlaşdırmanın hazırlanması üçün vaxtın ayrılması, tələb olunan dəqiqlik səviyyəsi
- Turizm xidmətlərinə müxtəlif cür xarici müstəqil amillər təsir göstərir, subyektiv və rəssional amillər, investisiya amilləri
- Obyektiv, subyektiv və rəssional amillər
- ✓ Tələbə təsir edən və onu müəyyənləşdirən amillərin kəmiyyəti çox böyükdür, turizm xidmətlərinə müxtəlif cür xarici müstəqil amillər təsir göstərir, subyektiv və rəssional amillər
- İqtisadi, konyuktur, elmi-texniki, maliyyə, isehsal, investisiya amilləri

248. Turizmdə proqnozlaşdırma metodlarına aiddir

- Marketing, maliyyə, tələb olunan dəqiqlik səviyyəsi, araşdırmaq üçün verilənlərin xarakteri, proqnoz verilən müddət
- İqtisadi, konyuktur, elmi-texniki, maliyyə, isehsal, investisiya
- Proqnozlaşdırmanın hazırlanması üçün vaxtın ayrılması, tələb olunan dəqiqlik səviyyəsi, proqnoz verilən müddət, əhalinin öz mədəni irsinə marağının artması
- Proqnozlaşdırmanın hazırlanması üçün vaxtın ayrılması, tələb olunan dəqiqlik səviyyəsi, araşdırmaq üçün verilənlərin xarakteri, investisiya, əhalinin öz mədəni irsinə marağının artması
- ✓ Proqnozlaşdırmanın hazırlanması üçün vaxtın ayrılması, tələb olunan dəqiqlik səviyyəsi, araşdırmaq üçün verilənlərin xarakteri, proqnoz verilən müddət

249. Turizm xidmətləri bazarında proqnozlaşdırma hansı istiqamətlərdə təsnifləşdirilir

- Komplekləşdirici, servis, zəmanət
- İqtisadi, konyuktur, elmi-texniki, maliyyə, isehsal, investisiya
- İqtisadi, konyuktur, maliyyə, isehsal, investisiya

- √ İqtisadi, konyuktur, elmi-texniki
- Marketinq, maliyyə, isehsal, investisiya

250. Proqnozlaşdırma necə ifadə olunur

- Turizmin inkişafı əhalinin məşğulluğunu təmin edir, əhalinin öz mədəni irsinə marağı artır, iqtisadi cəhətdən zəif inkişaf etmiş regionlarda ətraf mühitin mühafizəsi məsələləri həll edilir, sosial problemlərin meydana çıxmasına şərait yaradılmasıdır
- Təbiətin diqqətəlayiq yerlərinin olması, konsultativ-ümumi idarəçiliklə bağlı suallara cavab verən konsultasiya xidməti göstərən fəaliyyət, kommersiya-istehsal olunmuş məhsulun istehlakçıya çatdırılmasında aralıq fəaliyyətdir
- Proqnozlaşdırma əhalinin məşğulluğunu təmin edir, əhalinin öz mədəni irsinə marağı artır, iqtisadi cəhətdən zəif inkişaf etmiş regionlarda ətraf mühitin mühafizəsi məsələləri həll edilir
- Beynəlxalq turizmdə müəyyən müddətə və ya daimi reyslərlə uçan təyyərələrdə yerlərin bir qisminin icarəyə alınması haqqında müqavilədir
- √ Uzaq gələcək üçün iqtisadi-ictimai hadisələrin inkişaf istiqamətlərinin müəyyən edilməsi və həmin inkişafı səciyyələndirən sistemin, hadisənin bu və ya digər istiqamətdə inkişaf ehtimalını göstərir

251. Müvafiq dövlət orqanların icazəsi ilə turizm sektorunun inkişafı məqsədilə aşağıdakı sənədlər hazırlanmalı və müzakirə edilməlidir

- Ərazinin abadlaşdırılması, təbii-rekreasiya sərvətlərin yenidən öyrənilməsi, sərhədlərin qoyulması və istehlak rejimi layihəsinin işlənilməsi, razidə sərvətlərin müəyyən olunması və vəziyyəti üzərində müşahidənin təşkili
- Təbiəti qorumaq, səyahət zamanı istirahət, yerdəyişmə azadlığı, infrastrukturun inkişafı
- Turizmin sağlamlıq funksiyalarının formalaşdırılması
- √ Ərazinin təbii-rekreasiya amillərinin keyfiyyəti haqqında elmi nəticələr, təbii-rekreasiya sərvətlərin ehtiyatı haqqında ekspert nəticə, müalicə-sağlamlıq zonası, ərazisinin və onun hüdudları daxilindəki təbii sağlamlıq sərvətlərinin vəziyyəti haqqında dövlət ekologiya və sanitariya-epidemioloji ekspertizanın nəticələri, ərazinin topoqrafik planı, onların istehsalçıları haqqında məlumatlar
- Turizm məhsullarının hərəkətə gətirilməsi

252. Turizmdə xidmət prosesinin proqnozlaşdırılması hansı formada qruplaşdırılır

- Turist firmasının əsas istiqamətləri
- Ayrı-seçkilik və inteqrasiya problemləri qarşısında yüksək ideal, iqtisadi inkişafın hərəkətvericisi, yaxın gələcəyin üstünlüyü, torpaqdan istifadənin idarə edilmə iştirakçısı, milli inkişaf proqramlarında tərəfdaş
- Təbii resurslardan istifadə üçün lisenziya alınması, ətraf mühitin mühafizəsinin daxili iqtisadi mexanizminin formalaşdırılması
- Ekskursiyalar, təlimat, təbiəti dərk etmə gəzintiləri
- √ Keçmiş satış əsasında proqnozların verilməsi, riyazi, iqtisadi və statistik modellər bunlardan əlavələrdə və ya verilmişlərin əvəzinə gələcək satış haqqında həm də digər bir sıra dəyişənlər istifadə olunur, ekspert proqnozlar

253. Turizmin inkişafının qiymətləndirilməsi və proqnozlaşdırılması metodikasına aiddir

- Xidmət sahələrinin sosial xidmətinin tənzimlənməsi
- Ayrı-ayrı maddi nemətlərin bütövlükdə istehlak həcmində xüsusi çəkisi əsasında
- İqtisadi və sosial idarəetmənin metodoloji prinsipi kimi
- Sosial-iqtisadi idarəetmə meyarları əsasında
- √ Turizm gəlirlərin ölçülməsi və aspektlərinin qiymətləndirilməsi

254. Turizm sferasında iqtisadi proqnozlaşdırma proqrama uyğun olaraq hansı səviyyədə həyata keçirilir

- Beynəlxalq
- Lokal
- Müəssisə
- Təşkilat
- √ Dövlət

255. Turizm sferasında konyuktur proqnozlaşdırma proqrama uyğun olaraq hansı səviyyədə həyata keçirilir

- Alternativ
- Lokal
- Dövlət
- √ Şirkətlər, firmalar, təşkilatlar
- Beynəlxalq

256. Turizmdə proqnozlaşdırma məqsədi kim hansı göstəricilər müəyyən edilmişdir

- Satışın həcmi, məhsuldan və ya müxtəlif növ xidmətlərdən gəlir, onların nəticələri, marketing fəaliyyətinin proqnozlaşdırılması, xidmətlərin inkişafı
- Turizm fəaliyyətinə kömək edir, onun inkişafı üçün şərait yaradır, ölkə haqqında turizm üçün əhəmiyyətli bir diyar kimi təsəvvür yaradılması
- Fəaliyyət qabiliyyəti olan hər bir Azərbaycan vətəndaşı, mülkiyyət formasından asılı olmayaraq hüquqi şəxslər, hər bir xarici vətəndaş və ya vətəndaşlığı olmayan şəxslər, xarici hüquqi şəxslər
- ✓ Satışın həcmi, məhsuldan və ya müxtəlif növ xidmətlərdən gəlir, onların nəticələri, marketing fəaliyyətinin proqnozlaşdırılması, xidmətlərin inkişafı
- Empirik, optimistik, evristik yanaşma, sistemli proqnozlaşdırma

257. Turizmde biznes planın tərtib olunan zaman və həll ediləcək məsələlər təsvir edilərkən hansı suallara cavab verilməlidir

- Əhalinin ölüm və xəstəlmə səviyyəsinin artması, milli və beynəlxalq konfliktlər qorxusu kimi göstəricilər müəyyən edilmişdir
- İstehsal funksiyası, əhali məşğulluquna şərait yaradılması funksiyası, gəlirlərin formalaşdırılması funksiyası, iqtisadiyyatın digər sahələrinin inkişafına təsir edən və ödəmə balansının sabit saxlanması funksiyası necə müəyyən olunur
- Alternativ, beynəlxalq, dövlət və lokal səviyyədə hansı göstəricilər müəyyən edilmişdir
- Empirik, optimistik, evristik yanaşma, sistemli proqnozlaşdırmada hansı göstəricilər müəyyən edilmişdir
- ✓ Krediti kim istəyir, mülkiyyətin hansı formasına aiddir, lazımı kreditin həcmi nə qədərdir, borc götrülən vəsait harada istifadə olunacaq, müəssisənin nəzərdə tutulan gəlirinin həcmi nə qədər olacaq, alınan borc hansı şəkildə qaytarılacaq

258. Turizmde aşağıdakı sığorta növlərindən istifadə olunur

- Turizm infrastrukturunu, turizm sənayesi və lisenziya sisteminin sığortası
- Asudə vaxtlarda gənclərin neqativ fəaliyyətlərinin artması riskləri
- Kommersiya, sosial məqsədlər və ictimai turizmin sığortası
- Texnoloji inkişaf, firma və dövlətin qarşılıqlı əlaqəsi, transmilli xarakter, idarəetməyə yeni tələblər, turistin və onun əmlakının sığortası
- ✓ Turistin və onun əmlakının sığortası, turizm firmalarının riskinin sığortası

259. Turizmde sığortanın aşağıdakı növləri mövcuddur

- Eqlitar, rouslian, utilitar, bazar, səfərin baş verməsinin qeyri-mümkünlüyü ilə əlaqədar xərclərin sığortası, gömrük qaydalarının pozulması, malın müsadirəsi və ya sərhəddən keçirilməsi zamanı buraxılışdan imtina edilməsi hallarında şopinq-turda əmlak riskinin sığortalanması və s.
- İdarəetmə, proqnoz, utilitar, monetar, həyat və sağlamlığın sığortası, əmlak sığortası, turistlərin istirahətdə olduqları zamanı pis hava hallarında sığortalanma
- Rouslian, utilitar, monetar, səfərin baş verməsinin qeyri-mümkünlüyü ilə əlaqədar xərclərin sığortası, gömrük qaydalarının pozulması, malın müsadirəsi və ya sərhəddən keçirilməsi zamanı buraxılışdan imtina edilməsi hallarında şopinq-turda əmlak riskinin sığortalanması və s.
- ✓ Tibbi sığorta, həyat və sağlamlığın sığortası, əmlak sığortası, turistlərin istirahətdə olduqları zamanı pis hava hallarında sığortalanma, assistans, nəqliyyatın ləngiməsi halları zamanı sığortalanma, avtomobil nəqliyyatı vasitələrinin sahiblərinin məsuliyyət sığortası, səfərin baş verməsinin qeyri-mümkünlüyü ilə əlaqədar xərclərin sığortası, gömrük qaydalarının pozulması, malın müsadirəsi və ya sərhəddən keçirilməsi zamanı buraxılışdan imtina edilməsi hallarında şopinq-turda əmlak riskinin sığortalanması və s.
- Eqlitar, rouslian, utilitar, monetar, həyat və sağlamlığın sığortası, əmlak sığortası, turistlərin istirahətdə olduqları zamanı pis hava hallarında sığortalanma, assistans

260. Beynəlxalq sığortada avtomobil nəqliyyat vasitələri sahiblərinin məsuliyyət sığortası hansı ad ilə məşhurdur

- Sarı kart
- Mavi kart
- Qırmızı kart
- Narıncı kart
- ✓ Yaşıl kart

261. Turizmde avtomobil vasitələri sahiblərinin məsuliyyət sığortasına aiddir

- Müqavilədə göstərilən müddət ərzində sığortalanmış şəxsin istirahət zamanı əlverişsiz hava şəraiti olarsa: güclü leysan yağışları, güclü dəniz qasırğası, aşağı hava temperaturu və s.
- Müqavilədə göstərilən müddət ərzində sığortalanmış şəxsin istirahət zamanı əlverişsiz hava şəraiti olarsa: güclü leysan yağışları, güclü dəniz qasırğası, aşağı hava temperaturu və s.
- Müqavilədə göstərilən müddət ərzində sığortalanmış şəxsin istirahət zamanı əlverişsiz hava şəraiti olarsa: güclü leysan yağışları, güclü dəniz qasırğası, aşağı hava temperaturu və s.
- ✓ Yol-nəqliyyat hadisəsi zamanı digər şəxslərə mümkün dəymiş zərərə görə onların mülkü məsuliyyətidir, zərər çəkmiş vətəndaşlara şikəst olması ilə əlaqədar dəymiş maddi ziyan və digər xərclər sığorta şirkəti tərəfindən ödənilir

- Avtomobil vasitələri sahiblərinin məsuliyyət sığortası aksioner cəmiyyətlər, məhdud məsuliyyətli cəmiyyətlər, yoldaşlıqlar müəssisələri, məhdud yoldaşlıq müəssisələrinin xərclərini ödəyən sığorta növüdür

262. Turizmdə assistans sığortasına düzgün olmayan yanaşma hansıdır

- Texniki, tibbi və maliyyə köməyi vasitələri ilə maddi-natural formada turistlərə və ya ezamiyyətə gedənlərə yerində yardım göstərilməsi məqsədi ilə onların xüsusi növ sığortalanmasıdır
- Texniki pul və digər formada xaricə gedən turistlərə və ya ezamiyyətə gedənlərə yerində yardım göstərilməsi məqsədi ilə, onların xüsusi növ sığortalanmasıdır
- Assistans səyahət edən insanların və onların ailələrinin təhlükəsizliyini təmin edir: qəzalar zamanı xilasedici əməliyyatlar aparılarkən yardımın göstərilməsi, mənəvi, tibbi və texniki yardımlar
- Assistans müqavilə çərçivəsində texniki, tibbi və maliyyə köməyi vasitələri ilə maddi-natural formada və ya pul vəsaitləri şəklində yerində göstərilən xidmətlərin siyahısıdır
- ✓ Assistans aksioner cəmiyyətlər, məhdud məsuliyyətli cəmiyyətlər, yoldaşlıqlar müəssisələri, məhdud yoldaşlıq müəssisələrinin xərclərini ödəyən sığorta növüdür

263. Turizmdə pis hava şəraitində turistlərin sığortası hansı xərcləri ödəyir

- Gömrük qaydalarının qəsdən pozulması, qaçaqmalçılıq yolu ilə gətirilən malın müsadirəsi və ya sərhəddən keçirilməsi zamanı buraxılışdan imtina edilməsi hallarında sığortalanma
- Tələbatı öyrənir, xidmət təchizatları və əməkdaşları ilə müqavilə bağlayır, nəqliyyat orqanları ilə müqavilə bağlayır, marşrutları seçir, turist məhsulunu buraxmağı planlaşdırır, hər bir göndəriş dəyərinin hesablanması və onun reallaşmasını həyata keçirir
- Ambulator və stasionar xidmət, təcili stomotoloji yardım, həkimin təyinatına görə dərmanların dəyərinin ödənilməsi, ölkəyə gətirilən xərclər də daxil olmaqla xəstənin nəqliyyat xərcləri
- Tibbi xidmətləri, stasionarların xidmətləri, təcili yardım maşınlarının daşınması, dərmanların alınması, bədbəxt hadisənin və qəfil xəstəliyin doğurduğu xəstələrə qulluq, xaricdə ölüm zamanı meyitin ölkəyə nəql olunması
- ✓ Müqavilədə göstərilən müddət ərzində sığortalanmış şəxsin istirahət zamanı əlverişsiz hava şəraiti olarsa: güclü leysan yağışları, güclü dəniz qasırgası, aşağı hava temperaturu və s.

264. Turizmdə sığorta polisi hansı tibbi xidmətlər kompleksini təmin edir

- Gömrük qaydalarının qəsdən pozulması, qaçaqmalçılıq yolu ilə gətirilən malın müsadirəsi və ya sərhəddən keçirilməsi zamanı buraxılışdan imtina edilməsi hallarında sığortalanma
- Turizmdə sığorta polisi tur üzrə göstərilən xidmətlərə daxil olan qiymətlər, vergilər, ofis otaqlarının icarəsi, avadanlıq, mebel və inventarın amortizasiyasını ifadə edir
- Tələbatı öyrənir, xidmət təchizatları və əməkdaşları ilə müqavilə bağlayır, nəqliyyat orqanları ilə müqavilə bağlayır, marşrutları seçir, turist məhsulunu buraxmağı planlaşdırır, hər bir göndəriş dəyərinin hesablanması və onun reallaşmasını həyata keçirir, marşrutlar üzrə kadr hazırlayır, reklam və məlumatlar yayır, gəliş və gediş icazəsini alır və sənədləri hazırlayır
- Turizmdə sığorta polisi xüsusi təyinat yeri, müəyən müştəri dairəsi, müəyyən növ nəqliyyat vasitəsindən istifadə xərclərini əhatə edir
- ✓ Ambulator və stasionar xidmət, təcili stomotoloji yardım, həkimin təyinatına görə dərmanların dəyərinin ödənilməsi, ölkəyə gətirilən xərclər də daxil olmaqla xəstənin nəqliyyat xərcləri

265. Turistlərin tibbi sığortası hansı xərcləri ödəyir

- Gömrük qaydalarının qəsdən pozulması, qaçaqmalçılıq yolu ilə gətirilən malın müsadirəsi və ya sərhəddən keçirilməsi zamanı buraxılışdan imtina edilməsi hallarında sığortalanma
- Turizmdə tibbi sığorta tur üzrə göstərilən xidmətlərə daxil olan qiymətlər, vergilər, ofis otaqlarının icarəsi, avadanlıq, mebel və inventarın amortizasiyasını ifadə edir
- Müqavilədə göstərilən müddət ərzində sığortalanmış şəxsin istirahət zamanı əlverişsiz hava şəraiti olarsa: güclü leysan yağışları, güclü dəniz qasırgası, aşağı hava temperaturu və s.
- ✓ Tibbi xidmətləri, stasionarların xidmətləri, təcili yardım maşınlarının daşınması, dərmanların alınması, bədbəxt hadisənin və qəfil xəstəliyin doğurduğu xəstələrə qulluq, xaricdə ölüm zamanı meyitin ölkəyə nəql olunması
- Aksioner cəmiyyətlər, məhdud məsuliyyətli cəmiyyətlər, yoldaşlıqlar müəssisələri, məhdud yoldaşlıq müəssisələrinin xərclərini

266. Turizmdə sığortanın hansı növləri mövcuddur:

- Qaçaqmalçılıq yolu ilə gətirilən malın müsadirəsi və ya sərhəddən keçirilməsi zamanı buraxılışdan imtina edilməsi hallarında sığortalanma
- Xüsusi təyinat yeri, müəyən müştəri dairəsi, müəyyən növ nəqliyyat vasitəsindən istifadə
- Aksioner cəmiyyətlər, məhdud məsuliyyətli cəmiyyətlər, yoldaşlıqlar müəssisələri, məhdud yoldaşlıq müəssisələri
- ✓ Tibbi sığorta, həyat və sağlamlığın sığortası, əmlak sığortası, turistlərin istirahətdə olduqları zamanı pis hava hallarında sığortalanma, assistans, nəqliyyatın ləngiməsi halları zamanı sığortalanma, avtomobil nəqliyyatı vasitələrinin sahiblərinin məsuliyyət sığortası, səfərin baş verməsinin qeyri-mümkünlüyü ilə əlaqədar xərclərin sığortası, gömrük qaydalarının pozulması, malın müsadirəsi və ya sərhəddən keçirilməsi zamanı buraxılışdan imtina edilməsi hallarında şopinq-turda əmlak riskinin sığortalanması
- Gömrük qaydalarının qəsdən pozulması, qaçaqmalçılıq yolu ilə gətirilən malın müsadirəsi və ya sərhəddən keçirilməsi zamanı buraxılışdan imtina edilməsi hallarında sığortalanma

267. Turizmdə sığorta fəaliyyəti necə ifadə olunur

- Turizmdə sığorta fəaliyyəti problemin müəyyən olunması, vəziyyət analizinin aparılmasını ifadə edir
- Turizmdə sığorta fəaliyyəti tur üzrə göstərilən xidmətlərə daxil olan qiymətlər, vergilər, ofis otaqlarının icarəsi, avadanlıq, mebel və inventarın amortizasiyasını ifadə edir
- Turizmdə sığorta fəaliyyəti turizm bazarının seqmentləşməsini ifadə edir
- Turizmdə sığorta fəaliyyəti diqqətəlayiq yerlərin, tarixi və mədəniyyət əlaqələrinin metodiki düşünülmüş nümayişi və bu obyektlərlə bağlı hadisələrin nəql edilməsidir
- ✓ Turizmdə sığorta fəaliyyəti əhalinin və onun əmlakının, habelə təhlükəsizliyinin itirilməsi nəticəsində müdafiəsi üçün maliyyə təminatı rolunu oynayır

268. Beynəlxalq turizm hansı əsaslarla qurulmalıdır

- İqtisadi, təşkilati və resurs təminatından asılı olduğu üçün onun proqnozlaşdırılmasında ölkələr və məqsədlər üzrə kompleks tədqiqatlar əsasında
- ✓ İnteqrasiya üçün, dünya standartlarına uyğun islahatlar proqramı və mövcud şəraitin transformasiyası əsasında
- Demografik dəyişikliklər, ticarətin inkişafı, qanunvericilikdə dəyişikliklər, iqtisadi və maliyyə dəyişiklikləri, nəqliyyat infrastrukturunun və informasiya təminatı sferasının vəziyyəti, səyahətlərin təhlükəsizliyi
- İnteqrasiya üçün, dünya standartlarına uyğun islahatlar proqramı və mövcud şəraitin transformasiyası əsasında; turist informasiyasına tələbatın marketing tədqiqatları; müştəriyə düzgün informasiyanın çatdırılması; informasiyanın surətini çıxarma; şəxsiyyətarası ünsiyyət nəzəriyyəsi; müştərilərə xidmət etmək məharəti
- Ani dəyişən proses olub iqtisadi, təşkilati və resurs təminatından asılı olduğu üçün onun proqnozlaşdırılmasında ölkələr və məqsədlər üzrə kompleks tədqiqat tələb edir

269. Beynəlxalq turizmin dinamikası nədir

- İqtisadi, təşkilati və resurs təminatından asılı olduğu üçün onun proqnozlaşdırılmasında ölkələr və məqsədlər üzrə kompleks tədqiqatlar əsasında
- ✓ Ani dəyişən proses olub iqtisadi, təşkilati və resurs təminatından asılı olduğu üçün onun proqnozlaşdırılmasında ölkələr və məqsədlər üzrə kompleks tədqiqat tələb edir
- Demografik dəyişikliklər, ticarətin inkişafı, qanunvericilikdə dəyişikliklər, iqtisadi və maliyyə dəyişiklikləri, nəqliyyat infrastrukturunun və informasiya təminatı sferasının vəziyyəti, səyahətlərin təhlükəsizliyi
- Əlverişli metodikanın seçilməsi, proqnozlaşdırmanın müəyyənləşdirilməsi, parametrlərin qiymətləndirilməsi, diskontlaşdırma yolu ilə pilləvari qiymət siyasətinin həyata keçirilməsi sistemi
- İnteqrasiya üçün, dünya standartlarına uyğun islahatlar proqramı və mövcud şəraitin transformasiyası əsasında

270. Beynəlxalq turizmin inkişaf modelinin dinamikası necə müəyyən olunur

- Sosial-iqtisadi mülahizələr və təşkilati xarakterli müxtəlif mexanizmlər vasitəsilə turizmin aktual problemlərinin dərk edilməsi, qanunverici təşəbbüs və sosial turizmin təşkilinin yeni növü əsasında ölkədə sosial turizmin bərpası
- ✓ Dəyişən parametrlərə əsaslanmaqla və digər modellərlə sistem halında
- İqtisadi, təşkilati və resurs təminatından asılı olduğu üçün onun proqnozlaşdırılmasında ölkələr və məqsədlər üzrə kompleks tədqiqatlar əsasında
- Demografik dəyişikliklər, ticarətin inkişafı, qanunvericilikdə dəyişikliklər, iqtisadi və maliyyə dəyişiklikləri, nəqliyyat infrastrukturunun və informasiya təminatı sferasının vəziyyəti, səyahətlərin təhlükəsizliyi
- Dəyişən parametrlərə əsaslanmaqla və digər modellərlə sistem halında əlverişli metodikanın seçilməsi, proqnozlaşdırmanın müəyyənləşdirilməsi, parametrlərin qiymətləndirilməsi, diskontlaşdırma yolu ilə pilləvari qiymət siyasətinin həyata keçirilməsi sistemi

271. Şenqen müqaviləsi nə vaxt və harada imzalanmışdır

- 26 mart 1995-ci ildə İspaniyanın Madrid şəhərində
- ✓ 26 mart 1995-ci ildə Luksemburqun Şenqen qəsəbəsində
- 26 mart 1995-ci ildə Almaniyanın Berlin şəhərində
- 26 mart 1995-ci ildə Almaniyanın Şenqen qəsəbəsində
- 16 mart 1995-ci ildə Luksemburqun Şenqen qəsəbəsində

272. Turist formallıqları necə qruplaşdırılır

- Beynəlxalq təhlükəsizliyə yardım məqsədilə yaradılaraq, turizm yönlü təhsil müəssisələrində sülh və inkişaf naminə beynəlxalq mədəni turizm kafedraları təsis etmək, xarici pasportlar, vizalar, gömrük qaydaları, valyuta nəzarəti və valyuta dəyişmə qaydaları, ölkəyə daxil olma və tək etmə, sanitariya qaydaları
- ✓ Xarici pasportlar, vizalar, gömrük qaydaları, valyuta nəzarəti və valyuta dəyişmə qaydaları, ölkəyə daxil olma və tək etmə, sanitariya qaydaları, ölkədə yaşamaq və hərəkət qaydaları və s.
- İnteqrasiya üçün, dünya standartlarına uyğun islahatlar proqramı və mövcud şəraitin transformasiyası əsasında

- Nizamnamə, rəhbərlərin məvacibi barədə məlumatı; direktorlar şurası üzvlərinin adı; menecerlərin, aparıcı işçilərin adları və onların karyerası; turizm məhsulunun şərhı; turizm məhsulunun xüsusiyyətləri; şirkətin tarixi, maliyyə və işgüzar dairələrdə imici
- İqtisadi, təşkilati və resurs təminatından asılı olduğu üçün onun proqnozlaşdırılmasında ölkələr və məqsədlər üzrə kompleks tədqiqatlar əsasında ölkəyə daxil olma və tək etmə, sanitariya qaydaları, ölkədə yaşamaq və hərəkət qaydaları və s.

273. Turizm biznesi və sahibkarlığı sahəsində ixtisaslaşmış təşkilatlara aiddir

- Ümumdünya Turizm Təşkilatı, Ümumdünya Səyahətlər və Turizm Şurası, Dünya Turizminin Beynəlxalq Assosiasiyası, Beynəlxalq Turizm İttifaqı, Beynəlxalq Turizm Alyansı, Asudə vaxt məsələləri üzrə ümumdünya assosiasiyası
- ✓ Beynəlxalq Tur operatorlar Federasiyası, Ümumdünya Turagentliklər Federasiyası, Ekskursiya və turizm proqramları təşkilatçılarının Beynəlxalq Assosiasiyası
- Turizm üzrə Avropa komissiyası, Avropa Turist Qrupu, Avropa İttifaqında AİT üzvü olan təşkilatların bürosu, Avropa turist mübadilələrinin inkişafı və əlaqələndirmə Assosiasiyası, Asiya və Sakit okean ölkələrinin assosiasiyası, Şərqi Asiya ölkələrinin turizm assosiasiyası
- Beynəlxalq Hava nəqliyyatı Assosiasiyası, Beynəlxalq Dəniz Sərnişin Daşımaları Assosiasiyası, Beynəlxalq Mehmanxana Assosiasiyası, Beynəlxalq mehmanxana, restoran və qəhvəxanaları milli Assosiasiyaların
- Elm və mədəniyyət sahəsində ölkələr arasında əməkdaşlığı inkişaf etdirmək vasitəsilə sülh və beynəlxalq təhlükəsizliyə yardım məqsədilə yaradılaraq, turizm yönü təhsil müəssisələrində sülh və inkişaf naminə beynəlxalq mədəni turizm kafedraları təsis etmək

274. Sahə xarakterli regional beynəlxalq turizm təşkilatlarına aiddir

- Hökumətlərarası təşkilat olmaqla, təhsil, elm və mədəniyyət sahəsində ölkələr arasında əməkdaşlığı inkişaf etdirmək vasitəsilə sülh və beynəlxalq təhlükəsizliyə yardım məqsədilə yaradılaraq, turizm yönü təhsil müəssisələrində sülh və inkişaf naminə beynəlxalq mədəni turizm kafedraları təsis etmək
- ✓ Avropa Aviaşirkətlər Assosiasiyası, Asiya Aviaşirkətlər Assosiasiyası, Afrika Aviaşirkətlər Assosiasiyası, Asiya-Avstraliya Mehmanxana və Restoran Assosiasiyası, Amerika dövlətlərarası Mehmanxanalar Assosiasiyası, Ərəb Mehmanxanalar İttifaqı, Avropa Motellər Federasiyası
- Beynəlxalq Hava nəqliyyatı Assosiasiyası, Beynəlxalq Dəniz Sərnişin Daşımaları Assosiasiyası, Beynəlxalq Mehmanxana Assosiasiyası, Beynəlxalq mehmanxana, restoran və qəhvəxanaları milli Assosiasiyaların
- Beynəlxalq Tur operatorlar Federasiyası, Ümumdünya Turagentliklər Federasiyası, Ekskursiya və turizm proqramları təşkilatçılarının Beynəlxalq Assosiasiyası
- Turizm üzrə Avropa komissiyası, Avropa Turist Qrupu, Avropa İttifaqında AİT üzvü olan təşkilatların bürosu, Avropa turist mübadilələrinin inkişafı və əlaqələndirmə Assosiasiyası, Asiya və Sakit okean ölkələrinin assosiasiyası, Şərqi Asiya ölkələrinin turizm assosiasiyası

275. Ümumi xarakterli regional beynəlxalq turizm təşkilatlarına aiddir

- İqtisadi və sosial sahələrdə BMT-nin fəaliyyətinin əlaqələndirilməsini və ümumi rəhbərliyi həyata keçirmək
- ✓ Turizm üzrə Avropa komissiyası, Avropa Turist Qrupu, Avropa İttifaqında AİT üzvü olan təşkilatların bürosu, Avropa turist mübadilələrinin inkişafı və əlaqələndirmə Assosiasiyası, Asiya və Sakit okean ölkələrinin assosiasiyası, Şərqi Asiya ölkələrinin turizm assosiasiyası
- Avropa Aviaşirkətlər Assosiasiyası, Asiya Aviaşirkətlər Assosiasiyası, Afrika Aviaşirkətlər Assosiasiyası, Asiya-Avstraliya Mehmanxana və Restoran Assosiasiyası, Amerika dövlətlərarası Mehmanxanalar Assosiasiyası, Ərəb Mehmanxanalar İttifaqı, Avropa Motellər Federasiyası
- Beynəlxalq Hava nəqliyyatı Assosiasiyası, Beynəlxalq Dəniz Sərnişin Daşımaları Assosiasiyası, Beynəlxalq Mehmanxana Assosiasiyası, Beynəlxalq mehmanxana, restoran və qəhvəxanaları milli Assosiasiyaların İttifaqı
- Hökumətlərarası təşkilat olmaqla, təhsil, elm və mədəniyyət sahəsində ölkələr arasında əməkdaşlığı inkişaf etdirmək vasitəsilə sülh və beynəlxalq təhlükəsizliyə yardım məqsədilə yaradılaraq, turizm yönü təhsil müəssisələrində sülh və inkişaf naminə beynəlxalq mədəni turizm kafedraları təsis etmək

276. Sahə xarakterli dünya beynəlxalq turizm təşkilatlarına aiddir

- İqtisadi və sosial sahələrdə BMT-nin fəaliyyətinin əlaqələndirilməsini və ümumi rəhbərliyi həyata keçirmək
- ✓ Beynəlxalq Hava nəqliyyatı Assosiasiyası, Beynəlxalq Dəniz Sərnişin Daşımaları Assosiasiyası, Beynəlxalq Mehmanxana Assosiasiyası, Beynəlxalq mehmanxana, restoran və qəhvəxanaları milli Assosiasiyaların İttifaqı
- Turizm üzrə Avropa komissiyası, Avropa Turist Qrupu, Avropa İttifaqında AİT üzvü olan təşkilatların bürosu, Avropa turist mübadilələrinin inkişafı və əlaqələndirmə Assosiasiyası, Asiya və Sakit okean ölkələrinin assosiasiyası, Şərqi Asiya ölkələrinin turizm assosiasiyası
- Avropa Aviaşirkətlər Assosiasiyası, Asiya Aviaşirkətlər Assosiasiyası, Afrika Aviaşirkətlər Assosiasiyası, Asiya-Avstraliya Mehmanxana və Restoran Assosiasiyası, Amerika dövlətlərarası Mehmanxanalar Assosiasiyası, Ərəb Mehmanxanalar İttifaqı, Avropa Motellər Federasiyası
- Hökumətlərarası təşkilat olmaqla, təhsil, elm və mədəniyyət sahəsində ölkələr arasında əməkdaşlığı inkişaf etdirmək vasitəsilə sülh və beynəlxalq təhlükəsizliyə yardım məqsədilə yaradılaraq, turizm yönü təhsil müəssisələrində sülh və inkişaf naminə beynəlxalq mədəni turizm kafedraları təsis etmək

277. Ümumi xarakterli beynəlxalq turizm təşkilatlarına aiddir

- Avropa Aviaşirkətlər Assosiasiyası, Asiya Aviaşirkətlər Assosiasiyası, Afrika Aviaşirkətlər Assosiasiyası, Asiya-Avstraliya
- Mehmanxana və Restoran Assosiasiyası, Amerika dövlətlərarası Mehmanxanalar Assosiasiyası, Ərəb Mehmanxanalar İttifaqı, Avropa Motellər Federasiyası
- ✓ Ümumdünya Turizm Təşkilatı, Ümumdünya Səyahətlər və Turizm Şurası, Dünya Turizminin Beynəlxalq Assosiasiyası, Beynəlxalq Turizm İttifaqı, Beynəlxalq Turizm Alyansı, Asudə vaxt məsələləri üzrə ümumdünya assosiyası
- Turizm üzrə Avropa komissiyası, Avropa Turist Qrupu, Avropa İttifaqında AİT üzvü olan təşkilatların bürosu, Avropa turist mübadilələrinin inkişafı və əlaqələndirmə Assosiasiyası, Asiya və Sakit okean ölkələrinin assosiasiyası, Şərqi Asiya ölkələrinin turizm assosiasiyası
- Hökumətlərarası təşkilat olmaqla, təhsil, elm və mədəniyyət sahəsində ölkələr arasında əməkdaşlığı inkişaf etdirmək vasitəsilə sülh və beynəlxalq təhlükəsizliyə yardım məqsədilə yaradılaraq, turizm yönü təhsil müəssisələrində sülh və inkişaf naminə beynəlxalq mədəni turizm kafedraları təsis etmək
- Beynəlxalq Hava nəqliyyatı Assosiasiyası, Beynəlxalq Dəniz Sərnişin Daşımaları Assosiasiyası, Beynəlxalq Mehmanxana Assosiasiyası, Beynəlxalq mehmanxana, restoran və qəhvəxanaları milli Assosiasiyaların İttifaqı

278. INTERPOLun fəaliyyət spektrlərinə daxildir

- Hökumətlərarası təşkilat olmaqla, təhsil, elm və mədəniyyət sahəsində ölkələr arasında əməkdaşlığı inkişaf etdirmək vasitəsilə sülh və beynəlxalq təhlükəsizliyə yardım məqsədilə yaradılaraq, turizm yönü təhsil müəssisələrində sülh və inkişaf naminə beynəlxalq mədəni turizm kafedraları təsis etmək
- ✓ Turizmin inkişafına mənfi təsir göstərən beynəlxalq terrorizmin artması və səyahətlər zamanı turistlərin təhlükəsizliyinin təmin edilməsi ilə bağlı olan tədbirlərin görülməsi
- İqtisadi və sosial sahələrdə BMT-nin fəaliyyətinin əlaqələndirilməsini və ümumi rəhbərliyi həyata keçirmək
- Ümumdünya Turizm Təşkilatı, Ümumdünya Səyahətlər və Turizm Şurası, Dünya Turizminin Beynəlxalq Assosiasiyası, Beynəlxalq Turizm İttifaqı, Beynəlxalq Turizm Alyansı, Asudə vaxt məsələləri üzrə ümumdünya assosiyası
- Turizm üzrə Avropa komissiyası, Avropa Turist Qrupu, Avropa İttifaqında AİT üzvü olan təşkilatların bürosu, Avropa turist mübadilələrinin inkişafı və əlaqələndirmə Assosiasiyası, Asiya və Sakit okean ölkələrinin assosiasiyası, Şərqi Asiya ölkələrinin turizm assosiasiyası

279. Beynəlxalq Standartlaşdırma Təşkilatının fəaliyyəti nədir

- Turizm üzrə Avropa komissiyası, Avropa Turist Qrupu, Avropa İttifaqında AİT üzvü olan təşkilatların bürosu, Avropa turist mübadilələrinin inkişafı və əlaqələndirmə Assosiasiyası, Asiya və Sakit okean ölkələrinin assosiasiyası, Şərqi Asiya ölkələrinin turizm assosiasiyası
- ✓ Turizm fəaliyyətinin bütün növləri tənziyyəedicilə norma və standartların işlənməsi və tətbiqini tələb etdiyi turizm xidmətlərinin təkmilləşdirilməsi
- Hökumətlərarası təşkilat olmaqla, təhsil, elm və mədəniyyət sahəsində ölkələr arasında əməkdaşlığı inkişaf etdirmək vasitəsilə sülh və beynəlxalq təhlükəsizliyə yardım məqsədilə yaradılaraq, turizm yönü təhsil müəssisələrində sülh və inkişaf naminə beynəlxalq mədəni turizm kafedraları təsis etmək
- İqtisadi və sosial sahələrdə BMT-nin fəaliyyətinin əlaqələndirilməsini və ümumi rəhbərliyi həyata keçirmək
- Ümumdünya Turizm Təşkilatı, Ümumdünya Səyahətlər və Turizm Şurası, Dünya Turizminin Beynəlxalq Assosiasiyası, Beynəlxalq Turizm İttifaqı, Beynəlxalq Turizm Alyansı, Asudə vaxt məsələləri üzrə ümumdünya assosiyası

280. UNESCO-nun fəaliyyət spektrlərinə daxildir

- İqtisadi və sosial sahələrdə BMT-nin fəaliyyətinin əlaqələndirilməsini və ümumi rəhbərliyi həyata keçirmək
- ✓ Hökumətlərarası təşkilat olmaqla, təhsil, elm və mədəniyyət sahəsində ölkələr arasında əməkdaşlığı inkişaf etdirmək vasitəsilə sülh və beynəlxalq təhlükəsizliyə yardım məqsədilə yaradılaraq, turizm yönü təhsil müəssisələrində sülh və inkişaf naminə beynəlxalq mədəni turizm kafedraları təsis etmək
- Ümumdünya Turizm Təşkilatı, Ümumdünya Səyahətlər və Turizm Şurası, Dünya Turizminin Beynəlxalq Assosiasiyası, Beynəlxalq Turizm İttifaqı, Beynəlxalq Turizm Alyansı, Asudə vaxt məsələləri üzrə ümumdünya assosiyası
- Beynəlxalq Hava nəqliyyatı Assosiasiyası, Beynəlxalq Dəniz Sərnişin Daşımaları Assosiasiyası, Beynəlxalq Mehmanxana Assosiasiyası, Beynəlxalq mehmanxana, restoran və qəhvəxanaları milli Assosiasiyaların İttifaqı
- Turizm üzrə Avropa komissiyası, Avropa Turist Qrupu, Avropa İttifaqında AİT üzvü olan təşkilatların bürosu, Avropa turist mübadilələrinin inkişafı və əlaqələndirmə Assosiasiyası, Asiya və Sakit okean ölkələrinin assosiasiyası, Şərqi Asiya ölkələrinin turizm assosiasiyası

281. EKOSOSun fəaliyyətinə daxildir

- Beynəlxalq Hava nəqliyyatı Assosiasiyası, Beynəlxalq Dəniz Sərnişin Daşımaları Assosiasiyası, Beynəlxalq Mehmanxana Assosiasiyası, Beynəlxalq mehmanxana, restoran və qəhvəxanaları milli Assosiasiyaların İttifaqı
- ✓ İqtisadi və sosial sahələrdə BMT-nin fəaliyyətinin əlaqələndirilməsini və ümumi rəhbərliyi həyata keçirmək
- Turizm üzrə Avropa komissiyası, Avropa Turist Qrupu, Avropa İttifaqında AİT üzvü olan təşkilatların bürosu, Avropa turist mübadilələrinin inkişafı və əlaqələndirmə Assosiasiyası, Asiya və Sakit okean ölkələrinin assosiasiyası, Şərqi Asiya ölkələrinin turizm assosiasiyası
- Hökumətlərarası təşkilat olmaqla, təhsil, elm və mədəniyyət sahəsində ölkələr arasında əməkdaşlığı inkişaf etdirmək vasitəsilə sülh və beynəlxalq təhlükəsizliyə yardım məqsədilə yaradılaraq, turizm yönü təhsil müəssisələrində sülh və inkişaf naminə beynəlxalq mədəni turizm kafedraları təsis etmək
- Ümumdünya Turizm Təşkilatı, Ümumdünya Səyahətlər və Turizm Şurası, Dünya Turizminin Beynəlxalq Assosiasiyası, Beynəlxalq Turizm İttifaqı, Beynəlxalq Turizm Alyansı, Asudə vaxt məsələləri üzrə ümumdünya assosiyası

282. İslam Konfransı Təşkilatının turizm nazirlərinin V Konfransı nə vaxt və harada keçirilmişdir

- 2009-cu il Azərbaycanda
- 2007-ci il Pakistanda
- 2006-cı il Türkiyədə
- √ 2006-cı il Azərbaycanda
- 2006-cı il İranda

283. Beynəlxalq turizm təşkilatlarında səriştəlik və nəzarət hansı parametrlər əsasında qiymətlən-diril-məlidir

- İnformasiya axınının dövr etmə prosesləri, normativlərin və məqsədli maliyyə mənbələrinin həcmi, müddətliyi və bu məqsədlə həyata keçiriləcək maliyyə əməliyyatları
- √ Kanal üzrə tərəfdaşların həyata keçirdiyi əsas rəqib strategiyaları arasında qarşılıqlı uyğunluq, kanal iştirakçılarının marketinqin işlənilib hazırlanmış strategiyasını birgə həyata ke-çirmək bacarıqları
- Kontrakt üzrə vəd olunmuş ödəmələrin müəyyənəşdirilməsi, maliyyə alətlərinin qiymətləndirilən kredit keyfiyyətinin müəyyənəşdirilməsi, göstərilmiş xidmətlərin həcm və keyfiyyətinin, gəlirlərinin qiymətləndirilməsi, gəlirlərin diskontlaşdırılması
- Milli səviyyədə marketinq tədqiqatları, marketinq konsepsiyalarının müəssisələr üçün onların reallaşdırılması istiqamətində məsləhətlərlə hazırlanması və emal edilməsi, məsləhət xidmətləri
- Kanal üzrə tərəfdaşların həyata keçirdiyi əsas rəqib strategiyaları arasında qarşılıqlı uyğunluq, normativlərin və məqsədli maliyyə mənbələrinin həcmi

284. Beynəlxalq turizmdə kanal iştirakçılarının davranışında dəyişikliklərin səbəb--l-ə-rinə aydınlıq gətirmək üçün hansı göstəricilər müəyyənəşdirilir

- Milli səviyyədə marketinq tədqiqatları, marketinq konsepsiyalarının müəssisələr üçün onların reallaşdırılması istiqamətində məsləhətlərlə hazırlanması və emal edilməsi, məsləhət xidmətləri
- √ Auditə alıcılıq davranışının təhlilindən başlamalı, sonra isə ticarət və əməliyyat göstəricilərini təhlil etmək və onların vasitəsilə rəqabət qabiliyyətinin və bazar mövqelərini qiymətləndirmək
- Kanal üzrə tərəfdaşların həyata keçirdiyi əsas rəqib strategiyaları arasında qarşılıqlı uyğunluq, kanal iştirakçılarının marketinqin işlənilib hazırlanmış strategiyasını birgə həyata ke-çirmək bacarıqları
- İnformasiya axınının dövr etmə prosesləri, normativlərin və məqsədli maliyyə mənbələrinin həcmi, müddətliyi və bu məqsədlə həyata keçiriləcək maliyyə əməliyyatları
- Kontrakt üzrə vəd olunmuş ödəmələrin müəyyənəşdirilməsi, maliyyə alətlərinin qiymətləndirilən kredit keyfiyyətinin müəyyənəşdirilməsi, göstərilmiş xidmətlərin həcm və keyfiyyətinin, gəlirlərinin qiymətləndirilməsi, gəlirlərin diskontlaşdırılması

285. Turizm korporasiyalarının idarə edilməsində dolay vasitəçilər siyahısına daxildir

- Kanal üzrə tərəfdaşların həyata keçirdiyi əsas rəqib strategiyaları arasında qarşılıqlı uyğunluq, kanal iştirakçılarının marketinqin işlənilib hazırlanmış strategiyasını birgə həyata ke-çirmək bacarıqları
- √ Bankirlər, sığorta agentləri, hüquqşünaslar, uçot mütəxəssisləri, yüksək dərəcəli rəhbərlər və digər şirkətlərin direktorları, federal və yerli inzibati idarənin, reklam agentliklərinin, nəqliyyat agentliklərinin və ictimai nəqliyyatın vəzifəli şəxsləri
- Milli səviyyədə marketinq tədqiqatları, marketinq konsepsiyalarının müəssisələr üçün onların reallaşdırılması istiqamətində məsləhətlərlə hazırlanması və emal edilməsi, məsləhət xidmətləri
- İnformasiya axınının dövr etmə prosesləri, normativlərin və məqsədli maliyyə mənbələrinin həcmi, müddətliyi və bu məqsədlə həyata keçiriləcək maliyyə əməliyyatları
- Texnoloji yeniliklərin daimi axtarışı, inkişafı və uyğunlaşdırılması ilə məşğul olan qrupun müəyyən edilməsi, digər firmalardakı dəyişikliklərdən xəbərdar olmaq

286. . Turizm korporasiyalarında marketinq kommunikasiyalarına daxildir

- Siqnal sistemindən istifadə edən informasiya axınının dövr etmə prosesləri, normativlərin və məqsədli maliyyə mənbələrinin həcmi, müddətliyi və bu məqsədlə həyata keçiriləcək maliyyə əməliyyatları
- √ Siqnal sistemindən istifadə edən informasiya axınının dövr etmə prosesləri
- Firmanın ehtiyacı üçün texnoloji yeniliklərin daimi axtarışı, inkişafı və uyğunlaşdırılması ilə məşğul olan qrupun müəyyən edilməsi, digər firmalardakı dəyişikliklərdən xəbərdar olmaq
- Kanal üzrə tərəfdaşların həyata keçirdiyi əsas rəqib strategiyaları arasında qarşılıqlı uyğunluq, kanal iştirakçılarının marketinqin işlənilib hazırlanmış strategiyasını birgə həyata ke-çirmək bacarıqları
- Milli səviyyədə marketinq tədqiqatları, marketinq konsepsiyalarının müəssisələr üçün onların reallaşdırılması istiqamətində məsləhətlərlə hazırlanması və emal edilməsi, məsləhət xidmətləri

287. Turizmdə vasitəçiliyin təkrar dövriyyəsi sxeminə aiddir

- Qida müəssisələrində yerlərin sayı; turistlərə xidmət göstərən ticarət, ictimai-iaşə, əyləncə müəssisələri, aqua parklar, əmək ehtiyatları, onların xarakteri və bu kimi göstəricilər

- ✓ Material və qeyri-material əhəmiyyətli turizm və turist suvenir təklifi xidmətləri, turistlərin marağına səbəb ola bilən əmtəə və xidmətlərin alınması üçün maliyyə vasitələri, turist maraqları
- Xidmətlərə tələbat, regional yerləşmə, turist axınları, turizm mərkəzinin idarəedici heyətinin və əmək personalının yerləşməsində mərkəz rəhbərlərinin azad səlahiyyətlərindən
- Obyektin növü, adı, onunla əlaqəli hadisələr, yerləşdiyi ərazi, qısa təsviri, müəllifləri, yaranma tarixi, mənbələr, turistlərin marağına səbəb ola bilən əmtəə və xidmətlərin alınması üçün maliyyə vasitələri, turist maraqları
- Normaların, normativlərin və məqsədli maliyyə mənbələrinin həcmi, müddətliyi və bu məqsədlə həyata keçiriləcək maliyyə əməliyyatının qanunvericilik bazası və strukturundan

288. Turizmdə turist dövrünü hansı kriteriyalar əsasında müəyyənləşdirilir

- Getdiyi ölkəyə daxil olma, orada qalma qaydaları, yerli əhalinin adətləri, dini mərasimlər, müqəddəs yerlər, xüsusi mühafizədə olan təbiət, tarix, miədanıyyət abidələri və digər turizm obyektləri barədə zəruri və dürüst informasiya almaq hüququnu müəyyən edir
- ✓ Ödəmələr, turist firması turistə turist yollayışı verir, turist turist yollayışını turist məhsuluna, yəni konkret turizm xidmətlərinə ödəyir, turist məhsulunun reallaşdırılması prosesində turist, turizm məhsulunun əldə edilməsinə sərf etdiyi puldan razı qalır, turist firması turist bazarının, turist sənayesinin inkişafına və yeni turist məhsulu növlərinin yaradılmasına investisiya yatırımı
- İstehlakçı tələbinin araşdırılması üzrə bazarın marketinq tədqiq edir
- Əyləncə və intellektual funksiyalar, şəraitin və fəaliyyət növünün tam dəyişməsi yolu ilə fərdin yorğunluq hissindən azad olmasını təmin edir
- Təbii resurslardan istifadə üçün lisenziya alınması, ətraf mühitin mühafizəsinin daxili iqtisadi mexanizmini formalaşdırır

289. Turizmdə idarəetmə sistemində bölgü hansı əlamətlər üzrə həyata keçirilir

- Təşkilatı strukturların lahiyələndirilməsi üzrə
- ✓ Əlaqələndirici istiqamətlər üzrə
- İmitasiya modelləri və oyunlar nəzəriyyəsi vasitəsilə
- Nəqliyyat müəssisələri, mehmanxana müəssisələri üzrə
- Əmək proseslərinin idarə edilməsi üzrə

290. Turizm tədqiqatlarının aparılması sxeminin hazırlanması zamanı hansı göstəricilər əsas hesab edilməlidir

- Gəlirlərin formalaşdırılması funksiyası, iqtisadiyyatın digər sahələrinin inkişafına təsir edən və ödəmə balansının sabit saxlanılması funksiyası
- ✓ Yığım, interpretasiya, hesabat, nəzarət-yoxlama
- Xidmətlərin səviyyəsinə, göstərilən xidmətin nomenklaturasına və keyfiyyətinə görə, daxili, daxil olan və xaric olan turizm, dünya, ölkələr, regionlar, mahallar, şəhərlər üzrə, sosial-demokratik meyarlara əsasən
- Yığım, interpretasiya, hesabat, nəzarət-yoxlama, turizm xidmətlərində reklam xidmətlərinin təşkili, müəssisələr arasında azad rəqabətin mövcudluğu
- Turizm müəssisələri üçün turizm məhsulları və avadanlığının ixracından, turistlərin getdikləri ölkələrdə daxili və beynəlxalq nəqliyyat xərcləri

291. Turizm xidmətləri bazarında otellərin funksiyaları necə ifadə olunur

- Qida müəssisələrində yerlərin sayı; turistlərə xidmət göstərən ticarət, ictimai-iaşə, əyləncə müəssisələri, aqua parklar, əmək ehtiyatları, onların xarakteri və bu kimi göstəricilər
- ✓ İstehlak dəyərinin realizə olunması, turist məhsulunun istehlakçıya çatdırılması prosesinin təşkili, əməyə material-maddi stimulun iqtisadi təminatı
- Xidmətlərin, torpaq və digər təbii resursların qiymətlərinin yüksəldilməsi, turizm məhsullarının idxalı zamanı ölkədən valyuta axınları, ekoloji və sosial problemlərin meydana çıxması
- Turizm xidmətlərinin həcmi və ya turizm xidmətlərinin realizə olunmasından əldə edilən gəlirlər, istehsal fondundan istifadənin göstəriciləri, turizm xidmətlərinin maya dəyəri, mənfəət, rentabellik
- İstehsal-xidmət və digər məhsullarının istehsalı, kommersiya-istehsal olunmuş məhsulun istehlakçıya çatdırılmasında aralıq fəaliyyət

292. Turizm xidmətləri bazarında segmentləşmə necə ifadə olunur

- Əhalinin məşğulluğunu təmin edir
- ✓ İstehlakçıların tələblərinin ümumiliyinin səciyyələnməsi
- İstehlak dəyərinin realizə olunması
- Əhalinin öz mədəni irsinə marağı artırmaq, iqtisadi cəhətdən zəif inkişaf etmiş regionlarda ətraf mühitin mühafizəsi məsələləri həll edilməsinin ümumiliyi ilə səciyyələnilir
- İstehsal olunmuş məhsulun istehlakçıya çatdırılmasında aralıq fəaliyyət

293. Mehmanxana xidmətləri bazarında hansı rəqabət amilləri nəzərə alınır

- Əhali və ekoloji amillər
- √ Həyat dövrünün mərhələsi, bazarın yekcinslik dərəcəsi, rəqiblərin marketing strategiyası
- İstehlak səviyyəsi, onun quruluşu
- Orta ömür müddəti, alıcılıq
- Resursların keyfiyyət və kəmiyyəti

294. Turizmdə eqmentləşdirmənin əsas məqsədlərinə daxildir

- Bazarın həcmi müəyənləşdirmək
- √ Ünvanlılığı təmin etmək
- Tələbatı öyrənmək
- Mühiti öyrənmək
- Satışın həcmi artırmaq

295. Turizmdə vəziyyət analizini xarakterizə edin

- Nümayiş zamanı, dayanacaq nöqtələrinin düzgün seçilməsi, əlverişli vaxt, mövsüm seçimi, müəyyən ekskursiya mövzusu ilə heç bir əlaqəsi olmayan obyektlərdən ekskursiyaçıların diqqətini yayındırmaq imkanıdır
- Obyektin müxtəlif görünüş nöqtələrindən nümayiş zamanı metodiki üsullardan istifadə məqsədilə ekskursiyaçıların hərəkət etmək imkanının olması, ekskursiyaçıların hazırlıq dərəcəsidir
- √ Kompaniyaya, müəyyən məhsul və xidmətə, sənayeyə, bazara, rəqiblərə, reklama, istehsalçılara, məhsul və xidmət tədarükçülərinə, texnologiyaya, iqtisadiyyata, siyasi mühitə və digər analoji verinlərə aid olan bütün məlumatların ehtiyatla axtarışdır
- Ekskursiyaçıların obyekti müstəqil müşahidə etmələri, «ekskursiya bələdçisinin portfelində» olan eksponatlarla ekskursiyaçıların tanış edilməsi, ekskursiya bələdçisinin rəhbərliyi ilə baxışın keçirilməsidir
- Görünənləri şərh etmək, aydınlaşdırmaq, açıqlama vermək və həmin anda ekskursiyaçının görə bilmədikləri əlavə etməklə bərpa etməkdir

296. Turizmdə iqtisadi təhlil metodlarına aiddir

- Norma və normativlərin, məqsədli maliyyə mənbələrinin həcmi
- √ Problemin müəyənləşdirilməsi
- Kapital dövriyyəsi, pul fondlarından istifadə edilməsi
- Əhalinin öz mədəni irsinə marağı artırmaq
- Bazarın segmentləşməsi

297. Turizm sferasında əhali məşğulluğunun birbaşa effektlərinə daxildir

- Rekvizitlərin yerləşdirilməsi, verilənlərin həcmi və digər məlumatlar istifadə olunan texniki imkanlara uyğun gəlməsi
- √ Əhalinin bilavasitə turizm firma və müəssisələrində iş yerləri ilə təmin olunması
- İnsanların bir-birlərinə münasibəti, ümumbəşəri, siyasi həyat tərzinin formalaşması
- Əhalinin rolunun və turizmdən istifadənin metodologiyası, turizm mehmanxanalarında olan xidmətlərlə və onların tələbatı uyğun planlaşdırılması
- Xidmətlərin bronlaşdırılması, turistin şəxsiyyəti haqqında məlumat, turların varlığı haqqında real informasiyalar, otellərin təsviri, turlar, qiymətlər

298. Turizm demoqrafiyasında əmək məhsuldarlığının artım sürəti üçün hansı zəruri göstəricilər daxil edilir

- Əhalinin rolunun və turizmdən istifadənin metodologiyası, turizm mehmanxanalarında olan xidmətlərlə və onların tələbatı uyğun planlaşdırılması
- √ Xidmət səviyyəsinin yüksəldilməsi, əməyin təşkili və stimullaşdırılmasının forma və üsullarının təkmilləşdirilməsi, turizm və sosial-mədəni servis xidmətlərinin təşkilinin yenidən qurulması
- Şəxsiyyətin inkişafı, xalqların bərabər hüquqlarını və öz müqəddəratlarını həll etməyə hörmət, insan ləyaqətinə hörmət hüququ kimi azadlıqların verilməsi, xalqların maddi-mənəvi dəyərlərinə hörmət
- Məhsuldar qüvvələrin səmərəli yerləşdirilməsi kimi yerli resursların xarici istehsalçılar və yaxud əhalinin xarici turizm xidmətindən istifadə istiqamətlərində öyrənilməsi
- Turizm firmalarının istehsal-xidmət prosesində səmərəliliyin hesablanmasında hansı mövqedən yanaşılmasının dəqiq müəyən edilməsi

299. Ekskursiya müəssisələrinin əsas funksiyalarına daxildir

- İnsanların bir-birlərinə münasibəti, ümumbəşəri, siyasi həyat tərzinin formalaşması
- √ Putyovkaların sayının artırılması, regionlarda turizm fəaliyyətinin koordinasiyası
- Ölkədə ekoloji vəziyyətə mənfi təsir edir və yerli əhalinin həyat tərzinin dəyişməsi

- Xidmət səviyyəsinin yüksəldilməsi, əməyin təşkili və stimullaşdırılmasının forma və üsullarının təkmilləşdirilməsi, turizm və sosial-mədəni servis xidmətlərinin təşkilinin yenidən qurulması
- Əhalinin rolunun və turizmdən istifadənin metodologiyası, turizm mehmanxanalarında olan xidmətlərlə və onların tələbata uyğun planlaşdırılması

300. Turizmin inkişafının tənzimlənməsinin təsirlərinə aiddir

- Gəlirlərin ümumi səviyyəsinin artırılması, turizm regionunda yaşayanların həyat səviyyəsinin yüksəldilməsi
- Əhalinin rolunun və turizmdən istifadənin metodologiyası, turizm mehmanxanalarında olan xidmətlərlə və onların tələbata uyğun planlaşdırılması
- Putyovkaların sayının artırılması, regionlarda turizm fəaliyyətinin koordinasiyası
- ✓ Ölkədə ekoloji vəziyyətə mənfi təsir edir və yerli əhalinin həyat tərzinin dəyişməsinə səbəb olur
- Xidmət səviyyəsinin yüksəldilməsi, əməyin təşkili və stimullaşdırılmasının forma və üsullarının təkmilləşdirilməsi, turizm və sosial-mədəni servis xidmətlərinin təşkilinin yenidən

301. Turizm demoqrafiyasında biznesin inkişaf göstəricilərinə daxildir

- İnsanların bir-birlərinə münasibəti, ümumbəşəri, siyasi həyat tərzinin formalaşması
- ✓ Gəlirlərin ümumi səviyyəsinin artırılması, turizm regionunda yaşayanların həyat səviyyəsinin yüksəldilməsi
- Ölkədə ekoloji vəziyyətə mənfi təsir edir və yerli əhalinin həyat tərzinin dəyişməsi
- Xidmətlərin bronlaşdırılması, turistin şəxsiyyəti haqqında məlumat, turların varlığı haqqında real informasiyalar, otellərin təsviri, turlar, qiymətlər
- Xidmət səviyyəsinin yüksəldilməsi, əməyin təşkili və stimullaşdırılmasının forma və üsullarının təkmilləşdirilməsi, turizm və sosial-mədəni servis xidmətlərinin təşkilinin yenidən qurulması

302. Əhalinin öz mədəni irsinə marağının artmasının sosial nəticələrinə daxildir

- Xidmət səviyyəsinin yüksəldilməsi, əməyin təşkili və stimullaşdırılmasının forma və üsullarının təkmilləşdirilməsi, turizm və sosial-mədəni servis xidmətlərinin təşkilinin yenidən qurulması
- ✓ Turist firmaları tərəfindən təşkil və sponsorluq edilən filantropiya proqramları, mədəni və təhsil mübadilələri nəticəsində əldə edilən sosial-mənəvi nəticələr
- İnsanların bir-birlərinə münasibəti, ümumbəşəri, siyasi həyat tərzinin formalaşması
- Turizm firmalarının istehsal-xidmət prosesində səmərəliliyin hesablanmasında hansı mövqedən yanaşılmasının dəqiq müəyyən edilməsi
- Əhalinin rolunun və turizmdən istifadənin metodologiyası, turizm mehmanxanalarında olan xidmətlərlə və onların tələbata uyğun planlaşdırılması

303. Aktiv istirahətə üstünlük verən turistlər qrupuna daxildir

- Turist firmaları tərəfindən təşkil və sponsorluq edilən filantropiya proqramları, mədəni və təhsil mübadilələri nəticəsində əldə edilən sosial-mənəvi nəticələr
- ✓ Təmin olunmuş orta yaş kateqoriyasına aid turistlər
- İnsanların bir-birlərinə münasibəti, ümumbəşəri, siyasi həyat tərzinin formalaşması
- Xidmətlərin bronlaşdırılması, turistin şəxsiyyəti haqqında məlumat, turların varlığı haqqında real informasiyalar, otellərin təsviri, turlar, qiymətlər
- Turizm regionunda yaşayanların həyat səviyyəsinin yüksəldilməsi

304. Turizmin imkanlarının əhali tərəfindən dərk olunmasının nəticələrinə aiddir

- Rekvizitlərin yerləşdirilməsi, verilənlərin həcmi və digər məlumatlar istifadə olunan texniki imkanlara uyğun gəlməsi
- ✓ İnsanların bir-birlərinə münasibəti, ümumbəşəri, siyasi həyat tərzinin formalaşması
- Şəxsiyyətin inkişafı, xalqların bərabər hüquqlarını və öz müqəddəratlarını həll etməyə hörmət, insan ləyaqətinə hörmət hüququ kimi azadlıqların verilməsi, xalqların maddi-mənəvi dəyərlərinə hörmət
- Məhsuldar qüvvələrin səmərəli yerləşdirilməsi kimi yerli resursların xarici istehsalçılar və yaxud əhalinin xarici turizm xidmətindən istifadə istiqamətlərində öyrənilməsi
- Turizm firmalarının istehsal-xidmət prosesində səmərəliliyin hesablanmasında hansı mövqedən yanaşılmasını dəqiq müəyyən etmək

305. ÜTT-nin mülahizələrinə əsasən təqaüdə çıxma yaşının aşağı salınması tendensiyasına aiddir

- Şəxsiyyətin inkişafı, xalqların bərabər hüquqlarını və öz müqəddəratlarını həll etməyə hörmət, insan ləyaqətinə hörmət hüququ kimi azadlıqların verilməsi, xalqların maddi-mənəvi dəyərlərinə hörmət
- ✓ Təqaüdcülərin təhsil səviyyəsi, maddi rifahı, sağlamlığı və fəallığı onlara uzun müddətli turlardan, müxtəlif turizm məhsullarından istifadə etmələrinə imkanlar yaradır
- Xidmətlərin bronlaşdırılması, turistin şəxsiyyəti haqqında məlumat, turların varlığı haqqında real informasiyalar, otellərin təsviri, turlar, qiymətlər

- Turizm firmalarının istehsal-xidmət prosesində səmərəliliyin hesablanması hansı mövqedən yanaşılmasında əqiq müəyyən etmək
  - Məhsuldar qüvvələrin səmərəli yerləşdirilməsi kimi yerli resursların xarici istehsalçılar və yaxud əhalinin xarici turizm xidmətindən istifadə istiqamətlərində öyrənilməsi
- 306.** Turizmin inkişafı hansı formalarda təzahür edir
- Rekvizitlərin yerləşdirilməsi, verilənlərin həcmi və digər məlumatlar istifadə olunan texniki imkanlara uyğun gəlməsi
  - √ Həyat səviyyəsi aşağı olan və işsizlik mövcud olan ölkələrdən inkişaf etmiş ölkələrə işçi-miqrantlarının axınlarının artması, spesifik etnik qruplar üçün nəzərdə tutulmuş xüsusi turizm məhsullarının yaranması
  - Xidmət səviyyəsinin yüksəldilməsi, əməyin təşkili və stimullaşdırılmasının forma və üsullarının təkmilləşdirilməsi, turizm və sosial-mədəni servis xidmətlərinin təşkilinin yenidən qurulması
  - Əhalinin rolunun və turizmdən istifadənin metodologiyası, turizm mehmanxanalarında olan xidmətlərlə və onların tələbata uyğun planlaşdırılması
  - Xidmətlərin bronlaşdırılması, turistin şəxsiyyəti haqqında məlumat, turların varlığı haqqında real informasiyalar, otellərin təsviri, turlar, qiymətlər
- 307.** Bakı şəhərinin ciddi miqrasiya hərəkətinə səbəb olan göstəricilərinə daxildir
- Şəxsiyyətin inkişafı, xalqların bərabər hüquqlarını və öz müqəddəratlarını həll etməyə hörmət, insan ləyaqətinə hörmət hüququ kimi azadlıqların verilməsi, xalqların maddi-mənəvi dəyərlərinə hörmət
  - √ Ölkənin siyasi və iqtisadi mərkəzi olması, tarixi abidələr və yerlər, çox ulduzlu otellərin mövcudluğu
  - Turizm firmalarının istehsal-xidmət prosesində səmərəliliyin hesablanmasında hansı mövqedən yanaşılmasının dəqiq müəyyən edilməsi
  - Əhalinin rolunun və turizmdən istifadənin metodologiyası, turizm mehmanxanalarında olan xidmətlərlə və onların tələbata uyğun planlaşdırılması
  - Xidmətlərin bronlaşdırılması, turistin şəxsiyyəti haqqında məlumat, turların varlığı haqqında real informasiyalar, otellərin təsviri, turlar, qiymətlər
- 308.** Ölkədə kənd regionlarından əhalinin şəhərlərə miqrasiya etməsinin və turizmin zəif inkişaf etməsinin başlıca səbəbləri hansılardır
- Sosial yardım proqramlarının həyata keçirilməsinin ilkin fəaliyyəti, milli, təşkilati potensialın inkişaf proqramının işlənməsi, informasiya sisteminin təkmilləşməsi məqsədləri
  - √ Kənd yerlərində sürətli əhali artımından dolayı aqrar sahələrin kiçik hissələrə ayrılması, kənd yerlərindəki təhsil və səhiyyə xidmətlərinin yetərinə inkişaf etməmiş olması, aqrar sahələrdə texnikadan istifadənin artması ilə bir çox insanın işsiz qalması, kənd yerlərindəki iqtisadi çatışmamazlıq insanların miqrasiyası
  - Əhalinin rolunun və turizmdən istifadənin metodologiyası, turizm mehmanxanalarında olan xidmətlərlə və onların tələbata uyğun planlaşdırılması
  - Xidmət səviyyəsinin yüksəldilməsi, əməyin təşkili və stimullaşdırılmasının forma və üsullarının təkmilləşdirilməsi, turizm və sosial-mədəni servis xidmətlərinin təşkilinin yenidən qurulması
  - Rekvizitlərin yerləşdirilməsi, verilənlərin həcmi və digər məlumatlar istifadə olunan texniki imkanlara uyğun gəlməsi
- 309.** Kütləvi turizm mərkəzlərində turizmin təsiri necə qiymətləndirilir
- Xidmətlərin bronlaşdırılması, turistin şəxsiyyəti haqqında məlumat, turların varlığı haqqında real informasiyalar, otellərin təsviri, turlar, qiymətlər
  - √ Əhalinin ənənəvi həyat tərzini və təbii landşaftı ya qismən, ya da tamamilə dağıdır
  - Şəxsiyyətin inkişafı, xalqların bərabər hüquqlarını və öz müqəddəratlarını həll etməyə hörmət, insan ləyaqətinə hörmət hüququ kimi azadlıqların verilməsi, xalqların maddi-mənəvi dəyərlərinə hörmət
  - Məhsuldar qüvvələrin səmərəli yerləşdirilməsi kimi yerli resursların xarici istehsalçılar və yaxud əhalinin xarici turizm xidmətindən istifadə istiqamətləri
  - Turizm firmalarının istehsal-xidmət prosesində səmərəlilik
- 310.** Turizm monokulturası özündə əks etdirir
- Rekvizitlərin yerləşdirilməsi, verilənlərin həcmi və digər məlumatlar istifadə olunan texniki imkanlara uyğun gəlməsi
  - √ Regionda yalnız turizm fəaliyyətinin yayılması və bunun nəticəsində turizm müəssisələrinin rəqabət mübarizəsi şəraitində kənd təsərrüfatını və yerli əhalinin digər gəlir mənbələrinin sıxışdırılması təhlükəsi
  - Əhalinin rolunun və turizmdən istifadənin metodologiyası, turizm mehmanxanalarında olan xidmətlərlə və onların tələbata uyğun planlaşdırılması
  - İqtisadi potensialın strukturu, istehlak seqmentlərinin sosial-demoqrafik xüsusiyyətləri
  - Xidmət səviyyəsinin yüksəldilməsi, əməyin təşkili və stimullaşdırılmasının forma və üsullarının təkmilləşdirilməsi, turizm və sosial-mədəni servis xidmətlərinin təşkilinin yenidən
- 311.** Turizmdə məşğulluğun strukturu və əməyin xarakterinin əsas xüsusiyyətlərinə daxildir

- Xidmət səviyyəsinin yüksəldilməsi, əməyin təşkili və stimullaşdırılmasının forma və üsullarının təkmilləşdirilməsi, turizm və sosial-mədəni servis xidmətlərinin təşkilinin yenidən qurulması
- ✓ Natamam məşğulluq, məşğulluğun həcmnin və əmək yüklənmələrinin həcmnin mövsümlə əlaqədar dəyişməsi, qeyri-ixtisaslı işçilərin xüsusi çəkisinin əhəmiyyəti
- Turizm firmalarının istehsal-xidmət prosesində səmərəliliyin hesablanmasında hansı mövqedən yanaşılmasının dəqiq müəyyən edilməsi
- İqtisadi potensialın strukturu, istehlak seqmentlərinin sosial-demoqrafik xüsusiyyətləri
- Əhalinin rolunun və turizmdən istifadənin metodologiyası, turizm mehmanxanalarında olan xidmətlərlə və onların tələbata uyğun planlaşdırılması

312. Turizmdə ödəmə balansının müsbət saldosu nə zaman formalaşır

- Məhsuldar qüvvələrin səmərəli yerləşdirilməsi kimi yerli resursların xarici istehsalçılar və yaxud əhalinin xarici turizm xidmətindən istifadə istiqamətlərində öyrənilməsi
- ✓ Gəlirlərin xərclərdən üstünlüyü, başlıca olaraq təbii şərait, infrastrukturun inkişafı və siyasi sabitliyin təsiri altında
- Xidmətlərin bronlaşdırılması, turistin şəxsiyyəti haqqında məlumat, turların varlığı haqqında real informasiyalar, otellərin təsviri, turlar, qiymətlər
- Turizm firmalarının istehsal-xidmət prosesində səmərəliliyin hesablanmasında hansı mövqedən yanaşılmasının təsiri
- Rekvizitlərin yerləşdirilməsi, verilənlərin həcmi və digər məlumatlar istifadə olunan texniki imkanlara uyğun gəlməsi

313. Turizmin imkanlarının əhali tərəfindən dərk olunması təzahürlərinə aiddir

- Sistemli təhlil, komplekslik, optimallaşdırma, tipləşdirmə, unifikasiya və standartlaşdırma, perspektiv və fasiləsiz inkişaf
- ✓ İnsanların bir-birlərinə münasibəti, ümumbəşəri, siyasi həyat tərzinin formalaşması
- Şəxsiyyətin inkişafı, xalqların bərabər hüquqlarını və öz müqəddəratlarını həll etməyə hörmət, insan ləyaqətinə hörmət hüququ kimi azadlıqların verilməsi, xalqların maddi-mənəvi dəyərlərinə hörmət
- İqtisadi potensialın strukturu, istehlak seqmentlərinin sosial-demoqrafik xüsusiyyətləri
- Əhalinin rolunun və turizmdən istifadənin metodologiyası, turizm mehmanxanalarında olan xidmətlərlə və onların tələbata uyğun planlaşdırılması

314. Turizmin inkişafı hansı formalarda təzahür edə bilər

- Xidmətlərin bronlaşdırılması, turistin şəxsiyyəti haqqında məlumat, turların varlığı haqqında real informasiyalar, otellərin təsviri, turlar, qiymətlər
- ✓ Həyat səviyyəsi aşağı olan və işsizlik mövcud olan ölkələrdən inkişaf etmiş ölkələrə işçi-miqrantlarının axınlarının artması, spesifik etnik qruplar üçün nəzərdə tutulmuş xüsusi turizm məhsul və xidmətlərinin yaranması
- Xidmət səviyyəsinin yüksəldilməsi, əməyin təşkili və stimullaşdırılmasının forma və üsullarının təkmilləşdirilməsi, turizm və sosial-mədəni servis xidmətlərinin təşkilinin yenidən qurulması
- Rekvizitlərin yerləşdirilməsi, verilənlərin həcmi və digər məlumatlar istifadə olunan texniki imkanlara uyğun gəlməsi
- Natamam məşğulluq, məşğulluğun həcmnin və əmək yüklənmələrinin həcmnin mövsümlə əlaqədar dəyişməsi, qeyri-ixtisaslı işçilərin xüsusi çəkisinin əhəmiyyəti

315. Turizmdə sosial və demoqrafik dəyişikliklərin əsasını aşağıdakılar təşkil edir

- Xidmət səviyyəsinin yüksəldilməsi, əməyin təşkili və stimullaşdırılmasının forma və üsullarının təkmilləşdirilməsi, turizm və sosial-mədəni servis xidmətlərinin təşkilinin yenidən qurulması
- ✓ Əhalinin yaşlaşması, işləyən qadınların sayının artması, gec ailə qurmaq meyilləri, tənha insanların, ailə qurmayanların sayının artması, övladsız ailələrin sayının artması, ödənişli məzuniyyətlərin müddətlərinin artması, ailə gəlirlərinin artması, təqaüdə çıxma yaşının aşağı salınması, emiqrasiya məhdudiyətlərinin zəifləməsi
- Turizm firmalarının istehsal-xidmət prosesində səmərəliliyin hesablanmasında hansı mövqedən yanaşılmasının dəqiq müəyyən edilməsi
- Şəxsiyyətin inkişafı, xalqların bərabər hüquqlarını və öz müqəddəratlarını həll etməyə hörmət, insan ləyaqətinə hörmət hüququ kimi azadlıqların verilməsi, xalqların maddi-mənəvi dəyərlərinə hörmət
- Natamam məşğulluq, məşğulluğun həcmnin və əmək yüklənmələrinin həcmnin mövsümlə əlaqədar dəyişməsi, qeyri-ixtisaslı işçilərin xüsusi çəkisinin əhəmiyyəti

316. ÜTT turizmin inkişafını istiqamətləndirən və turizmdə miqrasiya amillərini formalaşdırən hansı ekzogen amilləri fərqləndirir

- Xidmət səviyyəsinin yüksəldilməsi, əməyin təşkili və stimullaşdırılmasının forma və üsullarının təkmilləşdirilməsi, turizm və sosial-mədəni servis xidmətlərinin təşkilinin yenidən qurulması
- Natamam məşğulluq, məşğulluğun həcmnin və əmək yüklənmələrinin həcmnin mövsümlə əlaqədar dəyişməsi, qeyri-ixtisaslı işçilərin xüsusi çəkisinin əhəmiyyəti
- Əhalinin rolunun və turizmdən istifadənin metodologiyası, turizm mehmanxanalarında olan xidmətlərlə və onların tələbata uyğun planlaşdırılması
- ✓ Demoqrafik və sosial dəyişikliklər, ticarətin inkişafı, qanunverici və idarəedici siyasət sferalarında dəyişikliklər, iqtisadi və maliyyə dəyişiklikləri, nəqliyyat infrastrukturunun və informasiya təminatı sferasının vəziyyəti, səyahətlərin təhlükəsizliyi
- Xidmətlərin bronlaşdırılması, turistin şəxsiyyəti haqqında məlumat, turların varlığı haqqında real informasiyalar, otellərin təsviri, turlar, qiymətlər

- 317.** Beynəlxalq turizmdə miqrasiya amillərinə hansı göstəricilər təsir edir
- Turizm firmalarının istehsal-xidmət prosesində səmərəliliyin hesablanmasında hansı mövqedən yanaşılmasının dəqiq müəyyən edilməsi
  - ✓ Yaş amili, sosial və demoqrafik dəyişikliklər
  - Ölkədə işçi emiqrantlarının və xarici ölkədə fəaliyyət göstərən vətəndaşların turist bazarında turist məhsullarına və onların spesifik, etnik qruplara malik olması imkanları
  - İnsanların bir-birlərinə münasibəti, ümumbəşəri, siyasi həyat tərzinin formalaşması
  - Əmək yüklənmələrinin həcmnin mövsümlə əlaqədar dəyişməsi, qeyri-ixtisaslı işçilərin xüsusi çəkisinin əhəmiyyəti
- 318.** Miqrasiya məhdudiyyətlərinin zəiflədilməsinin təsirlərinə daxildir
- Turizm firmalarının istehsal-xidmət prosesində səmərəliliyin hesablanmasında hansı mövqedən yanaşılmasının dəqiq müəyyən edilməsi
  - ✓ Ölkədə işçi emiqrantlarının və xarici ölkədə fəaliyyət göstərən vətəndaşların turist bazarında turist məhsullarına və onların spesifik, etnik qruplara malik olması imkanları
  - Xidmət səviyyəsinin yüksəldilməsi, əməyin təşkili və stimullaşdırılmasının forma və üsullarının təkmilləşdirilməsi, turizm və sosial-mədəni servis xidmətlərinin təşkilinin yenidən qurulması
  - Xidmətlərin bronlaşdırılması, turistin şəxsiyyəti haqqında məlumat, turların varlığı haqqında real informasiyalar, otellərin təsviri, turlar, qiymətlər
  - Natamam məşğulluq, məşğulluğun həcmnin və əmək yüklənmələrinin həcmnin mövsümlə əlaqədar dəyişməsi, qeyri-ixtisaslı işçilərin xüsusi çəkisinin əhəmiyyəti
- 319.** Hansı ölkələrdə qadınların ailə qurmaq vaxtları 26 yaşdan yuxarı qeyd olunduğu üçün bu kateqoriya ən gəlirli turist təbəqəsi hesab edilir
- İsveçdə və Azərbaycanda
  - ✓ Yaponiyada və İsveçdə
  - Yaponiyada, Azərbaycanda və İsveçdə
  - İsveçdə və İsveçdə
  - Yaponiyada, Ermənistanda və İsveçdə
- 320.** Turizmdə iqtisadi inkişafın əsas sahələrində proqnozlaşdırmanın elementlərinə daxildir
- Şəxsiyyətin inkişafı, xalqların bərabər hüquqlarını və öz müqəddəratlarını həll etməyə hörmət, insan ləyaqətinə hörmət hüququ kimi azadlıqların verilməsi, xalqların maddi-mənəvi dəyərlərinə hörmət
  - ✓ Sosial-demoqrafik dəyişikliklərə məruz qalması, demoqrafik strukturlar və milli sosial modellər
  - Xidmətlərin bronlaşdırılması, turistin şəxsiyyəti haqqında məlumat, turların varlığı haqqında real informasiyalar, otellərin təsviri, turlar, qiymətlər
  - Əhalinin rolunun və turizmdən istifadənin metodologiyası, turizm mehmanxanalarında olan xidmətlərlə və onların tələbata uyğun planlaşdırılması
  - Rekvizitlərin yerləşdirilməsi, verilənlərin həcmi və digər məlumatlar istifadə olunan texniki imkanlara uyğun gəlməsi
- 321.** Turizmin inkişafının əsas amillərinin səciyyəvi xüsusiyyətlərinə daxildir
- Sosial yardım proqramlarının həyata keçirilməsinin ilkin fəaliyyəti, milli, təşkilati potensialın inkişaf proqramının işlənməsi, informasiya sisteminin təkmilləşməsi məqsədləri
  - ✓ Əhalinin rolunun və turizmdən istifadənin metodologiyası, turizm mehmanxanalarında olan xidmətlərlə və onların tələbata uyğun planlaşdırılması
  - Natamam məşğulluq, məşğulluğun həcmnin və əmək yüklənmələrinin həcmnin mövsümlə əlaqədar dəyişməsi, qeyri-ixtisaslı işçilərin xüsusi çəkisinin əhəmiyyəti
  - Məhsuldar qüvvələrin səmərəli yerləşdirilməsi kimi yerli resursların xarici istehsalçılar və yaxud əhalinin xarici turizm xidmətindən istifadə istiqamətlərində öyrənilməsi
  - Xidmət səviyyəsinin yüksəldilməsi, əməyin təşkili və stimullaşdırılmasının forma və üsullarının təkmilləşdirilməsi, turizm və sosial-mədəni servis xidmətlərinin təşkilinin yenidən qurulması
- 322.** Turizmdə kriteriyaların əhəmiyyəti nə zaman meydana çıxır
- Rekvizitlərin yerləşdirilməsi, verilənlərin həcmi və digər məlumatlar istifadə olunan texniki imkanlara uyğun gəlməsi
  - ✓ Turizm firmalarının istehsal-xidmət prosesində səmərəliliyin hesablanmasında hansı mövqedən yanaşılmasının dəqiq müəyyən edilməsi
  - Əhalinin rolunun və turizmdən istifadənin metodologiyası, turizm mehmanxanalarında olan xidmətlərlə və onların tələbata uyğun planlaşdırılması
  - İctimai əməyin ümumi səmərəliliyinin tərkib elementi kimi müəyyən kriteriyalar və göstəricilər
  - Xidmətlərin bronlaşdırılması, turistin şəxsiyyəti haqqında məlumat, turların varlığı haqqında real informasiyalar, otellərin təsviri, turlar, qiymətlər

- 323.** Turizmdə iqtisadi səmərəliliyin təzahür formalarına daxildir
- Məhsuldar qüvvələrin səmərəli yerləşdirilməsi kimi yerli resursların xarici istehsalçılar və yaxud əhalinin xarici turizm xidmətindən istifadə istiqamətlərində öyrənilməsi
  - Turizm firmalarının istehsal-xidmət prosesində səmərəliliyin hesablanmasında hansı mövqedən yanaşılmasının dəqiq müəyyən edilməsi
  - Əhalinin rolunun və turizmdən istifadənin metodologiyası, turizm mehmanxanalarında olan xidmətlərlə və onların tələbata uyğun planlaşdırılması
  - ✓ İctimai əməyin ümumi səmərəliliyinin tərkib elementi kimi müəyyən kriteriyalar və göstəricilər
  - Şəxsiyyətin inkişafı, xalqların bərabər hüquqlarını və öz müqəddəratlarını həll etməyə hörmət, insan ləyaqətinə hörmət hüququ kimi azadlıqların verilməsi, xalqların maddi-mənəvi dəyərlərinə hörmət
- 324.** Turizmdə demoqrafiya amillərinin tənzimlənməsi istiqamətlənməlidir
- Əhalinin rolunun və turizmdən istifadənin metodologiyası, turizm mehmanxanalarında olan xidmətlərlə və onların tələbata uyğun planlaşdırılması
  - ✓ Əsas metodların və üsulların seriyası, tədqiqatların hazırlanması, qoyulmuş məsələlərin təhlili və həlli
  - Rekvizitlərin yerləşdirilməsi, verilənlərin həcmi və digər məlumatlar istifadə olunan texniki imkanlara uyğun gəlməsi
  - Sosial yardım proqramlarının həyata keçirilməsinin ilkin fəaliyyəti, milli, təşkilati potensialın inkişaf proqramının işlənməsi, informasiya sisteminin təkmilləşməsi
  - Turizm firmalarının istehsal-xidmət prosesində səmərəliliyin hesablanmasında hansı mövqedən yanaşılmasının dəqiq müəyyən edilməsi
- 325.** Turizm məhsulunun dövriyyəsində fors-major xarakterinə malik olan hallara daxildir
- Əhalinin rolunun və turizmdən istifadənin metodologiyası, turizm mehmanxanalarında olan xidmətlərlə uyğun planlaşdırılması
  - ✓ Təbiət, hava, turizm sahəsində siyasət, beynəlxalq hadisələr və s.
  - Əsas metodların və üsulların seriyası, tədqiqatların hazırlanması, qoyulmuş məsələlərin təhlili və həlli
  - Yaşayışın keyfiyyətinə və komforta artırılmış tələbat, fərdilik
  - Səmərəliliyin hesablanmasında hansı mövqedən yanaşılmasının dəqiq müəyyən edilməsi
- 326.** Dünya üzrə turizm sferası ÜMM-in, dünya investisiyaların, istehlakçı xərclərinin neçə faizini təşkil edir, neçə iş yerindən biri turizmin payına düşür
- 11%; 11%; 11%; 11
  - 9%; 11%; 11%; 16
  - 10%; 5%; 11%; 10
  - ✓ 10%; 11%; 11%; 16
  - 8%; 5%; 11%; 12
- 327.** Tənha turistlər üçün xarakterik xüsusiyyətlərə daxildir
- Tədqiqatların hazırlanması, qoyulmuş məsələlərin təhlili və həlli
  - ✓ Yüksək savad səviyyəsi, professional sahədə müvəffəqiyyətə nail olmaq səyləri, yaşayışın keyfiyyətinə və komforta artırılmış tələbat, fərdilik
  - Səmərəliliyin hesablanması mövqeyindən yanaşılmasının dəqiq müəyyən edilməsi
  - Təbiət, hava, turizm sahəsində siyasət, beynəlxalq hadisələr və s.
  - Əhalinin rolunun və turizmdən istifadənin metodologiyası
- 328.** Turist bazarında tənhalərin hansı qrupları mövcud olur
- 18-24 və 25-34-dən yuxarı yaşlı insan qrupları
  - ✓ Heç vaxt nigahda olmayanlar, dullar və boşananlar
  - 55-64, 65-74 və 75-dən yuxarı yaşlı insan qrupları
  - 55-64 və 75-dən yuxarı yaşlı insan qrupları
  - Gənc subaylar və uşaqsız gənc ailələr
- 329.** Turizm və səyahətlərdə ahıl yaşlı adamların yaş qruplarına münasibətinə görə hansı qrupları mövcuddur
- 75-dən yuxarı yaşlı insan qrupları
  - ✓ 55-64, 65-74 və 75-dən yuxarı yaşlı insan qrupları
  - 55-64 və 75-dən yuxarı yaşlı insan qrupları
  - 65-74 və 75-dən yuxarı yaşlı insan qrupları

- 55-64 və 75-dən yuxarı yaşlı insan qrupları

330. Turist bazarında gənclərin daha çox hansı qrupları mövcud olur

- Yaşlı insan qrupları
- ✓ Gənc subaylar və uşaqsız gənc ailələr
- Gənc subaylar
- Uşaqsız gənc ailələr
- Yeniyetmələr

331. Turizm bazarında gənclərin bölgüsü hansı yaş kateqoriyasından ibarətdir

- 18-34 və 34-40
- ✓ 18-24 və 25-34
- 13-24 və 25-34
- 34-40 və 40-48
- 25-34 və 34-40

332. Yeniyetmələrin turizmə təsir mexanizmlərinə aiddir

- Uşaqların artan sayı turizmin uzunmüddətli perspektiv inkişafı üçün yaxşı amildir, çünki bu uşaqlar turizm xidmətlərinin potensial istehlakçıları olacaqlar
- ✓ Xüsusi fərdi alıcılıq qabiliyyətinə malik olub, varlı ailələrdə məzuniyyət yerinin və xidmət istehlakı səsimi məsələlərində ailə üzvlərinə böyük təsir edirlər
- Ölkə əhalisinin yaş bölgülərindəki meyilləri nəzərə almaq və bunun turistik tələbata olan təsirini müəyyən etmək
- Yüksək savad səviyyəsi, professional sahədə müvəffəqiyyətə nail olmaq səyləri, yaşayışın keyfiyyətinə və komforta artırılmış tələbat, fərdilik
- Xidmət səviyyəsinin yüksəldilməsi, əməyin təşkili və stimullaşdırılmasının forma və üsullarının təkmilləşdirilməsi, turizm və sosial-mədəni servis xidmətlərinin təşkilinin yenidən qurulması

333. Uşaqların turizmə təsir mexanizmlərinə aiddir

- Yüksək savad səviyyəsi, professional sahədə müvəffəqiyyətə nail olmaq səyləri, yaşayışın keyfiyyətinə və komforta artırılmış tələbat, fərdilik
- ✓ Uşaqların artan sayı turizmin uzunmüddətli perspektiv inkişafı üçün yaxşı amildir, çünki bu uşaqlar turizm xidmətlərinin potensial istehlakçıları olacaqlar
- Xüsusi fərdi alıcılıq qabiliyyətinə malik olub, varlı ailələrdə məzuniyyət yerinin və xidmət istehlakı səsimi məsələlərində ailə üzvlərinə böyük təsir edirlər
- Xidmət səviyyəsinin yüksəldilməsi, əməyin təşkili və stimullaşdırılmasının forma və üsullarının təkmilləşdirilməsi, turizm və sosial-mədəni servis xidmətlərinin təşkilinin yenidən qurulması
- Ölkə əhalisinin yaş bölgülərindəki meyilləri nəzərə almaq və bunun turistik tələbata olan təsirini müəyyən etmək

334. Yaş amillərinin turizmə təsir mexanizmlərinə aiddir

- Yüksək savad səviyyəsi, professional sahədə müvəffəqiyyətə nail olmaq səyləri, yaşayışın keyfiyyətinə və komforta artırılmış tələbat, fərdilik
- ✓ Ölkə əhalisinin yaş bölgülərindəki meyilləri nəzərə almaq və bunun turistik tələbata olan təsirini müəyyən etmək
- Unifikasiya və standartlaşdırma, sosial-demoqrafik və psixoloji
- Unifikasiya və standartlaşdırma, sosial-demoqrafik və psixoloji
- Ölkədə işçi emiqrantlarının və xarici ölkədə fəaliyyət göstərən vətəndaşların turist bazarında turist məhsullarına və onların spesifik, etnik qruplara malik olması imkanları

335. Turizm tendensiyasında istehlakçıların davranış xarakteristikalarına aiddir

- Sistemli təhlil, komplekslik, optimallaşdırma, tipləşdirmə
- ✓ Sosial-demoqrafik və psixoloji
- Unifikasiya və standartlaşdırma, sosial-demoqrafik və psixoloji
- Unifikasiya və standartlaşdırma
- Servisin təqdim olunmasının əlaqə siqnallarını yaxşılaşdırmaq, maliyyə xərclərinin aşağı salınması

336. Turizm konsorsiumları çox zaman aşağıdakı prinsiplər əsasında təşkil olunur

- Mehmanxanaların xidmət standartlarına uyğunluğunun təyin olunması
  - ✓ Hər bir iştirakçının birliyə könüllü surətdə daxil olması şərti ilə, hər bir iştirakçının maliyyə müstəqilliyinin, özünüidərinin və iqtisadi maraqların ümumiliyinin saxlanılması, müştərək məsələlərin həllində bütün iştirakçıların eyni hüquqa malik olması, iştirakçılar arasındakı münasibətlərin müqavilə əsasında təşkilşərti ilə
  - İnsanların təhsilləri və peşəkar hazırlıqları haqqındakı qərarları, bununla bağlı olan xərcləri və gələcəkdə əldə edə biləcək daha yüksək gəlirlərin əldə olunması
  - Əmək haqqı, dividend, pensiya və yardım, təqaüdlər, maliyyə sistemindən daxil olan gəlirlər, işləyənlərin işverənlərdən gəlirləri və s.
  - Turizm xidmətlərinin standartlaşdırılması və sertifikatlaşdırılmasına dair kompleks tədbirlərin görülməsi, turizm sahəsində istehlakçıların hüquqlarının qorunmasına dair tədbirlərin görülməsi
- 337.** Turist xidmətlərinin sertifikatlaşdırılması aşağıdakı məqsədləri həyata keçirilir
- Həyat şəraiti üçün normal şəraitin yaradılması, elmi-texniki inqilab, yaradıcı əməyin inkişaf etdirilməsi, ictimai münasibətlərin humanistləşdirilməsi prinsiplərindən
  - ✓ Müəssisə, təşkilat və sahibkarların vahid əmtəə bazarında fəaliyyətinə, həmçinin beynəlxalq iqtisadi, elmi-texniki əməkdaşlıq və beynəlxalq ticarətdə iştirakına şərait yaradılması, istehlakçıların laqeyd istehsalçılardan mühafizəsi, məhsulun ətraf mühit, həyat və sağlamlıq üçün təhlükəsizliyinə nəzarət, məhsulun keyfiyyət göstəricilərinin təsdiq edilməsi
  - Mülkiyyətdən, sahibkarlıq fəaliyyətindən, vergilər və gömrük rüsumları hesabına əldə olunan gəlir mənbələri hesabına inkişaf istiqamətinin müəyyən olunmasından
  - Sosial risqin işəgötürənlər, müzdlə işləyənlər və məcburi sosial sığortaya cəlb edilməli məsul şəxslər və onların bölüşdürülməsindən
  - İnfilyasiyanın gözlənilən səviyyəsindən, təklif «şokundan», işsizliyin təbii və cari səviyyəsi arasındakı fərqdən
- 338.** Turist-ekskursiya xidmətləri sferasında aşağıdakı standart kateqoriyalarından istifadə edilir
- Maddi və mənəvi standartlar
  - ✓ Dövlətlərarası standartlar, milli standartlar, müəssisədaxili standartlar
  - Qeyri-iqtisadi və iqtisadi standartlar
  - Real və normativ standartlar
  - Fiziki, sosial və intellektual standartlar
- 339.** Milli standartlaşma bir neçə səviyyələrdə həyata keçirilir: dövlət, sahələr, iqtisadiyyatın bu və ya digər sektoru səviyyəsində, təşkilat, müəssisə, birliklər səviyyəsi. Bunlarla əlaqədar olaraq standartlaşmanın aşağıdakı normativ sənədləri də mövcuddur
- Əmək haqqı, dividend, pensiya və yardım, təqaüdlər, maliyyə sistemindən daxil olan gəlirlər, işləyənlərin işverənlərdən gəlirləri və s.
  - Xidmət haqqları, məcburi ödənişlər və vergilər
  - ✓ Dövlət standartı, müxtəlif sahələrin standartı, ictimai birliklərin standartları, firma və təşkilati birliklərin standartları
  - Minimum əmək haqqı, minimum pensiya və fərdi sahibkarlıq
  - Maddi rifahın bölgüsünün strukturu və mütənasiblikləri
- 340.** Beynəlxalq valyuta fondunun turizm haqqında maddəsinə müvafiq olaraq aktiv ödəniş balansına aşağıdakılar daxil edilir
- Beynəlxalq turizm təşkilatlarının xüsusi funksiyaları və kompetensiyası
  - ✓ Turizm xidməti və məhsullarının xarici və daxili turistlərə satışından daxil olmalar, turizm müəssisələri üçün turizm məhsulları və avadanlığının ixracından daxil olmalar, digər xidmətlərin satışından daxil olmalar, xarici turistlərin getdikləri ölkələrdə daxili və beynəlxalq nəqliyyat xərcləri, turizm sənayesində xarici investisiya qoyuluşu, turizmin inkişafı istiqamətində digər ölkələr tərəfindən verilən kreditlərdən daxil olmalar
  - Turizmin müxtəlif sektorları, dövlət, sosial və fərdi sektorları arasında tərəfdaşlığın formalaşmasında ardıcıl kursu, müxtəlif səviyyəli turizmi idarəetmə orqanları
  - Təbii qorumaq, səyahət zamanı istirahət, yerdəyişmə azadlığı, infrastrukturun inkişafı, turizmin sağlamlıq funksiyalarının formalaşdırılması
  - Turizmdə sahələrarası və regionlararası fəaliyyətinin əlaqələndirilməsi
- 341.** Ekskursiyaların təsnifatı aşağıdakı göstəricilərə əsasən aparılır
- Xidmətlər paketi rekvizitləri, turist yollayışlarının qiymətləri
  - ✓ Məzmununa, iştirakçıların tərkibinə və sayına, keçirildiyi yerə, hərəkət üsuluna, müddətinə, keçirilmə üsuluna
  - Kütləvi informasiya vasitələri, çap reklam nəşrləri, kino və video reklam, küçə reklamı, suvenirlər, sərgilər, birjalar, yarmarkalar
  - İstehlakçı tələbinin araşdırılması üzrə bazarın marketinq tədqiqi, hərəkət fəallığı, məkdəşlərin gəlirin artırılmasında maraqlı olması, firmanın gündəlik işinin təşkili, yekun gəlirin əldə olunması
  - Xidmət, satış, reklam, marketinq, tələbin öyrənilməsi
- 342.** Turizmin bərpaedici funksiyalarına aiddir
- İnsanların sağlamlığının mühafizəsi və möhkəmləndirilmə, səhiyyə xidmətinin yaxşılaşması funksiyası

- √ Şəraitin və fəaliyyət növünün tam dəyişməsi yolu ilə fərdi yorgunluq hissindən azad olması, əyləncə funksiyası, intellektual funksiya
  - Təşkilati quruluşun yaxşılaşması funksiyası
  - İş yerləri ilə təminat funksiyası
  - Psixoloji-sosial dərkətmə, inzibati qaydalar, elmi-texniki inkişaf funksiyası
- 343.** Turizmin təkrar istehsalat funksiyasına aiddir
- Şəraitin və fəaliyyət növünün tam dəyişməsi yolu ilə fərdi yorgunluq hissindən azad olması, əyləncə funksiyası, intellektual funksiya
  - √ İnsanın və ya cəmiyyətin müəyyən istehsalat və məişət məsələlərinin həlli üçün sərf olunmuş qüvvəsinin bərpasına istiqamətlənmiş təkrar istehsal etmə funksiyası
  - İstehlakçı tələbinin araşdırılması üzrə bazarın marketing tədqiqi
  - Əyləncə və intellektual funksiyalar, şəraitin və fəaliyyət növünün tam dəyişməsi yolu ilə fərdin yorgunluq hissindən azad olması
  - Turizm infrastrukturunu, turizm sənayesi və lisenziya sisteminin təkmilləşdirilməsi
- 344.** Səyahət zamanı turistlərin təhlükəsizliyi ilə əlaqədar işin təşkilini və təmin olunmasını şərti olaraq aşağıdakı qeyd olunan istiqamətlərə ayırmaq zəruridir
- İnsanın və ya cəmiyyətin müəyyən istehsalat və məişət məsələlərinin həlli üçün sərf olunmuş qüvvəsinin bərpasına istiqamətlənmiş təkrar istehsal etmə funksiyası
  - √ Turizm mərkəzlərində tələbat və texnogen fəlakətlərlə mübarizə və turistlər üçün riskin qarşısını almaq, epidemioloji, bakterioloji və digər təbii risklərin qarşısının alınması və müvafiq formallıqlara riayət edilməsi, daşınma zamanı turistlərin təhlükəsizliyinin təşkili, səyahət zamanı turistlərin sigorta edilməsi, həmçinin turist müəssisələrinin peşə məsuliyyəti, turizm polisi və təhlükəsizlik xidmətinin yaradılması
  - Ərazinin təbii-rekreasiya amillərinin keyfiyyəti haqqında elmi nəticələr, təbii-rekreasiya sərvətlərin ehtiyatı haqqında ekspert nəticə, ərazinin topoqrafik planı, onların istehsalçıları haqqında məlumatlar
  - Hərəkət fəallığı, məkədlərin gəlirin artırılmasında maraqlı olması, firmanın gündəlik işinin təşkili, yekun gəlirin əldə olunması
  - "Tələbat" blokunun rayonlaşdırılması, "Təklif" blokunun rayonlaşdırılması, "Tələbat-təklif" probleminin "balans" yanaşma əsasında inteqral sahəli rekrasiya rayonlaşdırılması, makroiqtisadiyyatın ərazi təşkilinin tərkib hissəsi kimi turizm və istirahətin optimal yayılması problemini həll edən rekrasiya rayonlaşdırma
- 345.** Respublikanın rekrasiya rayonlaşdırmasının çoxfazlı sxemi aşağıdakı kimi müəyyənləşdirilir
- Heyətdən istifadə olunmanın səmərəliliyinin artırılması, müxtəlif səviyyələrdə qəbul olunmuş qərarların səlahiyyətlərinin artırılması
  - √ "Tələbat" blokunun rayonlaşdırılması, "Təklif" blokunun rayonlaşdırılması, "Tələbat-təklif" probleminin "balans" yanaşma əsasında inteqral sahəli rekrasiya rayonlaşdırılması, makroiqtisadiyyatın ərazi təşkilinin tərkib hissəsi kimi turizm və istirahətin optimal yayılması problemini həll edən rekrasiya rayonlaşdırma
  - Dövlət miqyasında turizm firmalarının istehsal-xidmət və region əhalisinin turist xidmətlərinin təşkilində mənfəətin əldə olunmasını bildirir
  - Təşkilati xarakterli müxtəlif mexanizmlər və sosial-iqtisadi mülahizələr sistemi vasitəsilə turizmin aktual problemlərinin dərk edilməsi, qanunverici təşəbbüs və sosial turizmin təşkilinin yeni növü əsasında ölkədə sosial turizmin bərpası
  - Mehmanxanaların xidmət standartlarına uyğunluğunun təyin olunması
- 346.** Sosial və demoqrafik dəyişikliklərin əsasını aşağıdakılar təşkil edir
- Zəhmətkeşlərin gəlirlərinin artması, turizmin ekoloji cəhətdən zərərsiz olması, asudə vaxtdan səmərəli istifadə, cəmiyyətin psixofizioloji resurslarının bərpası
  - √ Əhalinin yaşlaşması, işləyən qadınların sayının artması, gec ailə qurmaq meylləri, tənha insanların, ailə qurmayanların sayının artması, övladsız ailələrin sayının artması, ödənişli məzuniyyətlərin müddətlərinin artması, ailə gəlirlərinin artması, təqaüdə çıxma yaşının aşağı salınması, emiqrasiya məhdudiyyətlərinin zəifləməsi, turizmin imkanlarının əhali tərəfindən dərk olunmasının artması
  - Asudə vaxtlarda gənclərin neqativ fəaliyyətlərinin artması
  - İnsanın əmək fəaliyyəti ilə məşğul olmaq qabiliyyəti, turizmdə bazar xidməti
  - Əmək məhsuldarlığının artması, şəhərlərin böyüməsi, turizm sənayesi və qonaqpərvərlik sənayesi
- 347.** Biznes planın tərtib olunması zamanı ərazinin əhəmiyyətli turist-kurort zonası kimi tanınması haqqında aşağıdakı sənədlər hazırlanır
- Turizm müəssisələrinin və turizm müəssisələrinin təsnifatı, turizm məhsullarının təhlükəsizliyinin və keyfiyyətinin təmin edilməsi, turizm məhsullarının turist tələbatına uyğunluq parametrlərinin müəyyənləşdirilməsi
  - √ Fəaliyyətdə olan turist-kurort obyektlərinin siyahısı, təbii-müalicə sərvətlərinin vəziyyəti haqqında balneoloji və onların ehtiyatları haqqında ekspert nəticələri, təbii müalicəvi və başqa təbii sərvətlərin, ərazinin vəziyyəti haqqında dövlət ekoloji və sanitariya-epidemioloji tədqiqatların nəticələri
  - Əhalinin yaşlaşması, işləyən qadınların sayının artması, gec ailə qurmaq meylləri, tənha insanların, ailə qurmayanların sayının artması, övladsız ailələrin sayının artması, ödənişli məzuniyyətlərin müddətlərinin artması, ailə gəlirlərinin artması
  - Yerli məhsul və xidmətlərin, torpaq və digər təbii resursların qiymətlərinin yüksəldilməsi, turizm məhsullarının idxalı zamanı ölkədən valyuta axınları, ekoloji və sosial problemlərin meydana çıxması

- Bir və ya bir neçə unikal təbii müalicəvi sərvətlərə, bu sərvətlərin lazımı ehtiyatına, kurort tikintisi üçün kifayət və münasib sahəyə malik olmalıdır, ekoloji və sanitar-epidemioloji normalara uyğun gəlməlidir
- 348.** Turizmin ərazi təşkili zaman bu əraziyə aşağıdakılar aid olmalıdır
- Yerli məhsul və xidmətlərin, torpaq və digər təbii resursların qiymətlərinin yüksəldilməsi, turizm məhsullarının idxalı zamanı ölkədən valyuta axınları, ekoloji və sosial problemlərin meydana çıxması
  - √ Bir və ya bir neçə unikal təbii müalicəvi sərvətlərə, bu sərvətlərin lazımı ehtiyatına, kurort tikintisi üçün kifayət və münasib sahəyə malik olmalıdır, ekoloji və sanitar-epidemioloji normalara uyğun gəlməlidir, digər texniki təchizat mənbələrinə malik olmalıdır
  - Regional valyuta axınlarının, həmçinin valyuta daxil olmalarını artırır, ümumi milli məhsulun həcmi yüksəldir, yerli və xarici kapitalların yatırılmasına şərait yaradır
  - İşçi heyətinin seçilməsi xidmətləri, firmaların ictimaiyyətlə əlaqələrini təmin edən və istehsalatda normal sosial-psixoloji iqlim yaradan xidmətlər
  - Dövlət miqyasında turizm firmalarının istehsal-xidmət və region əhalisinin turist xidmətlərinin təşkilində mənfəətin əldə olunmasını bildirir
- 349.** Sosial tələbatın amillərinə daxildir
- İstehsal, qiymətməyəlmə, həyat səviyyəsi, məşğuliyyət, səhiyyə, təhsil
  - √ Əhali, həyat səviyyəsi, məşğuliyyət, səhiyyə, təhsil, xidmət
  - Sığorta, istehsal, həyat səviyyəsi, məşğuliyyət, səhiyyə, təhsil, xidmət
  - İstehlak, istehsal, həyat səviyyəsi, məşğuliyyət, səhiyyə, təhsil
  - Əhali, istehsal, həyat səviyyəsi, məşğuliyyət, səhiyyə, təhsil, xidmət
- 350.** Turizmin sosial əhəmiyyətinə aiddir
- Əmək məhsuldarlığının artması, şəhərlərin böyüməsi
  - √ Zəhmətkeşlərin gəlirlərinin artması, turizmin ekoloji cəhətdən zərərsiz olması, asudə vaxtdan səmərəli istifadə, cəmiyyətin psixofizioloji resurslarının bərpası
  - İnsanın əmək fəaliyyəti ilə məşğul olmaq qabiliyyəti, turizmdə bazar xidməti
  - Turizm sənayesi və qonaqpərvərlik sənayesi
  - Asudə vaxtlarda gənclərin neqativ fəaliyyətlərinin artması
- 351.** Sosial turizm nədir?
- Sosial-mədəni tələbatı ödəmək üçün edilən səyahətlər
  - √ Sosial ehtiyaclar üçün dövlətin ayırdığı vəsaitdən yardım alan səyahət
  - Sosial mühiti dəyişmək üçün təşkil olunan səyahətlər
  - Sosial-mədəni təbbirlərdə iştirak üçün edilən səfərlər
  - Sosial statuslu insanların səfərləri
- 352.** Sosial turizmin prinsiplərinə daxildir
- Turizm bazarında rəqabət meyllərinin gücləndirilməsi, inhisarçılıq
  - √ Ayrı-seçkilik və inteqrasiya problemləri qarşısında yüksək ideal, iqtisadi inkişafın hərəkətvericisi, yaxın gələcəyin üstünlüyü, torpaqlardan istifadənin idarə edilməsinin iştirakçısı, milli inkişaf proqramlarında tərəfdaşlıq
  - Bazarın seqmentləşməsi, bazarın məqsədli seqmentlərinin seçilməsi, əmtənin bazarda mövqeləşdirilməsi, hər bir məqsədli seqment üçün marketing kompleksinin işlənməsi
  - Turizm xidməti və məhsullarının xarici və daxili turistlərə satışından, turizm müəssisələri üçün turizm məhsulları və avadanlığının ixracından, turistlərin getdikləri ölkələrdə daxili və beynəlxalq nəqliyyat xərcləri, sənayesində xarici investisiya qoyuluşu, turizmin inkişafı istiqamətində digər ölkələr tərəfindən verilən kreditlərdən daxil olmalar
  - Uzaq gələcək üçün iqtisadi-ictimai hadisələrin inkişaf istiqamətlərinin müəyyən edilməsi və həmin inkişafı səciyyələndirən sistemin, hadisənin bu və ya digər istiqamətdə inkişaf ehtimalı
- 353.** Sosial turizmin təbiəti müəyyən edir
- Axıcı marketing vəziyyətinin təhlili, təhlükə və imkanlar, məsələlər və problemlər, marketing strategiyası, fəaliyyət proqramı, büdcə və yoxlama qaydaları
  - √ Turizmin dövlət, sosial və fərdi sektorları arasında tərəfdaşlığın formalaşmasında ardıcıl kursun təmin edilməsi, yeni sosial-iqtisadi yanaşmalar və sosial tədbirlərinin işlənməsi, turizm fəaliyyəti ilə əlaqəli sosial birliklər, idarələr və təşkilatlar arasında əməkdaşlığı yaxşılaşdırmağa yönəlmiş səylərin təmin olunmasında müəyyən strategiya və taktika
  - Yerli məhsul və xidmətlərin, torpaq və digər təbii resursların qiymətlərinin yüksəldilməsi, turizm məhsullarının idxalı zamanı ölkədən valyuta axınları, ekoloji və sosial problemlərin meydana çıxması

- Beynəlxalq əmək bölgüsü əsasında dövlətlər arasında iqtisadi əlaqələrin fəallaşması, beynəlxalq ticarətin genişlənməsi və nəqliyyat vasitələrinin təkmilləşdirilməsinin qarşılıqlı iqtisadi əlaqələr sistemini
- Turizmin inkişafı istiqamətində xarici ölkələrin uzun müddətli kreditlərinin qaytarılması xərclərini

354. Sosial turizmin müasir meyarlarına daxildir

- Təhsil və elm, səhiyyə, mədəniyyət və incəsənət, bədən tərbiyəsi və idman, turizm və sosial-mədəni servis
- √ İnsanın inkişafına səbəb olan sosial, maarifçilik və mədəni-təhsil vəzifələrinin birgə həllinə yönəlmiş fəaliyyət növləri, irqi, mədəni, dini və ya sosial əlamətlərə görə ayrı-seçkilik olmadan turizm proqramlarında iştirak edən məqsədli müştərilər, qeyri-iqtisadi səciyyəli əlavə dəyər, ekoloji mühitə ahəngdar inteqrasiyanı təmin etmək cəhdi, kadrları və personalı idarəetmə
- Yerli məhsul və xidmətlərin, torpaq və digər təbii resursların qiymətlərinin yüksəldilməsi, turizm məhsullarının idxalı zamanı ölkədən valyuta axınları, ekoloji və sosial problemlərin meydana çıxması
- İstehlak funksiyası, əhali məşğulluquna şərait yaradılması funksiyası, gəlirlərin formalaşdırılması funksiyası, iqtisadiyyatın digər sahələrinin inkişafına təsir edən və ödəmə balansının sabit saxlanılması funksiyası
- Turizm xidməti və məhsullarının xarici və daxili turistlərə satışından, turizm müəssisələri üçün turizm məhsulları və avadanlığının ixracından, turistlərin getdikləri ölkələrdə daxili və beynəlxalq nəqliyyat xərcləri, sənayesində xarici investisiya qoyuluşu, turizmin inkişafı istiqamətində digər ölkələr tərəfindən verilən kreditlərdən daxil olmalar

355. Turizmin beynəlxalq və transmilli miqyas halını almasına hansı amillər təsir göstərir

- Ölkə daxilində səyahətlərin balansı, xaricə olan səyahətlər balansı, abadlaşdırılmış ətraf ərazi, maddi-texniki avadanlıqların tikinti normalarına uyğunluq balansı
- √ Gəlirlərini artırmaqdan ötrü turist agentlikləri öz xidmətlərinin coğrafiyasını genişləndirirlər, turizmin cəlbədiciliyi və potensial rentabelliği xaricdən investisiyaların axınına təsir göstərir
- Mövcud məhsulun turizmin təşəkkül tapmış istiqamətində inkişafı, yeni turizm rayonları hesabına səyahətlərin coğrafiyasının genişləndirilməsi və satışın artırılması
- Koordinasiya, planlaşdırma, tənzimlənmə, milli turist məhsulunun marketinqi, stimullaşdırma, sosial turizm, maraqların müdafiəsi
- Yerli məhsul və xidmətlərin, torpaq və digər təbii resursların qiymətlərinin yüksəldilməsi, turizm məhsullarının idxalı zamanı ölkədən valyuta axınları, ekoloji və sosial problemlərin meydana çıxması

356. Turizmin ictimailəşdirilməsinin sosial aspektlərinə daxildir

- Beynəlxalq əmək bölgüsü əsasında dövlətlər arasında iqtisadi əlaqələrin fəallaşması, beynəlxalq ticarətin genişlənməsi və nəqliyyat vasitələrinin təkmilləşdirilməsinin qarşılıqlı iqtisadi əlaqələr sistemidir
- Komplekləşdirici, servis, zəmanət ticarət, elmi-texniki və mədəni əlaqələr
- √ Təbiətin diqqətəlayiq yerlərinin olması, konsultativ-ümumi idarəçiliklə bağlı suallara cavab verən konsultasiya xidməti göstərən fəaliyyət, kommersiya-istehsal olunmuş məhsulun istehlakçıya çatdırılmasında aralıq fəaliyyət
- Təhsil və elm, səhiyyə, mədəniyyət və incəsənət, bədən tərbiyəsi və idman, turizm və sosial-mədəni servis

357. Sosial turizmin müasir konsepsiyası aşağıdakıları tələb edir

- Mövcud məhsulun turizmin təşəkkül tapmış istiqamətində inkişafı, yeni turizm rayonları hesabına səyahətlərin coğrafiyasının genişləndirilməsi və satışın artırılması, yeni şirkətlər təsis etməklə turizm fəaliyyətinin genişləndirilməsi
- √ Təşkilati xarakterli müxtəlif mexanizmlər və sosial-iqtisadi mülahizələr sistemi vasitəsilə turizmin aktual problemlərinin dərk edilməsi, qanunverici təşəbbüs və sosial turizmin təşkilinin yeni növü əsasında ölkədə sosial turizmin bərpası
- Əmtəə və xidmətlərin bazarda uğurlu mövqə tutması məqsədilə marketinq strategiyasının işlənməsinə qoyulan investisiyalar, beynəlxalq bronlaşdırma sistemlərindən istifadə, qiymət siyasətinin müntəzəm tətbiqi
- Könüllülük əsasında, fəaliyyətdə pay iştirakı şərtilə, yaxud da iri və xırda firmaların – turoperatorlar və turagentliklərinin birləşməsi və udulması
- Komplekləşdirici, servis, zəmanət ticarət, elmi-texniki və mədəni əlaqələr

358. Turoperatorları və turagentləri birləşdirən çox sayda nəhəng turist firmaları necə adlanır

- Sanatoriyalar
- √ Turizm korporasiyaları
- Turoperatorlar
- Turagentlər
- Səyahət büroları

359. Turizm korporasiyalarının yaradılması hansı əsaslarla baş verir

- Əhalinin öz mədəni irsinə marağı artırmaq, iqtisadi cəhətdən zəif inkişaf etmiş regionlarda ətraf mühitin mühafizəsi məsələləri həll edilməsinin ümumiliyi ilə səciyyəlidir
- √ Könüllülük əsasında, fəaliyyətdə pay iştirakı şərtilə, yaxud da iri və xırda firmaların – turoperatorlar və turagentliklərinin birləşməsi və udulması yolu ilə

- Yerli məhsul və xidmətlərin, torpaq və digər təbii resursların qiymətlərinin yüksəldilməsi, turizm məhsullarının idxalı zamanı ölkədən valyuta axınları, ekoloji və sosial problemlərin meydana çıxması
- Turistlərin yerləşdirilməsi üzrə, turistləri nəqliyyatla təmin edən müəssisələr, iaşə müəssisələri, turizm məhsulunun yayılması üzrə turist firmaları, turist reklam-informasiya idarələri, turist müəssisələrinin iflası
- Turizmin inkişafı istiqamətində xarici ölkələrin uzun müddətli kreditlərinin qaytarılması xərcləri əsasında

360. Beynəlxalq mehmanxana konsernlərinin bazarda hakim mövqeyini təmin edən üstünlüklərə daxildir

- Koordinasiya, planlaşdırma, tənzimlənmə, milli turist məhsulunun marketinqi, stimullaşdırma, sosial turizm, maraqların müdafiəsi
- ✓ Turizm xidməti və məhsullarının xarici və daxili turistlərə satışından, turizm müəssisələri üçün turizm məhsulları və avadanlığının ixracından, turistlərin getdikləri ölkələrdə daxili və beynəlxalq nəqliyyat xərcləri, sənayesində xarici investisiya qoyuluşu
- İstehlak funksiyası, əhali məşğulluquna şərait yaradılması funksiyası, gəlirlərin formalaşdırılması funksiyası, iqtisadiyyatın digər sahələrinin inkişafına təsir edən və ödəmə balansının sabit saxlanması funksiyası
- Əmtəə və xidmətlərin bazarda uğurlu mövqə tutması məqsədilə marketinq strategiyasının işlənməsinə qoyulan investisiyalar, beynəlxalq bronlaşdırma sistemlərindən istifadə, çevik qiymət siyasətinin müntəzəm tətbiqi, yüksək ixtisaslı kadrlar və özlərinin kadr hazırlığı sistemi, markəzləşdirilmiş təchizat və satış, investisiyaları təsərrüfat fəaliyyətinin mühüm istiqamətlərində cəmlənmək imkanı
- Mövcud məhsulun turizmin təşəkkül tapmış istiqamətində inkişafı, yeni turizm rayonları hesabına səyahətlərin coğra-fiyaının genişləndirilməsi və satışın artırılması, yeni şirkətlər təsis etməklə turizm fəaliyyətinin genişləndirilməsi

361. Sosial turizmin cəmiyyətdəki roluna daxildir

- İstehsal münasibətlərinin inkişaf etdirilməsi
- ✓ Sosial bərabərlik, əmək kollektivinin fəallığı, fərdi və ictimai rifah halının yüksəlməsi
- Milli gəlirin artırılması
- Beynəlxalq iqtisadi münasibətlər
- İctimai əmək bölgüsü

362. Turizm praktikasında mənəvi dəyərlər aşağıdakı maddi-texniki elementlərdə üstünlük təşkil etməlidir

- Təbiətin diqqətəlayiq yerlərinin olması, konsultativ-ümumi idarəçiliklə bağlı suallara cavab verən konsultasiya xidməti göstərən fəaliyyət, kommertiya-istehsal olunmuş məhsulun istehlakçıya çatdırılmasında aralıq fəaliyyət
- ✓ İnsan şəxsiyyətinin tam və harmonik inkişafı, daim artan tərbiyə və tanışlıq meylinə verilən diqqət, xalqların bərabər hüquqlarını və öz müqəddəratını həll etməyə hörmət, insan ləyaqətinə hörmət hüququ kimi azadlıqların verilməsi, xalqların mənəvi dəyərlərinə hörmət və mədəni mənsubiyyətlərin etirafı
- Bazarın seqmentləşməsi əhalinin öz mədəni irsinə marağı artırmaq, iqtisadi cəhətdən zəif inkişaf etmiş regionlarda ətraf mühitin mühafizəsi məsələləri həll edilməsinin ümumiliyi ilə səciyyələnir
- Müəssisənin rentabellik fəaliyyətinin yüksəldilməsi üçün ənənəvi təsərrüfat üsullarını istifadə etməklə resursların maksimum istifadəsidir
- Yerli məhsul və xidmətlərin, torpaq və digər təbii resursların qiymətlərinin yüksəldilməsi, turizm məhsullarının idxalı zamanı ölkədən valyuta axınları, ekoloji və sosial problemlərin meydana çıxması

363. Turizm xidməti istehlakçıların cəlb edilməsi istiqamətində menecerlərin həyata keçirdiyi proqramlara daxildir

- İnsan şəxsiyyətinin tam və harmonik inkişafı, daim artan tərbiyə və tanışlıq meylinə verilən diqqət, xalqların bərabər hüquqlarını və öz müqəddəratını həll etməyə hörmət, insan ləyaqətinə hörmət hüququ kimi azadlıqların verilməsi, xalqların mənəvi dəyərlərinə hörmət və mədəni mənsubiyyətlərin etirafı
- ✓ Yeni nadir turməhsulun yaranmasının texniki imkanları, qiymətlərin planlaşdırılmış səviyyəsi çərçivəsində turun yaranmasının iqtisadi imkanları, onu almaq arzusunda olan istehlakçıların lazımı kəmiyyəti
- Ayrı-seçkilik və inteqrasiya problemləri qarşısında yüksək ideal, iqtisadi inkişafın hərəkətvericisi, yaxın gələcəyin üstünlüyü, torpaqlardan istifadənin idarə edilməsinin iştirakçısı, milli inkişaf proqramlarında tərəfdaşlıq
- Yerli məhsul və xidmətlərin, torpaq və digər təbii resursların qiymətlərinin yüksəldilməsi, turizm məhsullarının idxalı zamanı ölkədən valyuta axınları, ekoloji və sosial problemlərin meydana çıxması
- Koordinasiya, planlaşdırma, tənzimlənmə, milli turist məhsulunun marketinqi, stimullaşdırma, sosial turizm, maraqların müdafiəsi

364. Turizmin inkişafının sosial cəhətlərinə aiddir

- İstehsal münasibətlərinin inkişaf etdirilməsi
- ✓ Məşğulluğun artırılması, əhali gəlirlərinin səviyyəsinin yüksəldilməsi, həyat səviyyəsinin yaxşılaşdırılması
- İqtisadi, konyuktur, elmi-texniki, maliyyə, isehsal, investisiya amillərinin inkişafı
- Bazarın yayılması, mövcud bazardan müştərilərin böyük miqdarını yayındırmaq, yeni xidmət və marşrutlara tələbin bölüşdürülməsi, satışın effektivliyinin yüksəlməsi
- Turist-rekreasiya ehtiyatlarının və turizm müəssisələrinin operativ nəzarət sistemi, yeni turizm rayonları hesabına səyahətlərin coğra-fiyaının genişləndirilməsi

365. Turizm sahə-sində rəqabət aparan şirkətlər hansı strateji metoddan bəhrələnilir

- Turizm şirkətinin idarə edilməsi üçün yeni fəaliyyət sahəsi üçün hansı idarəetmə proqramı qəbul edilməsi, yeni şirkətlər təsis etməklə turizm fəaliyyətinin genişləndirilməsi
- √ Mövcud məhsulun turizmin təşəkkül tapmış istiqamətində inkişafı, yeni turizm rayonları hesabına səyahətlərin coğrafiyasının genişləndirilməsi və satışın artırılması, yeni şirkətlər təsis etməklə turizm fəaliyyətinin genişləndirilməsi
- Turist məhsuluna olan dəyərin və istehlak dəyərinin realizə olunması, turist məhsulunun istehlakçıya çatdırılması prosesinin təşkil olunması, əməyə material-maddi stimulun iqtisadi təminatı
- Milli səviyyədə marketinq tədqiqatları, turizm infrastrukturunun inkişafının hüququ və investisiya yönümlü dəstəyi, marketinq konsepsiyalarının müəssisələr üçün onların reallaşdırılması istiqamətində məsləhətlərlə hazırlanması və emal edilməsi, məsləhət xidmətləri
- Turizm şirkətinin idarə edilməsi üçün yeni fəaliyyət sahəsi üçün hansı idarəetmə proqramı qəbul edilə bilər, iqtisadiyyatın digər sahələrinin inkişafına təsir edən və ödəmə balansının sabit saxlanması funksiyası qəbul edilə bilər

366. Turist tədqiqatlarının aparılması prosesi aşağıdakı mərhələlərdə ifadə olunur

- İstehlak büdcəsinə daxil olan maddi və mənəvi nemətlərin məcmuu və onların qiymətinin dəyişmə meyilləri
- √ Problemin müəyyən olunması, vəziyyət analizinin aparılması
- Ekstensiv və intensiv təkrar istehsal, gəlirlərin dəyişməsi
- Ekstensiv və intensiv təkrar istehsal, sıxışdırılmış təkrar istehsal və ya neqativ demoqrafik situasiya
- Sıxışdırılmış təkrar istehsal və ya neqativ demoqrafik situasiya, sosial-iqtisadi idarəetmənin məqsəd və vəzifələrinin təhlili obyektləri

367. Dövlət turizm sahəsində aşağıdakı tədbirləri həyata keçirir

- √ Turizm fəaliyyətinə kömək edir, onun inkişafı üçün şərait yaradır, ölkə haqqında turizm üçün əhəmiyyətli bir diyar kimi təsəvvür yaradır
- Turistin səfərlərini müəyyən edir
- Turizm sahəsində xüsusi razılığın verilməsini təmin edir
- Turizmin normativ bazasını işləyib hazırlayır
- Turizm infrastrukturunu sahəsində elmi tədqiqatları inkişaf etdirir

368. Turizmin inkişaf strategiyasına daxildir

- Sərgi və yarmarkalarda reklam fəaliyyəti
- Dünya miqyaslı ümumi və ayrıca xarakterli, regional ümumi və ayrıca, xüsusi və ixtisaslaşmış
- Ətraf mühit və planlaşdırma, kommunikasiya və sənədləşmə
- İctimai-siyasi və sosial-iqtisadi əhəmiyyətinə görə
- √ Mövcud məhsulun turizmin təşəkkül tapmış istiqamətində inkişafı, yeni turizm rayonları hesabına səyahətlərin coğrafiyasının genişləndirilməsi və satışın artırılması, yeni şirkətlər təsis etməklə turizm fəaliyyətinin genişləndirilməsi

369. Dövlət turizm siyasətini həyata keçirərkən aşağıdakı funksiyaları yerinə yetirməlidir

- Turizmin inkişafına kapital qoyuluşlarının zəruriliyi
- Kommersiya və qeyri-kommersiya marketinqi, onların fərqləndirilməsi
- Kommersiya bölməsində turizm xidmətinin risk xüsusiyyətləri
- istirahət edənlərə əylənmək imkanının verilməsi, fərdi yorğunluq hissindən azad olunması
- √ Koordinasiya, planlaşdırma, tənzimlənmə, milli turist məhsulunun marketinqi, stimullaşdırma, sosial turizm, maraqların müdafiəsi

370. Turizmin dövlət tənzimlənməsi tədbirlərinə aşağıdakılar daxildir

- Turizmin normativ bazasını işləyib hazırlayır
- Turizm infrastrukturunu sahəsində elmi tədqiqatları inkişaf etdirir
- Turizm sahəsində xüsusi razılığın verilməsini təmin edir
- Turistin səfərlərini müəyyən edir
- √ Turizm fəaliyyətinə kömək edir, onun inkişafı üçün şərait yaradır, ölkə haqqında turizm üçün əhəmiyyətli bir diyar kimi təsəvvür yaradır

371. Gəlirlərin tənzimlənməsi aşağıdakı əsas obyektləri əhatə edir

- Sintetik və natural göstəricilər, maddi rifahın bölgüsünün strukturu və mütənasiblikləri
- √ Gəlirlər, əmək haqqı və əmək bazarı, məşğulluq, kədr hazırlığı, verçilər, sosial təminat və müdafiə, mənzil şəraiti, yığının qorunması, əmək şəraiti və ödənilməsi
- İqtisadi münafişələrin və bazar münafişələrinin iştirakçıları arasında ziddiyyətlərin yumşaldılması, gəlir və əmək haqqının diferensiasiyasının qarşısının alınması

- İstehlakın sosial inkişafda rolunun qiymətləndirilməsi, gəlir və əmək haqqının diferensiasiyasının qarşısının alınması
- İnsanın fərdi xarakteristikaları və keyfiyyətləri, iqtisadi sistemin səmərəliliyi, sahə, müəssisə, regional xüsusiyyətlər, mülkiyyət formalarının müəyyənəşdirilməsi

372. Sosial siyasətin formalaşdırılmasının əsas məqsədləri aşağıdakılardır

- İstehlakın regional iqtisadi və sosial inkişafda rolunun qiymətləndirilməsi, gəlir və əmək haqqının diferensiasiyasının qarşısının alınması
- Məşğuliyət quruluşu, əmtəə təklifi, əhali gəlirləri, xidmət sahələrinin inkişafı və strukturu, əhalinin demoqrafik tərkibinin uçotu
- Səhiyyənin vəziyyəti, təhsil və əhalinin məşğulluq səviyyəsi, orta ömür müddəti, alıcılıq qabiliyyəti, siyasi həyata daxil olma
- ✓ İqtisadi münasibətlərin və bazar münasibətlərinin iştirakçıları arasında ziddiyyətlərin yumşaldılması, gəlir və əmək haqqının diferensiasiyasının qarşısının alınması
- İstehlak standartlarına uyğunlaşdırılmış, nisbi və proqnozlaşdırılan yoxsulluq həddinin müəyyən olunması

373. Xidmət standartı nədir?

- Dövlət tərəfindən müəyyən edilmiş standartdır ki, bu da yalnız dövlət müəssisələrinə aiddir.
- Dövlətin müəyyən etdiyi normativdir və bütün müəssisələrə şamil edilir.
- Müəssisənin daxili normatividir.
- ✓ Müştərilərə xidmət üçün zəruri olan qaydalar kompleksidir ki, bu da bütün istehsal əməliyyatlarında təyin olunmuş keyfiyyət səviyyəsinə zəmanət verir.
- Xidmətin kəmiyyət göstəricisi

374. Dövlətin turizm siyasəti müəyyən spesifik amillərin təsiri ilə formalaşır. Hansı bura daxil deyil?

- Müəyyən turist marşında olan obyektlərə çatmaq üçün nəqliyyat şəraiti
- Turizmin inkişafı üçün hüquqi şərait
- Sosial-iqtisadi şərait
- Ölkənin təbii şəraiti
- ✓ Xaricdə yaşayan Azərbaycanlıların sayı

375. Turizm fəaliyyətinin planlaşdırılmasında konseptual inkişaf strategiyası aşağıdakı istiqamətlərlə idarə olunur

- Mövcud məhsulun turizmin təşəkkül tapmış istiqamətində inkişafı, yeni turizm rayonları hesabına səyahətlərin coğrafiyasının genişləndirilməsi və satışın artırılması, yeni şirkətlər təsis etməklə turizm fəaliyyətinin genişləndirilməsi
- Nəqliyyat və mebellərin təmiri, camaşırxanalar, kirayə məntəqələri, bərbərxanalar və nəqliyyat xidmətləri, təhsil xidmətlərinin təsirini gücləndirmək
- Müştərilərin vərdişlərinin dəyişdirilməsi, onların davranışı, ticarət münasibətlərin dəyişməsi, reklam fəaliyyəti, iqtisadi vəziyyət, beynəlxalq, siyasi mühit
- ✓ Turizmin inkişafının iqtisadi artımda rolunu artırmaq, turizmin sosial-iqtisadi səmərəsini və onun region iqtisadi potensialının dövrüyyə cəlb edilməsində fəaliyyətini gücləndirmək, turizmin menecment sahəsi kimi planlaşması və idarə edilməsində sahibkarlıq fəaliyyətinin, o cümlədən fiziki şəxslərin, yerli əhalinin iştirak payı və onların güzəranının yaxşılaşdırılmasının səmərəsinə təsirini gücləndirmək
- Turist-rekreasiya ehtiyatlarının və turizm müəssisələrinin operativ nəzarət sistemi, yeni turizm rayonları hesabına səyahətlərin coğrafiyasının genişləndirilməsi

376. Turizm infrastrukturunun inkişafının tənzimlənməsi üçün hansı tədbirlərin həyata keçirilməsi məqsədəuyğundur

- Yerli hakimiyyətin effektiv monopoliya və ikriminal siyasəti, turizm müəssisələri arasında sağlam rəqabət mühitinin yaradılması
- ✓ Bütçə vəsaitlərindən istifadə edilməsi istiqamətində turizm sektorunun müstəqilliyinin artırılması, dövlət büdcəsindən turizmə sərf olunacaq xərclərin uçotunun hazırlanması, bunun üçün müvafiq hüquqi bazanın yaradılması, turizmin maliyyələşdirilməsində dövlət və kommertiya strukturlarının maraqlarını artırmaq üçün geniş və əhatəli stimullaşdırma sisteminin tətbiq olunması
- Turist məhsuluna olan dəyərin və istehlak dəyərinin realizə olunması, turist məhsulunun istehlakçıya çatdırılması prosesinin təşkil olunması, əməyə material-maddi stimulun iqtisadi təminatı
- Mövcud məhsulun turizmin təşəkkül tapmış istiqamətində inkişafı, yeni turizm rayonları hesabına səyahətlərin coğrafiyasının genişləndirilməsi və satışın artırılması, yeni şirkətlər təsis etməklə turizm fəaliyyətinin genişləndirilməsi
- Planetin artan əhalisinin rekreasiya xidmətinə olan tələbatı, sosial-iqtisadi amil, adam başına illik gəlirlər, təbii, həm də antropogenik mənşəli resurs potensialı, infrastruktur amil, başlıca turist regionlarına münasibətdə ölkənin coğrafi mövcudluğu amillərin inkişafı

377. Dövlət turizm siyasətini həyata keçirərkən aşağıdakı funksiyaları yerinə yetirməlidir

- Marketing riski, maliyyə riski, istehsal riski, ödəmə balansının sabit saxlanılması
- ✓ Koordinasiya, planlaşdırma, tənzimlənmə, məmilli turist məhsulunun marketingi, stimullaşdırma, sosial turizm maraqlarının müdafiəsi
- Maliyyə güzəştləri, "yarımmaliyyə" xarakterli güzəştlər, digər tədbirlər
- Marketing, turizm məhsulunun yaradılması, maliyyə hesablaşmaları, turizm firmasının inkişafı

- İnteraktiv fəaliyyətləri içərisində müəssisənin yeni fəaliyyət sferalarının mənimsənilməsi, sığorta firmalarının təsis edilməsi, yeni riskli layihələrin həyata keçirilməsi ilə əlaqədar investisiya formasıdır

378. Azərbaycanca turizmi inkişaf etdirmək məqsədilə aşağıdakı əsas vəzifələr qarşıya qoyulmuşdur

- İdarəetmə, proqnoz, utilitar, monetar, həyat və sağlamlığın sığortası, əmlak sığortası, turistlərin istirahətdə olduqları zamanı pis hava hallarında sığortalanmanın təşkili
- ✓ Turistlərə xidmətin keyfiyyətinin yüksəldilməsini onun beynəlxalq standartlara uyğunluğunu təmin etmək, turizm fəaliyyətinin dövlət tənzimlənməsini həyata keçirmək, turizmdən dövlət və yerli büdcələrə daxil olan vəsaitin həcmi artırmaq, turizmin infrastrukturunu, onun maddi texniki bazasını möhkəmlətmək
- Bankdan kommərasiya kreditlərinin alınması, qiymətli kağızların emissiyası, kapitalın idarəedilməsi, dövlət güzəştli kreditlərinin cəlbə, xarici investisiyaların cəlbə
- Rentabellik, məsuliyyət, kommərasiya nailiyyətlərinin əldə olunması, sərbəstlik
- Keçmiş satış əsasında proqnozların verilməsi, riyazi, iqtisadi və statistik modellərin hərəkətə gətirilməsi

379. Turizm siyasətinin əsas istiqamətlərinə daxildir

- Koordinasiya, planlaşdırma, tənzimlənmə, milli turist məhsulunun marketinqi, stimullaşdırma, sosial turizm, maraqların müdafiəsi
- ✓ Səyahət edənlərin hüquqlarının qorunması, milli turizm məhsulu istehsalçıların maraqlarının mühafizəsi, daxili və xarici turizmin beynəlxalq səviyyədə dəstəklənməsi
- İdarəetmə, proqnoz, utilitar, monetar, həyat və sağlamlığın sığortası, əmlak sığortası, turistlərin istirahətdə olduqları zamanı pis hava hallarında sığortalanmanın təşkili
- Firmanın ehtiyatları, məhsulun yekcins olma dərəcəsi, məhsulun həyat dövrünün mərhələsi, bazarın yekcinslik dərəcəsi, rəqiblərin marketinq strategiyası
- Turistlərə xidmətin keyfiyyətinin yüksəldilməsini onun beynəlxalq standartlara uyğunluğunu təmin etmək, turizm fəaliyyətinin dövlət tənzimlənməsini həyata keçirmək, turizmdən dövlət və yerli büdcələrə daxil olan vəsaitin həcmi artırmaq, turizmin infrastrukturunu, onun maddi texniki bazasını möhkəmlətmək

380. Turizm sahəsinin inkişaf istiqamətlərinə aşağıdakılar daxildir:

- Turizm xidməti üzrə mütərəqqi üsulların və standartların hazırlanmasına və tətbiq edilməsinə nail olmaq, təbii inhisarçılığa şərait yaratmaq
- Maddi-texniki bazanın mövcud vəziyyəti və inkişafı, turizm firmalarının fəaliyyətinin maliyyə-iqtisadi göstəriciləri, rəqabəti qabaq-layan yeni fəaliyyət formaları
- ✓ Fəaliyyət göstərən turizm obyektlərinin müasir tələblərə uyğun qurulması, beynəlxalq və daxili bazarda ölkənin rəqabət qabiliyyətini artırmaqla yanaşı turizm infrastrukturunu təkmilləşdirmək və turizm sənayesini yaratmaq, ölkə turizm-rekreasiya zonalarının hüquqi statusunu müəyyən etmək, ərazisində turizm zonalarının və turist marşrutlarının müəyyən olunmasını təmin etmək
- Turizm sənayesini yaratmaq, ölkə turizm-rekreasiya zonalarının hüquqi statusunu müəyyən etmək, ərazisində turist marşrutlarının müəyyən olunmasını təmin etmək, inhisarçılığa şərait yaratmaq
- Turizm sahəsində çalışan insanların peşə hazırlığı səviyyəsini daima artırmaq və turizm sahəsində zəngin təcrübəsi ölkələrlə kadr hazırlığı sahəsində beynəlxalq əməkdaşlığı genişləndirmək

381. Turizmin inkişafının sosial-iqtisadi göstəricilər sistemi aşağıdakılardan ibarətdir:

- Beynəlxalq turizmin inkişaf göstəriciləri, turizm firmalarının fəaliyyətinin maliyyə-iqtisadi göstəriciləri, turizmdə kadr təminatının təkmilləşdirilməsi
- ✓ Turist axınlarının həcmi, maddi-texniki bazanın mövcud vəziyyəti və inkişafı, turizm firmalarının fəaliyyətinin maliyyə-iqtisadi göstəriciləri, beynəlxalq turizmin inkişafı
- Turist axınlarının həcmi, yeni turizm rayonları hesabına səyahətlərin coğrafiyasının genişləndirilməsi və satışın artırılması, təbiət obyektlərinin təmiz və yararlı vəziyyətdə olması göstəriciləri
- Turist axınlarının həcmi, maddi-texniki bazanın mövcud vəziyyəti və inkişafı, turizm firmalarının fəaliyyətinin maliyyə-iqtisadi göstəriciləri, beynəlxalq turizmin inkişaf göstəriciləri, turist-rekreasiya ehtiyatlarının və turizm müəssisələrinin operativ nəzarət sistemi göstəriciləri
- Turist axınlarının həcmi, maddi-texniki bazanın mövcud vəziyyəti və inkişafı, turizm firmalarının fəaliyyətinin maliyyə-iqtisadi göstəriciləri, rəqabəti qabaq-layan yeni fəaliyyət formalarının inkişafı

382. Turizm sahəsində dövlət siyasətinin əsas şərtləri aşağıdakılardır:

- Turizmdə kadr təminatının təkmilləşdirilməsi istiqamətində ixtisaslaşma və birbaşa dövlətin müdaxiləsi ilə ali ixtisaslı kadrların formalaşmasına zəmanət yaradır, turizm sahəsində qısa müddətli inkişaf etmiş ölkələrin beynəlxalq təcrübələrinə əsaslanır
- ✓ Dövlət öz ərazisində turist-rekreasiya ehtiyatlarının və turizm müəssisələrinin operativ nəzarət sistemini və dəqiq hesabatını aparır, turizmin maliyyə-resurs problemlərinin həllində aktiv rol oynayır, turizmdə kadr təminatının təkmilləşdirilməsi istiqamətində ixtisaslaşma və birbaşa dövlətin müdaxiləsi ilə ali ixtisaslı kadrların formalaşmasına zəmanət yaradır,
- Dövlət öz ərazisində turist-rekreasiya ehtiyatlarının və turizm müəssisələrinin operativ nəzarət sistemini və dəqiq hesabatını aparır, turizmin maliyyə-resurs problemlərinin həllində aktiv rol oynayır, turizm şirkətinin idarə edilməsi üçün məqbul idarəetmə proqramını qəbul edir
- Turizm sahəsində dövlət sosial demoqrafik proseslərin tənzimlənməsində, o cümlədən regional turizm infrastrukturunun yaradılması və formalaşdırılmasında aktiv turizm siyasəti həyata keçirir

- Turizm sahəsində qısa müddətli inkişaf etmiş ölkələrin beynəlxalq təcrübələrinə əsaslanır, əhalinin əsas kütləsinin yaşayış səviyyəsi, yəni turizmin iqtisadi əlverişliliyi, vətəndaşların ölkə daxilində və bütün dünya üzrə xarici səyahətlərinə imkan verən, sosial azadlıq və hüquqlarının olması sistemini təmin edir
- 383.** Turist rayonu hansı göstəricilərə malik olmalıdır
- Gömrük güzəştlərinə malik olmalıdır
  - ✓ Turist maraqlarına malik obyektlərə malik olmalı, turist tələbatına uyğun zəruri xidmətlər göstərməlidir
  - İctimai-təşkilatı struktura malik olmalıdır
  - Turizmin inkişafına demoqrafik amillərin təsiri olmalıdır
  - Rayonlaşmanın prinsiplərinə uyğun olmalıdır
- 384.** Turizm fəaliyyətinin tənzimlənməsinin əsas məqsədləri aşağıdakılardır
- Beynəlxalq turizm təşkilatlarının xüsusi funksiyaları və kompetensiyası
  - ✓ Təbiəti qorumaq, səyahət zamanı istirahət, yerdəyişmə azadlığı, infrastrukturun inkişafı
  - Turizm məhsullarının hərəkətə gətirilməsi
  - Turizmin sağlamlıq funksiyalarının formalaşdırılması
  - Turizmdə sahələrarası və regionlararası fəaliyyətinin əlaqələndirilməsi
- 385.** Turizmdə investisiya obyektləri aşağıdakı əlamətlərə görə təsnifləşdirilirlər
- Xidmət sahələrinin sosial xidmətinin tənzimlənməsi mexanizmi formasında
  - ✓ Turizm layihəsinin miqyası üzrə, layihənin məqsədli istiqamətlənməsi üzrə, turizm müəssisəsinin həyat dövrünün müxtəlif mərhələlərində həyata keçirilən investisiya dövrünün xarakteri və tərkibi üzrə, dövlət müdaxiləsinin dərəcəsi üzrə, pul vəsaitləri istifadəsinin iqtisadi effektivlik səviyyəsi üzrə
  - İqtisadi islahatların konsepsiyası və reallaşma mexanizmi baxımından
  - Ayrı-ayrı maddi nemətlərin bütövlükdə istehlak həcmində xüsusi çəkisi əsasında sosial idarəetmənin metodoloji prinsipidir
  - İqtisadi və sosial idarəetmənin metodoloji prinsipi kimi
- 386.** Ucqar və struktur əlaqələri zəif olan regionlarda turizmin inkişafının müsbət nəticələri ilə yanaşı aşağıdakı mənfi hallarını da qeyd etmək lazımdır
- Beynəlxalq turizmin inkişafına maneçilik yaradır
  - ✓ Müxtəlif qrup əhali maraqlarının qütbləşdirilməsi və kommersionlaşdırılması, ixtisaslaşdırılmamış əməyin rolunun artması, cəmiyyətdə qəbul olunmuş əxlaq normalarından uzaqlaşma hallarının artması, mədəniyyətin kommersionlaşdırılması, bu və ya digər rayonlarda mədəni irsin məhv olması, yerli əhali ilə turistlər arasında münasibətlər
  - Təbiətdən istifadəyə yönəldilən tədbirləri ön plana çəkir
  - Diqqətəlayiq yerlərin, tarixi və mədəniyyət əlaqələrinin metodiki düşünülmüş nümayişi və bu obyektlərlə bağlı hadisələrin nəql edir
  - Regional valyuta axınlarının, həmçinin xaricdən valyuta daxil olmalarını artırır, ümumi milli məhsulun həcmi yüksəldir, yeni iş yerlərinin yaradılmasına şərait yaradır, yerli və xarici kapitalların yatırılmasına şərait yaradır
- 387.** Turizm sahəsinə xüsusi və xarici investisiyaları cəlb etmək üçün vacibdir
- İnformasiya, ekspertiza, məsləhət xidmətləri
  - ✓ Yerli hakimiyyətin reklam-informasiya sahəsində fəallığı, yerli və hakimiyyət səviyyəsində azad adminstrativ və vergi siyasəti, xüsusi investisiya təşəbbüsünün həvəsləndirilməsi
  - İnformasiya, ekspertiza, məsləhət, firmaların ictimaiyyətlə əlaqələrini təmin edən və istehsalatda normal sosial-psixoloji iqlim yaradan xidmətləri
  - Maliyyə-kredit, və sığorta xidmətləri, informasiya, ekspertiza, məsləhət xidmətləri
  - İşçi heyətinin seçilməsi xidmətləri, firmaların ictimaiyyətlə əlaqələrini təmin edən və istehsalatda normal sosial-psixoloji iqlim yaradan xidmətlər
- 388.** Turizm müəssisəsinin investisiya qərarlarını hansı tiplərə ayırmaq olar
- Yerli hakimiyyətin effektiv antimonopoliya və antikriminal siyasəti, turizm müəssisələri arasında sağlam rəqabət mühitinin yaradılması
  - ✓ Ayrıca layihələr üzrə qərar, bir neçə alternativ layihələrdən daha yaxşısının seçilməsi ilə əlaqədar qərar, formalaşdırma haqqında qərar
  - İstehsal, respublikaya gətirilən məhsul, idxal və ixrac, pensiya və yardım, təqaüdlər, maliyyə sistemindən daxil olan gəlirlər
  - Dividend, pensiya və yardım, təqaüdlər, maliyyə sistemindən daxil olan gəlirlər
  - Əmtəə təklifi, istehsal, respublikaya gətirilən məhsul, cəmiyyət, sosial amillər, savadlılıq səviyyəsi
- 389.** Regionların turizm potensialının və imkanlarının qiymətləndirilməsində hansı göstəricilərdən istifadə olunur

- Ölkələr arasında dostluq, mehriban qonşuluq, dinc münasibətlər, iqtisadi, ticarət, elmi-texniki və mədəni əlaqələr, turist mübadiləsi üzrə dövlətlərarası və hökumətlərarası əməkdaşlıq amillərini
  - ✓ Təbii-iqlim cazibəsi, saf ətraf mühitin olması, asudə vaxtın təşkili üçün sosial infrastrukturların olması və inkişaf səviyyəsi, otellərin keyfiyyət standartları, qida və xidmət sahələrinin təşkili, operativ nəqliyyat və rabitə, şəxsi təhlükəsizliyin təminatı və regionun stabilliyi, beynəlxalq prestij və məşhurluq, mədəni-tarixi atmosfer
  - İşçi heyətinin seçilməsi xidmətləri, firmaların ictimaiyyətlə əlaqələrini təmin edən və istehsalatda normal sosial-psixoloji iqlim yaradan xidmətlər
  - Turizm xidməti və məhsullarının xarici və daxili turistlərə satışından, turizm müəssisələri üçün turizm məhsulları və avadanlığının ixracından, turistlərin getdikləri ölkələrdə daxili və beynəlxalq nəqliyyat xərcləri, sənayesində xarici investisiya qoyuluşu, turizmin inkişafı istiqamətində digər ölkələr tərəfindən verilən kreditlərdən daxil olmaları
  - Ömtənin bazarda daha uğurlu mövqə tutması məqsədilə marketinq strategiyasının işlənməsi-nə qoyulan böyük investisiyalar, beynəlxalq bronlaşdırma sistemlərindən istisna, çevik qiymət siyasətinin müntəzəm tətbiqi, yüksək ixtisaslı kadrlar və özlərinin kadr hazırlığı sistemi
- 390.** Azərbaycanca turizmi inkişaf etdirmək məqsədilə aşağıdakı hansı vəzifələr qarşıya qoyulmuşdur
- İnhisarçılıq prinsiplərinə əsaslanan bazarı inkişaf etdirmək
  - ✓ Turizm sahəsində sahibkarlığı inkişaf etdirməklə rəqabətə davamlı turizm bazasını yaratmaq, turistlərə xidmətin keyfiyyətinin yüksəldilməsini, onun beynəlxalq standartlara uyğunluğunu təmin etmək, dövlət və yerli büdcələrə daxil olan vəsaitin həcmi artırmaq, turizmin infrastrukturunu, onun maddi-texniki bazasını möhkəmlətmək, turizm müəssisələrinin beynəlxalq turizm proqramlarında iştirakı üçün şərait yaratmaq, xarici investorları turizm sferasına cəlb etmək
  - Məhsulu yeniləşdirmə, yeni istehsalat gücünün işə salınması, istehsal gücünün texniki baxımdan yenidən silahlanması və ya yenidən qurma hesabına artması, natamam tikintinin həcmi, qeyri-istehsal təyinatlı obyektlərin işə salınmasının təminatçısı kimi bazar subyektlərinin inhisarçı qrupların əlində cəmləşməsi
  - Təbiətin diqqətəlayiq yerlərinin olması, konsultativ-ümumi idarəçiliklə bağlı suallara cavab verən konsultasiya xidməti göstərən fəaliyyət, kommersiya-istehsal olunmuş məhsulun istehlakçıya çatdırılmasında aralıq fəaliyyət
  - İnhisarçılıq prinsiplərinə əsasən sahibkarlığı inkişaf etdirməklə rəqabətə davamlı turizm bazasını yaratmaq
- 391.** Ölkənin regionlarında turist zonalarının və marşrutlarının təşkil edilməsi ilə bağlı hazırlanmış proqramlar hansı istiqamətlər üzrə həyata keçirilir
- Abşeron, Qobustan-Şamaxı-Ağsu-Göyçay-İsmayilli-Kürdəmir-Zərdab-Ağdaş, Xızı-Siyəzən-Dəvəçi-Xaçmaz-Quba-Qusar, Qəbələ-Oğuz-Şəki-Qax-Zaqatala-Balakən, Naxçıvan-Şahbuz-Şərur-Sədərək-Ordubad-Culfa-Babək-İran-Türkiyə
  - ✓ Abşeron, Qobustan-Şamaxı-Ağsu-Göyçay-İsmayilli-Kürdəmir-Zərdab-Ağdaş, Xızı-Siyəzən-Dəvəçi-Xaçmaz-Quba-Qusar, Qəbələ-Oğuz-Şəki-Qax-Zaqatala-Balakən, Gəncə-Goranboy-Xanlar-Gədəbəy-Tovuz-Qazax, Salyan-Masallı-Lerik-Lənkəran-Astara, Naxçıvan-Şahbuz-Şərur-Sədərək-Ordubad-Culfa-Babək
  - Qəbələ-Oğuz-Şəki-Qax-Zaqatala-Balakən, Gəncə-Goranboy-Xanlar-Gədəbəy-Tovuz-Qazax-Gürcüstan
  - Gəncə-Goranboy-Xanlar-Gədəbəy-Tovuz-Qazax, Salyan-Masallı-Lerik-Lənkəran-Astara, Naxçıvan-Şahbuz-Şərur-Sədərək-Ordubad-Culfa-Babək-Türkiyə
  - Xızı-Siyəzən-Dəvəçi-Xaçmaz-Quba-Qusar-Rusiya, Qəbələ-Oğuz-Şəki-Qax-Zaqatala-Balakən, Gəncə-Goranboy-Xanlar-Gədəbəy-Tovuz-Qazax, Salyan-Masallı-Lerik-Lənkəran-Astara-İran, Naxçıvan-Şahbuz-Şərur-Sədərək-Ordubad-Culfa-Babək
- 392.** Ölkəmizin mövcud turist-rekreasiya potensialı hansı subregionlar üzrə qruplaşdırılır
- Abşeron-Qobustan, Şamaxı-Zaqatala, Qusar-Dəvəçi, Gəncə-Mingəçevir, Lənkəran-Astara, Ağdam-Laçın, Naxçıvan turist subregionu
  - ✓ Abşeron-Qobustan, Şamaxı-Zaqatala, Qusar-Dəvəçi, Gəncə-Mingəçevir, Lənkəran-Astara, Kəlbəcər-Qarabağ, Naxçıvan turist subregionu
  - Abşeron-Qobustan, Şəki-Oğuz, Qusar-Dəvəçi, Gəncə-Mingəçevir, Lənkəran-Astara, Kəlbəcər-Qarabağ,
  - Abşeron-Qobustan, Şəki-Oğuz, Qusar-Dəvəçi, Gəncə-Mingəçevir, Lənkəran-Astara, Naxçıvan turist subregionu
  - Şamaxı-Zaqatala, Qusar-Dəvəçi, Gəncə-Mingəçevir, Ağsu-İsmayilli, Lənkəran-Astara, Ağdam-Laçın, Naxçıvan turist subregionu
- 393.** Menecmentdə Con Hollandın vəzifə seçimi nəzəriyyəsinə şəxsiyyət tiplərini hansı xüsusiyyətlərə görə necə təsnifləşdirib
- Təhlil (“məşinist”), tədqiqat (“alim”), sənətkarlıq (“dekorator”), sosial (“məşvərətçi”), sahibkarlıq (“vəkil”), şərti (“mühasib”)
  - ✓ Tədqiqat (“alim”), sənətkarlıq (“dekorator”), sosial (“məşvərətçi”), sahibkarlıq (“vəkil”), şərti (“mühasib”), realist (“məşinist”)
  - Turoperator (“agent”), tədqiqat (“alim”), sənətkarlıq (“dekorator”), sosial (“məşvərətçi”), sahibkarlıq (“vəkil”), şərti (“mühasib”)
  - Otel (“rezerv”), tədqiqat (“alim”), sənətkarlıq (“dekorator”), sosial (“məşvərətçi”), sahibkarlıq (“vəkil”), şərti (“mühasib”)
  - Tədqiqat (“fəhlə”), sənətkarlıq (“dekorator”), sosial (“məşvərətçi”), sahibkarlıq (“vəkil”), şərti (“mühasib”)
- 394.** Otel menecmentində ixtisasartırma, hazırlıq və yenidən hazırlığın məqsədlərinə aiddir
- Fərdi məsləhət vermə, qrup halında məsləhətləşmə, öz-özünə qiymət verilməsinə müxtəlif yardım for-maları, personal üzrə menecer və bilavasitə rəhbərin məsləhətləri
  - Milli səviyyədə ixtisaslı kadr çatışmazlığı; işçi qüvvəsi dəyərinin artırılması; öz işçilərinin əməyindən daha səmərəli istifadə etməkdən ötrü şərait yaradan rəqiblərin təzyiqi

- ✓ Əməkdaşların öz həvəs, sorgu və ixtisas xarakterinə uyğun işləri yerinə yetirmələri; işçinin təşkilatda saxlanması; xidməti pillələrlə irəliləyiş; əmək məhsuldarlığı, keyfiyyətinin və məhsulun keyfiyyətinin artırılması
- Analitik qabiliyyəti; kommunikaabellik və kommunikasiya vasitələrinin düzgün seçimi bacarığı; qarşıya məqsəd qoyma bacarığı; qərar qəbul edərkən əsaslandırma; işi, həyatı səmərəli təşkil etmək qabiliyyəti
- İdarəetmənin təşkilati strukturunun əsası kimi məqsədlər sistemi; bütövlükdə təşkilatın təşkili strukturu və bölmələrin təşkilatı strukturu; rəhbərlərin vəzifə təlimatı

395. Otel heyətinin hazırlıq və ya ixtisasının artırılmasının təşkili zəruriyyətini hansı səbəblər müəyyənləşdirir

- Yerli və xarici müştərilərlə iş, ofisin işinin hazırlanması, dəftərxana ləvazimatı və tələbat materialları ilə təminat, kargüzərlik, iş prosesində ofis texnikasından istifadə, işgüzar yazışmalar, xüsusi sorğu ədəbiyyatından istifadə, müştərilərə informasiya verilməsi
- ✓ Kadr çatışmazlığı; işçi qüvvəsi dəyərinin artırılması; öz işçilərinin əməyindən daha səmərəli istifadə etməkdən ötrü şərait yaradan rəqiblərin təzyiqi; elmi-texniki tərəqqi ilə bağlı texnologiya dəyişiklikləri; işçinin daha yüksək vəzifəyə hazırlanması
- Əlavə hüquqi təhsilə malik personal üzrə menecerlər, psixoloqlar, test mütəxəssisləri, kadrların təhsili və hazırlığının təşkili üzrə mütəxəssislər; kompüter yardımını əlavə olaraq təmin edən kargüzərlər; personal seçimi ilə məşğul olan firmalarla təmasda olan xarici əlaqələr üzrə mütəxəssislər; kadrlara tələbatın daxili planlaşdırılması üzrə mütəxəssislər
- Ofis texnikasını bilmək; daxil olan və göndərilən məktubların qeydiyyatı və üzərində işləmə, kompüter faylları texnikasını bilmək; işgüzar yazışma qaydalarına riayət; məktubların göndərilməsi; kommersiya yazışmaları; qrammatika və leksika; turizm sənayesində qəbul edilmiş terminologiya və abreviatura; fərdi kompüterdə iş üçün mətn redaktorları və elektron cədvəllər; cari poçt tarifləri
- Əsas müştərilərin dilini bilmək; müştəri ilə telefon danışıqları da daxil olmaqla şifahi ünsiyyət; işgüzar yazışma; müştəriləri qəbul etmə və danışıq texnikasına malik olmaq; protokol və etiketə riayət

396. Otelin idarə olunmasında rəhbərlərin keyfiyyət tələbatına daxildir

- İnformasiya daşıyıcıların təqdim etmə formalarına, qəbul etmə və çatdırılma üsullarına, kəmiyyət və keyfiyyətinə, açıqlıq və istifadə səliqəsinə, təyinatına, yaranma vaxtına və istifadə müddətinə görə
- ✓ Məqsədlər sistemi; bütövlükdə təşkilatın təşkili strukturu və bölmələrin təşkilatı strukturu; rəhbərlərin vəzifə təlimatı
- Analitik qabiliyyəti; kommunikaabellik və kommunikasiya vasitələrinin düzgün seçimi bacarığı; qarşıya məqsəd qoyma bacarığı; qərar qəbul edərkən əsaslandırma; işi, həyatı səmərəli təşkil etmək qabiliyyəti
- Milli səviyyədə ixtisaslı kadr çatışmazlığı; işçi qüvvəsi dəyərinin artırılması; öz işçilərinin əməyindən daha səmərəli istifadə etməkdən ötrü şərait yaradan rəqiblərin təzyiqi; elmi-texniki tərəqqi ilə bağlı texnologiya dəyişiklikləri; işçinin daha yüksək vəzifəyə hazırlanması; işçilərin potensialının inkişaf etdirilməsi
- Fərdi məsləhət vermə, qrup halında məsləhətləşmə, öz-özünə qiymət verilməsinə müxtəlif yardım for-maları, personal üzrə menecer və bilavasitə rəhbərin məsləhətləri

397. Otel menecmentində işçilərə olan keyfiyyət tələbatının xarakteristikasının amillərinə daxildir

- İdarəetmənin təşkilati strukturunun əsası kimi məqsədlər sistemi; bütövlükdə təşkilatın təşkili strukturu
- ✓ İcraçılar heyətinə tələblərin irəli sürülməsi ilə idarəetmə fəaliyyətini nizama salan müxtəlif şərtlərin mövcud olduğu sənədlər; vəzifə təlimatları və iş yerlərinin siyahısında əksini tapmış vəzifə və iş yerlərinə tələblər; iş prosesi üçün texnoloji sənədlərdə əksini tapmış işin peşə-ixtisas bölgüsü; ştat cədvəli
- Milli səviyyədə ixtisaslı kadr çatışmazlığı; işçi qüvvəsi dəyərinin artırılması; öz işçilərinin əməyindən daha səmərəli istifadə etməkdən ötrü şərait yaradan rəqiblərin təzyiqi; elmi-texniki tərəqqi ilə bağlı texnologiya dəyişiklikləri; işçinin daha yüksək vəzifəyə hazırlanması; işçilərin potensialının inkişaf etdirilməsi
- Maddi stimullaşdırma və əmək haqqı sisteminin formalaşması
- Fərdi məsləhət vermə, qrup halında məsləhətləşmə, öz-özünə qiymət verilməsinə müxtəlif yardım for-maları, personal üzrə menecer və bilavasitə rəhbərin məsləhətləri

398. Otel menecmentində kadrların komplektləşdirilməsi zamanı səhvləri minimuma endirmək üçün hansı prosedurlar yerinə yetirilməlidir

- İdarəetmənin təşkilati strukturunun əsası kimi məqsədlər sistemi; bütövlükdə təşkilatın təşkili strukturu və bölmələrin təşkilatı strukturu; rəhbərlərin vəzifə təlimatı
- ✓ Fərdi xüsusiyyətlərin tərtibi, icra edilən işin və konkret iş yerinin təhlili, işin təsviri
- Dərkolunmazlıq, mənəbdən ayrılmazlıq, keyfiyyətin dəyişkənliyi, qorunmazlıq
- Maddi stimullaşdırma və əmək haqqı sisteminin formalaşması; iş şəraitinin təmin edilməsi; vəzifə irəliləyişi perspektivinin işlənməsi; işə maraq oyatma
- Fərdi məsləhət vermə, qrup halında məsləhətləşmə, öz-özünə qiymət verilməsinə müxtəlif yardım for-maları, personal üzrə menecer və bilavasitə rəhbərin məsləhətləri

399. Otel menecmentində kadrların komplektləşdirilməsi vəzifələrinə daxil edilir

- Vəzifə irəliləyişi perspektivinin işlənməsi və işə maraq oyatma
- ✓ Keyfiyyət tərkibi və kadrlar seçiminin müəyyənəlməsi; personalın peşə-ixtisas səviyyəsinə müvafiq surətdə iş yerləri üzrə bölgü; ixtisaslı işçilərin saxlanması; təşkilat daxilində xidməti irəliləyişin təmin edilməsi; icraçıların münasib sayının müəyyənəlməsi
- İcra edilən işin və konkret iş yerinin təhlili; işin təsviri; fərdi xüsusiyyətlərin tərtibi
- Vəzifə təlimatları və iş yerlərinin siyahısında əksini tapmış vəzifə və iş yerlərinə tələblər; iş prosesi üçün texnoloji sənədlərdə əksini tapmış işin peşə-ixtisas bölgüsü

- Öz xidmətini təsvir etməkdən çox, diqqəti onunla bağlı faydaya yönəltmək; öz xidmətini reklam etməkdən ötrü hansısa tanınmış şəxsi cəlb etmək
- 400.** Otel menecmentində mübadilə obyektini kimi xidmət prosesini xarakterizə edən xüsusiyyətlərə aiddir
- İdarəetmənin təşkilatı strukturunun əsası kimi məqsədlər sistemi, bütövlükdə və rəhbərlərin vəzifə təlimatı
  - ✓ Mənbədən ayrılmazlıq, keyfiyyətin dəyişkənliyi, qorunmazlıq, dərkolunmazlıq
  - Maddi stimullaşdırma və əmək haqqı sisteminin formalaşması; iş şəraitinin təmin edilməsi; vəzifə irəliləyişi perspektivinin işlənməsi; işə maraq oyatma
  - Öz xidmətini təsvir etməkdən çox, diqqəti onunla bağlı faydaya yönəltmək; öz xidmətini reklam etməkdən ötrü hansısa tanınmış şəxsi cəlb etmək
  - İcraçıların münasib sayının müəyyənəlməsi; keyfiyyət tərkibi və kadrlar seçiminin müəyyənəlməsi; personalın peşə-ixtisas səviyyəsinə müvafiq surətdə iş yerləri üzrə bölgü
- 401.** Otellərdə ziyarətçilərinin inamını yüksəltmək üçün rəhbərlik hansı konkret tədbirlər görməlidir
- İşə maraq oyatma
  - ✓ Diqqəti faydaya yönəltmək
  - Dərkolunmazlıq, mənbədən ayrılmazlıq, keyfiyyətin dəyişkənliyi, qorunmazlıq
  - İşçinin təşkilatda saxlanması; xidməti pillələrlə irəliləyiş; əmək məhsuldarlığı, keyfiyyətinin və məhsulun keyfiyyətinin artırılması; mütəxəssislərin peşə tənəzzülünün qarşısının alınması
  - İcraçıların münasib sayının müəyyənəlməsi; keyfiyyət tərkibi və kadrlar seçiminin müəyyənəlməsi; personalın peşə-ixtisas səviyyəsinə müvafiq surətdə iş yerləri üzrə bölgü; ixtisaslı işçilərin saxlanması; təşkilat daxilində xidməti irəliləyişin təmin edilməsi
- 402.** Otel menecmentində idarəetmə sisteminə daxil olan prosedurlara aiddir
- Keyfiyyət tərkibi və kadrlar seçiminin müəyyənəlməsi; personalın peşə-ixtisas səviyyəsinə müvafiq surətdə iş yerləri üzrə bölgü; ixtisaslı işçilərin saxlanması; təşkilat daxilində xidməti irəliləyişin təmin edilməsi
  - ✓ Əmək haqqı sisteminin formalaşması, stimullaşdırma; iş şəraitinin təmin edilməsi; vəzifə irəliləyişi perspektivinin işlənməsi; işə maraq oyatma
  - Öz xidmətini təsvir etməkdən çox, diqqəti onunla bağlı faydaya yönəltmək; öz xidmətini reklam etməkdən ötrü hansısa tanınmış şəxsi cəlb etmək
  - İdarəetmənin təşkilatı strukturunun əsası kimi məqsədlər sistemi; bütövlükdə təşkilatın təşkili strukturu və rəhbərlərin vəzifə təlimatı
  - Dərkolunmazlıq, mənbədən ayrılmazlıq, keyfiyyətin dəyişkənliyi, qorunmazlıq
- 403.** Transmilli otellərdə geniş innovasiya layihələri hansı iştirakçı tərkibi ilə səciyyə-lənir
- Layihələri idarəetmə proseslərinin mərhələliyi, innovasiya prosesləri və onları idarəetmə proseslərinin təşkilinin iyerarxiyalığı, idarəçilik qərarları işlənməkən çoxvariantlılıq, sistemlik, komplekslik
  - ✓ Sifarişçi, layihəçi, layihənin rəhbəri, layihənin komandası, investor, tədarükçü
  - Formalaşma, işçilərin birgə iş alışıma dövrü, normal fəaliyyət dövrü, yenidən təşkil etmə, komandanın buraxılması
  - Kapitalın strukturunun qiymətləndirilməsi, rəqib kompaniyalarla kapitalın strukturunun təhlili, otel biznesinin və onun məqsədli idarə edilməsinin leqal və qeyri-leqal gəlirlərinin təhlili
  - Planlaşdırma zamanı xidmətin dəyərində uyğun istiqamətlənmə, mövcud normativin məqsədli işlənməsi, strateji investisiya qərarlarının qiymətləndirilməsi
- 404.** Otellərdə layihə komandasının yaradılması hansı mərhələlərdə baş verir
- Kontrakt üzrə vəd olunmuş ödəmələrin müəyyənəldirilməsi, maliyyə alətlərinin qiymətləndirilən kredit keyfiyyətinin müəyyənəldirilməsi, göstərilmiş xidmətlərin həcm və keyfiyyətinin, gəlirlərinin qiymətləndirilməsi, gəlirlərin diskontlaşdırılması, maliyyə ödəmələrinin dəyərində qiymətləndirilməsi
  - ✓ Formalaşma, işçilərin birgə iş alışıma dövrü, normal fəaliyyət dövrü, yenidən təşkil etmə, komandanın buraxılması
  - Layihələri idarəetmə proseslərinin mərhələliyi, innovasiya prosesləri və onları idarəetmə proseslərinin təşkilinin iyerarxiyalığı, idarəçilik qərarları işlənməkən çoxvariantlılıq, sistemlik, komplekslik
  - Sifarişçi, layihəçi, layihənin rəhbəri, layihənin komandası, investor, tədarükçü
  - Bazar qiymətlərinə uyğun olaraq kapitalın strukturunun qiymətləndirilməsi, rəqib kompaniyalarla kapitalın strukturunun təhlili, otel biznesinin və onun məqsədli idarə edilməsinin leqal və qeyri-leqal gəlirlərinin təhlili
- 405.** Otellərdə layihə idarəçiliyi metodologiyası hansı təşkilatı prinsiplərdən istifadəyə əsaslanır
- Bütün satış xəttində turizm məhsullarının həyat dövrü-yəsinə nəzarət, əlavə gəliri üzə çıxarmaq məqsədilə ayrıca götürülmüş hər bir məhsul üzrə həyat dövrü-yəsinə nəzarət
  - ✓ Selektiv idarəetmə, tarazlaşdırma, layihələrin son məqsədin təminatına istiqamətlənməsi, layihələri idarəetmə dövrünün bütövlüyü, innovasiya prosesləri və layihələri idarəetmə proseslərinin mərhələliyi, innovasiya prosesləri və onları idarəetmə proseslərinin təşkilinin iyerarxiyalığı, idarəçilik qərarları işlənməkən çoxvariantlılıq, sistemlik, komplekslik

- Kontrakt üzrə vəd olunmuş ödəmələrin müəyyənləşdirilməsi, maliyyə alətlərinin qiymətləndirilən kredit keyfiyyətinin müəyyənləşdirilməsi, göstərilmiş xidmətlərin həcm və keyfiyyətinin, gəlirlərinin qiymətləndirilməsi, gəlirlərin diskontlaşdırılması, maliyyə ödəmələrinin dəyərinin qiymətləndirilməsi
  - Funksiyanın tərkibi və məzmunu, funksiyaların mərkəzləşdirilməsi və parçalanması həddi, həmçinin idarəetmə səviyyəsinin sayı, hər səviyyənin funksional və xətti bəndlərinin sayı, bütün səviyyələrdə hər bəndin funksiyası, bəndlər arasında tabeçilik
  - Bazar qiymətlərinə uyğun olaraq kapitalın strukturunun qiymətləndirilməsi, rəqib kompaniyalarla kapitalın strukturunun təhlili, otel biznesinin və onun məqsədli idarə edilməsinin leqal və qeyri-leqal gəlirlərinin təhlili
- 406.** Otellərdə innovasiya layihələrini idarəetməyə daxildir
- Sifarişçi, layihəçi, layihənin rəhbəri, layihənin komandası, investor, tədarükçü
  - ✓ İnnovasiya fəaliyyətini məqsədli idarəetmə forması, innovasiyaların həyata keçirilmə prosesləri, müəyyən sənədlər toplusu
  - Bazar qiymətlərinə uyğun olaraq kapitalın strukturunun qiymətləndirilməsi, rəqib kompaniyalarla kapitalın strukturunun təhlili, otel biznesinin və onun məqsədli idarə edilməsinin leqal və qeyri-leqal gəlirlərinin təhlili
  - Əlavə gəliri üzə çıxarmaq məqsədilə ayrıca götürülmüş hər bir məhsul üzrə həyat dövriyyəsinə nəzarət
  - Layihələri idarəetmə proseslərinin mərhələliyi, innovasiya prosesləri və onları idarəetmə proseslərinin təşkilinin iyerarxiyalığı, idarəçilik qərarları işlənərkən çoxvariantlılıq, sistemlik, komplekslik
- 407.** Turizm məhsulunun işlənilib hazırlanması və təcrübədə tətbiqinin innovasiya dövriyyəsi hansı mərhələlərdən ibarətdir
- İstehlak üzrə, kadr təminatı, xidmət tədarükçüləri, rəhbərliyin tələbləri, aksionerlərin tələbləri, dövriyyə vəsaitlərindən istifadə, fiziki kapitalın istifadəsi, dövriyyə fondlarının mənbələri, aksioner kapitalın mənbələri
  - ✓ Tədqiqat, eksperiment, yeni xidmətlərin reallaşdırılması və xidmət prosesinin texnoloji baxımdan öyrənilməsi üçün kadrların tədrisi, yeni turizm məhsulunun reklamı və satışının təşkili
  - Ödəmələrin müəyyənləşdirilməsi, maliyyə alətlərinin qiymətləndirilən kredit keyfiyyətinin müəyyənləşdirilməsi, göstərilmiş xidmətlərin həcm və keyfiyyətinin, gəlirlərinin qiymətləndirilməsi, gəlirlərin diskontlaşdırılması, maliyyə ödəmələrinin dəyərinin qiymətləndirilməsi
  - Layihələri idarəetmə proseslərinin mərhələliyi, innovasiya prosesləri və onları idarəetmə proseslərinin təşkilinin iyerarxiyalığı, idarəçilik qərarları işlənərkən çoxvariantlılıq, sistemlik, komplekslik
  - Satış xəttində turizm məhsullarının həyat dövriyyəsinə nəzarət, əlavə gəliri üzə çıxarmaq məqsədilə ayrıca götürülmüş hər bir məhsul üzrə həyat dövriyyəsinə nəzarət
- 408.** Otellərdə turizm məhsulunun və xidmətlərin elmtutumu səviyyəsini aşağıdakı amillər müəyyənləşdirir
- İnnovasiya prosesləri və onları idarəetmə proseslərinin təşkilinin iyerarxiyalığı, idarəçilik qərarları işlənərkən çoxvariantlılıq, sistemlik, komplekslik
  - ✓ İnnovasiya proseslərinin həyata keçirilməsinin təşkilati mürəkkəblilik dərəcəsi, elmi işçilərin əməyinin fondlarla təchizi, sərmayə qoyuluşunun həcmi, texniki qərarların patent qabiliyyəti göstəricisi, texniki potensial səviyyəsi və texnoloji proseslərin avtomatlaşdırılma dərəcəsi, məmulatların texniki mürəkkəblilik səviyyəsi, mütəxəssislərin peşə səviyyəsi, texnoloji innovasiyaların həyata keçirilməsi
  - Komplekslilik, lokallıq və qloballaşma, problemin olması, funksional idarəetmə prosesi
  - Texniki inkişaf, texniki hazırlıq, maliyyə və mühasibat uçotu, məhsul və xidmətin keyfiyyəti, əmək və əmək haqqı sistemi, marketing və satış
  - Potensial istehlakçı dairəsinin genişləndirilməsi, məmulatın icra etdiyi funksiyaların sayının artması, alıcı tələbatının dəyişməsi
- 409.** Müasir mərhələdə otellərdə yeniliyin ən mühüm xüsusiyyətləri aşağıdakılardır
- Texniki inkişaf, texniki hazırlıq, maliyyə və mühasibat uçotu, məhsul və xidmətin keyfiyyəti, əmək və əmək haqqı sistemi, marketing və satış
  - ✓ Potensial istehlakçı dairəsinin genişləndirilməsi, məmulatın icra etdiyi funksiyaların sayının artması, alıcı tələbatının dəyişməsi
  - Layihələri idarəetmə proseslərinin mərhələliyi, innovasiya prosesləri və onları idarəetmə proseslərinin təşkilinin iyerarxiyalığı, idarəçilik qərarları işlənərkən çoxvariantlılıq, sistemlik, komplekslik
  - Sifarişçi, layihəçi, layihənin rəhbəri, layihənin komandası, investor, tədarükçü
  - Kontrakt üzrə vəd olunmuş ödəmələrin müəyyənləşdirilməsi, maliyyə alətlərinin qiymətləndirilən kredit keyfiyyətinin müəyyənləşdirilməsi, göstərilmiş xidmətlərin həcm və keyfiyyətinin, gəlirlərinin qiymətləndirilməsi, gəlirlərin diskontlaşdırılması
- 410.** Turizm məhsulunun və xidmətlərin yeniliyini müəyyənləşdirən əsas amillərə aiddir
- Layihələri idarəetmə proseslərinin mərhələliyi, innovasiya prosesləri və onları idarəetmə proseslərinin təşkilinin iyerarxiyalığı, idarəçilik qərarları işlənərkən çoxvariantlılıq, sistemlik, komplekslik
  - ✓ İdeyaların orijinallığı, elmi-tədqiqat və təcrübəvi-konstruktor işlərinə ayrıl-mış məbləğin həcmi, əsas fondların yeniləşmə əmsalı, marketing xərcləri, mənfəət norması, satış həcmi
  - Potensial istehlakçı dairəsinin genişləndirilməsi, məmulatın icra etdiyi funksiyaların sayının artması, alıcı tələbatının dəyişməsi
  - Texniki inkişaf, texniki hazırlıq, maliyyə və mühasibat uçotu, məhsul və xidmətin keyfiyyəti, əmək və əmək haqqı sistemi, marketing və satış, idarəetmə prosesinin iyerarxiyası, funksional idarəetmə

- Göstərilmiş xidmətlərin həcm və keyfiyyətinin, gəlirlərinin qiymətləndirilməsi, gəlirlərin diskontlaşdırılması, maliyyə ödəmələrinin dəyərinin qiymətləndirilməsi

411. Turizmde əvvəlki prototipə münasibətdə yeni məhsul və xidmətlər aşağıdakı növlər üzrə təsnif olunur

- Sifarişçi, layihəçi, layihənin rəhbəri, layihənin komandası, investor, tədarükçü
- ✓ Əvəz edən, ləğv edən, qayıdan, kəşf edilən, retrotəbiiq
- Şəxsi-psixoloji, daxili (struktur) və xarici
- Formalaşma, işçilərin birgə işə alışıma dövrü, normal fəaliyyət dövrü, yenidən təşkil etmə
- Radikal və ya əsaslı, kombinasiya, modifikasiya edən

412. Turizmde innovasiya potensialına görə innovasiyalar aşağıdakı növlərə bölünür

- Xidmət, texnoloji, təşkilati-idarəetmə
- ✓ Radikal və ya əsaslı, kombinasiya, modifikasiya edən
- Formalaşma, işçilərin birgə işə alışıma dövrü, normal fəaliyyət dövrü, yenidən təşkil etmə
- Əvəz edən, ləğv edən, qayıdan, kəşf edilən, retrotəbiiq
- Şəxsi-psixoloji, daxili (struktur) və xarici

413. Turizmde innovasiyadan istifadə yerindən asılı olaraq hansı qrupları fərqləndirilir

- Şəxsi-psixoloji, daxili (struktur) və xarici
- ✓ Xidmət, texnoloji, təşkilati-idarəetmə
- Əvəz edən, ləğv edən, qayıdan, kəşf edilən, retrotəbiiq
- Formalaşma, işçilərin birgə işə alışıma dövrü, normal fəaliyyət dövrü, yenidən təşkil etmə
- Radikal və ya əsaslı, kombinasiya, modifikasiya edən

414. Turizmde yeniliyi qavrama qabiliyyəti kompleks göstərici olmaqla, hansı amillərdən asılıdır

- Formalaşma, işçilərin birgə işə alışıma dövrü, normal fəaliyyət dövrü, yenidən təşkil etmə
- ✓ Şəxsi-psixoloji, daxili (struktur) və xarici
- Radikal və ya əsaslı, kombinasiya, modifikasiya edən
- Xidmət, texnoloji, təşkilati-idarəetmə
- Əvəz edən, ləğv edən, qayıdan, kəşf edilən, retrotəbiiq

415. Turizmde təşkilat nəzəriyyəsinə müvafiq olaraq yenilikləri idarəetmənin hansı modelini fərqləndirirlər

- Normal fəaliyyət dövrü, yenidən təşkil etmə
- ✓ Rəşionalizm, davranış, sistem
- İşçilərin birgə işə alışıma dövrü, normal fəaliyyət dövrü, yenidən təşkil etmə
- Layihənin rəhbəri, layihənin komandası, investor
- Kombinasiya, modifikasiya edən, retrotəbiiq

416. Oteldə inkişaf fazasının təsərrüfat vəzifələrinə daxildir

- Cəmiyyətin inkişafına səbəb olan sosial, maarifçilik və mədəni-təhsil vəzifələrinin birgə həllinə yönəlmiş fəaliyyət növləri
- ✓ İnkişaf perspektivi və firmanın rəqabət qabiliyyətinin artırılmasının təmin edilməsi ilə bağlı problemlər
- Strateji inkişaf planlarının işlənməsi və tətbiqi, strateji məqsədlərə çatmaq üçün istiqamət, üsul və vasitələrin müəyyən edilməsi
- Əlverişli metodikanın seçilməsi, proqnozlaşdırmanın müəyyənləşdirilməsi, parametrlərin qiymətləndirilməsi, diskontlaşdırma yolu ilə pilləvari qiymət siyasətinin həyata keçirilməsi
- Sifarişçi, layihəçi, layihənin rəhbəri, layihənin komandası, investor, tədarükçü

417. Oteldə inkişaf fazası çərçivəsində hansı əsas vəzifələr həll edilir

- Kombinasiya, modifikasiya edən, retrotəbiiq, işçilərin birgə işə alışıma dövrü, normal fəaliyyət dövrü, yenidən təşkil etmə
- ✓ Strateji inkişaf planlarının işlənməsi və tətbiqi, strateji məqsədlərə çatmaq üçün istiqamət, üsul və vasitələrin müəyyən edilməsi, strateji məqsədlərə nail olmaq üçün zəruri vəsaitin müəyyənləşdirilməsi
- Texniki inkişaf, texniki hazırlıq, maliyyə və mühasibat uçotu, məhsul və xidmətin keyfiyyəti, əmək və əmək haqqı sistemi, marketing və satış, idarəetmə prosesinin iyerarxiyası, funksional idarəetmə
- Texniki hazırlıq, maliyyə və mühasibat uçotu, məhsul və xidmətin keyfiyyəti, əmək və əmək haqqı sistemi, marketing və satış, istehlak
- Sifarişçi, layihəçi, layihənin rəhbəri, layihənin komandası, investor, tədarükçü

418. Oteldə cari fəaliyyət fazasının təsərrüfat vəzifələrinə daxildir

- Kombinasiya, modifikasiya edən, retrotəbiiq, işçilərin birgə işə alışıma dövrü, normal fəaliyyət dövrü, yenidən təşkil etmə
- ✓ Turməhsul və xidmət istehsalı, mənfəətin əldə edilməsinin təmin olunması. əməkhaqqı ödənişinin təmin olunması, mövcud istehsal gücündən səmərəli istifadə, maddi-texniki təminatın təşkili, müqavilə öhdəliklərinin icrası, firmanın strateji inkişaf planlarına uyğun olaraq təqvim-plan işlərinin yerinə yetirilməsi
- İnsanların idarə olunan əmək fəaliyyəti iqtisadiyyatın ayrıca subyektinin miqyası və onun xüsusiyyəti ilə məh-dudlaşır, əmək fəaliyyətini idarəetmə iqtisadiyyat subyektləri ara-sında müəyyən münasibətlər tipi
- Əlverişli metodikanın seçilməsi, proqnozlaşdırmanın müəyyənəşdirilməsi, parametrlərin qiymətləndirilməsi, diskontlaşdırma yolu ilə pilləvari qiymət siyasətinin həyata keçirilməsi sistemi
- Cəmiyyətin inkişafına səbəb olan sosial, maarifçilik və mədəni-təhsil vəzifələrinin birgə həllinə yönəlmiş fəaliyyət növləri

419. Oteldə istehsal-xidmət fəaliyyəti prosesi hansı fazalardan ibarətdir

- Cəmiyyətin inkişafına səbəb olan sosial, maarifçilik və mədəni-təhsil vəzifələrinin birgə həllinə yönəlmiş fəaliyyət növləri
- Sifarişçi, layihəçi, layihənin rəhbəri, layihənin komandası, investor, tədarükçü
- Texniki inkişaf, texniki hazırlıq, maliyyə və mühasibat uçotu, məhsul və xidmətin keyfiyyəti, əmək və əmək haqqı sistemi, marketing və satış
- Heç bir cavab doğru deyil
- ✓ Cari fəaliyyət fazası (statik aspekt) və inkişaf fazası (dinamika aspekti)

420. Beynəlxalq təcrübədə idarəetmə sistemi kimi menecment anlayışı hansı mühüm məqamla əlaqələndirilir

- Əlverişli metodikanın seçilməsi, proqnozlaşdırmanın müəyyənəşdirilməsi, parametrlərin qiymətləndirilməsi, diskontlaşdırma yolu ilə pilləvari qiymət siyasətinin həyata keçirilməsi
- ✓ İnsanların idarə olunan əmək fəaliyyəti iqtisadiyyatın ayrıca subyektinin miqyası və onun xüsusiyyəti ilə məh-dudlaşır, əmək fəaliyyətini idarəetmə iqtisadiyyat subyektləri ara-sında müəyyən münasibətlər tipi
- Texniki inkişaf, texniki hazırlıq, maliyyə və mühasibat uçotu, məhsul və xidmətin keyfiyyəti, əmək və əmək haqqı sistemi, marketing və satış
- Heç bir cavab doğru deyil
- Cəmiyyətin inkişafına səbəb olan sosial, maarifçilik və mədəni-təhsil vəzifələrinin birgə həllinə yönəlmiş fəaliyyət növlərini

421. Otellərdə innovasiya nəyi xarakterizə edir

- Gəlirlərin diskontlaşdırılması, maliyyə ödəmələrinin dəyərinin qiymətləndirilməsini
- ✓ İdarəetmə obyektinin xarakteris-tikasını təkmilləşdirmək məqsədilə elm, texnika, texnologiya, təşkilatın konkret sahəsində elmi və elmi-texniki fəaliyyətin nailiyyətlərindən istifadə edilməsilə bağlı kompleks fəaliyyət və onun əməli nəticəsidir
- Otellərdə idarəetmə sisteminin təşəkkül tapması və inkişafının həm imkan, həm də zəruriyyətini bir-başa və ya dolayısı müəyyənəşdirən xarici amillər, şərait, stimullar və məhdudluqlardan
- İnsanların idarə olunan əmək fəaliyyəti iqtisadiyyatın ayrıca subyektinin miqyası və onun xüsusiyyəti ilə məh-dudlaşır, əmək fəaliyyətini idarəetmə iqtisadiyyat subyektləri ara-sında müəyyən münasibətlər tipi
- Əlverişli metodikanın seçilməsi, proqnozlaşdırmanın müəyyənəşdirilməsi, parametrlərin qiymətləndirilməsi, diskontlaşdırma yolu ilə pilləvari qiymət siyasətinin həyata keçirilməsi sistemi

422. Otellərdə yeniliyin əsas ideyası kimi çıxış edir

- Göstərilmiş xidmətlərin həcm və keyfiyyətinin, gəlirlərinin qiymətləndirilməsi, gəlirlərin diskontlaşdırılması, maliyyə ödəmələrinin dəyərinin qiymətləndirilməsi
- ✓ İxtira, elmi-tədqiqat işlərinin, layihələşdirmənin, yeniliyin tətbiqi nəticəsi kimi
- Cari fəaliyyət fazası (statik aspekt) və inkişaf fazası (dinamika aspekti)
- Sifarişçi, layihəçi, layihənin rəhbəri, layihənin komandası, investor, tədarükçü kimi
- Texniki inkişaf, texniki hazırlıq, maliyyə və mühasibat uçotu, məhsul və xidmətin keyfiyyəti, əmək və əmək haqqı sistemi, marketing və satış

423. Turizm müəssisələrində gəlirlərin artırılmasının xarici mühit amillərinə aiddir

- Beynəlxalq turizm təşkilatlarının xüsusi funksiyaları və kompetensiyası
- ✓ Effektiv strategiya seçimi, bazarın segmentlərinin seçimi
- Turizmin sağlamlıq funksiyalarının formalaşdırılması
- Mürəkkəbli və çoxlu sayda idarə səviyyələrinin olmasıdır
- Turizmdə sahələrarası və regionlararası fəaliyyətinin əlaqələndirilməsi

424. Turizmdə idarəetmənin sosial-psixoloji aspektlərinə aiddir

- Zəhmətkeşlərin gəlirlərinin artması, turizmin ekoloji cəhətdən zərərsiz olması, asudə vaxtdan səmərəli istifadə, cəmiyyətin psixofizioloji resurslarının bərpası

✓ Liderlik və hakimiyyət

- Asudə vaxtlarda gənclərin neqativ fəaliyyətlərinin artması
- Turizm sənayesi və qonaqpərvərlik sənayesi
- Əmək məhsuldarlığının artması, şəhərlərin böyüməsi

425. İdarəetmə qərarlarının hazırlanması və qəbulunun əsas mərhələlərinə aiddir

- Turizm fəaliyyətinə kömək edir, onun inkişafı üçün şərait yaradır, ölkə haqqında turizm üçün əhəmiyyətli bir diyar kimi təsəvvür yaradılması

✓ Problemin diaqnoz tikası, alternativ variantların formalaşdırılması, alternativlərin

- Turizm infrastrukturunu sahəsində elmi tədqiqatları inkişaf etdirir
- Turizmin normativ bazasını işləyib hazırlayır
- Turizm fəaliyyətinə kömək edir, onun inkişafı üçün şərait yaradır, ölkə haqqında turizm üçün əhəmiyyətli bir diyar kimi təsəvvür yaradılması

426. Turizmdə idarəetmənin elmi-təşkilati quruluşuna aiddir

- Mehmanxanaların xidmət standartlarına uyğunluğunun təyin olunması

✓ Heyətdən istifadə olunmanın səmərəliliyinin artırılması, müxtəlif səviyyələrdə qəbul olunmuş qərarların səlahiyyətlərinin artırılması

- Dövlət miqyasında turizm firmalarının istehsal-xidmət və region əhalisinin turist xidmətlərinin təşkilində mənfəətin əldə olunmasını bildirir
- Turizmin ekoloji istiqamətləndirilməsi
- Marketing tədqiqatları, biznes planların əsaslandırılması

427. Turizm müəssisəsinin idarə edilməsinin xətti funksional təşkilati quruluşunun üstünlüklərinə daxildir

- Təbii resurslardan istifadə üçün lisenziya alınması, ətraf mühitin mühafizəsinin daxili iqtisadi mexanizminin formalaşdırılması

✓ Qəbul olunmuş qərarlara görə rəhbərin tam məsuliyyət daşması, xətti rəhbərin idarə göstərişlərinin əsaslılığı

- Turist firmasının əsas istiqamətləri
- Virtual turizm agentliklərinin yaradılması
- Ekskursiyalar, təlimat, təbiəti dərk etmə gəzintiləri

428. Turizmdə idarəetmənin funksional təşkilati quruluşunun çatışmamazlıqlarına daxildir

- Turist taktikası, strategiyası, turist siyasəti və iqtisadi səmərəlilik

✓ İdarəetmənin ikili olması

- Turizm üçün təbiətin mühafizəsi, landşaft və onun xüsusiyyətləri
- Ekskursiyaların keçirilmə texnikası
- Təbii-coğrafi, mədəni-tarixi, sosial, iqtisadi, demoqrafik, siyasi, texnoloji, ekoloji

429. Turizmdə idarəetmənin funksional-xətti quruluşuna aiddir

- Təşkilati quruluşun sadəliyi, xətt rəhbərinin işin nəticələrinə görə tam məsuliyyəti

✓ İdarəetmənin hər bir orqanının idarəetmə fəaliyyətində ayrı-ayrı növlər üzrə ixtisaslaşması

- İctimai-siyasi və sosial-iqtisadi əhəmiyyətinə görə
- Sərgi və yarmarkalarda reklam fəaliyyəti
- Ekoloji təhsil və maarifləndirmə

430. Turizmdə idarəetmənin xətti quruluşunun müsbət keyfiyyətlərinə aiddir

- Trofi, fermer, məkik turizminin sosial-iqtisadi funksiyaları

- Əyləncə və intellektual funksiyalar, şəraitin və fəaliyyət növünün tam dəyişməsi yolu ilə fərdin yorğunluq hissindən azad olması
- Kommersiya, sosial məqsədlər və ictimai turizm

✓ Təşkilati quruluşun sadəliyi, xətt rəhbərinin işin nəticələrinə görə tam məsuliyyəti

- Turizm infrastrukturunu, turizm sənayesi və lisenziya sistemi

431. Turizmdə idarəetmənin təşkilati sisteminin layihələndirilməsinə daxildir

- Reklam məqsədli ekskursiyaların həyata keçirilməsi
- √ Funksiyanın tərkibi və məzmunu, hər səviyyənin funksional və xətt bəndlərinin sayı, bəndlər arasında tabeçilik
- Turizm müəssisələrinin işinin əlaqələndirilməsi
- Azad qiymət sistemi və mülkiyyət hüququ
- Ekskursiya-kütləvi gəzintilər

432. Turizm idarəetmənin təşkilatı quruluşuna aiddir

- Turist taktikası, strategiyası, turist siyasəti və iqtisadi səmərəlilik
- √ İdarəetmə proseslərini həyata keçirən fərdlərin və bəndlərin qarşılıqlı əlaqəsi
- Ekologiyanın mühafizəsi
- Ekskursiyaların keçirilmə texnikası
- Turizm üçün təbiətin mühafizəsi, landşaft və onun xüsusiyyətləri

433. Menecmentin əsas məqsədi

- Daşınma zamanı turistlərin təhlükəsizliyinin təşkili
- √ Turizm biznesinin nəzərdə tutulmuş nəticələrinin prorrqnozlaşdırılması, planlaşdırılması və nail olunmasıdır
- Marşrut üzrə turistlərə bütün növ xidmətlərə görə
- Məzmununa, keçirildiyi yerə, hərəkət üsuluna, müddətinə, iştirakçıların tərkibinə və sayına, keçirilmə üsuluna görə
- Mehmanxanaların təmin edən sistemlər

434. Turizm menecmentinin əsas funksiyalarına aiddir

- Turizmin sahibkarlıq sahəsi, istehlak sahəsi, gəlir və valyuta sahələri
- Mehmanxana şəbəkələri
- √ Planlaşdırma, təşkilətmə, əsaslandırma, nəzarət, əlaqələndirmə
- Turist agentliyi, turist, korporativ istehlakçı
- Turizm sənayesi, qonaqpərvərlik sənayesi, qlobal kompyuter şəbəkələri

435. Turizm işgüzar xidmətlərin qeyri-texniki növlərinə aiddir

- İnformasiya, ekspertiza, məsləhət xidmətləri
- √ İşçi heyətinin seçilməsi xidmətləri, firmaların ictimaiyyətlə əlaqələrini təmin edən və istehsalatda normal sosial-psixoloji iqlim yaradan xidmətlər
- Maliyyə-kredit, və sığorta xidmətləri
- Maliyyə-kredit, və sığorta xidmətləri, informasiya, ekspertiza, məsləhət xidmətləri
- İnformasiya, ekspertiza, məsləhət, firmaların ictimaiyyətlə əlaqələrini təmin edən və istehsalatda normal sosial-psixoloji iqlim yaradan xidmətləri

436. Turizm xartiyasının əsas məqsədi hansı problemlər əsasında müəyyənləşdirilir

- Turizmin inkişafına kapital qoyuluşlarının zəruriliyi
- √ Dövlətin həm daxili, həm də beynəlxalq turizmin ahəngdar inkişafına köməklik göstərilməsi
- Kommersiya bölməsində turizm xidmətinin risq xüsusiyyətləri
- Qoruq, yasaqlıq və milli parkların rekrasion istifadəsi
- Kommersiya və qeyri-kommersiya marketinqi, onların fərqləndirilməsi

437. Turizm xidməti istehlakçıların psixografik seqmentləşməsi qrupuna aiddir

- Turistlərin yerləşdirilməsi üzrə, turistləri nəqliyyatla təmin edən müəssisələr, iaşə müəssisələri, turizm məhsulunun yayılması üzrə turist firmaları, turist reklam-informasiya idarələri, turist müəssisələri
- √ Həyat tərzinin əlamətlərinə və onların boş vaxtlarının məqsəd istiqamətlərinə görə, şəxsiyyət və davranış xüsusiyyətlərinə əsasən və həmçinin turməhsulun istehlakına münasibət stereotiplərinə əsasən
- Beynəlxalq əmək bölgüsü əsasında dövlətlər arasında iqtisadi əlaqələrin fəallaşması, beynəlxalq ticarətin genişlənməsi və nəqliyyat vasitələrinin təkmilləşdirilməsinin qarşılıqlı iqtisadi əlaqələr sistemi
- Yerli məhsul və xidmətlərin, torpaq və digər təbii resursların qiymətlərinin yüksəldilməsi, turizm məhsullarının idxalı zamanı ölkədən valyuta axınları, ekoloji və sosial problemlərin meydana çıxması
- Turistlərin gətdikləri ölkələrdə daxili və beynəlxalq nəqliyyat xərcləri, sənayesində xarici investisiya qoyuluşu, turizmin inkişafı istiqamətində digər ölkələr tərəfindən verilən kreditlərdən daxil olmalara görə

438. Turizmin inkişafının sistem göstəriciləri regionlar üzrə özünə aşağıdakıları daxil edir

- Reklam məqsədli ekskursiyaların həyata keçirilməsi, intellektual funksiyalar, şəraitin və fəaliyyət növünün tam dəyişməsi yolu ilə fərdin yorğunluq hissindən azad olması
  - √ Turist axınının həcmi, gündəlik turist xərclərinin orta qiyməti, maddi-texniki bazanın vəziyyəti, turist firmalarının maliyyə-iqtisadi göstəricilərinin fəaliyyəti, beynəlxalq turizmin inkişafını göstəriciləri
  - Bronlaşdırma sistemi və inzibati xidmətlər
  - Turizm müəssisələrinin işinin əlaqələndirilməsi aid edilir
  - Turist təklifinin nizama salınması, texniki əməkdaşlıq, insan ehtiyatlarına, azad hərəkətə, avianəqliyyat, daxili turizmə aiddir
- 439.** Ümumi xarakterli beynəlxalq turizm təşkilatlarına aiddir
- Ümumdünya turagentliklər federasiyası, beynəlxalq turoperatorlar federasiyası, beynəlxalq turizm ittifaqı, beynəlxalq turizm alyansı
  - √ Ümumdünya turizm təşkilatı, ümumdünya səyahətlər və turizm şurası, dünya turizminin beynəlxalq assosiasiyası, beynəlxalq turizm ittifaqı, beynəlxalq turizm alyansı
  - Ümumdünya səyahətlər və turizm şurası, dünya turizminin beynəlxalq assosiasiyası, beynəlxalq turoperatorlar federasiyası
  - Ümumdünya turizm təşkilatı, ümumdünya səyahətlər və turizm şurası, dünya turizminin beynəlxalq assosiasiyası, beynəlxalq turizm ittifaqı, beynəlxalq turizm alyansı, beynəlxalq turoperatorlar federasiyası
  - Dünya turizminin beynəlxalq assosiasiyası, beynəlxalq turizm ittifaqı, ümumdünya turagentliklər federasiyası
- 440.** Xarici ölkələrdən Azərbaycana gələn turistlər üçün «Turizm yollayışı-vauçer»in forma və rekvizitləri sənədlərdə aşağıdakıları özündə əks etdirir
- Daşınma zamanı turistlərin təhlükəsizliyinin təşkili, ümumi müddəalar
  - √ Ümumi müddəalar, «Turizm yollayışı-vauçer»inin tərtibi və tətbiqi, «Turizm yollayışı-vauçer»inin forma və rekvizitləri
  - Xidmət tədarükçüləri ilə müqavilələrin bağlanması, «Turizm yollayışı-vauçer»inin forma və rekvizitləri
  - Məzmununa, keçirildiyi yerə, hərəkət üsuluna, müddətinə, iştirakçıların tərkibinə və sayı, «Turizm yollayışı-vauçer»inin forma və rekvizitləri
  - Marşrut üzrə turistlərə bütün növ xidmətlər, «Turizm yollayışı-vauçer»inin tərtibi və tətbiqi
- 441.** Turizmin dövlət tənzimlənməsi tədbirlərinə aşağıdakılar daxildir
- Turistin səfərlərini müəyyən edir
  - √ Turizm fəaliyyətinə kömək edir, onun inkişafı üçün şərait yaradır, ölkə haqqında turizm üçün əhəmiyyətli bir diyar kimi təsəvvür yaradır
  - Turizmin normativ bazasını işləyib hazırlayır
  - Turizm infrastrukturunu sahəsində elmi tədqiqatları inkişaf etdirir
  - Turizm sahəsində xüsusi razılığın verilməsini təmin edir
- 442.** Turizmdə tipik müqavilələrdə aşağıdakılar əks olunur
- Planlaşdırma, təşkilətmə, əsaslandırma, nəzarət, əlaqələndirmə
  - √ Müqavilənin predmeti, tərəflərin öhdəlikləri, xidmət sənədləri, sifarişin ləğvi qaydası
  - Turist agentliyi, turist, korporativ istehlakçı
  - Turizmin sahibkarlıq sahəsi, istehlak sahəsi, gəlir və valyuta sahələri
  - Turizm sənayesi, qonaqpərvərlik sənayesi, qlobal kompyuter şəbəkələri
- 443.** Manila bəyannaməsində turizm fəaliyyətinin aşağıdakı istiqamətləri üzrə tövsiyələr verilmişdir
- Reklam məqsədli ekskursiyaların həyata keçirilməsi
  - √ Turist təklifinin nizama salınması, texniki əməkdaşlıq, insan ehtiyatlarına, azad hərəkətə, avianəqliyyat, daxili turizmə aiddir
  - Bronlaşdırma sistemi və inzibati xidmətlər
  - Turizm müəssisələrinin işinin əlaqələndirilməsi aid edilir
  - Azad qiymət sistemi və mülkiyyət hüququ
- 444.** Hava limanına getməzdən əvvəl aşağıdakı sənədlərin olması yoxlanılmalıdır
- Turist taktikası, strategiyası, turist siyasəti
  - √ Səyahətə çıxanların hamısının xarici pasportu, aviabilet, vauçer, sürücülük vəsiqəsi, valideynlərin birindən etibarnamə
  - Aviabilet, sürücülük vəsiqəsi, valideynlərin birindən etibarnamə
  - Ekskursiyaların keçirilməsinin texniki şərtləri
  - Turizm üçün təbiətin mühafizəsi, landşaft və onun xüsusiyyətləri

445. Azərbaycan Respublikasından xarici ölkəyə gedən turistin tranzit də daxil olmaqla, səyahət vaxtı aşağıdakı vəzifələri vardır
- Daşınma zamanı turistlərin təhlükəsizliyinin təşkili
  - √ Getdiyi ölkənin qanunlarına riayət etmək, onun sosial quruluşuna, adətinə, ən-ənələrinə, dini etiqadlarına hörmət etmək
  - Turizm biznesinin nəzərdə tutulmuş nəticələrinin proqnozlaşdırılması, planlaşdırılması və nail olunmasıdır
  - Məzmununa, keçirildiyi yerə, hərəkət üsuluna, müddətinə, iştirakçıların tərkibinə və sayına, keçirilmə üsuluna görə
  - Nəzərdə tutulan proqrama müvafiq getdiyi ölkəyə daxil olma, orada qalma qaydaları, yerli əhalinin adətləri, dini mərasimlər, müqəddəs yerlər, xüsusi mühafizədə olan təbiət, tarix, miədənəyyəət abidələri və digər turizm obyektləri, ətraf mühitin vəziyyəti barədə zəruri və dürüst informasiya almaq
446. Turist səyahətə hazırlaşarkən, tranzit də daxil olmaqla bütün səyahət müddətində aşağıdakı hüquqlara malikdir
- Turizm infrastrukturu, turizm sənayesi və lisenziya sisteminin təkmilləşdirilməsi
  - Təbii resurslardan istifadə üçün lisenziya alınması, ətraf mühitin mühafizəsinin daxili iqtisadi mexanizminin formalaşdırılması
  - Əyləncə və intellektual funksiyalar, şəraitin və fəaliyyət növünün tam dəyişməsi yolu ilə fərdin yorğunluq hissindən azad olması
  - İstehlakçı tələbinin araşdırılması üzrə bazarın marketing tədqiqi
  - Nəzərdə tutulan proqrama müvafiq getdiyi ölkəyə (yerə) daxil olma, orada qalma qaydaları, yerli əhalinin adətləri, dini mərasimlər, müqəddəs yerlər, xüsusi mühafizədə olan təbiət, tarix, miədənəyyəət abidələri və digər turizm obyektləri, ətraf mühitin vəziyyəti barədə zəruri və dürüst informasiya almaq
447. Beynəlxalq turizmdə beynəlliləşmə prosesi aşağıdakı kimi təzahür edir
- İstifadəsi mümkün olmayan, xidmətlərin hiss edilməməsi, mövsümi dəyişmələrə məruz qalma, müəyyən yerə bağlılıq, istehlakçılar
  - √ Pasport və vizaların alınması zamanı rəsmiyyətçiliyin sadələşdirilməsi, hətta onun ləğvi, turizm əlaqələrinin və səyahətlərinin inkişafını asanlaşdıran siyasi-iqtisadi tədbirlər
  - Məsuliyyət əmtəənin bazarda daha uğurlu mövqə tutması məqsədilə marketing strategiyasının işlənməsi-nə qoyulan böyük investisiyalar, beynəlxalq bronlaşdırma sistemlərindən isti-fadə, çevik qiymət siyasətinin müntəzəm tətbiqi, yüksək ixtisaslı kadrlar və özlərinin kadr hazırlığı sistemi,
  - Beynəlxalq ən-ənə, beynəlxalq ikitərəfli müqavilə və sazişlər, hüququn ümumi və sahə prinsipləri
  - Beynəlxalq turizm təşkilatlarının xüsusi funksiyaları və kompetensiyası
448. Beynəlxalq turizm hüququ institutunun mənbəyi aşağıdakılar hesab olunur
- Hüququn ümumi və sahə prinsipləri və sənayenin inkişafı
  - Milli təşkilatların tərəfdaşlığı və əməkdaşlığı
  - Kompleks səfərlər, istirahət və kompleks turlara xidmətlər paketi
  - √ Beynəlxalq ən-ənə, beynəlxalq ikitərəfli müqavilə və sazişlər, hüququn ümumi və sahə prinsipləri
  - Beynəlxalq turizm təşkilatlarının xüsusi funksiyaları
449. Turizm fəaliyyətinin dövlət tənzimlənməsinin əsas məqsədləri hansılardır
- Turizmdə sahələrarası və regionlararası fəaliyyətinin əlaqələndirilməsi
  - Turizm məhsullarının hərəkətə gətirilməsi
  - Beynəlxalq turizm təşkilatlarının xüsusi funksiyaları və kompetensiyası
  - Turizmin sağlamlıq funksiyalarının formalaşdırılması
  - √ Təbiəti qorumaq, səyahət zamanı istirahət, yerdəyişmə azadlığı, infrastrukturun inkişafı
450. Beynəlxalq turizm hüququ institutunun predmeti hansı elementlərdən asılıdır
- Ciddi hesabat blanklarının tədqiqi və tərtibi, məsuliyyət
  - Kompleks səfərlər, istirahət və kompleks turlara xidmətlər paketi
  - Beynəlxalq turizm təşkilatlarının xüsusi funksiyaları və kompetensiyası
  - √ Turizm sahəsində beynəlxalq və milli təşkilatların tərəfdaşlığı və əməkdaşlığı
  - Bütövlük, effektivlik, etibarlılıq, aşkarlıq, çeviklik, qonaqpərvərlik
451. Turizm haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu neçə maddədən ibarətdir və fərman hansı müddətdən qüvvədədir
- 14 maddə, 27 iyul 1999-cu il
  - 18 maddə, 27 sentyabr 1998-ci il
  - 24 maddə, 27 sentyabr 1998-ci il
  - √ 17 maddə, 4 iyun 1999-cu il
  - 13 maddə, 1 iyun 1998-ci il

452. Səyahət iştirakçılarının sayına görə turizm növlərinin bölgüsü necə həyata keçirilir

- Çimərlik, müalicəvi, dağ turizmi
- Kommersiya, sosial turizm
- İstifadəsi mümkün olmayan, xidmətlərin hiss edilməməsi, mövsümi dəyişmələrə məruz qalma, müəyyən yerə bağlılıq, istehlakçılar
- ✓ Yaşlı adamların, gənclər, orta yaş, uşaq turizmi
- Fərdi, qrup halında

453. Məqsədlərinə görə turizmin aşağıdakı növləri vardır

- ✓ Müalicə və istirahət məqsədilə kurort-rekreasiya turizmi, təbiət və tarix, mədəniyyət abidələri ilə tanışlıq üçün dərkətmə turizmi, konqress turizmi, işgüzar danışıqlar aparmaq və əlaqələr qurmaq üçün işgüzar turizmi, dini ayinləri icra etmək imkanı verən dini turizm, etnik turizm, ekoturizm
- İnsanın əmək fəaliyyəti ilə məşğul olmaq qabiliyyəti, turizmdə bazar xidməti
- Zəhmətkeşlərin gəlirlərinin artması, turizmin ekoloji cəhətdən zərərsiz olması, asudə vaxtdan səmərəli istifadə, cəmiyyətin psixofizioloji resurslarının bərpası
- Turizm sənayesi və qonaqpərvərlik sənayesi
- Əmək məhsuldarlığının artması, şəhərlərin böyüməsi, asudə vaxtlarda gənclərin neqativ fəaliyyətlərinin artması

454. Turizmdə iqtisadi fəaliyyətin səmərəlilik göstəricilərinə və turizmin inkişafından əldə edilən mənfəətlərə bunları aid etmək olar:

- Yerli məhsul və xidmətlərin, torpaq və digər təbii resursların qiymətlərinin yüksəldilməsi, turizm məhsullarının idxalı zamanı ölkədən valyuta axınları, ekoloji və sosial problemlərin meydana çıxmasına şərait yaradır, regional valyuta axınlarının, həmçinin xaricdən valyuta daxil olmalarını artırır, ümumi milli məhsulun həcmi yüksəldir, yeni iş yerlərinin yaradılmasına şərait yaradır, yerli və xarici kapitalların yatırılmasına şərait yaradılmasını təmin edir
- Əhalinin öz mədəni irsinə marağı artır, iqtisadi cəhətdən zəif inkişaf etmiş regionlarda ətraf mühitin mühafizəsi məsələləri həll edilir, dövlət inhisarçılığa şərait yaradır
- Turizmin inkişafı əhalinin məşğulluğunu təmin edir, əhalinin öz mədəni irsinə marağı artır, dövlət inhisarçılığa şərait yaradır
- ✓ Turizmin inkişafı əhalinin məşğulluğunu təmin edir, əhalinin öz mədəni irsinə marağı artır, iqtisadi cəhətdən zəif inkişaf etmiş regionlarda ətraf mühitin mühafizəsi məsələləri həll edilir
- Mehmanxanaların, panseonatların, turbazaların, sanatoriyaların, çarpayılıq fondları və otaqların sayı, marketing tədqiqatları, turizm infrastrukturunun inkişafının hüququ və investisiya yönümlü dəstəyi, marketing konsepsiyalarının müəssisələr üçün onların reallaşdırılması istiqamətində məsləhətlərlə hazırlanması və emal edilməsi, məsləhət xidmətlərini təşkil edir

455. Turizmin ölkə iqtisadiyyatı üçün mənfəətli nəticələri aşağıdakılardan ibarətdir:

- Regional valyuta axınlarının, həmçinin xaricdən valyuta daxil olmalarını artırır, ümumi milli məhsulun həcmi yüksəldir, yeni iş yerlərinin yaradılmasına şərait yaradır, yerli və xarici kapitalların yatırılmasına şərait yaradır
- Yerli məhsul və xidmətlərin, torpaq və digər təbii resursların qiymətlərinin yüksəldilməsi, turizm məhsullarının idxalı zamanı ölkədən valyuta axınları, ekoloji və sosial problemlərin meydana çıxmasına şərait yaradır, regional valyuta axınlarının, həmçinin xaricdən valyuta daxil olmalarını artırır, ümumi milli məhsulun həcmi yüksəldir, yeni iş yerlərinin yaradılmasına şərait yaradır, yerli və xarici kapitalların yatırılmasına şərait yaradır
- Mehmanxanaların, panseonatların, turbazaların, sanatoriyaların, çarpayılıq fondları və otaqların sayı, marketing tədqiqatları, turizm infrastrukturunun inkişafının hüququ və investisiya yönümlü dəstəyi, marketing konsepsiyalarının müəssisələr üçün onların reallaşdırılması istiqamətində məsləhətlərlə hazırlanması və emal edilməsi, məsləhət xidmətlərini təşkil edir
- Əmək məhsuldarlığı, əmək haqqı ödəmələrinin səviyyəsi, dövrüvə vəsaitlərini təkrar istehsalı, ödəmə qabiliyyəti, maliyyə sabitliyi, valyuta döndürülüb, turist məhsulunun istehlakçıya çatdırılması prosesinin təşkil olunması, əməyə material-maddi stimulun iqtisadi təminatı, turizm infrastrukturunun inkişafının hüququ və investisiya yönümlü dəstəyi, təbii inhisarçılığa şərait yaradır
- ✓ Yerli məhsul və xidmətlərin, torpaq və digər təbii resursların qiymətlərinin yüksəldilməsi, turizm məhsullarının idxalı zamanı ölkədən valyuta axınları, ekoloji və sosial problemlərin meydana çıxması

456. Turizmin ölkə iqtisadiyyatı üçün müsbət nəticələri aşağıdakılardan ibarətdir:

- Rəqabət mühiti formalaşdırır, inhisarçılığa şərait yaradır
- Ümumi milli məhsulun həcmi yüksəldir, yeni iş yerlərinin yaradılmasına şərait yaradır, yerli və xarici kapitalların yatırılmasına şərait yaradır, rəqabət mühiti formalaşdırır, inhisarçılığa şərait yaradır
- Turistlərə xidmət göstərən qida müəssisələrində yerlərin sayı; turistlərə xidmət göstərən ticarət, ictimai-iaşə, əyləncə müəssisələri, aqua parklar, əmək ehtiyatları, onların xarakteri və bu kimi göstəricilər
- ✓ Regional valyuta axınlarının, həmçinin xaricdən valyuta daxil olmalarını artırır, ümumi milli məhsulun həcmi yüksəldir, yeni iş yerlərinin yaradılmasına şərait yaradır, yerli və xarici kapitalların yatırılmasına şərait yaradır
- Əmək məhsuldarlığı, əmək haqqı ödəmələrinin səviyyəsi, dövrüvə vəsaitlərini təkrar istehsalı, ödəmə qabiliyyəti, maliyyə sabitliyi, turist məhsulunun istehlakçıya çatdırılması prosesinin təşkil olunması, turizm infrastrukturunun inkişafının hüququ və investisiya yönümlü dəstəyi, təbii inhisarçılığa şərait yaratmaq

457. Beynəlxalq turizmdə iqtisadi fəaliyyətin inkişafını xarakterizə edən göstəricilər aşağıdakı kimi qruplaşdırılır:

- Xarici ölkələrə səyahət edən turistlərin sayı, xarici turistlərin turist günlərinin miqdarı
- Xarici turistlərin turist günlərinin miqdarı, xarici səfərlər zamanı turist xərclərinin ümumi məbləği
- Xarici ölkələrə səyahət edən turistlərin sayı, xarici səfərlər zamanı turist xərclərinin ümumi məbləği
- √ Xarici ölkələrə səyahət edən turistlərin sayı, xarici turistlərin turist günlərinin miqdarı, xarici səfərlər zamanı turist xərclərinin ümumi məbləği
- Multiplikator effekt, xarici ölkələrə səyahət edən turistlərin sayı, xarici turistlərin turist günlərinin miqdarı, xarici səfərlər zamanı turist xərclərinin ümumi məbləği

458. Turizm müəssisəsinin ekologiya menecmenti funksiyasına daxildir

- Yüksək dərəcədə vətənpərvərlik
- √ Təbii resurslardan istifadə üçün lisenziya alınması, ətraf mühitin mühafizəsinin daxili iqtisadi mexanizminin formalaşdırılması
- Turist firmasının əsas istiqamətləri
- Ekskursiyalar, təlimat, təbiəti dərk etmə gəzintiləri
- Virtual turizm agentliklərinin yaradılması

459. İdarəetmə sistemində turist müəssisələrinin bölgüsü bu əlamətlər üzrə həyata keçirilir

- Nəqliyyat müəssisələri, mehmanxana müəssisələri
- İmitasiya modelləri və oyunlar nəzəriyyəsi vasitəsilə
- √ İdarəetmə obyektləri ilə əlaqədar əlaqələndirici istiqamətlər
- Təşkilatı strukturların lahiyələndirilməsi
- Əmək proseslərinin idarə edilməsi

460. Turizm fəaliyyətinin təşkili zamanı müəssisələrin aşağıdakı formalarından istifadə olunur

- Turizm sənayesi, qonaqpərvərlik sənayesi, qlobal kompyuter şəbəkələri
- Mehmanxana şəbəkələri
- Turizmin sahibkarlıq sahəsi, istehlak sahəsi, gəlir və valyuta sahələri
- Turist agentliyi, turist, korporativ istehlakçı
- √ Aksioner cəmiyyətlər, məhdud məsuliyyətli cəmiyyətlər, yoldaşlıqlar müəssisələri, məhdud yoldaşlıq müəssisələri

461. Turizmin təşkili hansı modellər əsasında müəyyənləşdirilir

- Torpaq, əmək və kapital
- Xətti, radial, kombinasiyalı
- İnsanın fərdi xarakteristikaları və keyfiyyətləri, iqtisadi sistemin səmərəliliyi, sahə, müəssisə, regional xüsusiyyətlər, mülkiyyət formalarının müəyyənləşdirilməsi
- Maliyyə, isehsal, investisiya
- √ Sistemlilik, aktiv modellər, proqnoz modellər, statistik

462. Turist müəssisələrinin bölgüsü idarəetmə sistemində bu əlamətlər üzrə həyata keçirilir

- Nəqliyyat müəssisələri, mehmanxana müəssisələri
- İmitasiya modelləri və oyunlar nəzəriyyəsi vasitəsilə
- Əmək proseslərinin idarə edilməsi
- √ İdarəetmə obyektləri ilə əlaqədar əlaqələndirici istiqamətlər
- Təşkilatı strukturların lahiyələndirilməsi

463. Turizm fəaliyyətinin təşkili zamanı müəssisələrin aşağıdakı formalarından istifadə olunur

- Koordinasiya, planlaşdırma, tənzimlənmə, məm illi turist məhsulunun marketinqi, stimullaşdırma, sosial turizm maraqların müdafiəsi
- Maliyyə güzəştləri, "yarım maliyyə" xarakterli güzəştlər, digər tədbirlər
- Marketinq riski, maliyyə riski, isehsal riski, ödəmə balansının sabit saxlanılması
- √ Aksioner cəmiyyətlər, məhdud məsuliyyətli cəmiyyətlər, yoldaşlıqlar müəssisələri, məhdud yoldaşlıq müəssisələri
- Qiymətləndirmə, stimullaşdırma, paylaşdırma

464. Turizm sektorunda iqtisadi fəaliyyətin səmərəlilik göstəricilərinə daxildir

- Turizmin inkişafı əhalinin məşğulluğunu təmin edir, əhalinin öz mədəni irsinə marağı artır, dövlət inhisarçılığa şərait yaradır
- Əhalinin öz mədəni irsinə marağı artır, iqtisadi cəhətdən zəif inkişaf etmiş regionlarda ətraf mühitin mühafizəsi məsələləri həll edilir, dövlət inhisarçılığa şərait yaradır
- Səyahət edənlərin hüquqlarının qorunması, milli turizm məhsulu istehsalçıların maraqlarının mühafizəsi, daxili və xarici turizmin beynəlxalq səviyyədə dəstəklənməsi
- Mehmanxanaların, panseonların, turbazaların, sanatoriyaların, çarpayılıq fondları və otaqların sayı, marketing tədqiqatları
- ✓ Turizmin inkişafı əhalinin məşğulluğunu təmin edir, əhalinin öz mədəni irsinə marağı artır, iqtisadi cəhətdən zəif inkişaf etmiş regionlarda ətraf mühitin mühafizəsi məsələləri

465. Turizm iqtisadi fəaliyyətin inkişafını xarakterizə edən göstəricilərə daxildir

- Xarici ölkələrə səyahət edən turistlərin sayı, xarici turistlərin turist günlərinin miqdarı
- Xarici ölkələrə səyahət edən turistlərin sayı, xarici səfərlər zamanı turist xərclərinin ümumi məbləği
- Multiplikator effekt, xarici ölkələrə səyahət edən turistlərin sayı, xarici turistlərin turist günlərinin miqdarı, xarici səfərlər zamanı turist xərclərinin ümumi məbləği
- Xarici turistlərin turist günlərinin miqdarı, xarici səfərlər zamanı turist xərclərinin ümumi məbləği
- ✓ Xarici ölkələrə səyahət edən turistlərin sayı, xarici turistlərin turist günlərinin miqdarı, xarici səfərlər zamanı turist xərclərinin ümumi məbləği

466. Beynəlxalq turizmin inkişafında və iqtisadi-idarəetmə problemlərinin həllində tələb-təkliflə əlaqəli olan aşağıdakı amillərin fərqləndirilməsi zəruridir

- ✓ Turizm sferası fəaliyyətində əlaqələndirmənin rolunun yüksəldilməsi, turizm sferasının kadr təminatı, özəl turizm biznesinin inkişafına şərait yaradılması, turist xidmətlərinin həyata keçirilməsi və reklam prosesində kütləvi informasiya vasitələrinin rolunun yüksəldilməsi
- Keçmiş satış əsasında proqnozların verilməsi, riyazi, iqtisadi və statistik modellərin hərəkətə gətirilməsi
- Səyahət edənlərin hüquqlarının qorunması, milli turizm məhsulu istehsalçıların maraqlarının mühafizəsi, daxili və xarici turizmin beynəlxalq səviyyədə dəstəklənməsi
- İdarəetmə, proqnoz, utilitar, monetar, həyat və sağlamlığın sığortası, əmlak sığortası, turistlərin istirahətdə olduqları zamanı pis hava hallarında sığortalanmanın təşkili
- Bankdan kommersiya kreditlərinin alınması, qiymətli kağızların emissiyası, kapitalın idarə edilməsi, dövlət güzəştli kreditlərinin cəlbə, xarici investisiyaların cəlbə

467. Təşkilinə görə turizm hansı fərqləndirici xüsusiyyətlərə malikdir

- İnkişaf istiqamətlərinə, statistikaya görə, ərazi əlaməti üzrə, davam etmə müddətinə, turistlərin sayına, nəqliyyatın növünə, məqsədli təşkilinə, yaşa görə
- Statistika və rəqabət qabiliyyətinə görə, ərazi əlaməti üzrə, davam etmə müddətinə, turistlərin sayına, nəqliyyatın növünə, məqsədli təşkilinə, yaşa görə
- Statistika və rəqabət qabiliyyətinə görə, fərdi, qrup şəklində, ailəvi, təşkil olunmuş və öz-fəaliyyət
- ✓ Ərazi əlaməti üzrə, davam etmə müddətinə, turistlərin sayına, nəqliyyatın növünə, məqsədli təşkilinə, yaşa görə
- Davam etmə müddətinə, turistlərin sayına, nəqliyyatın növünə, məqsədli təşkilinə, yaşa görə, inkişaf istiqamətlərinə görə

468. Müvəffəqiyyətli idarəetməyə nail olmaq üçün idarə heyəti hansı tədbirləri həyata keçirməlidir?

- Yeni turizm rayonları hesabına səyahətlərin coğrafiyasının genişləndirilməsi və satışın artırılması, təbiət obyektlərinin təmiz və yararlı vəziyyətdə olması, inkişaf məqsədinin müəyyən edilməsi, öz startegiyanı iqtisadiyyatdakı və biznes şəraiti-tindəki dəyişikliklərə uyğunlaşdırmaq
- Faktlara daha çox əsaslanan yeni alternativ fəaliyyətin qiymətləndirilməsi, bazarını itirən məhsul və biznesdən tez imtina edilməsi, səylərin və kapitalın daha yaxşı istifadəsinə yönəldilməsi,
- İnkişaf məqsədinin müəyyən edilməsi, ticarət, elmi-texniki və mədəni əlaqələr, turist mübadiləsi üzrə dövlətlərarası və hökumətlərarası əməkdaşlıq sazişləri, komfort təbii şəraitin olması
- Öz startegiyanı iqtisadiyyatdakı və biznes şəraiti-tindəki dəyişikliklərə uyğunlaşdırmaq, üstün istiqamətlərin saxlanılması və rəqabət qabaq-layan yeni fəaliyyət formalarının inkişafı,
- ✓ İnkişaf məqsədinin müəyyən edilməsi, öz startegiyanı iqtisadiyyatdakı və biznes şəraiti-tindəki dəyişikliklərə uyğunlaşdırmaq, üstün istiqamətlərin saxlanılması və rəqabət qabaq-layan yeni fəaliyyət formalarının inkişafı, bazarını itirən məhsul və biznesdən tez imtina edilməsi, səylərin və kapitalın daha yaxşı istifadəsinə yönəldilməsi

469. Turizm sahəsində rəqabət aparan şirkətlər hansı strateji metoddan bəhrələnilir

- Turizm şirkətinin idarə edilməsi üçün hansı strateji yüksəliş daha məqbuldur, turizm şirkətinin yeni fəaliyyət sahəsi üçün hansı idarəetmə proqramı qəbul edilə bilər
- Yeni turizm rayonları hesabına səyahətlərin coğrafiyasının genişləndirilməsi və satışın artırılması, təbiət obyektlərinin təmiz və yararlı vəziyyətdə olması
- Yeni turizm rayonları hesabına səyahətlərin coğrafiyasının genişləndirilməsi və satışın artırılması, təbiət obyektlərinin təmiz və yararlı vəziyyətdə olması

- ✓ Mövcud məhsulun turizmin təşəkkül tapmış istiqamətində inkişafı, yeni şirkətlər təsis etməklə turizm fəaliyyətinin genişləndirilməsi
- Yeni şirkətlər təsis etməklə turizm fəaliyyətinin genişləndirilməsi, təbiət obyektlərinin təmiz və yararlı vəziyyətdə olması

470. Turizmin ölkə iqtisadiyyatı baxımından xarakteristik xüsusiyyətlərini təhlil edərkən idarəetmə problemlərinin müzakirəsi aşağıdakı mövqedən aparılmalıdır:

- Turizm şirkətinin idarə edilməsi üçün hansı strateji yüksəliş daha məqbuldur və turizm rayonları hesabına səyahətlərin coğra-fiyasının genişləndirilməsi və satışın artırılması
- Mövcud məhsulun turizmin təşəkkül tapmış istiqamətində inkişafı
- Yeni turizm rayonları hesabına səyahətlərin coğra-fiyasının genişləndirilməsi və satışın artırılması
- ✓ Turizm şirkətinin idarə edilməsi üçün hansı strateji yüksəliş daha məqbuldur, turizm şirkətinin yeni fəaliyyət sahəsi üçün hansı idarəetmə proqramı qəbul edilə bilər
- Turizm şirkətinin yeni fəaliyyət sahəsi üçün hansı idarəetmə proqramı qəbul edilə bilər

471. Otel menecmentində idarəetmə proseslərinin iqtisadi məzmununa daxildir

- Otel infrastrukturunun istehsal-xidmət fəaliyyətinin təşkili, müəssisədaxili idarəetmə tsiklinin ardıcıl təmin edilməsi, operativ idarəetmənin təşkili, əsas və dövrüyyə fondlarının, işçi qüvvəsinin, iqtisadi münasibətlərin, təsərrüfat əlaqələrinin idarə edilməsi prosesləri
- ✓ Otel əsas və dövrüyyə fondlarının, işçi qüvvəsinin, iqtisadi münasibətlərin, təsərrüfat əlaqələrinin idarə edilməsi prosesləri
- Otel infrastrukturunun istehsal-xidmət fəaliyyətinin təşkili, müəssisədaxili idarəetmə tsiklinin ardıcıl təmin edilməsi, operativ idarəetmənin təşkili
- Otel əsas idarəetmə funksiyalarının ardıcıl icrası prosesi, idarəetmə prosesinin məzmunca konkretləşdirilməsi, idarəetmə prosesinin təşkili, kompleks idarəetmə və planlaşdırma işlərinin təşkili prosesi
- Texniki-texnoloji proseslərin idarə edilməsi, texniki sistemlərin idarə edilməsi, texniki-texnoloji proseslərin intensivliyinin idarə edilməsi

472. Otel menecmentində idarəetmə proseslərinin texniki məzmununa daxildir

- Otel əsas və dövrüyyə fondlarının, işçi qüvvəsinin, iqtisadi münasibətlərin, təsərrüfat əlaqələrinin idarə edilməsi prosesləri
- ✓ Texniki-texnoloji proseslərin idarə edilməsi, texniki sistemlərin idarə edilməsi, texniki-texnoloji proseslərin intensivliyinin idarə edilməsi
- Otel infrastrukturunun istehsal-xidmət fəaliyyətinin təşkili, müəssisədaxili idarəetmə tsiklinin ardıcıl təmin edilməsi, operativ idarəetmənin təşkili
- Otel əsas idarəetmə funksiyalarının ardıcıl icrası prosesi, idarəetmə prosesinin məzmunca konkretləşdirilməsi, idarəetmə prosesinin təşkili, kompleks idarəetmə və planlaşdırma işlərinin təşkili prosesi
- Otel infrastrukturunun istehsal-xidmət fəaliyyətinin təşkili, müəssisədaxili idarəetmə tsiklinin ardıcıl təmin edilməsi, operativ idarəetmənin təşkili, əsas və dövrüyyə fondlarının, işçi qüvvəsinin, iqtisadi münasibətlərin, təsərrüfat əlaqələrinin idarə edilməsi prosesləri

473. Müxtəlif səviyyəli idarəetmə proseslərində otellərin menecmenti necə xarakterizə olunur

- Xüsusi ixtisaslaşmış funksiyanın, fəaliyyətin makro və mikroməqsədlərə uyğunluğu, idarəçilik fəaliyyəti ilə idarəçilik funksiyası məzmununun bir-birinə uyğunluğunun müəyyən edilməsi, idarəetmə funksiyaları ilə idarəetmə vəzifələrinin dəqiq əlaqələndirilməsi, hər bir funksiya növündə idarəetmə obyektinə və subyektinin xüsusiyyətlərinin tamamilə nəzərə alınması
- ✓ Otel əsas idarəetmə funksiyalarının ardıcıl icrası prosesi, idarəetmə prosesinin məzmunca konkretləşdirilməsi, idarəetmə prosesinin təşkili, kompleks idarəetmə və planlaşdırma işlərinin təşkili prosesi
- Otel əsas və dövrüyyə fondlarının, işçi qüvvəsinin, iqtisadi münasibətlərin, təsərrüfat əlaqələrinin idarə edilməsi prosesləri
- Otel infrastrukturunun istehsal-xidmət fəaliyyətinin təşkili, müəssisədaxili idarəetmə tsiklinin ardıcıl təmin edilməsi, operativ idarəetmənin təşkili, əsas və dövrüyyə fondlarının, işçi qüvvəsinin, iqtisadi münasibətlərin, təsərrüfat əlaqələrinin idarə edilməsi prosesləri
- Texniki-texnoloji proseslərin idarə edilməsi, texniki sistemlərin idarə edilməsi, texniki-texnoloji proseslərin intensivliyinin idarə edilməsi

474. Otel menecmentində funksional idarəetmə prosesinə daxildir

- Texniki-texnoloji proseslərin idarə edilməsi, texniki sistemlərin idarə edilməsi, texniki-texnoloji proseslərin intensivliyinin idarə edilməsi
- ✓ Sahələrarası funksional idarəetmə prosesi, ərazi və regionların idarə edilməsi prosesi, ETT-nin idarə edilməsi, yarımfunksional proseslərin, sistemlərin idarə olunması prosesi
- Otel infrastrukturunun istehsal-xidmət fəaliyyətinin təşkili, müəssisədaxili idarəetmə tsiklinin ardıcıl təmin edilməsi, operativ idarəetmənin təşkili, əsas və dövrüyyə fondlarının, işçi qüvvəsinin, iqtisadi münasibətlərin, təsərrüfat əlaqələrinin idarə edilməsi prosesləri
- Otel əsas idarəetmə funksiyalarının ardıcıl icrası prosesi, idarəetmə prosesinin məzmunca konkretləşdirilməsi, idarəetmə prosesinin təşkili, kompleks idarəetmə və planlaşdırma işlərinin təşkili prosesi
- Otel əsas və dövrüyyə fondlarının, işçi qüvvəsinin, iqtisadi münasibətlərin, təsərrüfat əlaqələrinin idarə edilməsi prosesləri

475. Otellərdə idarəetmə prosesi səviyyəli əlamətinə görə necə qruplaşdırılır

- Texniki-texnoloji proseslərin idarə edilməsi, texniki sistemlərin idarə edilməsi
- Operativ idarəetmənin təşkili
- Otel infrastrukturunun istehsal-xidmət fəaliyyətinin təşkili, müəssisədaxili idarəetmə tsiklinin ardıcıl təmin edilməsi
- ✓ Makroproseslərə və mikroproseslərə
- Kompleks idarəetmə və planlaşdırma işlərinin təşkili prosesi

476. Otel menecmentində idarəetmə funksiyalarının hansı elmi prinsipləri nəzərə alınır

- Gəlirlər və xərclər smetası, xərc maddələri üzrə smetalar, mühasibat balansı, qiymətin əmələ gəlməsi, vergiyə cəlb etmə, investisiya qoyuluşu, beynəlxalq turizm təşkilatlarına üzvlük haqqları
- ✓ Xüsusi ixtisaslaşmış funksiyanın, fəaliyyətin makro və mikroməqsədlərə uyğunluğu, idarəçilik fəaliyyəti ilə idarəçilik funksiyası məzmununun bir-birinə uyğunluğunun müəyyən edilməsi, idarəetmə funksiyaları ilə idarəetmə vəzifələrinin dəqiq əlaqələndirilməsi, hər bir funksiya növündə idarəetmə obyektini və subyektinin xüsusiyyətlərinin tamamilə nəzərə alınması
- Otel əsas idarəetmə funksiyalarının ardıcıl icrası prosesi, idarəetmə prosesinin məzmunca konkretləşdirilməsi, idarəetmə prosesinin təşkili, kompleks idarəetmə və planlaşdırma işlərinin təşkili prosesi
- Otel infrastrukturunun istehsal-xidmət fəaliyyətinin təşkili, müəssisədaxili idarəetmə tsiklinin ardıcıl təmin edilməsi
- İstiqamətverici planlaşdırma, büdcənin vəziyyətinə cavabdeh olan struktur vahidinin müəyyən edilməsi, əməliyyatların planlaşdırılması, standart xərclərin kalkulyasiyası və s.

477. Otel menecmentində idarəetmə mexanizmi hansı göstəricilərə əsaslanır

- Turizm bazarının sistemli təhlili, resursların hərəkəti, məhsul və xidmətlərin hərəkət kanalları, qiymət, reklam, ictimaiyyətlə, firmadankənar əlaqələr, Elmi Texniki Tərəqqi, yeni texnika və texnologiya, ixtiraçılıq, səmərəliləşdirmə, təcrübə, layihə-axtarış işləri
- ✓ İdarəetmənin ümumi prinsipləri, idarəetmənin müxtəlif funksiyaları, iqtisadi sistem qarşısında qoyulan məqsədlər, idarəetmə sisteminin müvafiq metodları
- Gəlirlər və xərclər smetası, xərc maddələri üzrə smetalar, mühasibat balansı, qiymətin əmələ gəlməsi, vergiyə cəlb etmə, investisiya qoyuluşu, beynəlxalq turizm təşkilatlarına üzvlük haqqları
- Turizm bazarının sistemli təhlili, resursların hərəkəti, məhsul və xidmətlərin hərəkət kanalları, qiymət, reklam, ictimaiyyətlə, firmadankənar əlaqələr
- Elmi Texniki Tərəqqi, yeni texnika və texnologiya, ixtiraçılıq, səmərəliləşdirmə, təcrübə, layihə-axtarış işləri

478. Otel idarəetmə sisteminin hansı komponentləri mövcuddur

- Məqsəd və vəzifələrin ümumi və konkret məzmununun müəyyən edilməsi, potensial imkanların, resursların və şəraitin nəzərə alınması, nəticələrin kompleks qiymətləndirilməsi
- ✓ Mexanizm, struktur, proses, sistemin inkişaf mexanizmi
- Turizm bazarının sistemli təhlili, resursların hərəkəti, məhsul və xidmətlərin hərəkət kanalları
- Ümumi gəlirlər və xərclər üzrə, tələbat üzrə, əmək haqqı sferasında, marketing fəaliyyətindəki, turistlərlə turagentliklər arasında, turməhsul və xidmətlərin satış həcmi üzrə kənarlaşmalar
- Gəlirlər və xərclər smetası, xərc maddələri üzrə smetalar, mühasibat balansı, qiymətin əmələ gəlməsi, vergiyə cəlb etmə, investisiya qoyuluşu

479. Mehmanxana və motelləri müəyyən kateqoriyaya aid olunması üçün standartlarda hansı minimal tələblər müəyyən edilmişdir

- Gəlirlər və xərclər smetası, xərc maddələri üzrə smetalar, mühasibat balansı, qiymətin əmələ gəlməsi, vergiyə cəlb etmə, investisiya qoyuluşu, yol qovşaqları ilə təchiz edilmiş rahat magistral yolları, abadlaşdırılmış ətraf ərazi, memarlıq-planlaşdırma həlli və inşaa elementləri, istifadə olunan texniki avadanlıq, tikinti normaları və qaydaları, yerləşdiyi ərazinin ekoloji əlverişliliyi, qonaqların həyatının təhlükəsizliyi və onların əmlakının qorunması, yangından mühafizə sistemləri ilə təchizat
- ✓ Yol qovşaqları ilə təchiz edilmiş rahat magistral yolları, abadlaşdırılmış ətraf ərazi, memarlıq-planlaşdırma həlli və inşaa elementləri, istifadə olunan texniki avadanlıq, tikinti normaları və qaydaları, yerləşdiyi ərazinin ekoloji əlverişliliyi, qonaqların həyatının təhlükəsizliyi və onların əmlakının qorunması, yangından mühafizə sistemləri ilə təchizat, sanitariya-epidemioloji nəzarət orqanları tərəfindən təsdiq edilmiş sanitariya-gigiyena normaları və qaydaları
- Texniki inkişaf, texniki hazırlıq, maliyyə və mühasibat uçotu, məhsul və xidmətin keyfiyyəti, əmək və əmək haqqı sistemi, marketing və satış, təşkil etmə, əsaslandırma, nəzarət, proqnozlaşdırma, sistemləşdirmə, əlaqələndirmə
- Gəlirlər və xərclər smetası, xərc maddələri üzrə smetalar, mühasibat balansı, qiymətin əmələ gəlməsi, vergiyə cəlb etmə, investisiya qoyuluşu
- Texniki-texnoloji proseslərin idarə edilməsi, texniki sistemlərin idarə edilməsi, texniki-texnoloji proseslərin intensivliyinin idarə edilməsi, gəlirlər və xərclər smetası, xərc maddələri üzrə smetalar, mühasibat balansı, qiymətin əmələ gəlməsi, vergiyə cəlb etmə, investisiya qoyuluşu

480. Otellər neçə kateqoriya üzrə təsnifləşdirilir

- 7.0

- √ 5.0
- 4.0
- 1.0
- Lyuks

481. Otellərdə ulduzların sayı hansı göstəricilərə uyğun olaraq artır

- Kateqoriya üzrə
- √ Xidmət keyfiyyətinə
- Qonaqların həyatının təhlükəsizliyi və onların əmlakının qorunması, yanğından mühafizə sistemləri ilə təchizat
- Əməliyyatların planlaşdırılması, standart xərclərin kalkulyasiyası
- Abadlaşdırılmış ətraf ərazi, memarlıq-planlaşdırma həlli və inşa elementlərinə

482. Otellərdə kateqoriyalar necə işarələnir

- «Təsnifat» ilə
- √ «Ulduz» ilə
- «Kateqoriyalar» ilə
- «Xidmət keyfiyyəti» ilə
- «Standart» ilə

483. Otellərdə idarəetmənin nəzarət texnologiyası müəyyənləşdirilərkən dərəcələr üzrə təsnifat sistemi hansı tələblərə əsaslanır

- Otelde əsas idarəetmə funksiyalarının ardıcıl icrası prosesi, idarəetmə prosesinin məzmunca konkretləşdirilməsi, idarəetmə prosesinin təşkili, kompleks idarəetmə və planlaşdırma işlərinin təşkili prosesi
- √ Maddi-texniki təminat, göstərilən xidmətin nomenklaturası və keyfiyyəti, xidmət səviyyəsi
- Xüsusi ixtisaslaşmış funksiyanın, fəaliyyətin makro və mikroməqsədlərə uyğunluğu, idarəçilik fəaliyyəti ilə idarəçilik funksiyası məzmununun bir-birinə uyğunluğunun müəyyən edilməsi, idarəetmə funksiyaları ilə idarəetmə vəzifələrinin dəqiq əlaqələndirilməsi, hər bir funksiya növündə idarəetmə obyektini və subyektinin xüsusiyyətlərinin tamamilə nəzərə alınması
- İstiqamətverici planlaşdırma, büdcənin vəziyyətinə cavabdeh olan struktur vahidinin müəyyən edilməsi, əməliyyatların planlaşdırılması, standart xərclərin kalkulyasiyası və s.
- Otel infrastrukturunun istehsal-xidmət fəaliyyətinin təşkili, müəssisədaxili idarəetmə tsiklinin ardıcıl təmin edilməsi, operativ idarəetmənin təşkili, əsas və dövrüyyə fondlarının, işçi qüvvəsinin, iqtisadi münasibətlərin, təsərrüfat əlaqələrinin idarə edilməsi prosesləri

484. Dünya mehmanxana sənayesində klassifikasiya nədir

- Otellərdə idarəetmənin nəzarət texnologiyasının müəyyənləşdirilməsi
- √ Konkret mehmanxananın və nömrələrin xidmət standartlarına uyğunluğunun təyin olunmasıdır
- Təşkilatın, firmanın məqsəd və vəzifələrinin müəyyən edilməsi, fəaliyyətin planlaşdırılması, icraçılar arasında tapşırıqların, funksiyaların bölüşdürülməsi, təcəllikdə olan işçi heyətinin işgüzarlıq, davranış və peşəkarlıq səviyyəsinin öyrənilməsi, sənədlərlə iş bacarığı, ayrı-ayrı işçilər, sosial əmək qruplarının fəaliyyətinə nəzarət, həmin fəaliyyətin qiymətləndirilməsi, ayrı-ayrı təsərrüfat subyektləri, menecerlər və əməkdaşlarla əlaqə yaratmaq formalarını həyata keçirmək, özünün funksional fəaliyyəti çərçivəsində əməkdaşların işçini koordinasiya və təşkil etmə
- Texnoloji inkişaf, firma və dövlətin qarşılıqlı əlaqəsi, transmilli xarakter, idarəetməyə yeni tələblərin meydana çıxması
- Turizm bazarının sistemli təhlili, resursların hərəkəti, məhsul və xidmətlərin hərəkət kanalları, qiymət, reklam, ictimaiyyətlə, firmadankənar əlaqələr

485. Alman mehmanxana müəssisələri təsnifatı sistemində görə neçə ulduz standart dərəcə hesab edilir?

- 4 ulduz
- 3 ulduz
- 5 ulduz
- √ 2 ulduz
- 1 ulduz

486. Azərbaycanda mehmanxanaların təsnifat sistemi neçənci ildə işləni b hazırlanmışdır?

- 16 iyul 2002-ci ildə
- √ 16 iyul 2004-cü ildə
- 10 iyul 2001-ci ildə
- 26 iyul 2004-cü ildə
- 26 iyul 2004-cü ildə

- 487.** Turizmin maddi-texniki bazasının tərkibinə aşağıdakılar daxildir
- Turizm firma və agentlikləri, mehmanxanalar, turist bazaları, qidalanma və ticarət müəssisələri, avtonəqliyyat müəssisələri, turist ləvazimatı və avadanlıqlarını icarəyə verən məntəqələr, ticarət-xilasetmə xidməti, turist klubları, dayanacaqları və s.
  - ✓ İstehlakın regional iqtisadi və sosial inkişafda rolunun qiymətləndirilməsi
  - Məşğuliyyət quruluşu, əmtəə təklifi, əhali gəlirləri, xidmət sahələrinin inkişafı və strukturu, əhalinin demoqrafik tərkibi
  - Həyat səviyyəsi, iqtisadi fəallıq, sosial sferanın inkişafı və sosial-demoqrafik göstəriciləri, minimal dövlət standartları və ÜDM-də ekologiyaya çəkilən xərclər
  - Proqnozlaşdırılan, cari, makro və mikro indikatorlar
- 488.** Mehmanxananın xidmət personalına olan tələbləri şərti olaraq necə qruplaşdırılır
- Kvalifikasiya, davranış tərz, tibbi tələblər, uniforma
  - Yaşayış yerləri, protezlə, kvalifikasiya, davranış tərz, tibbi tələblər, uniforma
  - ✓ Stasionar, qeyri-standart, təcili və sosial
  - Maliyyə yardımı, davranış tərz, tibbi tələblər, uniforma
  - Pulsuz yeməxanalar, sənaye mallarının paylanması
- 489.** Potensial turistin İnternet vasitəsilə əldə edə biləcəyi informasiyaları qısa şəkildə belə göstərmək mümkündür
- Vergi güzəştləri vasitəsilə investorların dəstəklənməsi, idxalın gömrük rüsumlarından azad olunması, korporativ vergilər üzrə güzəştlər, ölkənin turizm sferasında fəaliyyət göstərən işçilərin müvafiq vergilərin bir qisminə azad olmaları
  - ✓ Məsafədən asılı olmayaraq istənilən turizm müəssisəsini xidmətlərdən istifadə etmək, öz marşrutunu müəyyənləşdirmək, nəqliyyat vasitələri və biletlər haqqında məlumatlar almaq, nəqliyyat vasitələrinə və otel nömrələrinə yerləri bronlaşdırmaq, istifadə etdiyi xidmət və əmtəələrin haqqını ödəmək.
  - Əhalinin əsas kütləsinin yaşayış səviyyəsi, yəni turizmin iqtisadi əlverişliliyi, vətəndaşların ölkə daxilində və bütün dünya üzrə xarici səyahətlərinə imkan verən, sosial azadlıq və hüquqlarının olması, beynəlxalq əmək bölgüsü əsasında dövlətlər arasında iqtisadi əlaqələrin fəallaşması
  - Turist axınının həcmi, gündəlik turist xərclərinin orta qiyməti, maddi-texniki bazanın vəziyyəti, turist firmalarının maliyyə-iqtisadi göstəricilərinin fəaliyyəti, beynəlxalq turizmin inkişafını göstəricilərini müəyyən etmək
  - Rəqabət mübarizə prinsipinin hökmran olması, turizmin maddi bazası üzərində şəxsi əmlak hüququ, həm istehlakçı, həm də müştəri üçün azad seçim hüququ, əhali gəlirlərinin, əməyin nəticəsindən və əmək bazarındakı vəziyyətdən asılılığını müəyyən etmək
- 490.** «Turoperator-agent» şəbəkəsinin təşkil edilməsi zamanı «Master-Tur» aşağıdakı imkanları verir
- Əhalinin əsas kütləsinin yaşayış səviyyəsi, yəni turizmin iqtisadi əlverişliliyi, vətəndaşların ölkə daxilində və bütün dünya üzrə xarici səyahətlərinə imkan verən, sosial azadlıq və hüquqlarının olması, beynəlxalq əmək bölgüsü əsasında dövlətlər arasında iqtisadi əlaqələrin fəallaşması
  - ✓ Komissiyon və plan mənfəətin hesablanması, turistlərin sənədlərini rəsmiləşdirmək, prays-list, turistlərin siyahısı, vauçer, səfirliyə agent, maliyyə hesabatının çapı, turun reallaşması nəzarət etmək, firmanın cari maliyyə vəziyyətini qiymətləndirmək
  - Əhalinin əsas kütləsinin yaşayış səviyyəsi, yəni turizmin iqtisadi əlverişliliyi, vətəndaşların ölkə daxilində və bütün dünya üzrə xarici səyahətlərinə imkan verən, sosial azadlıq və hüquqlarının olması, landşaftların və təbiətin diqqətəlayiq yerlərinin olması
  - Gəlmə vaxtı, ölkə, otel və qiymət üzrə qiymət təklifinin avtomatik daxil edilməsini həyata keçirmək, sənədlərin çapı, tur xidmətlər üzrə ödənişi qeyd etmək, «Master-Avia» kompleksi turagentlərdə biletlər satışı üzrə fəaliyyətin avtomatlaşdırılmasından ibarətdir
  - İqtisadi, ticarət, elmi-texniki və mədəni əlaqələr, turist mübadiləsi üzrə dövlətlərarası və hökumətlərarası əməkdaşlıq sazişləri, komfort təbii şəraitin olması
- 491.** «Master-Agent» kompleksi turagentlərin fəaliyyətinin avtomatlaşdırılması üçün nəzərdə tutulub. Bu proqram aşağıdakıları özündə birləşdirir
- Komissiyon və plan mənfəətin hesablanması, turistlərin sənədlərini rəsmiləşdirmək, prays-list, turistlərin siyahısı, vauçer, səfirliyə agent, maliyyə hesabatının çapı, turun reallaşması nəzarət etmək, firmanın cari maliyyə vəziyyətini qiymətləndirmək
  - ✓ Gəlmə vaxtı, ölkə, otel və qiymət üzrə qiymət təklifinin avtomatik daxil edilməsini həyata keçirmək, sənədlərin çapı, tur xidmətlər üzrə ödənişi qeyd etmək, «Master-Avia» kompleksi turagentlərdə biletlər satışı üzrə fəaliyyətin avtomatlaşdırılmasından ibarətdir
  - İqtisadi, ticarət, elmi-texniki və mədəni əlaqələr, turist mübadiləsi üzrə dövlətlərarası və hökumətlərarası əməkdaşlıq sazişləri, komfort təbii şəraitin olması
  - Əhalinin əsas kütləsinin yaşayış səviyyəsi, yəni turizmin iqtisadi əlverişliliyi, vətəndaşların ölkə daxilində və bütün dünya üzrə xarici səyahətlərinə imkan verən, sosial azadlıq və hüquqlarının olması, landşaftların və təbiətin diqqətəlayiq yerlərinin olması
  - Əhalinin əsas kütləsinin yaşayış səviyyəsi, yəni turizmin iqtisadi əlverişliliyi, vətəndaşların ölkə daxilində və bütün dünya üzrə xarici səyahətlərinə imkan verən, sosial azadlıq və hüquqlarının olması, beynəlxalq əmək bölgüsü əsasında dövlətlər arasında iqtisadi əlaqələrin fəallaşması
- 492.** Ümumdünya elektron şəbəkəsi İnternetin turizm müəssisəsi üçün yaratdığı imkanlara daxildir

- Müxtəlif qrup əhali maraqlarının qütbləşdirilməsi və kommersiyalaşdırılması, ixtisaslaşdırılmış əməyin rolunun artması, cəmiyyətdə qəbul olunmuş əxlaq normalarından uzaqlaşma hallarının artması, mədəniyyətin kommersiyalaşdırılması
- ✓ Şəbəkə marketinginin həyata keçirilməsi, təklif etdiyi xidmətin «On-line» rejimi üzərindən satılması, ərazicə uzaq olan müştərilərlə əlaqə yarada bilinməsi, ucuz kommunikasiya vasitələri ilə əlaqəyə çıxış, internetin köməyi ilə biletlərin satılması, otel nömrələrinin bronlaşdırılması
- Müqavilə öhdəliyinin pozulması və digər səbəblərə görə mümkün zərərin dəyməsi və onun sonrakı ixtisaslaşmasını
- Müəssisənin nizamnamə kapitalına onun idarə edilməsində iştirak etmək və onun fəaliyyətindən uzunmüddətli gəlir götürmək məqsədilə vəsait qoyuluşudur
- Komissiya və plan mənfəətin hesablanması, turistlərin sənədlərini rəsmiləşdirmək, prays-list, turistlərin siyahısı, vauçer, səfirliyə agent, maliyyə hesabatının çapı, turun reallaşması nəzarət etmək, firmanın cari maliyyə vəziyyətini qiymətləndirmək

493. Mehmanxanaların müəyyən kateqoriyaya aid olunması üçün standartlarda hansı minimal tələblər müəyyən edilmişdir

- Mehmanxanaların müəyyən kateqoriyaya aid olunması üçün standartlarda bazarın segmentləşməsi əhalinin öz mədəni irsinə marağı artırmaq, iqtisadi cəhətdən zəif inkişaf etmiş regionlarda ətraf mühitin mühafizəsi məsələləri həll edilməsi tələbləri müəyyən edilmişdir
- ✓ Təhlükəsizlik və turistlərin əmlakının qorunması, yanğından mühafizə sistemləri, yol işarələri ilə təchiz edilmiş rahat magistrala çıxış yolları, abadlaşdırılmış ətraf ərazisi, maddi-texniki avadanlıqların tikinti normalarına uyğun olması, ekoloji şərait, sanitar-gigiyena normalarına riayət edilməlidir
- Yol işarələri ilə təchiz edilmiş rahat magistrala çıxış yolları, abadlaşdırılmış ətraf ərazisi, maddi-texniki avadanlıqların tikinti normalarına uyğun olması, ekoloji şərait, sanitar-gigiyena normalarına riayət edilməlidir, standartlarda bazarın segmentləşməsi əhalinin öz mədəni irsinə marağı artırmaq, qütbləşmə, iqtisadi cəhətdən zəif inkişaf etmiş regionlarda ətraf mühitin mühafizəsi məsələləri həll edilməsi tələbləri müəyyən edilmişdir
- Təhlükəsizlik və turistlərin əmlakının qorunması, yanğından mühafizə sistemləri, abadlaşdırılmış ətraf ərazisi, turizm xidməti üzrə mütərəqqi üsulların və standartların hazırlanmasına nail olmaq, təbii inhisarçılığa şərait yaratmaq, maddi-texniki avadanlıqların tikinti normalarına uyğun olması, əhalinin sosial vəziyyəti, ekoloji şərait, sanitar-gigiyena normalarına riayət edilməlidir
- Turistlərin mehmanxanalarda yerləşdirilməsi üzrə, turistləri nəqliyyatla təmin edən müəssisələr, işə müəssisələri, turizm məhsulunun yayılması üzrə turist firmaları, turist reklam-informasiya idarələri, əhalinin sosial vəziyyəti, turist müəssisələri müəyyən edilmişdir

494. Mehmanxanaların dərəcələr üzrə təminatı aşağıdakı tələblərə əsaslanır

- Mehmanxanaların dərəcələr üzrə təminatı əhalinin öz mədəni irsinə marağı artırmaq, iqtisadi cəhətdən zəif inkişaf etmiş regionlarda ətraf mühitin mühafizəsi məsələləri həll edilməsinin ümumiliyi ilə səciyyələnilir
- ✓ Maddi-texniki təminatı, xidmət səviyyəsinə, göstərilən xidmətin nomenklaturasına və keyfiyyətinə görə
- Xidmətlərin səviyyəsinə, göstərilən xidmətin nomenklaturasına və keyfiyyətinə görə, daxili, daxil olan və xaric olan turizm, dünya, ölkələr, regionlar, mahallar, şəhərlər üzrə, sosial-demoqrafik meyarlara əsasən
- Maddi texniki təminatı, xidmətlərin səviyyəsinə, göstərilən xidmətin nomenklaturasına, ölkənin dünya turizm bazarında imicinə görə
- Turizm xidməti üzrə mütərəqqi üsulların və standartların hazırlanmasına və tətbiq edilməsinə nail olmaq, təbii inhisarçılığa şərait yaratmaq baxımından

495. Turistlərin yerləşdirilməsi üzrə müəssisələrə aiddir

- Mehmanxanalar, motellər, pansionatlar, kempinqlər, turist bazaları, şəxsi mənzillər, təhsil və səhiyyə müəssisələri və s.
- ✓ Mehmanxanalar, motellər, pansionatlar, kempinqlər, turist bazaları, şəxsi mənzillər və s.
- Mehmanxanalar, motellər, pansionatlar, kempinqlər, turist bazaları, şəxsi mənzillər, sığorta müəssisələri
- Mehmanxanalar, motellər, pansionatlar, kempinqlər, turist bazaları, şəxsi mənzillər, səhiyyə müəssisələrinin çarpayı normaları, sığorta müəssisələri və s.
- Mehmanxanalar, motellər, pansionatlar, kempinqlər, turist bazaları, şəxsi mənzillər, səhiyyə müəssisələrinin çarpayı normaları və s.

496. Beynəlxalq mehmanxana konsernlərinin bazarda hakim mövqeyi təmin edən hansı üstünlükləri mövcuddur

- Paytaxta yaxınlığına görə, ictimai-siyasi və sosial-iqtisadi əhəmiyyəti
- ✓ Əmtənin bazarda daha uğurlu mövqə tutması məqsədilə marketing strategiyasının işlənməsi-nə qoyulan böyük investisiyalar, beynəlxalq bronlaşdırma sistemlərindən isti-fadə, çevik qiymət siyasətinin müntəzəm tətbiqi, yüksək ixtisaslı kadrlar və özlərinin kadr hazırlığı sistemi,
- Tac sistemə görə
- İnzibati xidmətin və kommersiya xidmətinin əsas vəzifələrinə görə
- Nömrələrin sayı və komfortluluq

497. Mehmanxananın müvəffəqiyyətlə işləməsində hansı amillər zəruri sayılır

- Ciddi hesabat blanklarının tədqiqi və tərtibi, nömrə fondu
- ✓ Düzgün yerdə tikilməsi, nömrə fondu, yüksək xidmət
- Beynəlxalq turizm təşkilatlarının xüsusi funksiyaları və kompetensiyası
- Kompleks səfərlər, istirahət və kompleks turlara xidmətlər paketi
- Bütövlük, effektivlik, etibarlılıq, aşkarlıq, çeviklik, qonaqpərvərlik

498. Yerləşdirmə vasitələri hansı dərəcələrə bölünür

- Stasionar, qeyri-standart, təcili və sosial
- √ Kollektiv və fərdi
- Maliyyə yardımı, davranış tərz, tibbi tələblər, uniforma
- Kvalifikasiya, davranış tərz, tibbi tələblər, uniforma
- Yaşayış yerləri, protezlə, kvalifikasiya, davranış tərz, tibbi tələblər, uniforma

499. Mehmanxanalar funksional təyinatına görə necə qruplaşdırılır

- Mehmanxanaların dərəcələr üzrə təminatı əhalinin öz mədəni irsinə marağı artırmaq, iqtisadi cəhətdən zəif inkişaf etmiş regionlarda ətraf mühitin mühafizəsi məsələləri həll edilməsinin ümumiliyi ilə səciyyələnilir
- √ İşguzar və istirahət təyinatlı
- Maddə-texniki təminata, xidmət səviyyəsinə, göstərilən xidmətin nomenklaturasına və keyfiyyətinə görə
- Maddi texniki təminata, xidmətlərin səviyyəsinə, göstərilən xidmətin nomenklaturasına, ölkənin dünya turizm bazarında imicinə görə
- Xidmətlərin səviyyəsinə, göstərilən xidmətin nomenklaturasına və keyfiyyətinə görə, daxili, daxil olan və xaric olan turizm, dünya, ölkələr, regionlar, mahallar, şəhərlər üzrə, sosial-demoqrafik meyarlara əsasən

500. Mehmanxananın təsnifatlaşdırılması meyarlarına daxildir

- Əmtənin bazarda daha uğurlu mövqə tutması məqsədilə marketinq strategiyasının işlən-məsi-nə qoyulan böyük investisiyalar, beynəlxalq bronlaşdırma sistemlərindən isti-fadə, çevik qiymət siyasətinin müntəzəm tətbiqi, yüksək ixtisaslı kadrlar və özlərinin kadr hazırlığı sistemi,
- Beynəlxalq turizm təşkilatlarının xüsusi funksiyaları və kompetensiyası
- Kompleks səfərlər, istirahət və kompleks turlara xidmətlər paketi
- Qəbul olunmuş qərarlara görə rəhbərin tam məsuliyyət daşması, xətti rəhbərin idarə göstərişlərinin əsaslılığı
- √ Komfort, nömrə fondunun tutumu, funksional təyinat, yerləşdiyi yer, işləmə müddəti, yeməklə təminat, qalma müddəti, qiymət səviyyəsi